

Національна академія правових наук України

**ЗВІТ
ПРО НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЗА 2019 РІК**

Харків
2020

Упорядники:

В. А. Журавель, Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка

Звіт про наукову діяльність Національної академії правових наук України за 2019 рік / упоряд.: В. А. Журавель, Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка. – Харків, 2020. – 324 с.

© Журавель В. А., Гетьман Є. А., Гиляка О. С., упорядкування, 2020

© Національна академія правових наук України, 2020

ЗМІСТ

I.	Фундаментальні наукові дослідження.....	4
II.	Наукові дослідження для державних та недержавних організацій за господарськими договорами	203
III.	Наукові висновки для центральних органів державної влади	219
IV.	Наукові дослідження на замовлення регіонів	239
V.	Участь Академії у законопроектній роботі	244
VI.	Перспективні напрямки наукових досліджень.....	263
VII.	Участь в організації та проведенні наукових заходів: конференцій, семінарів, «круглих столів» тощо	264
VIII.	Характеристика видавничої діяльності	279
IX.	Міжнародне наукове співробітництво	310
X.	Координаційна та інформаційно-аналітична діяльність Академії, міжгалузеве співробітництво.....	312
XI.	Підготовка наукових кадрів.....	315
XII.	Кадрове забезпечення	316
XIII.	Фінансове та матеріально-технічне забезпечення	320

I. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

У 2019 р. наукова діяльність Національної академії правових наук України (далі – НАПрН України) здійснювалася відповідно до «Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2020 року», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 року № 942 (із змінами внесеними Постановою КМУ від 23 серпня 2016 р. № 556), Стратегії розвитку наукових досліджень НАПрН України на 2016 – 2020 р. р., визначених постановою загальних зборів НАПрН України від 3 березня 2016 р. № 4-16 та Тематичного плану фундаментальних досліджень, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету у 2019 році НАПрН України, затвердженого постановою президії № 106/10 від 15 червня 2018 р.

Науково-дослідницька діяльність НАПрН України зосереджується у науково-дослідних інститутах: Державного будівництва та місцевого самоврядування (м. Харків), Приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака (м. Київ), Інтелектуальної власності (м. Київ), Інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса (м. Харків), Інституті правового забезпечення інноваційного розвитку (м. Харків) та Інституті інформатики і права (м. Київ). Інститути Академії є державними науково-дослідними установами Національної академії правових наук України з правами юридичної особи, заснованими на державній власності.

У 2019 році науково-дослідницька діяльність інститутів НАПрН України здійснювалася в межах виконання бюджетної програми 6581040 – «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури». Дослідження здійснювалися за 35 фундаментальними темами, з яких 4 теми – завершено. Зокрема, Науко-

во-дослідним інститутом вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса досліджувалося 6 тем, Науково-дослідним інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування – 5 (1 завершена), Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку – 3 (1 завершена), Науково-дослідним інститутом приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – 8 (1 завершена), Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності – 8, Науково-дослідним інститутом інформатики і права – 5 (1 завершена).

Мета діяльності НАПрН України, стратегічні цілі, завдання та показники продукту цієї бюджетної програми були повністю досягнуті. Так, у межах проведення досліджень за фундаментальними темами розроблялося 35 наукових концепцій, теорій та доктрин (по 4-х завершених темах розроблені цілісні наукові теорії); опубліковано 28 одиниць монографій, підручників та науково-практичних посібників, з яких 12 монографій (з яких 1 монографія видані за кордоном), 16 підручників, навчальних та науково-практичних посібників; 41 збірник наукових праць та коментарів законодавства; 408 статті у наукових фахових виданнях, з них всі у виданнях, що входять до міжнародних баз даних; розроблено 48 проєктів нормативно-правових актів щодо удосконалення правового регулювання відповідних сфер суспільних відносин та надано 96 науково-експертних висновків до законопроектів (разом 144 роботи); організовано і проведено 18 наукових конференцій і семінари.

У 2019 році науковцями та установами НАПрН України отримано 12 свідоцтв про реєстрацію авторських прав на службові твори (Україна):

1. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 84193 від 09.01.2019 р. Монографія «Правова охорона об'єктів інтелектуальної власності створених у вищих навчальних закладах України», автор: Осипова Юлія Вікторівна.

2. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 84281 від 14.01.2019 р. Монографія «Цивільно-правова охорона та захист авторського права в сучасних умовах технологічного розвитку», автори: Штефан Олена Олександрівна, Штефан Анна Сергіївна,

Петренко Ірина Іванівна, Мацкевич Ольга Олександрівна, Троцька Валентина Миколаївна, Петренко Сергій Анатолійович.

3. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 84282 від 14.01.2019 р. Монографія «Історичні й теоретичні аспекти Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів», автори: Дроб'язко Володимир Степанович.

4. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 84283 № 14.01.2019 р. Монографія «Цивільне судочинство у справах наказного провадження», автор: Шабалін Андрій Валерійович.

5. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 84317 від 14.01.2019 р. Науково-практичне видання «Патентні системи та законодавство країн СНД і Балтії» Частина перша», автори: Андрощук Геннадій Олександрович, Работягова Людмила Іванівна.

6. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 84315 від 14.01.2019 р. Науково-практичне видання «Патентні системи та законодавство країн СНД, Балтії і Грузії» Частина друга, автори: Андрощук Геннадій Олександрович, Работягова Людмила Іванівна.

7. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 84723 від 22.01.2019 р. Монографія «Інтелектуальна власність і біоетика: аспекти гармонізації» автор: Кашинцева Оксана Юріївна.

8. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 84724 від 22.01.2019 р. Монографія «Доказування у цивільних справах щодо захисту прав на знак для товарів і послуг» автор: Сопова Катерина Андріївна.

9. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 84725 від 22.01.2019 р. Брошура «Порядок виконання операції щодо укладення ліцензійного договору» автор: Пічкур Олександр Валентинівич.

10. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 82820 від 24.01.2019 р. Брошура «Патентна реформа у сфері медицини та фармації в Україні: аспекти примусового ліцензування» автори: Кашинцева Оксана Юріївна, Борко Юлія Леонідівна.

11. Авторське свідоцтво № 93396 на науковий твір «Забезпечення інформаційної безпеки в контексті глобалізації: теоретико-правові та організаційні аспекти»/ О. Д. Довгань; НАПрН України.

НДШП. НАН України, Нац. Б-ка України ім. В. І. Вернадського – Київ, 2015. – 388 с.

12. Авторське свідоцтво на науковий твір «Інтернет речей: теоретико-методологічні основи правового регулювання. Том. 1. Сфери застосування, ризики і бар'єри, проблеми правового регулювання»: монографія / О. А. Баранов: НДШП НАПрН України. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2018. – 344 с.

Подано одну заявку на реєстрацію авторського права на службовий твір:

Заявка на реєстрацію авторського права на твір «Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України».

Також за рахунок спеціального фонду проведено 62 судово-експертних та експертно-оціночних досліджень, надано 125 інформаційно-аналітичних послуг (всього разом 187 робіт).

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Тема: «Юрисдикційна форма захисту авторського права і суміжних прав», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України №91/5 від 22 червня 2015 року. Номер державної реєстрації: 0115U001911. Термін виконання: 01.01.2016 р. – 31.12.2020 р. Науковий керівник: кандидат юридичних наук Штефан А. С.

Мета науково-дослідної роботи: комплексний науковий аналіз сучасного процесуально-правового механізму захисту прав, що виникають з авторських і суміжних правовідносин, і на цій основі визначити і теоретично обґрунтувати його розвиток в сучасних умовах економічного розвитку та гармонізації законодавства в досліджуваній сфері.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідження положень матеріального законодавства, яким врегульовується позовна форма захисту авторського права і суміжних прав.

2. Дослідження положень господарського процесуального законодавства та судової практики у справах, що виникають з авторських і суміжних правовідносин.

3. Аналіз порядку судового розгляду справ про захист авторського права і суміжних прав.

4. Дослідження процесуальних особливостей доказування у справах про захист авторського права і суміжних прав.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукова новизна.

Будь-яка система правової охорони не буде достатньо ефективною без існування системи захисту суб'єктивних прав. Захист авторських прав у своїй сутності являє сукупність певних заходів, які застосовуються й спрямовуються на поновлення або визнання авторського права, а також на захист прав осіб, яким належать авторські права в разі їх порушення або оспорення. Захист авторських прав, а також охоронюваних законом інтересів здійснюється у передбаченому законом порядку, тобто за допомогою застосування належної форми, засобів і способів захисту.

Значна кількість справ, що виникають з авторських правовідносин, розглядається здебільше у порядку цивільного провадження судами загальної юрисдикції, а також в порядку господарського чи адміністративного судочинства, що суттєво ускладнює процес захисту авторських та суміжних прав.

Для вирішення поставлених завдань, шляхом використання загальнонаукових методів дослідження та наукового пізнання соціальних явищ в їх історичному розвитку, взаємозв'язку та взаємозумовленості, а також спеціальних наукових методів, було:

- встановлено, що:
 - на основі аналізу досвіду європейських країн існують такі шляхи вдосконалення процедури реєстрації авторського права в Україні: 1) запровадження електронної подачі документів, що дозволило б прискорити процедуру подання та строки розгляду заявки на реєстрацію авторського права; 2) застосування технології блокчейн для ідентифікації та аутентифікації як самого твору, так і його автора і/або правовласника; 3) надсилання заявникові заві-

реної належним чином копії твору разом із Свідомством про реєстрацію;

– рецензія на висновок судового експерта можливо розглядати в контексті документа, який може бути поданий учасником судового провадження, виходячи з принципу диспозитивності, який знайшов своє закріплення у всіх процесуальних кодексах (ст. 13 ЦПК України, ст. 9 КАС України, 14 ГПК України). Натомість, доводиться, що процесуальному законодавстві (КПК, ЦПК, ГПК, КАС України) не знайшла своєї правової регламентації процедура рецензування судового висновку судового експерта, а отже, рецензія на висновок судового експерта не може використовуватися в межах процесуальної процедури щодо призначення судової експертизи та дослідження висновку судового експерта в судовому провадженні;

– положення нормативних актів, спрямовані на репресивне переслідування української культури в царській Росії в кінці XIX століття, що мало негативні наслідки для подальшого історичного становлення та розвитку авторського права на території українських земель; цензура – це контроль офіційної влади за законом випускати у світ твори, сповіщувати радіо- телепередачі з тим щоб не допустити або обмежити поширення ідей та інформації, визнаних владою не бажаними або замовчуваними. У більшості сучасних країн світу цензуру заборонено, крім окремих суспільно визначених випадків;

– порядок участі в судовому засіданні в режимі відеоконференції у ГПК і ЦПК врегульований досить чітко. Деякі спірні аспекти в положеннях процесуального законодавства не впливають на можливість реалізації права учасника справи брати участь в судовому засіданні з використанням засобів відеоконференцзв'язку в приміщенні іншого суду. Коли така ж можливість з'явиться для дистанційної участі в судовому засіданні з використанням власних технічних засобів учасника справи (після прийняття Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему), її реалізація також не викликатиме труднощів;

– законодавство США надає правоволодільцям досить широкий спектр правових засобів і методів захисту порушених авторських

прав, визначених в законодавстві. Хоча у США комерційна вигода або приватна фінансова користь не є умовою настання кримінальної відповідальності, доказ наявності таких методів є обставиною, що обтяжує вину та збільшує розміри можливих мінімальних покарань;

– з основних елементів, сукупність яких дозволяє надати правову охорону музичному твору, лише мелодія обов'язково повинна розглядатись як окремий об'єкт авторського права;

– у доказуванні неможливо виокремити практичні аспекти, які не були б пов'язані з мисленням, аналізом, умовиводами, як і логічні процеси, котрі не потребували б звернення до доказів і/або результатів їх дослідження. Спроби штучно розділити доказування на окремі складові не відповідають його природі. Доказування – це не набір окремих самостійних компонентів, а поєднання різної за природою діяльності в одне комплексне явище;

– що характерними рисами електронних доказів є: 1) формування в результаті цілеспрямованої діяльності людини або діяльності системи без втручання людини у процес фіксації даних; 2) нематеріальна природа, зумовлена створенням в електронному (цифровому) форматі; 3) відсутність конкретно визначеного матеріального носія для зберігання даних в електронній (цифровій формі); 4) здатність до необмеженого відтворення та переміщення зі збереженням автентичності інформації, закріпленої у них; 5) необхідність застосування технічних та програмних засобів для сприйняття інформації; 6) наявність метаданих, які фіксують і закодовують інформацію, пов'язану із створенням та використанням об'єкта і його характеристиками;

- здійснено:

– збір та узагальнення наукової інформації щодо особливостей здійснення юрисдикційної форми захисту прав на нетипові об'єкти авторського права

- обґрунтовано, що:

– розуміння судового доказування як виключно процесуальної чи суто логічної діяльності може дати лише часткове уявлення про це багатогранне явище, в якому розумовий і прикладний елементи знаходяться у стані нерозривного зв'язку та постійної взаємодії.

Тому найбільш обґрунтованою з усіх наявних концепцій доказування видається теорія, яка пов'язує його з пізнанням. Категорія «пізнання» дозволяє досягнути всі процеси, що відбуваються при встановленні обставин цивільної справи, та найбільш точно характеризує специфіку доказування як різновиду судового пізнання. Судове пізнання забезпечує рух від початкового припущення про факти, викладені в заявах по суті справи, до встановлення кожної обставини справи і формування на цій основі загального знання про всі юридично значимі для неї дії і події, що в кінцевому призначенні спрямовується на досягнення мети судочинства у справі;

– оригінали та електронні копії електронних доказів розмежовуються за метаданими: оригіналом є об'єкт, який містить виражену в ньому інформацію та метадані, пов'язані з його створенням і використанням, копією – об'єкт, який відтворює виражену в оригіналі інформацію та може частково відтворювати первинні метадані й одночасно містить власні, незалежні від первинних метадані.

2. Фактичні результати:

Наукові статті – 6:

1. Шабалін А. В. Судовий захист прав авторів (творців). Приватне право і підприємництво. 2019. № 19. С. 119–124.

2. Петренко І. Особливості реєстрації авторського права в Україні та інших країнах світу. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 25–33.

3. Зеров К. О. Судова заборона як спосіб захисту авторського права. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 40–49.

4. Дроб'язко В. Репресивне переслідування української культури в царській Росії. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 2. С. 71–76.

5. Шабалін А. В. Деякі питання захисту права інтелектуальної власності в ЄС. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 6. С. 46–55.

6. Shtefan Anna. Freedom of Panorama: The EU Experience. European Journal of Legal Studies. 2019. Vol. II No. 2. P. 13–27 (Scopus).

Проект нормативно-правового акту – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо відшкодування майнової шкоди за порушення авторського права і суміжних прав». Законопроект розроблено з метою удосконалення захисту авторського права і суміжних прав у частині відшкодування майнової шкоди за порушення авторського права і суміжних прав. Законопроект направлений в комітет ВРУ з питань правової політики (лист від 06.11.2019 року, № 178/1).

Збірник наукових праць – 1:

1. Питання інтелектуальної власності: збірник наукових праць. Юрисдикційна форма захисту авторського права і суміжних прав / за ред. А. С. Штефан; Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2019. Випуск 17.

Підготовлено науково-експертний висновок до законопроекту.

Крім того, співробітниками Інституту видані наукові праці понад виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено: 5 наукових статей, 2 тези наукових доповідей та 4 інформаційні повідомлення.

4. В межах даної теми співробітники Інституту приймали участь у 8 наукових заходах (конференції, «круглі столи», семінари тощо).

Тема: «Правова охорона нетипових (некласичних) об'єктів авторського права», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України № 91/5 від 22 червня 2015 року. Номер державної реєстрації: 0115U001912. Термін виконання: 01.01.2016 р. – 31.12.2020 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Мироненко Н. М.; кандидат юридичних наук Штефан А. С.

Мета науково-дослідної роботи: розробка загальнотеоретичних і практичних підходів щодо охорони, створення і використання «нетипових» об'єктів авторського права.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджуються такі аспекти теми:

1. Встановлення особливостей змісту суб'єктивного авторського права на нетипові об'єкти авторського права.

2. Дослідження особливостей реалізації суб'єктивних авторських прав на нетипові об'єкти авторського права.

3. Дослідження особливостей використання нетипових об'єктів авторського права.

4. Встановлення умов правової охорони нетипових об'єктів авторського права.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукова новизна.

Відповідно до статей 41, 54 Конституції України кожному гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, право володіти, користуватися та розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності й захист майнових і немайнових прав та інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Вказані конституційні положення щодо права інтелектуальної власності відображаються у галузевому законодавстві, що безпосередньо регулює здійснення цих прав. Незважаючи на те, що поняття «нетипові», «нетрадиційні» об'єкти інтелектуальної власності здебільшого в теорії і на практиці використовуються щодо деяких об'єктів промислової власності, зазначені терміни мають більш широке своє значення і можуть розповсюджуватися й на окремі об'єкти авторського права. Такий підхід пов'язаний з сучасним розвитком технологій, що певною мірою змінили як процес створення самих об'єктів авторського права, так і можливості їх використання. Актуальність проведення дослідження у цій сфері полягає й ще у тому, що Україна є учасником багатьох міжнародно-правових актів з охорони авторського права, що зумовлює необхідність гармонізації законодавства.

Дослідження саме окремих «нетипових» (нетрадиційних) об'єктів авторського права дозволяє виявити низку проблем як у теорії, так й у правозастосуванні, які виникають із створенням і використанням цих об'єктів. Серед них: зміст авторського права на нетипові його об'єкти та окремих повноважень, що його складають; визнання авторського права на нетипові об'єкти; здійснення автором права на нетипові об'єкти авторського права; додержання

авторських прав при створенні і використанні об'єктів в цифровому середовищі.

Для вирішення поставлених завдань були використані загальнонаукові методи дослідження та наукового пізнання соціальних явищ в їх історичному розвитку, взаємозв'язку та взаємозумовленості, а також спеціальні наукові методи, й було:

- обґрунтовано, що:

– на підставі так званих «критеріїв Ван Генда» норма прямої дії Угоди про асоціацію характеризується такими ознаками: 1) містить точне і чітке правило, яке є однозначно зрозумілим; 2) виступати безпосереднім регулятором суспільних відносин; 3) відсутність вказівок на яку-небудь процедуру, котра має бути здійснена державою для того, щоб норма почала застосовуватися;

- з'ясовано, що:

– деякі норми прямої дії Угоди про асоціацію породжуватимуть труднощі у застосуванні через істотну змістовну невідповідність офіційного перекладу тексту Угоди автентичному тексту англійською мовою. В силу того, що національні суди при вирішенні справ посилаються не на текст міжнародного договору іноземною мовою, якою договір був укладений, а на його офіційний переклад, заінтересована особа навряд чи зможе довести наявність таких розбіжностей і добитися застосування положень Угоди згідно з її автентичним текстом англійською мовою. Наявність цих розбіжностей фактично означає, що однотипні правовідносини в ЄС та Україні по-різному регулюються однією і тією ж нормою Угоди. Чинне законодавство України передбачає можливість внесення змін до офіційних перекладів міжнародних договорів, і цю можливість слід реалізувати в найкоротші можливі терміни, оскільки практика застосування Угоди вже складається і наявність помилок в перекладі вже може здійснювати негативний вплив на вітчизняне правове регулювання відносин у сфері авторського права;

- встановлено:

– особливості виникнення співавторства на фотографічний твір, які ґрунтуються на технічних аспектах створення фотографії. Зокрема, визначено, що співавторство при створенні фотографічного

твору може виникати, однак пропонується запобігати таким випадкам;

– щодо ознак фотографічного твору як об'єкту авторського права відносяться оригінальність, тобто творчий характер фотографічного твору – твір повинен бути безпосереднім результатом творчої та інтелектуальної діяльності його автора;

– що фотографічний твір потребує вираження твору в об'єктивній формі та закріплення його на будь-якому носіїві;

– що фотографічний твір не повинен бути частиною аудіовізуального твору;

– що Закон України, відповідно до якого охороняються авторські права на будь-які види творів, у цілому є таким, що надає широку можливість захистити авторські права на будь-які види творів, враховуючи ті, що не мають визначеної видової належності, та такі що є спірними, щодо їх охорони в якості об'єктів авторського права;

– що в Німеччині діють нові правила виключних ліцензій. За виключною ліцензією строк її дії зменшився до 10 років, після десятирічного періоду ліцензії вважаються невиключними, автор може розпоряджатися майновими правами на твір та надавати ліцензії іншим особам. Це надає авторам можливість вимагати додаткової винагороди від користувачів твору;

– що згідно з нормами Закону Німеччини введені нові правила щодо надання автором права вимагати від ліцензіатів річних звітів із описом використання творів та обсягу доходу, отриманого від такого використання.

• виявлено:

– що критерієм, який визначає творчий характер фотографічного твору, є творчі зусилля, тобто інтелектуальна діяльність, за допомогою якої автор намагається втілити власні задуми, ідеї, концепції для створення певного твору;

– що застосування терміну «баланс» не відповідає значенню «рівноваги» у контексті вільного використання творів. Розвиток сучасного авторського права в умовах поширення цифрового середовища є процесом постійного балансування, коли інтереси

одних можуть мати переваги над інтересами інших. Це постійний пошук ефективного врівноваження публічних і приватних інтересів сторін.

- запропоновано:

- визначення поняття фотографічного твору як зображення, що має творчий характер, втілює авторський задум, ідею, та зафіксоване на будь-якому можливому носіїві, незалежно від технічної природи процесу отримання зображення, яке при цьому не є частиною аудіовізуального твору. Розроблено визначення цифрової фотографії як цифрового файлу, що містить фотографічний твір та певну технічну інформацію про нього. Встановлені на основі цього визначення відмінності між звичайними фотографіями та цифровими можуть бути використані під час захисту авторського права на фотографічні твори в судовому порядку;

- за результатами порівняльно-правового аналізу наявних у світі підходів до реєстрації авторського права на фотографічний твір удосконалення системи реєстрації в Україні, зокрема шляхом запровадження можливості он-лайн реєстрації авторських прав на твір із метою спрощення та оптимізації процесу реєстрації фотографічних творів.

2. Фактичні результати:

Монографія –1:

1. Улітіна О. В. Фотографічний твір як об'єкт авторського права : монографія. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2019. 184 с.

Наукові статті – 7:

1. Штефан А. С. Деякі проблеми застосування Угоди про асоціацію як джерела авторського права України. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 5–16.

2. Улітіна О. Особливості розподілу авторського права на фотографічний твір, що створений за участю моделі. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 17–23.

3. Троцька В. Публічні інтереси суспільства = приватні інтереси авторів. Чи можливе досягнення рівноваги в цифрову епоху? Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 2. С. 5–16.

4. Федорова Н. Майнові інтереси виробників телевізійного формату. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №2. С. 17–23.

5. Петренко І. Правова охорона нетипових творів в Україні та інших країнах світу. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №4. С. 5–14.

6. Дроб'язко В. Реформування авторського права і суміжних прав у Німеччині. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №6. С. 15–23.

7. Зеров К. Синхронізація музичного твору в системі майнових авторських прав. *Visegrad Journal of Human Rights*. 2019. Вип. 4. Ч. 3. С. 78–82.

Проект нормативно-правового акту – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про авторське право і суміжні права щодо правової охорони окремих об'єктів авторського права». Законопроект розроблено з метою удосконалення положень законодавства в частині правової охорони фотографічних творів, на виконання вимог щодо приведення законодавства України у відповідність до законодавства Європейського Союзу, зокрема в частині узгодження норм права інтелектуальної власності з положеннями Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони та відповідно до вимог Указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». Направлено до Комітету ВРУ з питань правової політики (лист від 02.12.2019 р. № 190-пз).

Підготовлено науково-експертний висновок до законопроекту.

Крім того, співробітниками Інституту видані наукові праці понад виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено 3 наукові статті, 2 тези наукових доповідей та 2 науково-правові експертизи.

В межах даної теми співробітники Інституту приймали участь у 15 наукових заходах (конференції, «круглі столи», семінари тощо).

Тема: «Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: шляхи удосконалення законодавства та правозастосування», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України №91/5 від 22 червня 2015 року. Номер державної реєстрації: 0115U001913. Термін виконання: 01.01.2016 р. – 31.12.2020 р. Науковий керівник – кандидат юридичних наук Дорошенко О. Ф.

Мета науково-дослідної роботи: дослідження нормативно-правового, методичного та методологічного забезпечення в Україні судово-експертної діяльності щодо об'єктів інтелектуальної власності, а також аналогічної діяльності в інших країнах світу. Виявлення проблемних аспектів забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою і об'єктивною експертизою у процесі здійснення захисту прав інтелектуальної власності. Дослідження сучасних тенденцій розвитку сфери судово-експертної діяльності щодо об'єктів інтелектуальної власності та розробка рекомендацій щодо удосконалення законодавчого регулювання у цій сфері з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідити роль та значення судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності як засобу доказування в цивільному процесі.

2. Здійснити аналіз методичного забезпечення судово-експертних досліджень промислових зразків у контексті угоди про асоціацію між Україною та європейським союзом, європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами.

3. Дослідити роль та значення судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності як засобу доказування в господарському процесі.

4. Проаналізувати особливості судово-експертного дослідження винаходів (корисних моделей) у порівнянні із кваліфікаційною експертизою матеріалів заявки на винахід (корисну модель).

5. Здійснити удосконалення методичного та методологічного забезпечення судової експертизи знаків для товарів і послуг.

6. Дослідити питання методичного забезпечення судово-експертних досліджень щодо використання винаходу (корисної моделі).

7. Дослідити питання методичного та методологічного забезпечення судово-експертних досліджень окремих об'єктів авторського права.

8. Дослідити питання методичного забезпечення судово-експертних досліджень винаходів (корисних моделей) в галузі хімії та фармацевтики.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукова новизна.

У вітчизняній юридичній науці проблеми, пов'язані з належним законодавчим забезпеченням ефективного функціонування судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності, практично не дослідженні. Більшість авторів у своїх роботах розглядають лише окремі аспекти цих питань, такі як: загальні питання судової експертизи, місце та роль судової експертизи у процесі тощо.

При цьому, окремі праці щодо реформування системи судової експертизи, створення законодавчо закріплених умов для належного розвитку цієї сфери, її методичного та методологічного забезпечення носять більш постановочний характер, констатуючи лише наявність тих чи інших правових проблем, а також вказуючи на та необхідність внесення до чинного законодавства змін тощо. комплексні дослідження з цих питань, а також ґрунтовні пропозиції щодо реформування як самої системи судової експертизи, так і її законодавчого забезпечення, відсутні.

Саме тому, в межах цього дослідження, увага зосереджена на удосконаленні законодавчого регулювання в Україні судово-експертної діяльності в сфері інтелектуальної власності, аналізі проблемних питань, у тому числі й щодо правозастосування, підготовки та атестації судових експертів, роздержавленні судово-експертної діяльності, а також на визначенні шляхів їх вирішення. З цією метою було визначено, що:

– більшість спорів щодо порушення прав інтелектуальної власності та визнання недійсними охоронних документів розглядають-

ся господарськими судами. Саме тому видається логічним рішення законодавця не тільки зосередити розгляд цих справ у вищому суді з питань інтелектуальної власності, а й здійснювати такий розгляд за нормами господарського процесуального кодексу. Новий Господарський процесуальний кодекс України не зменшує значення експертизи у розгляді справ пов'язаних з об'єктами інтелектуальної власності. Навпаки, створюються більш сприятливі умови щодо залучення до проведення експертизи у якості експертів не тільки судових експертів, атестованих за спеціальностями 13.1.1 – 13.9, а й інших фахівців, які володіють спеціальним знаннями. При цьому таке залучення може здійснюватись як за ухвалою суду, так і за замовленням учасників процесу. Однак, для забезпечення суду належними, науково-обґрунтованими доказами при проведенні експертизи об'єктів інтелектуальної власності такий залучений фахівець повинен бути обізнаний щодо суті об'єктів інтелектуальної власності, їх ознак, формування обсягу правової охорони, методологічних підходів щодо виявлення ознак об'єктів інтелектуальної власності в «рівні техніки» та об'єктах господарювання, а також щодо різниці при проведенні кваліфікаційної експертизи матеріалів заявки та судової експертизи. Іншими словами, значення та роль судової експертизи як засобу доказування в господарському процесі із застосуванням спеціальних знань сфери інтелектуальної власності не зменшиться й при функціонуванні вищого суду з питань інтелектуальної власності.

– створення в Україні вищого суду з питань інтелектуальної власності є важливим аспектом реформування судової системи нашої держави. Процес формування і початок роботи вищого спеціалізованого суду з питань інтелектуальної власності містить чимало невіршених питань як процесуального, так і організаційного характеру. В цьому контексті корисним є досвід створення та функціонування єдиного патентного суду ЄС, який, на нашу думку, повинен бути врахованим при розбудові такої ланки у судовій системі України, як вищий спеціалізований суд з питань інтелектуальної власності.

– єдиний патентний суд ЄС наділено виключною юрисдикцією щодо розгляду всіх справ про порушення та визнання недійсними

(анулювання) європейських і єдиних патентів ЄС, а також справ про порушення і дійсність свідоцтв додаткової охорони, які видаються на підставі регламенту ЄС № 469/2009 щодо медичних продуктів або регламенту ЄС № 1610/96 щодо фітофармацевтичних продуктів. Це дозволяє усунути паралельні судові розгляди в різних державах-членах ЄС; узгодити норми матеріального права, щодо обсягу та обмежень набутих патентних прав, а також засобів правового захисту в разі їх порушення; підвищити юридичну визначеність щодо використання патентів за допомогою узгодженого прецедентного права; забезпечити більш прості, швидкі і ефективні судові процедури та зменшити витрати на вирішення патентних спорів.

– одне з невіршених питань у сфері набуття та захисту прав інтелектуальної власності пов'язане з поняттями «експерт» та «спеціаліст», яке використовується у процесуальному законодавстві та законодавстві щодо судової експертизи, а також – з поняттям «фахівця», яке використовується при проведенні кваліфікаційної експертизи заявок на винаходи (корисні моделі).

– через те, що в національному патентному законодавстві поняття «фахівець» не визначене, не вказані вимоги до цієї особи, яка є ключовою фігурою при дослідженні винахідницького рівня винаходу, пропонується імплементувати досвід європейського законодавця з цього питання. Вважаємо, що рівень підготовки судових експертів та залучених у процес «спеціалістів» повинен бути не нижчим щодо відповідності критеріям, які застосовуються до «фахівця». При цьому, не коректно залучати при встановленні відповідності винаходу умові патентоздатності «винахідницький рівень» «спеціалістів», які за своїми знаннями перевищують критерії, що застосовуються до «фахівця». Не дотримання цих вимог призведе до різного рівня та підходів оцінки відповідності винаходу умові патентоздатності «винахідницький рівень» на стадії розгляду матеріалів заявки, та проведення судової експертизи у справі щодо визнання недійсним патенту. Зазначене, а також те, що при проведенні судової експертизи щодо винаходів судовим експертом використовуються ті самі нормативно-правові акти, що й при проведенні кваліфікаційної експертизи, введення нормативного визначення поняття фахівця в ці акти дозволить уникнути неоднознач-

ного трактування сутності винахідницького рівня при розгляді судових спорів.

2. Фактичні результати:

Наукові статті – 6:

1. Сопова К. А. Висновки експертів, патентних повірених та інших фахівців у справах щодо прав на ТМ (частина 2). Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 50–58.

2. Мінченко Н. В., Самолова Н. В. Медіація: міжнародний та національний досвід. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 5. С. 78–84.

3. Коваленко Т. В. Комерційне (фірмове) найменування як засіб індивідуалізації. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 5. С. 39–43.

4. Жихарев О. С. Дослідження технічного результату винаходу (корисної моделі) при вирішенні питань судової експертизи ОІВ. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 5. С. 69–77.

5. Дорошенко О. Ф., Работягова Л. І. Визначення поняття «фахівець в галузі техніки»: міжнародний досвід. Теорія і практика інтелектуальної власності». 2019. № 6. С. 139–147.

6. Жихарев О. С. Вимоги до складання висновку судової експертизи або висновку експертного дослідження, пов'язаних з об'єктами інтелектуальної власності / законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри : матеріали VII всеукраїнської конференції молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності (27.09.2019, м. Київ) : ел. збірник / КНУ імені Т. Шевченка, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. К. 2019. С. 80–84.

Проект нормативно-правового акту – 1:

1. Пропозиції до підзаконного акту «про внесення змін та доповнень до «Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів» та до «Інструкції про організацію та проведення судових експертиз та експертних досліджень». Направлено до Міністерства юстиції України.

Науковий захід – 1:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція «Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності : сучасний стан, проб-

леми та шляхи їх вирішення» (3-4 жовтня 2019 року, м. Тернопіль).

Науково-практичне видання – 1:

1. Дорошенко О. Ф., Мінченко Н. В. Методичні рекомендації судово-експертного дослідження знаків для товарів і послуг (торговельних марок) : Науково-практичне видання / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ, Інтерсервіс. 2019.

Науково-практичний збірник – 1:

1. Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: теорія і практика : Науково-практичний збірник / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. випуск 6. Київ : Інтерсервіс, 2019. 117 с.

Підготовлено 1 науково-експертний висновок до законопроекту.

Крім того, співробітниками інституту видані наукові праці понад виконання показників паспорту бюджетної програми підготовлено:

38 висновків судових експертиз об'єктів інтелектуальної власності, 2 висновки експертних досліджень об'єктів інтелектуальної власності, 6 висновків науково-правової експертизи об'єктів інтелектуальної власності, 2 звіти оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності 1 теза наукової доповіді.

4. В межах даної теми співробітники інституту приймали участь у 20 наукових та науково-практичних заходах.

Тема: «Стан та напрями розвитку державної політики в сфері боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України №97/7 від 21 червня 2016 року. Номер державної реєстрації: 0117U005008. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2021 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Орлюк О. П.; доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Мироненко Н. М.

Мета науково-дослідної роботи: визначення основних рис та напрямів формування державної політики у сфері боротьби із порушеннями права інтелектуальної власності; дослідження форм, методів її формування з позицій євроінтеграційних процесів та сучасних концепцій забезпечення охорони та захисту інтелектуаль-

ної власності; зарубіжний досвід формування економіко-правової державної політики у сфері боротьби з порушенням інтелектуальної власності та законодавчого її закріплення.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідити теоретичні засади формування державної економіко-правової політики боротьби з порушеннями прав на об'єкти інтелектуальної власності.

2. Дослідити механізми її реалізації з позицій євроінтеграційних процесів та сучасних концепцій забезпечення охорони та захисту інтелектуальної власності.

3. Виявити, проаналізувати та оцінити економіко-правові проблеми, пов'язані з порушенням прав на об'єкти патентного права.

4. Дослідити діалектичний взаємозв'язок державної політики та змісту правового регулювання охорони та захисту права інтелектуальної власності.

5. Дослідити проблеми кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності у сфері промислової власності.

6. Узагальнити судову практику по розгляду кримінальних справ щодо порушення прав на об'єкти промислової власності.

7. Дослідити закордонний досвід щодо формування економіко-правової державної політики у сфері боротьби з порушенням інтелектуальної власності та законодавчого її закріплення.

8. Дослідити механізми забезпечення балансу публічних та приватних інтересів при здійсненні превентивних заходів, спрямованих на попередження правопорушень.

9. Дослідити особливості цивільно-правової відповідальності за порушення прав на об'єкти патентного права.

10. Дослідити відповідність способів захисту порушених прав інтелектуальної власності характеру та наслідкам вчинених порушень.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукова новизна.

Дослідження стану державної політики у сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності має на меті виявлення

форм, методів її формування та оцінку їх відповідності пріоритетам економічного та соціального розвитку держави в умовах розвитку інформаційних технологій та глобальних інтеграційних процесів. Ефективність механізму реалізації державної політики у зазначеній сфері безпосередньо пов'язана з якістю законодавства, як форми її вираження.

Дослідження стану матеріального та процесуального законодавства України у сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності має на меті виявлення основних тенденцій його розвитку, оцінку правових норм з позиції критеріїв їх ефективності, як у процесі їх застосування для попередження порушень у сфері інтелектуальної власності, так і повноти та достатності для захисту права інтелектуальної власності, в тому числі, самозахисту.

Дослідження економічних інструментів та методів, які можуть застосовуватись при боротьбі з порушеннями права інтелектуальної власності, пов'язаними зі створенням об'єктів права інтелектуальної власності, їх використанням в процесі виготовлення і реалізації продукції. Методично відокремлено два підходи до визначення розміру збитків:

- 1) підходи, які спираються на документи зі сторони власника;
- 2) підходи, які спираються на документи зі сторони порушника.

Норми кримінальної, цивільної та адміністративної відповідальності як стримуючий фактор в боротьбі з порушенням права інтелектуальної власності. Розробка концептуально обґрунтованих рекомендацій про внесення змін до нормативних актів щодо економіко-правових регуляторів, які можуть ефективно застосовуватися при боротьбі з порушенням прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Процеси інтеграції та диференціації, які є характерними для сфери інтелектуальної власності, і в яких Україна бере активну участь, обумовлюють необхідність дослідження законодавства зарубіжних країн та вивчення сучасного досвіду охорони і захисту права інтелектуальної власності в інших державах.

Узагальнення та аналіз судової практики з розгляду справ про порушення прав інтелектуальної власності дозволить визначити реальний рівень захисту як особистих немайнових, так і майнових

прав на об'єкти інтелектуальної власності. Крім цього, дослідження може виступати практичною базою для розробки методичних рекомендацій щодо визначення необхідних та достатніх доказів при захисті прав інтелектуальної власності з огляду на особливості об'єкту права інтелектуальної власності.

Розвиток та впровадження інновацій у всі сфери суспільного життя, запровадження та широке поширення інформаційних технологій зумовили істотні зміни в усіх сферах суспільного життя, викликали появу нових об'єктів права інтелектуальної власності, способів їх фіксації та використання. Законодавство України у сфері інтелектуальної власності здебільшого не враховує виклики сьогодення й вимоги сучасності, є недостатньо ефективним для попередження правопорушень та захисту прав авторів об'єктів інтелектуальної власності, не виконує у повній мірі ролі ефективного засобу державної політики у зазначеній сфері. Пріоритетним у цьому зв'язку є визначення меж гуманізації та адаптації законодавства України до законодавства країн ЄС та міжнародного законодавства.

У зв'язку з цим виникає потреба у наукових теоретичних дослідженнях конкретних аспектів державної політики у сфері боротьби з порушеннями права інтелектуальної власності, розвитку концептуальних засад захисту права інтелектуальної власності, створення теоретико-методологічного підґрунтя для удосконалення правового регулювання аномальної поведінки та попередження її проявів, удосконалення системи санкцій за порушення права інтелектуальної власності як міри негативної оцінки з боку держави та обов'язку порушника понести негативні наслідки своєї поведінки.

З метою виявлення та подолання колізій та прогалин у законодавстві України, що регулює відносини у сфері охорони та захисту права інтелектуальної власності, забезпечення повноти правового регулювання як регулятивних, так і охоронних відносин у зазначеній сфері, вибору адекватних методів правового регулювання природи суспільних відносин, відповідності цілям державної політики в обраній сфері дослідження, проведено:

- дослідження:

– проблем кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності у сфері промислової власності (промислових зразків, винаходів та корисних моделей) за кримінальним кодексом України та проводиться аналіз норми, що містить розділ V Кримінального кодексу України;

– двох видів маркування товарів, а саме екологічне маркування та торговельну марку;

– особливостей правової природи позадоговірних форм реалізації майнових прав інтелектуальної власності в сфері медицини, до яких віднесено: примусову, відкриту та добровільну ліцензії. дані форми реалізації майнових прав інтелектуальної власності в сфері медицини отримали своє правове регулювання поза сферою договірного права;

– зарубіжного досвіду законодавчого регулювання захисту персональних даних пацієнтів;

– механізмів забезпечення балансу публічних та приватних інтересів при здійсненні превентивних заходів, спрямованих на попередження правопорушень;

– особливостей цивільно-правової відповідальності за порушення прав на об'єкти патентного права;

– виявлених проблемних аспектів порушення права на комерційну таємницю та ноу-хау в Україні;

– діалектичного взаємозв'язку державної політики та змісту правового регулювання охорони та захисту права інтелектуальної власності;

– проблеми кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності у сфері промислової власності;

2. Фактичні результати:

Опубліковано 7 наукових статей:

1. Недогібченко Є. Г. Франчайзинг: закордонний досвід / Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал. 2019. №2. С. 39–45.

2. Зайківський О. Б., Оністрат О. А. Щодо впливу порушень прав інтелектуальної власності на обороноздатність держави. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал. 2019. №3. С. 47–54.

3. Кашинцева О. Ю. Пошук правового компромісу при впровадженні сертифікатів додаткової охорони винаходів. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №3. С. 28–31.

4. Волинець І. Кіберзлочинність у сфері охорони здоров'я: реальність, що потребує захисту. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал. 2019. №3. С. 113–122.

5. Дідук А. Г. Порушення «права на» комерційну таємницю та ноу-хау. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №3. С. 39–48.

6. Бахарева О. Проблеми кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності (промислової власності) / Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №4. С. 48–52.

7. A. Kodynetz., I. Maidanyk Commercialization of intellectual property rights as foundation for innovation // Science and innovation, 2019, 15 (4), p. 91–102 (web of science).

Проект нормативно-правового акту – 1:

1. Проект закону України «Про внесення змін до кодексу України про адміністративні правопорушення». Законопроект розроблено з метою удосконалення окремих норм, які посилюють відповідальності за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, а також з метою реалізації завдань, пов'язаних з адаптацією українського законодавства до стандартів ЄС, відповідно до глави 9 угоди про асоціацію між Україною та європейським союзом, європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, та Указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». Направлено до комітету ВРУ з питань правової політики.

Науковий захід –1:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція «Порушення прав у сфері інтелектуальної власності як підстава адміністративної, кримінальної та цивільної відповідальності» (10 грудня 2019 року, м. Київ).

Збірник матеріалів конференції – 1:

1. Порушення прав у сфері інтелектуальної власності як підстава адміністративної, кримінальної та цивільної відповідальності : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конфе-

ренції (10.12.2019р., м. Київ) / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ, Інтерсервіс. 2019.

Підготовлено 1 науково-експертний висновок до законопроекту.

Крім того, співробітниками інституту видані наукові праці понад виконання показників паспорту бюджетної програми, зокрема: 4 наукові статі, 7 тез наукових доповідей, 3 інформаційні повідомлення.

4. В межах даної теми співробітники інституту приймали участь у 13 наукових та науково-практичних заходах.

Тема: «Дослідження економіко-правових проблем інтенсифікації сфери інтелектуальної власності України під впливом нових викликів розвитку неоекономіки», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України № 97/7 від 21 червня 2016 року. Номер державної реєстрації: 0116U004456. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2021 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Орлюк О. П.; доктор економічних наук, професор, академік АТН України Бутнік-Сіверський О. Б.

Мета науково-дослідної роботи: дослідження стану розвитку теорій неоекономіки та практики її опанування у світовій та вітчизняній економіці з позиції викликів самої неоекономіки в напрямку розвитку економіки та права інтелектуальної власності; процесів економічної інтенсифікації з урахуванням інноваційних проривів та техніко-технологічного переозброєння національних галузей виробництва; процесів капіталізації та забезпечення методико-економіко-правового механізму становлення та розвитку інноваційно-активних виробничих та інтелектуальних систем з урахуванням динаміки трансформаційних процесів в їх діяльності та програмно-цільового управління інтелектуальними активами, людським інтелектуальним потенціалом та людським інтелектуальним капіталом; темпів розвитку інтелектуальної інноваційної інфраструктури з урахуванням нових інформаційних технологій, нових бізнес процесів, що забезпечують лідерство та конкурентоздатність на рівні досягнень країн ЄС, США та Китаю, як середовища активації об'єктів права інтелектуальної власності, науково-технічних і тех-

нологічних розробок та ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

У межах зазначеної проблематики у звітному періоді досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідження темпів розвитку інтелектуальної інноваційної інфраструктури як середовища активації об'єктів права інтелектуальної власності, науково-технічних і технологічних розробок та ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій.

2. Формування структури цільових завдань неоекономіки у вирішенні проблеми ідентифікації, систематизації, діагностики та пошуку сучасних прикладних інструментів управління активами суб'єктів господарювання з урахуванням сфери інтелектуальної власності.

3. Вивчення модельного та методичних підходів до оцінювання закономірностей та прийняття управлінських рішень щодо трансформації економічних інтелектуальних ресурсів в активи підприємств з метою побудови механізму прийняття оптимальних рішень за умови обмеження фінансових можливостей.

4. Дослідження активного використання викликів неоекономіки з позиції інноваційних процесів, досягнення стандартів і темпів інноваційного розвитку з динамічним наближенням до рівня розвитку економічно розвинених країн світу.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

Наукова новизна.

Дослідження стану розвитку теорій неоекономіки та практики її опанування у світовій та вітчизняній економіці в напрямку розвитку економіки та права інтелектуальної власності мають цільову спрямованість. Інтенсифікація економіки України здійснюється за вектором наближення за результатами до розвинених країн ЄС, США, Китаю.

З метою виявлення розбіжностей та прогалин, які існують у вітчизняному законодавстві з питань формування нормативно-правової бази щодо розвитку програмно-цільового управління інтелек-

туальними активами, людським інтелектуальним потенціалом та інтелектуальним людським капіталом в системі господарювання з позиції викликів неоекономіки:

- пропонується:

- у межах національної економіки якомога ефективніше будувати ланцюжок «генерування ідеї – розроблення інноваційного продукту – виробництво – збут», де інноваційний процес повинен забезпечити: інтерес інвесторів до фінансування певної програми продукування інновацій; сприйнятливість підприємств та організацій до інновацій; прихід інвесторів у дійсно конкурентоспроможний інноваційний проект;

- забезпечити комплексну інноваційну діяльність в напрямку збереження та розвитку науково-технічного потенціалу країни в інтересах суспільства, структурну перебудову, зміни номенклатури виробів, створення нової продукції, нових виробничих процесів;

- використовувати сучасні прикладні інструменти управління активами суб'єктів господарювання з урахуванням сфери інтелектуальної власності та з урахуванням принципів адекватності, інфраструктури, відповідності реальним потребам, раціонального територіального розміщення, функціональної концентрації на гострих проблемах інтелектуально-інноваційної діяльності;

- у межах інтелектуально-інноваційного процесу (наука-техніка-виробництво-споживання) досягти наступне: 1) поширеність у всіх регіонах та можливість вирішувати на місцях завдання функціонально повного інноваційного циклу; 2) універсальність, яка забезпечує реалізацію будь-якого проекту під ключ у будь-якому секторі економіки чи виробництва; 3) професіоналізм; 4) конструктивність, яка забезпечує спрямованість на остаточний результат; 5) фінансову та інформаційну забезпеченість;

- при діагностиці та пошуку сучасних прикладних інструментів управління активами суб'єктів господарювання з урахуванням сфери інтелектуальної власності спиратись на інтелектуально-інноваційні кластери та науково-технічні кластерні формування, які мають у своїй основі стійку систему поширення нових знань, технологій, продукції, котру називають технологічною мережею;

– приймати управлінські рішення щодо трансформації інтелектуальних ресурсів в активи за результатами всебічного аналізу процесів і проблем інноваційно виробничо-господарської, збутової, фінансової та інших видів діяльності з орієнтацією на інтереси, стратегічні цілі підприємства;

– використовувати модельний підхід в умовах обмеження фінансових можливостей;

– враховувати визначення модельного та методичного підходу до оцінювання закономірностей та прийняття управлінських рішень щодо інтелектуальних активів за їх характерними ознаками та класифікацією;

– здійснювати формування механізму прийняття оптимальних рішень за умови обмеження фінансових можливостей шляхом впровадження логістичної системи.

- визначено, що:

– основними елементами забезпечення активізації інтелектуально-інноваційного середовища є формування його інноваційної інфраструктури, яка визначає темпи розвитку економіки країни та зростання добробуту населення;

– принципово новим моментом стає поєднання конкуренції і кооперації, співробітництва і суперництва. Тому Україна має бути спроможною «на рівних» брати участь у системі світогосподарських зв'язків, що залежить від її здатності опановувати нові інноваційно-технологічні орієнтири розвитку;

– для здійснення прориву в Україні мають бути застосовані механізми підтримки інноваційної діяльності, трансферу технологій.

2. Фактичні результати:

Наукові статті – 6:

1. Андрощук Г. О., Работягова. Л. І. Проблеми патентування винаходів у фармацевтичній галузі: економіко-правовий аспект (Частина II) / Наука, технології, інновації : науковий журнал. 2019. № 1(9). С. 36–47.

2. Бутнік-Сіверський О. Б. Теоретичні аспекти капіталізації майнових прав інтелектуальної власності з позиції домінанти неоекономіки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 59–72.

3. Бутнік-Сіверський О. Б. Економіко-правовий погляд щодо розвитку обліку нематеріальних активів на шляху до неоекономіки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №6. С. 109–124.

4. Olena Orliuk. Target determination of financial and legal instrumentarium in the Development of Ukrainian innovative policy (the issue of variable geometry) / Public finance: legal aspects : Collective monograph. Riga : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. 260 p. P. 170–198.

5. Butnik-Siversky A. B., Petrenko V. A. Economic principles of shadowing and its leveling (non-shadowing) in the field of intellectual property / The institutionalisation of public relations in the fight against corruption: the experience of countries of Eastern and Western legal traditions (universal theoretical framework for relevant anti-corruption law of Ukraine) : Collective monograph. Volume 1. Tallinn : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. 432 p., P. 76–109.

6. Orlyk O. P., Savchenko L. A., Muzyka L. A., Maluga L. Yu., Andruschenko G. S. Social Standards and Decentralization of Power: Financial-Legal and Administrative-Legal Aspects / Financial and credit activity: problems of theory and practice. Vol 3, No 30 (2019). (Особистий внесок Орлюк О.П. 0,3д.а.) URL: <http://fkd.org.ua/article/view/179923/180787> (Web of Science).

Збірник наукових праць – 1:

1. Всеукраїнський семінар з проблем економіки інтелектуальної власності : збірник наукових праць II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 24 травня 2019 р.). НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. К. : ФОП Кравченко Я. О., 2019. 146 с.

Науковий захід – 1:

1. Всеукраїнський семінар з проблем економіки інтелектуальної власності II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток інтелектуального капіталу та його складових в аспекті процесів інтелектуалізації, капіталізації та трансформації. Проблеми підготовки фахівців з інтелектуальної власності» (24.05.2019 р., м. Київ).

Проект нормативно-правового акту – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про інноваційну діяльність» (щодо формування інтелектуаль-

но-інноваційного середовища, інноваційного підприємництва, інтенсифікації та управління інтелектуальними активами). Законопроект розроблено з метою удосконалення розширення та поглиблення інноваційної діяльності в Україні під впливом формування інтелектуально-інноваційного середовища, інноваційного підприємництва, інтенсифікації та управління інтелектуальними активами з урахуванням сфери інтелектуальної власності. Законопроект направлений Голові комітету з питань економічного розвитку Верховної Ради України Наталусі Д. А. та Голові комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України Бабаку С. В.

Підготовлено науково-експертний висновок до законопроекту.

Крім того, співробітниками Інституту видані наукові праці понад виконання показників паспорту бюджетної програми, зокрема: 4 наукові статі, 4 тези наукових доповідей, 2 інформаційних повідомлення.

В межах даної теми співробітники Інституту приймали участь у 18 наукових та науково-практичних заходах.

Тема: «Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України від 03.07.2017 р. № 103/4. Номер державної реєстрації: 0117U005291. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник – доктор економічних наук, професор, академік АТН України, академік УАН Бутнік-Сіверський О. Б.

Мета науково-дослідної роботи: досягнення цілей національної безпеки через розвиток її складової – системи інтелектуальної власності, основною функцією якої є забезпечення збалансованого існування інтересів інтелектуальної творчості, винахідництва, раціоналізації в правовому полі суспільства, спрямованого на безпеку держави Україна через моніторинг, діагностування, виявлення та ідентифікацію, запобігання та припинення, мінімізацію та нейтралізацію дії внутрішніх і зовнішніх загроз і небезпек. Реагування на загрози має бути адекватним не лише характерові та їх масштабам, а й рівню бажаного і можливого стану забезпечення національної безпеки через розвиток її складової інтелектуальної

власності з використанням методів детінізації, боротьби з неправомірним використанням інтелектуальної власності та дієвим захистом прав інтелектуальної власності.

У межах зазначеної проблематики досліджуються такі аспекти теми:

1. Розробка основних напрямів нейтралізації внутрішніх джерел загроз і захисту від зовнішніх загроз національної безпеки.

2. Дослідження енергетичної безпеки з позиції інтелектуальної власності.

3. Визначення ролі інтелектуальної власності у забезпеченні безпеки людини і громадянина.

4. Дослідження екологічної безпеки з позиції інтелектуальної власності (навколишнє природне середовище і природні ресурси).

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

Наукова новизна.

Досягнення цілей національної безпеки через розвиток її складової – системи інтелектуальної власності, основною функцією якої є забезпечення збалансованого існування інтересів інтелектуальної творчості та винахідництва в правовому полі суспільства, спрямованого на безпеку держави Україна через моніторинг, діагностування, виявлення та ідентифікацію, запобігання та припинення, мінімізацію та нейтралізацію дії внутрішніх і зовнішніх загроз і небезпек.

З метою виявлення та подолання колізій та прогалин у законодавстві України, що регулює відносини у сфері інтелектуальної власності, як складової системи забезпечення національної безпеки, запропоновано заходи щодо розвитку законодавства та практики його застосування у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні:

- визначено, що:

- у розробленні й виконанні загальних заходів національної безпеки майнових прав інтелектуальної власності виділяють діяльність, яка є складовою роботи, але не є основною діяльністю, та діяльність, яка пов'язана з проведенням спеціальних заходів;

– попередження виникнення загрози національній безпеці майновим правам інтелектуальної власності та нейтралізація її негативних наслідків потребує ефективного управління ризиками, тобто проводити певні заходи щодо зниження імовірності їхнього наступу, а також зменшення втрат від їхнього наступу;

– за результатами оцінки динаміки загроз національній безпеці в системі інтелектуальної власності властиві закономірності виникнення і прояву, так як загрозам властива певна стійкість, загрози впливають на темпи впровадження об'єктів права інтелектуальної власності, ритми впливу різних загроз майновим правам інтелектуальної власності можуть співпадати;

– сукупність зовнішніх загроз національній безпеці в системі інтелектуальної власності становлять переважно економічні чинники, так як ступінь впливу внутрішніх і зовнішніх загроз на стан національної безпеки в системі інтелектуальної власності постійно змінюється в зв'язку з динамічними умовами функціонування суспільства, національної економіки та світової економічної системи в цілому;

– основні чинники внутрішніх і зовнішніх загроз та оцінка їх впливу на енергетичну безпеку України в результаті удосконалення інституційного середовища, просування інтелектуальної власності на розвиток енергетичного сектора з урахуванням системного реформування енергетичного сектору згідно Енергетичної стратегії України до 2035 року;

– рівень енергетичної безпеки з позиції інтелектуальної власності безпосередньо залежить від стану економіки країни та розвитку новітніх інноваційних технологій та технічних рішень з енергозбереження на основі впровадження об'єктів права інтелектуальної власності;

– основним методом для дослідження енергетичної безпеки у сфері інтелектуальної власності є проведення індикативного аналізу в напрямку оцінки рівня кризовості стану енергетики в умовах інерційності впровадження майнових прав інтелектуальної власності в інтелектуально-інноваційне середовище України з метою визначення пріоритетних заходів, спрямованих на досягнення індикаторів, які не перевищують порогових значень;

– соціальні деформації створюють загрози соціальній безпеці України, що впливає на забезпеченні безпеки людини і громадянина, з яким пов'язано поширення та розвиток інтелектуальних людських ресурсів в сфері інтелектуальної власності;

– соціальна безпека забезпечується в процесі трансформації суспільних, зокрема соціальних відносин, які також стискаються зі сферою інтелектуальної власності. Пріоритетним шляхом забезпечення соціальної безпеки має стати трансформація політики доходів, що є умовою розвитку інтелектуальних людських ресурсів;

– інтелектуальна безпека є первинною порівняно з інноваційно-технологічною безпекою. Вона розглядається як одне із джерел конкурентних переваг на основі динамічного розвитку інновацій та підприємництва, освіти та науки, інфраструктури інформації та поширення знань;

– захист права інтелектуальної власності регулюється нормами як національного законодавства, так і міжнародно-правовими актами.;

– потреба у судовому захисті закономірно впливає з ускладнення характеру структури економічних відносин, зростанні конфліктності і соціальних протиріч у суспільному житті. В українському законодавстві не існує чіткого механізму захисту прав інтелектуальної власності;

– Вищий суд з питань інтелектуальної власності, спеціалізуючись виключно на суперечках у сфері інтелектуальної власності, виступатиме як професійний орган в судовій системі та напружає єдину судову практику без відмінностей для цивільного і господарського процесів;

– екологічна безпека з позиції інтелектуальної власності є органічним складовим компонентом національної безпеки і може бути розглянута в глобальних, регіональних, локальних і умовно точкових межах, у тому числі в межах держав і будь-яких їхніх підрозділів;

– до критеріїв визначення ступеню небезпеки життєдіяльності людини, суспільства та довкілля можна віднести охорону прав інтелектуальної власності, яка пов'язана з екологічною безпекою стосовно її неправомірного використання;

– системи екобезпеки разом із вдосконаленням соціально-економічної системи безпеки з позиції інтелектуальної власності (на-вколишнє природне середовище і природні ресурси) є новим елементом національної безпеки. Це означає задоволення екологічних вимог суб'єктів екосистеми;

– екологічна безпека з позиції інтелектуальної власності є таким типом розвитку суспільства (як суб'єкта екосистеми), який реалізується в умовах інтенсивно-коєволюційного розвитку, тобто в інтересах як суб'єкта екосистеми, так і об'єкта (середовища).

2. Фактичні результати:

Наукові статті – 7:

1. Зайківський О., Оністрат О. Інтелектуальна власність в оборонній сфері. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №1. С. 73–85.

2. Зайківський О., Оністрат О. Щодо об'єктів права інтелектуальної власності, які можуть належать до сфери національної безпеки і оборони. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №2. С. 46–58.

3. Штефан А. С. Компенсація за порушення авторського права і суміжних прав. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №3. С.5-18.

4. N. M. Myronenko, O. O. Stephan and L. O. Kozhura Ways to Resolve Global Problem of Collection, Conveyance and Disposal of Hazardous Medical Wastes in Ukraine / International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE). ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4S, November 2019. P. 34–40 (Scopus).

5. Burov O. Human Factors/Ergonomics in eWorld: Methodology, Techniques and Applications. In: Karwowski W., Trzcielinski S., Mrugalska B. (eds) Advances in Manufacturing, Production Management and Process Control. AHFE 2019. Advances in Intelligent Systems and Computing. 2019. Vol 971. Springer, Cham. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-20494-5_43 (Scopus).

6. Pinchuk O., Burov O., Lytvynova S. Learning as a Systemic Activity. In: Karwowski W., Ahram T., Nazir S. (eds) Advances in Human Factors in Training, Education, and Learning Sciences. AHFE

2019. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. 2019. Vol 963. Pp. 335–342. Springer, Cham. URL: https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-030-20135-7_33.pdf (Scopus).

7. Орлюк О. П., Малюга Л. Ю., Сіньова Л. М., Зозуля Д. В. Здоров'я людини як найвища соціальна цінність / *Світ медицини та біології*. №3(69), 2019. С. 133–136. URL: <https://womab.com.ua/ua/smb-2019-03/8025> (Web of Science).

Збірник наукових праць – 1:

1. Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки : збірник наукових праць секції І Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інтелектуальна власність в Україні: проблеми та перспективи розвитку в інформаційному суспільстві» (Дніпро-Київ, 28–29 листопада 2019 року) : ел. вид-ня / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2019.

Науковий захід – 1:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція «Інтелектуальна власність в Україні: проблеми та перспективи розвитку в інформаційному суспільстві» (28–29.11.2019 р., м. Київ – м. Дніпро).

Проект нормативно-правового акту – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про національну безпеку України». Законопроект встановлює правову основу захисту інтелектуального потенціалу як складової національної безпеки України та необхідність забезпечення інтелектуальної безпеки держави.

Законопроект направлений Голові комітету з питань економічного розвитку Верховної Ради Наталусі Д. А. та Голові комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки Верховної Ради України Завітневичу О. М.

Підготовлено науково-експертний висновок до законопроекту.

Крім того, співробітниками Інституту видані наукові праці понад виконання показників паспорту бюджетної програми, зокрема: 1 монографію, 1 збірник наукових праць, 10 наукових статей, 11 тез наукових доповідей, 14 інформаційних повідомлень.

В межах даної теми співробітники Інституту приймали участь у 12 наукових та науково-практичних заходах.

Тема: «Правова охорона інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України від 03.07.2017 р. № 103/4. Номер державної реєстрації: 0117U005290. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Мироненко Н. М.

Мета науково-дослідної роботи: визначення основних рис та напрямів формування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів; дослідження форм, методів та механізмів її реалізації з позицій євроінтеграційних процесів та сучасної доктрини права інтелектуальної власності; вивчення практики імплементації модельних законів та директив ЄС у вітчизняне законодавство; аналіз судової практики захисту прав інтелектуальної власності у цивільному, кримінальному та адміністративному судочинстві України та країнах ЄС.

У межах зазначеної проблематики досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідити баланс прав людини та прав інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів в Україні.

2. Дослідити практику імплементації директив ЄС у вітчизняне законодавство у сфері патентного права.

3. Визначити основні риси та напрями формування державної системи правової охорони винаходів, корисних моделей, промислових зразків з позицій євроінтеграційних процесів та сучасної доктрини права інтелектуальної власності.

4. Обґрунтувати зв'язок між сучасними інформаційними технологіями та способами порушення права на винаходи, корисні моделі та промислові зразки, визначити способи їх захисту у контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

5. Дослідити досвід ЄС у сфері правового регулювання патентного права, проаналізувати концептуальні підходи та тенденції до розвитку правової охорони об'єктів патентного права у країнах – членах Європейського Союзу.

6. Визначити напрями удосконалення патентного права України з урахуванням європейського досвіду та завдань, які визначаються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

7. Здійснити порівняльний аналіз правового режиму охорони корисних моделей в Україні та країнах ЄС.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

Наукова новизна.

Визначення основних рис та напрямів удосконалення чинного законодавства України у сфері інтелектуальної власності в контексті євроінтеграційних процесів має на меті виявлення основних тенденцій розвитку законодавства, оцінку правових норм з позиції критеріїв їх ефективності, виявлення та подолання колізій та прогалин у законодавстві України, що регулює відносини у сфері права інтелектуальної власності, забезпечення повноти правового регулювання. Аналіз нормативно-правових актів ЄС у сфері інтелектуальної власності дозволить виявити методи правового регулювання, оцінити їх відповідність природі суспільних відносин та цілям держаної політики в обраній сфері дослідження. Аналіз положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання права інтелектуальної власності дозволить виявити характер та зміст зобов'язань України по відношенню до ЄС та зобов'язань ЄС по відношенню до України у сфері інтелектуальної власності.

Теоретичне обґрунтування суті, основних напрямів та шляхів розвитку законодавства України у сфері права інтелектуальної власності у зв'язку з укладенням Угоди про асоціацію стане науковим підґрунтям для визначення послідовності та узгодженості у відповідних його змін. Дослідження можливостей імплементації норм законодавства ЄС до норм законодавства України у сфері права інтелектуальної власності має на меті вирішення завдання щодо наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності.

Інтеграція України у європейський економічний простір вимагає системного наукового дослідження та обґрунтування необхідних

змін у законодавстві з питань інтелектуальної власності з урахуванням досвіду ЄС, вдосконалення і підвищення ефективності системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, необхідністю її уніфікації та гармонізації з правовою системою охорони інтелектуальної власності ЄС для створення сприятливого інвестиційного клімату, належного правового регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва України, трансферу технологій тощо.

Дослідження стану законодавства ЄС у сфері правової охорони інтелектуальної власності має на меті виявлення основних механізмів, форм і методів здійснення уніфікації та гармонізації права інтелектуальної власності в рамках регіонального співробітництва країн-членів ЄС для створення єдиного економічного, культурного і соціального простору.

У зв'язку з цим виникає потреба у наукових теоретичних дослідженнях конкретних аспектів правової охорони інтелектуальної власності в умовах євроінтеграційних процесів, створення теоретико-методологічного підґрунтя для удосконалення правового регулювання права інтелектуальної власності.

З метою виявлення та усунення розбіжностей та прогалин, які існують у законодавстві України, що регулює відносини у сфері права інтелектуальної власності, у порівнянні з європейським досвідом та завданнями, які визначаються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання права інтелектуальної власності, а також для вирішення завдання щодо наближення законодавства України до законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності:

- проведено дослідження:
 - практики імплементації директив ЄС у вітчизняне законодавство у сфері патентного права;
 - досвіду ЄС у сфері правового регулювання патентного права, концептуальних підходів та тенденцій розвитку правової охорони об'єктів патентного права у країнах – членах Європейського Союзу.
- вперше визначено:
 - особливості правового регулювання права інтелектуальної власності у країнах ЄС;

– зв'язок між сучасними інформаційними технологіями та способами порушення права на винаходи, корисні моделі та промислові зразки, способи їх захисту у контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

- вперше розглянуто:

- об'єкти права інтелектуальної власності в сфері медицини в умовах євроінтеграційних процесів.

2. Фактичні результати:

Збірник матеріалів конференції – 1:

1. Охорона та захист інтелектуальної власності в інноваційній діяльності в умовах євроінтеграційних процесів. Секція №2 міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління проектами. Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності»: збірник матеріалів (м. Київ, 21.03.2019 р.) / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2019. 166 с.

Наукові статті – 6:

1. Михайлюк Г. О. Способи захисту прав на комерційні позначення, досвід Франції та України. Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки. 2019. Том 4. С. 52–58. URL: <http://nrplaw.ukma.edu.ua/article/view/185631/185206>.

2. Зайківський О. Б., Оністрат О. А. Щодо національних інтересів стосовно інтелектуальної власності в процесі євроінтеграції. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №4. С. 23–38.

3. Пономарьова О. О. Деякі аспекти об'єктів права інтелектуальної власності у сфері медицини в умовах євроінтеграційних процесів. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №5 С. 97–103.

4. Тверезенко О. О. Підстави виникнення (набуття) майнових прав інтелектуальної власності. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №4. С. 76–85.

5. O. O. Bakalinska, Yu. Y. Atamanova and O. P. Orliuk. International Experience of Using Parallel Imports to Ensure the Accessibility of Drugs / International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE). ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4S, November 2019. P. 52–56 (Scopus).

6. Mykhailiuk G. Implementation of Constitutional Reform on Judiciary in Ukraine on its way towards European Integration // Journal of Contemporary European Research (Scopus), 2019. Volume 14, Issue 1. P. 1361–1376.

Проект нормативно-правового акту – 1:

1. Проект закону України про внесення змін до законодавства України у сфері патентного права (у частині статей з питань патентування у складі проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення доступності лікарських засобів для громадян») (реєстр. №2089 від 06.09.2019 р.). Законопроект відповідає рекомендаціям, які Інститут надавав ВООЗ та ПРООН, та озвучувалися на Політичному діалозі високого рівня 25.10.2017 р. щодо ефективності гнучких положень Угоди ТРІПС та паралельного імпорту лікарських засобів для зменшення їх ціни та забезпечення доступу до якісних та дешевших препаратів. Разом з тим, Інститут вважає, що ст. 6 законопроекту має бути сформульована у відповідності до норм, запропонованих законопроектом №9385 від 10.12.2018 р. таке формулювання зазначеної статті дозволить уникнути негативних наслідків так званого «патентного тролінгу» та підвищити якість правової охорони винаходів і корисних моделей в Україні. Направлено до Комітету ВРУ з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування.

Науковий захід – 1:

1. Секція 2 «Охорона та захист інтелектуальної власності в інноваційній діяльності в умовах євроінтеграційних процесів» Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління проектами. Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності» (21 березня 2019 року, м. Київ).

Підготовлено науково-експертний висновок до законопроекту.

Крім того, співробітниками Інституту видані наукові праці понад виконання показників паспорту бюджетної програми, а саме: 1 збірник матеріалів конференції; 1 розділ у монографії у співавторстві; 4 наукові статі, 3 тези наукових доповідей.

В межах даної теми співробітники Інституту приймали участь у 28 наукових та науково-практичних заходах.

Тема: «Інтелектуальна власність в цифровій економіці», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України від 15.06.2018 р. № 106/10. Номер державної реєстрації: 0118U007601. Термін виконання: 01.01.2019 р. – 31.12.2023 р. Наукові керівники: доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, Орлюк О. П.; кандидат економічних наук, доцент Андрощук Г. О.

Мета науково-дослідної роботи: дослідження стану, тенденцій та ролі інтелектуальної власності у розвитку цифровізації економіки в світі та в Україні. Ключові тренди концепції «Індустрії 4.0»: хмарні обчислення (cloud computing), робототехніка, автоматизація, інтелектуальні датчики, адитивні технології 3D – друку, Інтернет речей (IoT), великі дані (big data), штучний інтелект, інтелектуальні транспортні системи (ITS – Intelligent Transport Systems), доповнена реальність та ін. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний України» – 2020), Концепція розвитку цифрової економіки і суспільства України на 2018–2020 роки. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. Принципи цифровізації. Стратегія розвитку високотехнологічних індустрій для України до 2025 року. Дорожня карта цифрової економіки. Основні принципи політики «цифровізації» України. Україна на тлі глобальних цифрових трендів.

У межах зазначеної проблематики досліджуються такі аспекти теми:

1. Дослідити цифрову інфраструктуру розвинених країн та України (Проаналізувати нові виклики і можливості у цій сфері: цифровий розрив; виклики ринку телекомунікацій; високошвидкісна мобільна інфраструктура; цифрове телебачення. Вивчити тенденції створення інфраструктури Індустрії 4.0: ІТ – кластерів, науково-технологічних та індустріальних парків, галузевих центрів технологій, центрів компетенцій, стартап-компаній, електронних бібліотек, галерей та архівів тощо. Визначити вплив Угоди про асоціацію України з ЄС на досліджувані відносини).

2. Вивчити економіко-правові аспекти стану та тенденцій розвитку технологій Індустрії 4.0, (Інтернет речей (IoT), адитивні

технології 3D – друку, місце в ньому інтелектуальної власності, роль держави у сприянні розвитку, існуючі проблеми та шляхи їх вирішення. Проаналізувати патентний ландшафт у цій сфері, виявити найбільш продуктивні країни, компанії та винахідників. Дослідити динаміку патентування в середовищі технологій Індустрії 4.0, цінність патентів, проблеми патентного пошуку. Дослідити проблеми охорони інтелектуальної власності у сфері технологій Індустрії 4.0, зокрема, авторських прав, винаходів, торгових марок, комерційної таємниці, інформаційної безпеки).

3. Дослідити можливості, напрями та інструменти формування інформаційної економіки в Україні. Виробити практичні аспекти впровадження «Цифрового порядку денного» для України та використання кращих світових практик, визначення основних напрямків створення сучасної нормативно-правової та регуляторної бази для забезпечення ефективної цифрової трансформації, правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Проаналізувати стан інвестицій в інформаційну економіку, ІТ-ринок України.

4. Дослідити та узагальнити тенденції розвитку Blockchain технологій. Вплив Blockchain технологій на права інтелектуальної власності. Онлайн-ліцензування об'єктів інтелектуальної власності, необхідність перегляду концептуальних засад укладання договорів у цій сфері. Реєстрація майнових прав, правосуддя, ідентифікація особи.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

Наукова новизна.

Визначення основних рис та напрямів удосконалення чинного законодавства України у сфері інтелектуальної власності в контексті євроінтеграційних процесів має на меті виявлення основних тенденцій розвитку законодавства, оцінку правових норм з позицій критеріїв їх ефективності, виявлення та подолання колізій та прогалин у законодавстві України, що регулює відносини у сфері права інтелектуальної власності, забезпечення повноти правового регулювання.

Дослідження особливостей правового регулювання права інтелектуальної власності в цифровій економіці необхідне для з'ясування тенденцій у правовому регулюванні, схожих рис та відмінностей, що існують в законодавстві зарубіжних країн, країн ЄС у сфері інтелектуальної власності та законодавстві України. Це стане підґрунтям для обґрунтування висновків щодо напрямів подальшого вдосконалення законодавства України у сфері інтелектуальної власності в умовах цифровізації, покращення його якості, можливостей та меж запозичення досвіду європейських країн.

Аналіз нормативно-правових актів ЄС у сфері інтелектуальної власності дозволить виявити методи правового регулювання, оцінити їх відповідність природі суспільних відносин та цілям державної політики в обраній сфері дослідження. Це дасть можливість порівняти законодавство України у досліджуваній сфері з законодавством ЄС на рівні методології правового регулювання та використання права як засобу формування та реалізації державної політики, визначити теоретичні засади та основні напрями удосконалення законодавства України, у тому числі у контексті формування та розвитку національної інноваційної системи та системи охорони інтелектуальної власності.

Аналіз положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання права інтелектуальної власності дозволить виявити характер та зміст зобов'язань України стосовно ЄС та зобов'язань ЄС по відношенню до України у сфері інтелектуальної власності. Результати проведеного дослідження будуть покладені в основу розробки пропозицій щодо пріоритетних напрямів державної політики у сфері науки і техніки, охорони та захисту інтелектуальної власності для забезпечення реалізації положень Угоди про асоціацію, захисту національних інтересів України в рамках Угоди.

Дослідження стану законодавства ЄС у сфері правової охорони інтелектуальної власності має на меті виявлення основних механізмів, форм і методів здійснення уніфікації та гармонізації права інтелектуальної власності в рамках регіонального співробітництва країн-членів ЄС для створення Європейського дослідницького та

інноваційного простору, розбудови Європейської хмари відкритої науки та Європейської інфраструктури даних.

З метою виявлення та усунення розбіжностей та прогалин, які існують у законодавстві України, що регулює відносини у сфері права інтелектуальної власності, у порівнянні з європейським досвідом та завданнями, які визначаються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС щодо правового регулювання права інтелектуальної власності в умовах цифрової економіки, а також для вирішення проблеми формування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в умовах цифрової економіки:

- проведено аналіз:
 - світових показників діяльності у сфері інтелектуальної власності-2018;
 - світових показників у сфері інтелектуальної власності (на основі World Intellectual Property Indicators 2018);
 - практики розгляду спорів Центром VOIB з арбітражу і посередництва
 - стану та тенденцій розвитку економічного шпигунства й захисту об'єктів ІВ у процесі міжнародного науково-технічного співробітництва та трансферу технологій;
 - Глобального звіту про розвиток інформаційних технологій – 2016 (The Global Information Technology Report), опублікованим Всесвітнім економічним форумом (World Economic Forum), згідно якого Україна за рівнем розвитку інформаційно-комунікаційних технологій посіла 64 рейтингову позицію серед 139 країн світу, покращивши за рік результати на 7 пунктів;
 - світових тенденцій в сфері інформаційних технологій;
 - блокчейн – індустрії України;
 - стану та тенденцій розвитку Legal Tech. Legal Tech (юридичні технології) – галузь бізнесу в сфері інформаційних технологій, пов'язана з автоматизацією юридичної допомоги;
 - світових перспективних напрямів технологічного розвитку сфери озброєння та військової техніки (ОВТ).
- проведено дослідження:
 - проблем охорони інтелектуальної власності у сфері технологій Індустрії 4.0, зокрема, торгових марок (збір матеріалів та аналіз інформації);

– економіко-правових аспектів стану та тенденцій розвитку технологій Індустрії 4.0.

- визначено, що:

- роботу з розвитку цифрової економіки та суспільства Уряд розпочав у січні 2018 р. зі схваленням однойменної Концепції на 2018–2020 роки та затвердженням Плану заходів щодо її реалізації. У січні 2019 р. відбулося чергове засідання Координаційної ради, до порядку денного якого включені актуальні питання: Концепція та структура проекту закону «Про цифрову економіку України»; Цифрова інфраструктура (Ширококутний доступ до інтернету). Концепція розвитку безготівкових розрахунків в Україні (Програма «Cashless Economy»); Цифровий розвиток регіонів (Програми «Smart City»); Програма Європейського Союзу – EU4Digital;

- в умовах переходу до цифрової трансформації (цифровізації) соціально-економічного розвитку органи державного управління стикаються з новими викликами, серед яких: експоненціальне зростання інформації; стрімкий науково-технологічний розвиток виробництва і управління; формування компетенцій для творчості, інноваційної діяльності в новому інформаційному і технологічному середовищі; пошук найкоротшого шляху постачання нових знань; ризики цифрового суспільства і глобалізація, що посилюється; зміна поколінь та ін.;

- коли блокчейн був вперше розроблений в 2008 р, мало хто з дослідників міг передбачити, наскільки значним буде інтерес до застосування цих програмних технологій для вирішення широкого кола реальних проблем: від фінансових транзакцій до відстеження активів і контролю конфіденційності;

- під інтелектуальною безпекою розуміється стан захищеності інтелектуального потенціалу особистості, підприємства, галузі, регіону, держави, що формується адміністрацією й колективом підприємства, державними органами шляхом реалізації системи заходів правового, економічного, організаційного, інженерно-технічного і соціально-психологічного характеру від внутрішніх і зовнішніх загроз (джерел небезпеки), несанкціонованого використання та негативного впливу (недобросовісної конкуренції, промислового шпигунства, патентної експансії), а також підтримку його на

рівні, що забезпечує процес створення, одержання, здійснення і захисту прав (об'єктів) інтелектуальної власності;

– до кластеру найбільш перспективних технологій військового характеру належать авіаційно-космічні, інформаційно-комунікаційні технології, технології систем зв'язку і передавання зображень, систем контролювання руху транспортних засобів, вогнепальної зброї (розумна, інтелектуальна, високоенергетична гіперзвукова зброя, боєприпаси з декількома боеголовками); індивідуальні системи захисту; вибухові роботи (запальні пристрої, підривні заряди, спосіб нейтралізації вибухонебезпечних пристроїв).

- узагальнено:

– зарубіжний досвід законодавчого регулювання цифрового ринку та інноваційної інфраструктури деяких країн. Перший в світі мобільний додаток для реєстрації торгових марок.

2. Фактичні результати:

Наукові статті – 6:

1. Музика-Стефанчук О. Цифрова економіка та нові фінансові технології. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал. 2019. №2. С. 65–70.

2. Андрощук Г. Тенденції розвитку технологій штучного інтелекту: економіко-правовий аспект (частина 1). Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал. 2019. №3. С. 84–101.

3. Андрощук Г. Тенденції розвитку технологій штучного інтелекту: економіко-правовий аспект (частина 2). Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал. 2019. №4. С. 59–69.

4. Shtefan A. Copyright exceptions and limitations in the EU-Ukraine Association Agreement. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №5. С. 5–14.

5. Zerov K. Right of reproduction and right of making available to the public in the EU-Ukraine Association Agreement. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №5. С. 15–29.

6. Getmantsev D. Taxation of cryptocurrency transactions under the legislation of Ukraine. Journal Analyses and Studies. Analizy i Studia.

№1 (7) 28MAY 2019. s. 49–55 URL: http://kolegia.sgh.waw.pl/en/KES/casp/Documents/CASP_007_EN_c.pdf.

Брошура – 1:

1. Андрощук Г. О. Інформаційно-комунікаційні технології в цифровій економіці: стан та перспективи розвитку : брошура / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2019. 100 с.

Проект нормативно-правового акту – 1:

1. Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо правового регулювання об'єктів авторського права і суміжних прав у цифровому середовищі». Законопроект розроблено з метою визначення умов правової охорони об'єктів, форма вираження яких відповідає формі вираження творів і які утворені в результаті діяльності комп'ютерної програми (програм) без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні таких об'єктів. Законопроект направлений в комітет ВРУ з питань правової політики (лист № 194-пз від 04.12.2019 р.).

Підготовлено науково-експертний висновок до законопроекту.

Крім того, співробітниками Інституту видані наукові праці понад виконання показників паспорту бюджетної програми, а саме: 4 наукові статі, 3 тези наукових доповідей, 20 інформаційних повідомлень.

В межах даної теми співробітники Інституту приймали участь у 9 наукових та науково-практичних заходах:

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

Тема: «Інституційно-правове забезпечення майнових інтересів держави та суб'єктів приватного права в умовах регіональної нестабільності». Рішення Експертної ради від 07 липня 2016 р. №2. Номер державної реєстрації: 0117U002141. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2021 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, Король В. І.

Мета дослідження: Розроблення науково-обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо модернізації інституційних та ін-

струментально-правових засад правової політики держави щодо забезпечення майнових інтересів держави та суб'єктів приватного права в умовах регіональної нестабільності.

1. Наукові результати.

Вперше:

– розкрито економіко-правові передумови на глобальному рівні та правові наслідки імплементації Україною Багатосторонньої конвенції про виконання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування (Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent BEPS), яку ратифіковано Україною у 2019 році.

– визначено основні загальні засади та особливості Дії 6 «Запобігання наданню податкових вигод у неналежних обставинах» (Action 6: Preventing the Granting of Treaty Benefits in Inappropriate Circumstances) як однієї з невід'ємних складових Мінімального стандарту Плану дій BEPS, міжнародно-правові зобов'язання щодо імплементації якого прийнято Україною, що передбачає удосконалення чинних міжнародних договорів (угод) про уникнення подвійного оподаткування.

– розкрито, що модернізація Україною податкового законодавства в частині запровадження інституту «контрольованої іноземної компанії» на нинішньому етапі зумовлена виключно імплементацією широким колом країн світу ініціатив держав-членів ОЕСР та G-20, спрямованим на удосконалення національно-правових та міжнародно-правових інструментів, націлених на боротьбу з уникненням оподаткування у транскордонній площині. Доведено, що реальні правові ризики не запровадження зазначеного інституту відповідало б інтересам певного кола резидентів України, які здійснюють контроль над іноземними компаніями, створеними у сприятливих податкових юрисдикціях, що надає змогу зменшувати суми сплачених податків. Обґрунтовано, що наявність такої прогалини у вітчизняному податковому законодавстві зумовлює недоотримання державним бюджетом податкових надходжень, що зменшує можливості для належного забезпечення пріоритетних суспільних інтересів, особливо в умовах військових дій.

– виявлено, що у системі права України відсутні правові норми прямої дії, які б закріплювали механізм відшкодування шкоди, заподіяної терористичним актом, за рахунок держави. Норми ст. 19 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 №638-IV та ст. 85 Кодексу цивільного захисту України у такого роду правових ситуаціях не можуть бути надання медичної допомоги виконує три нормотворчі функції: 1) конкретизує норми цивільного законодавства стосовно суб'єктивних цивільних прав; 2) усуває прогалини цивільно-правового регулювання; 3) регулює відносини з відступленням від положень актів цивільного законодавства. Виокремлено форми правочинів, які регулюють особисті немайнові відносини у сфері надання медичної допомоги з правомірним відступленням від існуючого нормативного регулювання – попередні розпорядження фізичної особи щодо майбутнього втручання. Розроблено окремі аспекти цивільно-правового інституту договірного представництва пацієнта: надано цивільно-правову характеристику договору про представництво фізичних осіб у правовідносинах з надання медичної допомоги: визначено особливості договору про представництво пацієнта, зміст і характер зобов'язань, які виникають при реалізації договірного представництва пацієнта, правовий статус довіреної особи пацієнта, запропоновано правовий механізм довіреності на прийняття рішень з питань охорони здоров'я.

– визначено сутність доказування фактичних обставин при поданні клопотань щодо встановлення забезпечувальних заходів у міжнародному комерційному арбітражі; здійснено аналіз обставин що підлягають доказуванню; узагальнено обставини, що підлягають доказуванню.

– обґрунтовано, що одним із дієвих інструментів запобігання зловживанню процесуальними правами у цивільному судочинстві є стягнення штрафів, проте у чинній редакції Цивільного процесуального кодексу України такий захід процесуального примусу є «двогострим» інструментом, оскільки у ЦПК відсутнє визначення поняття «зловживання процесуальним правом», перелік таких зловживань не є вичерпним, встановлення наявності складу цього порушення повністю віддане на суб'єктивний «розсуд суду». До-

ведено, що обов'язково в ЦПК має бути передбачена можливість за наявності для цього підстав зменшення розміру штрафу, відстрочки або розстрочки судового штрафу ухвалою суду в разі його накладення з урахуванням майнового, сімейного стану особи тощо.

Фактичні результати:

Збірник наукових праць – 1:

1. Особливості правового забезпечення інтересів держави та суб'єктів приватного права в умовах системних суспільних криз / За заг. ред. док. юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. Д. Крупчана. Науково-дослідний інститут приватного права підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України. Київ, 2019. 224 с.

Наукові статті – 11:

1. Korol V. Modernisation of Ukrainian Cross-border Litigation and Conflict Law Relating to Contractual Disputes in Commercial Matters: On the Path Towards the European Area of Justice. *Ukrainian Private Law and the European Area of Justice*, Ed. by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms, Mohr Siebeck, 2019. XI., P. 181–220, 321 p.

2. Zaichuk O. V. An opportunity for engagement? A case for Smart Referenda. *European Review of Public Law*. Vol.31_1/2019. Pp. 337–347.

3. Zaichuk O. V. Freedom of Expression, Electronic Media and Cybercrime – A Rapidly Evolving Legal Landscape. *European Review of Public Law*. Vol.30_1/2018. Pp. 185–197.

4. Король В. І. Модернізація податкового законодавства України щодо «контрольованих іноземних компаній» в контексті забезпечення публічних суспільних інтересів. *Приватне право і підприємство*. 2019. Вип. 19. С. 176–180.

5. Круковес В. В. Проблемні питання стягнення штрафу за зловживання процесуальними правами в цивільному судочинстві України. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. Вип. 19. С. 84–90.

6. Круковес В. В. Правовий статус експерта з питань права в цивільному судочинстві України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 4. С. 122–126.

7. Миронова Г. А. Приватноправові норми у правових актах та медико-технологічних документах зі стандартизації медичної допомоги. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 93–97.

8. Пільков К. М. Преюдиція: умови обов'язковості для господарського суду фактів, встановлених в іншій справі. Підприємництво, господарство, право, 2019. № 11. С. 106–117.

9. Popovych, T. G., Derevyanko, B. V., Rieznik, O. M. & Shlapko, T. V. Fundamentals of a National Standardization System as a Means Confirming the Quality and Innovation of Products: Experience of International Organizations in Ukraine and Canada. Marketing and Management of Innovations. 2019. № 1. P. 314–324.

10. Попович Т. Г. Правове забезпечення інноваційної діяльності та регіональна нестабільність в Україні. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 164–168.

11. Примак В. Д. Забезпечення належного виконання зобов'язань в умовах збройного конфлікту. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 138–140.

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України (щодо удосконалення процедури застосування заходів забезпечення позову вжитих у справі, яка передана на розгляд міжнародного комерційного арбітражу, третейського суду)». Законопроект направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя.

Тема: «Правове забезпечення електронного бізнесу як складової інформаційного суспільства». Рішення Експертної ради від 05 липня 2017 р. № 5. Номер державної реєстрації: 0118U003069. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2021 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, проф., член-кореспондент НАПрН України Вінник О. М.

Мета дослідження: обґрунтування теоретичної моделі забезпечення функціонування цифрової економіки як системи господарських відносин, що складаються в електронному вигляді за допомогою інформаційно-комунікаційних (і в перші чергу – цифрових)

технологій, та притаманного їй електронного бізнесу як підприємництва, започаткування, безпосереднє здійснення та припинення якого відбувається із застосуванням таких технологій (в електронній формі).

Наукові результати.

Вперше:

– доведено необхідність визначення правового режиму Інтернет-магазину та торговельної Інтернет-платформи на рівні закону з встановленням відповідальності особи/осіб, які зареєстрували та/або використовують такий сайт, а також правового режиму віртуального підприємства з метою визначення відповідальної особи за недотримання вимог законодавства при використанні таким підприємством та його учасниками одного електронного ресурсу;

– виявлено основні правові механізми соціального спрямування електронного бізнесу, серед яких: адекватні цифровій економіці он-лайн процедури врегулювання споживчих конфліктів/спорів; подолання цифрової нерівності у відносинах між-бізнесом та споживачами, включаючи відносини між фінансовими установами та споживачами електронних фінансових послуг; впорядкування системи уповноважених у сфері цифрової економіки органів, розмежування між ними повноважень та забезпечення координації їх діяльності з боку центрального органу системи; врегулювання на рівні закону відносин за участю віртуальних підприємств та з використанням бізнес-сайтів; прозоре і зрозуміле для пересічних громадян нормативно-правове регулювання відносин цифрової економіки;

– виявлено нові правові механізми щодо забезпечення можливості споживачам в ефективній реалізації їх цифрових прав у сфері електронної комерції, передбачених правом ЄС, але проігноровані українським законодавцем, в тому числі щодо он-лайн процедур врегулювання конфліктів/спорів;

– доведено наявність основних проблем в системі державного нагляду та контролю у сфері цифрової економіки: складність цієї системи, відсутність чіткого розмежування повноважень між контролюючими органами та центральним органом, що має координувати діяльність всіх складових системи; недостатнє врахування до-

свіду ЄС з цих питань, що є перепоною для ефективної реалізації плану дій, передбаченого Угодою про асоціацію щодо інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС;

– обґрунтовано положення, що основним механізмом формування та реалізації державної політики в будь-яких сферах економіки є передусім прогнозування розвитку визначеної галузі та визначення плану необхідних дій уряду та уповноваженого органу державної влади, який знаходить своє відображення у Державних стратегіях (довгострокових), які приймаються Верховною Радою України, і Державних цільових програмах (короткострокових), затверджених Урядом. У зв'язку з цим виникає потреба на законодавчому рівні встановити обов'язкове наступництво нового складу Уряду щодо виконання Державних цільових програм розвитку галузей економіки, оскільки зазвичай строк їх реалізації не співпадає з повноваженнями Уряду та Верховної ради і, відповідно, при зміні складу Кабінету Міністрів України новий його склад (з відповідними міністерствами/відомствами) відмовляється нести відповідальність за невиконання затверджених попереднім складом КМУ програм;

– встановлена необхідність оновлення наявних підходів та інструментарію конкурентного права з метою належного забезпечення конкуренції на цифрових ринках: цифрова економіка спричиняє необхідність оновлення підходів у визначенні наявності та меж цифрового ринку, а також розробку потрібних додаткових критеріїв, оскільки ціна не є основним важелем впливу на ринку для цифрових платформ. У зв'язку з цим є потреба у виявленні та дослідженні нових факторів та їх врахуванні при аналізі саме цифрового ринку;

– у господарсько-правовому аспекті розглянуто питання саморегулювання цифрової економіки, особливостей її правового забезпечення в Україні. Застосовуючи синергетичний підхід зроблено висновки, що: 1) цифрова економіка – це наслідок самоорганізації та саморегулювання економічної діяльності з використанням інформаційних технологій як складної системи; 2) цифрова економіка – це складна унікальна саморегульована система, яка швидко змінюється та адаптується, водночас взаємодіє з іншими системами,

має власну структуру, засоби та форми тощо; цифрова економіка характеризується найвищим ступенем саморегулювання. Особливостями саморегулювання цифрової економіки у правовому аспекті є: 1) мета – упорядкування застосування у сфері господарювання інформаційно-комунікативних технологій за допомогою альтернативного або додаткового (субсидіарного) встановлення правил роботи з ними, не визначених або не достатньо визначених державним регулюванням, або вибору альтернативних правил поведінки, не заборонених нормами права, визначених державою, їх дотримання та контроль; охорона та захист прав суб'єктів цифрового саморегулювання відмінними від державного способами за допомогою створення інституцій; 2) засоби саморегулювання, які є у принципі традиційними та трансформувалися з огляду на застосування інформаційно-комунікативних технологій: договірне регулювання (господарські договори; корпоративні акти; звичаї ділового обороту (торгівлі); стандартні правила здійснення певних видів діяльності, етичні кодекси; добра практика; саморегулівні організації (інституційне організаційне регулювання). Водночас низка засобів пов'язана із технічними характеристиками та уособлюється в особливостях регламентів, технічних стандартів, способів передачі інформації, даних, і які займають значне місце серед інших засобів саморегулювання.

– відносини у віртуальному середовищі розглядаються через призму вимог до правовідносин (належний суб'єкт, об'єкт та зміст), внаслідок чого наслідки існування віртуального товариства повинні мати юридичний результат, у загальному вигляді – реальні правовідносини, а цифрові технології створюють нові можливості для існування правових відносин.

– доведено, що цифрова економіка надає дедалі більше можливостей для відходу від спеціальної правоздатності, адже цифровий контент та цифрові технології забезпечують розвиток рівних можливостей щодо реалізації прав та обов'язків, обмеження ж залишаються виключно у технічному та операційному забезпеченні;

– визначена необхідність врегулювання відносин з використанням штучного інтелекту у сфері цифрової економіки та електронного бізнесу.

Фактичні результати:

Збірник наукових праць – 1:

1. Цифрова економіка та електронний бізнес: окремі проблеми правового регулювання. Зб. наук. праць. За заг. ред. О. М. Вінник. К.: НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Бурчака НАПрН України, 2019. 152 с.

Наукові статті – 8:

1. Вінник О. М. Правовий режим Інтернет-магазину. *Jus Privatum*. 2019, № 1. С. 5–14.

2. Вінник О. М. Особливості врегулювання конфліктів/ спорів у сфері цифрової економіки та електронного бізнесу. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 6. С. 73–82.

3. Бакалінська О. О. Правове забезпечення захисту кіберпростору. *Jus Privatum*. 2019, № 1. С. 15–24.

4. Єфремова К. В. Динаміка інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС. *Jus Privatum*. 2019. № 1. С. 25–31.

5. Вінник О. М. Склад правовідносин з електронної торгівлі в ракурсі захисту прав споживачів. Вісник НАПрН України. 2019. № 3. С. 122–130.

6. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Врегулювання / вирішення конфліктів / спорів у сфері цифрової економіки: загальні засади та специфіка щодо окремих категорій. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2019. № 37. С. 9–20.

7. Бітюк П. О. Про конкуренцію в умовах цифрової економіки та електронного бізнесу. *Jus Privatum*. 2019. № 2. С. 17–26.

8. Вінник О. М. Правове забезпечення соціального спрямування електронного бізнесу. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 11. С. 75–82.

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Господарського кодексу України щодо здійснення господарсько-торговельної діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних/цифрових технологій». Законопроект направлено листом Народному депутату України І. Р. Калауру

Тема: «Адаптація корпоративного законодавства України до права Європейського Союзу». Рішення Експертної ради від 07 липня 2016 р №2. Номер державної реєстрації: 0117U002142
Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2019 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Васильєва Валентина Антонівна.

Мета дослідження: створення науково-обґрунтованої цивілістичної концепції щодо вдосконалення корпоративного законодавства; вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин в Україні у доктрині приватного права відповідно до положень цивільного законодавства; внесення пропозицій щодо його вдосконалення в сучасних умовах.

Наукові результати.

Вперше:

– обґрунтовано, що корпоративне право як об'єкт цивільних прав є персоніфікованим, оскільки належить учаснику юридичної особи корпоративного типу та не належить подружжю на праві спільної сумісної власності;

– запропоновано до регулювання корпоративних прав подружжя застосовувати спеціальний правовий режим, сутність якого полягає в трансформації права власності. Для того з подружжя, який є учасником юридичної особи корпоративного типу, право власності (речове право) на майно, що передається у статутний капітал юридичної особи корпоративного типу, трансформується в суб'єктивне корпоративне право. Для того з подружжя, який не є учасником юридичної особи корпоративного типу, таке право трансформується в право вимоги;

– визначено правовий режим корпоративних прав подружжя як комплекс правових засобів, що визначають порядок регулювання майнових відносин між подружжям та відносин з третіми особами у зв'язку з набуттям одним із подружжя корпоративних прав і статусу учасника юридичної особи корпоративного типу та набуттям права вимоги іншим із подружжя, який передав об'єкти права спільної сумісної власності до статутного капіталу юридичної особи корпоративного типу;

– обґрунтовано, що належність права вимоги дає його власникові право на частину: 1) доходів, отриманих одним із подружжя; 2) майна, отриманого від відчуження корпоративних прав; 3) майна, отриманого в разі виходу з юридичної особи корпоративного типу; 4) майна, отриманого у випадку ліквідації юридичної особи корпоративного типу;

– визначено, якщо об'єкти права спільної сумісної власності були використані одним із подружжя одноосібно для внесення вкладу до статутного капіталу юридичної особи корпоративного типу, без згоди іншого з подружжя, то останній має право на компенсацію вартості частини майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності, та/або звернення стягнення на частку в статутному капіталі того з подружжя, хто є учасником юридичної особи корпоративного типу;

– обґрунтовано, що об'єктом договірному регулювання подружжя є майнові права, які впливають з участі одного з подружжя в юридичній особі корпоративного типу, та набуття права вимоги іншим із подружжя;

– доведено, що безвідклична довіреність не є способом забезпечення виконання зобов'язання за корпоративним договором. Безвідклична довіреність є способом прямого та безперешкодного виконання зобов'язання з корпоративного договору, коли кредитор від імені боржника в своїх інтересах вчиняє дії, що охоплюються колом обов'язків боржника за договором. За своєю суттю безвідклична довіреність не є довіреністю і не є способом забезпечення виконання зобов'язання. Вона є ефективним інструментом, способом та засобом виконання корпоративного договору;

– визначено, що заочна форма не передбачає персональної участі учасників товариства з обмеженою відповідальністю для обговорення питань порядку денного на засіданні загальних зборів, а тільки ухвалення рішень із питань порядку денного способом заочного голосування. Щодо ухвалення рішення загальних зборів шляхом опитування, то зазначений спосіб передбачає виключно заочну участь у проведенні загальних зборів. Особливість ухвалення рішень способом опитування полягає в тому, що, на відміну від

заочного голосування, коли учасник надсилає рішення до моменту проведення очних або очно-заочних загальних зборів учасників, у разі опитування загальні збори учасників не скликаються, а ініціатор опитування надсилає всім учасникам товариства відповідний запит із проектом рішення із запропонованого питання (питань);

– доведено, що легальним правовим інструментом набуття статусу бенефіціара юридичної особи є передача корпоративних прав як внеску до статутного капіталу іншої юридичної особи. Внеском у статутний капітал юридичної особи можуть виступати не тільки грошові кошти чи речі, але й майнові права. Особливим видом майнових прав є корпоративні права, які можуть бути передані до статутного капіталу корпорації;

Фактичні результати:

Науково-практичний посібник – 1:

1. Corporate Law of Ukraine: scientific and practical manual / Vasylyeva VA, Zelisko AV, Syschuk L. V. [and others]; ed. prof. V. Vasylyeva. Ivano-Frankivsk, 2019. 258 p.

Збірник наукових праць – 1:

1. Правовий захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу: Збірник наукових праць за матеріалами XVII Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 вересня 2019 року, м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2019. 293 с.

Наукові статті – 9:

1. Васильєва В. А. Проблеми регулювання цивільно-правового договору: теоретичні та практичні аспекти. Право України. 2019. №2. С. 14–24.

2. Васильєва В. В. Безвідклична довіреність як спосіб виконання корпоративного договору. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2019. Вип. 49. С. 100–109.

3. Васильєва В. В. Посадові особи в товариствах з обмеженою та додатковою відповідальністю. Право і суспільство. 2019. Вип. 10. С. 12–18.

4. Васильєва В. В. Організаційно-правові передумови реалізації права учасника ТОВ та ТДВ на інформацію. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2019. Вип. 50. С. 97–103.

5. Zelisko, Alla V.; Zozuliak, Olga I.; Sishchuk, Liliana V.. Legal Regulation of the Non-Entrepreneurial Legal Entities' Status: Foreign Experience. Journal of Advanced Research in Law and Economics, [S.l.], v. 9, n. 5, p. 1806-1818 [https://doi.org/10.14505//jarle.v9.5\(35\).36](https://doi.org/10.14505//jarle.v9.5(35).36).

6. Сіщук Л. В. Правове регулювання проведення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 3. С. 79–82.

7. Сіщук Л. В. Визнання рішень загальних зборів ТОВ недійсними як спеціальний спосіб захисту корпоративних прав. Право і суспільство. 2019. Вип. 10. С. 101–113.

8. Вінтоняк Н. Д. Корпоративні права подружжя: сутність правового режиму. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2019. Вип. 50. С. 103–113.

9. Вінтоняк Н. Д. Набуття корпоративних прав одним із подружжя. Часопис цивілістики. 2019. Вип. 33. С. 42–47.

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до чинного законодавства щодо вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин в Україні», яким запропоновано зміни, що мають на меті забезпечити належну реалізацію корпоративних прав учасників, окреслити інститут цивільно-правової відповідальності в корпоративних відносинах, деталізувати деякі питання управління в товариствах з обмеженою та додатковою відповідальністю. Проект закону направлено листом Народному депутату України І. Р. Калауру.

Науковий захід – 1:

1. XVII Міжнародна науково-практична конференція «Правовий захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу», організована і проведена Лабораторією проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

НАПрН України спільно з навчально-науковим юридичним інститутом ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ, 27-28 вересня 2019 року.

Тема: «Правове забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства». Рішення Експертної ради від 05 липня 2017 р. № 5. Номер державної реєстрації: 0118U003068. Термін виконання: 01.01.2018 р. – 31.12.2022 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук Бакалінська О. О.

Мета дослідження: обґрунтування теоретичної моделі правового забезпечення ринкових відносин в умовах громадянського суспільства на основі врахування всіх системно-структурних зв'язків між його інститутами, одним з яких є соціальна правова держава, та її подальше практичне впровадження шляхом розробки необхідних законопроектів, поширення напрацьованих наукових ідей серед науковців, суддівського корпусу, юристів-практиків тощо.

Наукові результати.

Вперше:

– обґрунтовано необхідність виокремлення в системі принципів господарського права принципу пропорційності;

– обґрунтовано положення про те, орган місцевого самоврядування, який від імені територіальної громади здійснює повноваження власника, в тому числі організаційно-господарські щодо створених ним комунальних некомерційних підприємств, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями таких підприємств в силу норм ч. 10 ст. 78, ч. 7 ст. 77 Господарського кодексу України;

– єдиною умовою покладення субсидіарної відповідальності на орган місцевого самоврядування є в силу норми ч. 7 ст. 77 Господарського кодексу України недостатність коштів, які є у розпорядженні комунального некомерційного підприємства. Відсутність встановленого факту доведення комунального некомерційного підприємства до банкрутства не впливає на можливість покладення на орган місцевого самоврядування субсидіарної відповідальності по боргах такого підприємства;

– обґрунтовано, що ефективність діяльності саморегульованої організації буде залежати від: наявного регулювання (належного регулювання); масштабу діяльності організації (кількості учасників, ступеню розвиненості галузі, територіального залучення учасників); ролі, функцій, які буде виконувати саморегульована організація; засобів саморегулювання, які буде використовувати саморегульована організація; ступеню взаємодії з органами державної влади, споживачами товарів та послуг, іншими юридичними особами; потреби врегулювання відносин між представниками певної галузі та запобігання конфліктів між ними; реальності та інтенсивності внутрішніх та зовнішніх загроз у галузі, де виникає саморегульована організація та потреби їх вирішення;

– обґрунтовано, що інститут державної допомоги є інститутом конкурентного права, оскільки безпосередньо пов'язаний із економічною конкуренцією. Визначення термінів в чинному законодавстві України щодо державної допомоги не завжди відповідає критеріям, що випливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, відповідної судової практики Суду Європейського Союзу, а також відповідному вторинному законодавству, рамковим положенням, керівним принципам та іншим чинні адміністративні акти Союзу, як це передбачено ст. 269 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;

– у господарсько-правовому аспекті обґрунтовано положення про те, що корпоративна соціальна відповідальність – це вид саморегулювання господарської діяльності, який включає особливу систему допустимих саморегульованих засобів організаційного та нормативного характеру. Особливістю такої системи є реалізація публічних соціальних функцій суб'єктами економічної діяльності на добровільній основі за підтримки держави, міжнародних організацій (урядових та неурядових);

– запропоновано розробку Концепції розвитку корпоративної соціальної відповідальності, яка має визначити перспективи та напрямки підтримки КСВ державою, розширити взаємодію між

суб'єктами господарювання та громадянським суспільством, систематизувати наявні та перспективні інструменти її розвитку, продовжити програму підвищення обізнаності суб'єктів господарювання щодо КСВ: проведення семінарів, конференцій, навчальних тренінгів. Відповідальної бізнес-поведінки (реалізація просвітницьких програм, проведення навчальних курсів);

– запропоновано, враховуючи роль актів саморегулювання, які вони стали займати у сучасному українському суспільстві, доповнити статтю 7 ГК України частиною 2 такого змісту: «Відносини у сфері господарювання регулюються нормативними актами суб'єктів господарювання, саморегулювних організацій. До таких актів можуть бути віднесені: принципи корпоративного управління, етичні кодекси, регламенти, добровільні угоди, стандарти, кодекси ustalеної практики. Перелік не є вичерпним та не залежить від назви нормативного акту. Суб'єкти господарювання, саморегулювні організації можуть приймати нормативні акти у межах визначених законодавством України та міжнародними договорами». Частина визначених видів нормативних актів передбачена галузевим законодавством, однак закріплення цього базового положення у Господарському кодексі України надасть ваги процесам саморегулювання, які відбуваються в Україні;

– встановлено відмінність між приватними особистими та ринковими відносинами полягає в тому, що в приватних цивільних відносинах головним є забезпечення особистої волі та диспозитивності сторін в реалізації приватних прав, в приватних ринкових відносинах головним є забезпечення виконання економічної функції кожного суб'єкта права як учасника таких відносин. Необхідно констатувати, що мета правового регулювання в приватних цивільних відносинах і приватних економічних відносинах є різною. В першому випадку – це забезпечення реалізації особистих прав, в другому – це забезпечення стабільності ринкових відносин і ринку як системи, забезпечення економічного добробуту суспільства в цілому;

– визначено в порівнянні головні чинники приватних особистих та економічних відносин та їх відмінності. В приватних цивільних

відносинах, які фактично мають особистий характер (тобто регулюють відносини між певними особами без врахування наявності економічних інтересів і прав інших осіб), головними чинниками є воля особи та її особистий економічний інтерес, які вирішуються на основі диспозитивності сторін, в той ж час на відміну від особистих відносин головними чинниками приватних економічних відносин в ринковій сфері є: воля осіб, які на свій розсуд вступають у відносини або відмовляються від них, в тому числі, унаслідок встановлених імперативних правил у певній сфері відносин (принцип автономії прийняття рішень);

– наявність конфлікту між суб'єктами ринку щодо їх економічних інтересів, який керується та перманентно вирішується за допомогою економічної конкуренції (саморегулювання) або владними приписами держави з міркувань суспільних інтересів та з проблем спотворення економічної конкуренції;

– наявність суспільних інтересів на ринку, що забезпечуються імперативними приписами держави, які зобов'язані виконувати всі учасники приватних економічних відносин;

– наявність економічних закономірностей (наприклад, закон попиту і пропозиції, економічна конкуренція, захист споживачів як асиметрична відповідь держави на прояви економічної влади), які забезпечують баланс і саморегулювання ринку (суспільний інтерес) та підтримуються правовими засобами;

– наявність феномену економічної влади, в силу якого певні суб'єкти ринку можуть диктувати іншим учасникам ринкових відносин умови обороту товарів на ринку або здійснювати інший вплив на економічну поведінку учасників ринку.

Фактичні результати:

Монографія – 1:

1. Махінчук В. М. Державне підприємництво в системі ринкових відносин: монографія. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 260 с.

Науково-практичний коментар – 1:

1. Безух О. В. Науково-практичний коментар Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності». К.: Науково-

дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 102 с.

Наукові статті – 10:

1. Беяневич О. А. Про відповідальність органів місцевого самоврядування за зобов'язаннями некомерційних комунальних підприємств. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 9–14.

2. Беяневич О. А. Принцип пропорційності в господарському праві. Економіка та право. 2019. № 1. С. 3–10.

3. Безух О. В. Державна допомога і економічна конкуренція: проблеми взаємодії. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 151–156.

4. Гончаренко О. М. СРО: проблематика делегування повноважень, нагляду та контролю. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 156–163.

5. Махінчук В. М. Засади притягнення до відповідальності кінцевого бенефіціара (контролера) корпорації через доктрину підняття корпоративної вуалі: іноземний досвід та перспективи в Україні. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 42–49.

6. Бакалінська Ольга, Бакалінський Олександр Правове забезпечення кібербезпеки в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 9. С. 100–107.

7. Гончаренко О. М. Корпоративний акт як засіб саморегулювання господарської діяльності. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 7. С. 34–39.

8. Безух О. В. Приватне право і приватні відносини в умовах ринкової економіки. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 7. С. 27–33.

9. Полюхович В. І. До питання про реформування (рекодифікацію) господарського законодавства України. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 11. С. 117–122.

10. Черненко О. А. Правовий режим майна державних акціонерних товариств. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 12. С. 101–108.

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення системи державної допомоги

суб'єктам господарювання». Законопроект направлений листом Народному депутату України І. Р. Калауру.

Тема: «Приватноправові проблеми реалізації євроінтеграційної стратегії України». Рішення Експертної ради від 07 липня 2016 р. №2. Номер державної реєстрації: 0117U002140. Термін виконання: 01.01.2017 р. – 31.12.2020 р. Науковий керівник – кандидат юридичних наук Кочин В. В.

Мета дослідження: формування науково обґрунтованих підходів до адаптації законодавства України у сфері правового регулювання приватних відносин до законодавства ЄС, забезпечення гармонізації приватноправової складової правової системи України з положеннями уніфікованих (модельних) актів європейського приватного права, а також впровадження правових моделей, здатних забезпечити верховенство права у приватних правовідносинах.

Наукові результати.

Уперше:

- здійснено загальний підсумок щодо юридичного лібертаризму у цивілістичних дослідженнях: 1) такий підхід до праворозуміння є цілком виправданим для цивілістики, адже ґрунтується на власній позиції автора, поєднуючи позитивізм та юснатуралізм; 2) здійснення досліджень через призму світоглядного підходу забезпечує можливість особистого відчуття свободи, оцінки суспільної моралі та ідей фундаментальної рівності осіб у суспільстві; 3) особисте ставлення дослідника щодо правових явищ корегується не лише рівнем його професійної підготовки, а й внаслідок деонтологічних особливостей та рівня правосвідомості; 4) формальність підходів до оцінки результатів наукових досліджень має бути компенсовано світоглядними підходами, що панують у науковому товаристві; 5) окрім належного розуміння сутності приватного права, його предмета та методології досліджень, що обирається дослідником самостійно слід звертатися не лише до існуючого узагальненого знання та цінностей, а також формувати власні переконання та ідеали, що ґрунтуються на засадах наукової істини;
- встановлено, що наступне формування цивільного права має ґрунтуватися не лише основі верховенства права(фундаментального

принципу правової системи), а й відображати нові тенденції. Слід зосередитися на сутності цивільного законодавства та права, зокрема місця суто цивільних, а також приватних (у широкому сенсі) відносин. Орієнтиром має слугувати у тому числі відданість принципам вільної ринкової економіки. Вважаємо, що окремі цивілістичні принципи попри їх закріплення у ЦК України все ж мають загально цивілізаційний характер (справедливість, добросовісність та розумність; неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини; неприпустимість позбавлення права власності; судовий захист цивільного права та інтересу). Інші ж потребують певного наукового переосмислення та нормативного підкріплення належними правовими нормами, особливо враховуючи напрацювання європейського приватного права;

– встановлено, що правильне розуміння іноземного юридичного документа зумовлюється відтворенням інформації у вигляді перекладу, в якому застосовуються засоби другої мови, фахові знання, відбивається загальний рівень культури мови і досвід перекладача, рівень його підготовки й освіти. Залежно від мети й обставин використання таке явище, як переклад, може набувати ознак імпліцитного перекладу або експліцитного перекладу. В обох випадках використовуються найбільш вдалі еквіваленти, відповідники й варіанти рідної мови. Будь-який різновид перекладу має практичне спрямування задля пізнання і вивчення процесу адаптації *acquis communautaire*.

Фактичні результати:

Монографія – 1:

1. Кочин В. В. Правове регулювання цивільних відносин у підприємницьких товариствах та установах в умовах адаптації до правової системи Європейського Союзу. Монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 400 с.

Наукові статті – 11:

1. Kochyn Volodymyr, Non-Entrepreneurial Legal Entities in Ukraine: Application of the European Experience. Ukrainian Private Law and the European Area of Justice. Edited by Eugenia Kurzynsky-

Singer and Rainer Kulms. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law. Hamburg. Mohr Siebeck. Tübingen 2019. P. 221–252.

2. Majdanyk Roman, Development of Ukrainian Private Law in the Context of its Europeanization. Ukrainian Private Law and European Area of Justice. Edited by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law. Hamburg. Mohr Siebeck Tübingen. 2019. P. 143–180.

3. Майданик Р. А. Вчення про методологію приватного (цивільного) права України. Загальні положення. Право України. 2019. № 1. С. 58–74.

4. Бернацький М. В. Перспективи правового регулювання приватно-обігу криптовалют в Україні. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 64–68.

5. Бесарабчик В. О. Приватноправові засади реформування дошкільної освіти України в умовах європейської інтеграції. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 69–72.

6. Янчук І. А. Переклад на українську мову *acquis communautaire* в процесі реалізації інтеграційних зобов'язань України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 59–63.

7. Крупчан О. Д., Кочин В. В. Методологічні засади свободи у цивілістичних дослідженнях. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 5–8.

8. Галянтич М. К., Піжова О. В. Проблеми кодифікації житлового законодавства України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 146–150.

9. Kochyn V. V. Civil relations in non-entrepreneurial societies and foundations: current status of regulation and prospects of adaptation to *acquis EU*. *Ius Privatum*. 2019. № 1. P. 45–54.

10. Кочин В. В. Вплив Тринадцятої Директиви права компанії ЄС (2004/25/ЄС) на розуміння непорушності права власності в Україні. *Ius Privatum*. 2019. № 2. С. 7–16.

11. Крупчан О. Д., Гриняк А. Б., Пленюк М. Д. Договірне регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. Право України. № 2, 2019. С. 24–44.

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства» щодо удосконалення правового регулювання обов'язкового продажу акцій». Проект закону направлено листом Народному депутату України І. Р. Калауру.

Тема: «Наукові підходи до удосконалення цивільного та господарського судочинства в світлі судової реформи». Рішення Експертної ради від 10 липня 2015 р. № 5. Номер державної реєстрації: 0116U000159. Термін виконання: 01.01.2016 р. – 31.12.2020 р. Науковий керівник – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Бобрик В. І.

Мета дослідження: вироблення на підставі дослідження цивільного та господарського судочинства, їх нормативної бази, судової практики та положень процесуальної науки напрямків і способів удосконалення цивільного та господарського судочинства в контексті проведення в Україні судової реформи. Передбачуваний науковий результат дозволить усунути існуючі протиріччя між галузями цивільного процесуального і господарського процесуального права, сформулювати пропозиції щодо удосконалення чинного процесуального законодавства України, забезпечити єдність судової практики в цивільних і господарських справах, що в своїй сукупності сприятиме створенню належного механізму судового захисту в Україні. Результати даного дослідження матимуть значення для нормотворчої діяльності, правозастосовної діяльності юрисдикційних органів і подальшого реформування судової влади України.

Наукові результати.

Вперше:

– доведено, що як держава, так і суспільство завжди матимуть інтереси, властиві лише кожному з них. Розбіжність інтересів не виключає того, що держава абсолютно повинна поступатися в інтересах суспільства. Сучасна Конституція України чітко окреслює загальні цілі держави, що є відповідними ідеям гарантування й забезпечення прав і основних свобод людини і громадянина та обмеження владної сваволі, а також суспільним інтересам, яких сто-

суються норми, котрими закріплено зобов'язання держави перед суспільством. Публічний інтерес впливає на цивільне судочинство через існування різних інститутів захисту прав інших осіб. Захист публічних інтересів одночасно пов'язаний із суб'єктами, які потребують захисту, а також із суб'єктами, які звертаються для захисту прав та інтересів інших осіб, котрі здійснюють (беруть участь у здійсненні) цивільно-процесуальний захист: державні процесуальні (прокурорська, органи державної влади й місцевого самоврядування тощо) та недержавні (самозахист, громадська процесуальна форма та ін.) форми. Наведено аргументи, що передумовою процесуальної заінтересованості судді в результаті цивільної справи є, зокрема, одна з новел цивільного процесуального законодавства, а саме можливість урегулювання цивільного спору за участю судді, інші примирні процедури в цивільному процесі, що можуть відбуватися до початку судового розгляду (гл. 4, 5 розд. II ЦПК України від 3.10.2017). Під час роз'яснення порядку врегулювання цивільного спору за участю судді, сприянні сторонам в укладенні мирових угод за допомогою медіації та інших договірних процедур шляхом роз'яснення можливостей таких правових інструментів, суд одночасно реалізує превентивну та виховну функції правосуддя, що сприяють підвищенню толерантності в суспільстві, на відміну від культури спорів і претензій. У цьому також полягає специфічний публічний інтерес суду – досягнення мети правосуддя під час здійснення цивільного судочинства;

– доведено, що Конституційний Суд України, досліджуючи наявність права, притаманного особі (у справах про конституційні цінності особи, які в разі їх порушення, захищаються у порядку цивільного судочинства), зазвичай звертається до перевірки наявності чи відсутності конкретного об'єктивного права особи, яка звернулася за тлумаченням закону (у період коли КСУ володів таким повноваженням) чи неконституційності окремих положень закону за зверненням уповноважених суб'єктів. Також КСУ здійснюється дослідження правової природи відносин, у яких бере участь слабка сторона правовідношення, зокрема: спадкові, кредитні відносини, реалізація права на судовий захист особою із вадами волі тощо. Внаслідок чого КСУ підкреслюється соціальна спрямо-

ваність держави Україна, визнання людини найвищою цінністю в державі, у чому, на наш погляд, проявляється соціальна функція права. Проте єдиним органом юрисдикційної діяльності протягом останніх шести-семи років ухвалено також чимало рішень протилежного змісту, в яких публічний інтерес залишається домінуючою цінністю порівняно із приватними, що перебувають в залежності від соціальних можливостей держави, а права особи, які впливають із таких цінностей, захищаються в порядку адміністративного судочинства.;

– обґрунтовано, що в актах процесуального законодавства, зокрема в ЦПК України (в редакції 03.10.2017), відбулося змішування централізованої і децентралізованої моделей конституційного контролю, що, в разі ініціативи судами системи судоустрою з приводу питання про визнання неконституційним того чи іншого положення закону, на наш погляд, прогнозовано призведе до:

1) відновлення й розповсюдженості застосування принципу верховенства закону, а не верховенства права, на що передусім і була спрямована судово-конституційна реформа;

2) у разі реалізації судами ініціативи про конституційність/ неконституційність конкретної норми права перед ВС, останній буде підтверджувати «посідання» загальними судами місця КСУ у випадку звернення до КСУ;

3) у разі спростування Пленумом ВС висновків судів нижчого рівня про невідповідність закону Конституції України – Пленум ВС перебирає на себе компетентність КСУ щодо визнання відповідності/невідповідності законів України Основному Закону України, у результаті чого в решті решт відбудеться послаблення ролі норм Конституції як норм прямої дії;

4) у разі звернення судів нижчого рівня до Пленуму ВС, останній зв'язаний нормами Конституції України, на відповідність яких зверталися ці суди. Самостійне доповнення Пленумом ВС конституційного подання іншими нормами Конституції України, на відповідність яких вбачається конкретний нормативний судовий конституційний контроль, а також клопотання перевірити і інші приписи закону, що мали бути, на думку Пленуму ВС нормативною основою судового рішення, однак, суд дійшов висновку про невід-

повідність його Основному Закону України, створює ситуацію перегляду конкретної судової справи Пленумом ВС як квазіпроцесуальним органом, міняючи апеляційну та/або касаційні інстанції;

– встановлено, що закріплений у чинному ЦПК України підхід до наслідків перегляду справи найвищою судовою інстанцією у зв'язку з рішенням ЄСПЛ є найбільш оптимальним з точки зору ефективного відновлення порушеного процесуального права та захисту матеріального права, у якому особі фактично було відмовлено внаслідок порушення ст. 6 Конвенції. У Рекомендації йдеться про вибір між повторним розглядом справи або поновленням провадження. Попередня редакція процесуальних кодексів передбачала поновлення провадження, а за наслідками перегляду справи Верховним Судом України – можливість нового розгляду. Тепер же провадження поновлюється і без можливості нового розгляду справа вирішується Верховним Судом без можливості направлення справи на новий розгляд;

– обґрунтовано, що позитивний іноземний досвід правового регулювання відносин із розгляду і вирішення цивільних справ, а також позитивна практика цивільного судочинства загалом, які визнаються ЄСПЛ як такі, що відповідають положенням статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, можуть певною мірою слугувати міжнародним стандартом у відповідній сфері. Адже сама стаття 6 Конвенції є доволі лаконічною і не містить конкретних рекомендацій щодо закріплення у національному процесуальному законодавстві певних інститутів;

– пропонується спеціалізацію судової діяльності розглядати в двох аспектах – організаційному (інституційному) та функціональному (процесуальному). Інституційна спеціалізація обумовлює вплив на судоустрій (судову систему). Процесуальна ж спеціалізація передбачає диференціацію судочинства шляхом виділення спеціалізованих видів проваджень(процедур) з розгляду судами окремих категорій (груп категорій) справ, що знаходить своє закріплення в процесуальному законі;

– обґрунтовано, що інституційна (зовнішня і внутрішня) та процесуальна спеціалізація судової діяльності можуть бути між собою взаємопов'язаними, а в ряді випадків ці процеси проходять

незалежно один від одного. Відсутність без умовної спеціалізації процесуальної діяльності при інституційній спеціалізації пояснюється тим, що матеріально-правові особливості певної категорії справ не настільки є істотними щоби вони викликали необхідність розробки особливого порядку (процедури) розгляду такої категорії справ;

– доведено, що в сучасних умовах спеціалізація судової діяльності є невід’ємною ознакою сучасної судової влади, яка забезпечує якість правосуддя. Це наслідок постійного ускладнення матеріально-правових відносин та диференціації судочинства. Надалі вона буде лише поглиблюватись і в Україні вже в недалекій перспективі можуть бути створені спеціалізовані земельні суди, податкові суди, сімейні суди, кримінальні суди тощо;

– проведений аналіз ч. 6 ст. 19, ч. 1 ст. 274 ЦПК України дозволив зробити висновок, що спори, які виникають із трудових відносин підлягають розгляду в порядку спрощеного провадження як самостійна категорія справ. «Спори, що виникають із трудових правовідносин» є родовим поняттям, яке об’єднує різні види таких спорів. При цьому не кожен з таких спорів має економічну складову, тому не залежно від ціни позову спори, що виникають з трудових відносин не можна віднести до малозначних справ;

– з’ясовано, що норми процесуального законодавства не обмежують юридичну особу у можливості, в разі розгляду спорів, що виникають із трудових відносин, діяти в суді через свого представника, який не є адвокатом. Зазначена норма процесуального закону пов’язує представництво не з працівником або роботодавцем, а з категоріями справ, в яких представником учасника справи може бути не лише адвокат;

– з’ясовано, що перебіг строку на подачу апеляційної скарги, закріплений ч. 6 ст. 268 ЦПК України для осіб, які не брали участі в справі, якщо суд вирішив питання про їх права та обов’язки починається з наступного дня від дати фіксації в журналі видачі судових справ про її ознайомлення зі справою та становить десять днів. Виходячи з аналізу прецедентної практики Європейського суду з прав людини щодо застосування п. 1 ст. 6 Європейської кон-

венції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. підставами для поновлення строку для подання заяви чи апеляційної скарги є причини, які не залежать від волі заінтересованих осіб, а метою виправлення «помилки», що має фундаментальне значення для судової системи. Якщо ж поновлення строків для апеляційного оскарження рішення суду першої інстанції здійснюється виключно з метою повторного розгляду та ухвалення нового рішення, відбувається порушення принципу юридичної визначеності та «право на суд» у розумінні п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р.

Фактичні результати:

Монографія – 1:

1. Берестова І. Е. Інцидентний і прямий доступ до конституційного суду України (в аспекті взаємозв'язку цивільного судочинства та конституційного провадження) : монографія. Київ: НДППІП ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 264 с.

Науково-практичний коментар – 1:

1. Гетманцев М. О. Науково-практичний коментар Цивільного-процесуального кодексу України Глави 5 Розділу I «Докази та доказування», частина 2. Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Електронні докази. Висновок експерта. Висновок експерта у галузі права. Забезпечення доказів. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 88 с.

Наукові статті – 12:

1. Korolenko Vitalii. The Reform of the Ukrainian Judicial System and Civil Proceedings in the Context of the Association Agreement. Ukrainian Private Law and the European Area of Justice. Edited by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law. Hamburg. Mohr Siebeck. Tübingen. 2019. P. 71–125

2. Берестова І. Е. Конкуренція фундаментальних прав осіб в цивільному процесі: роль рішень Конституційного Суду України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 14–21.

3. Берестова І. Е. Проблеми реалізації ініціативи конституційного контролю у конкретній справі з боку судів системи судоу-

строю. Вісник Конституційного Суду України. 2019. № 1. С. 128–137.

4. Бобрик В. І. Спеціалізація судової діяльності за законодавством України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 73–77.

5. Гетманцев М. О. Електронні докази в цивільному процесі: практика застосування новел законодавства. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 2. С. 19–23.

6. Гетманцев М. О. Запровадження засобів електронної комунікації в цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 3. С. 10–14.

7. Гетманцев М. О., Волощук О. Т. Арбітраж ad hoc: поняття та специфічні риси. Юридична Україна. 2019. № 1. С. 60–68.

8. Короленко В. М. Імплементация міжнародних стандартів регулювання процедур оскарження у цивільному та господарському процесуальних кодексах України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 172–176.

9. Штефан О. О. Окремі питання вирішення трудових спорів в порядку цивільного судочинства. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 2. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2019/22.pdf.

10. Штефан О. О. Підстави апеляційного оскарження рішення суду особами, які не брали участі у справі. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 119–124.

11. Штефан О. О. Мирові суди та перспектива їх запровадження в Україні. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 3. С. 55–64.

12. Штефан О. О. Малозначні справи: порівняльно-правовий аналіз законодавства України та ЄС. Інтернаука: Міжнародний науковий журнал. Серія: «Юридичні науки». 2019. № 6.

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення верховенства права у захисті основних прав і свобод людини і громадянина». Законопроект направлено листом народному депутату України Помазанова А. В.

Тема: «Договірне регулювання приватноправових відносин у цивільному праві України». Рішення Експертної ради від 10 липня 2015 р. № 5. Номер державної реєстрації: 0116U000174. Термін виконання: 01.01.2016 р. – 31.12.2020 р. Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Гриняк А. Б.

Мета дослідження: полягає у розробці теоретичної моделі договірного регулювання приватноправових відносин, механізму правового регулювання договірних відносин та їх подальше практичне впровадження шляхом створення необхідних законопроектів, поширення наукових ідей, які були запроваджені, серед науковців, юристів практиків тощо.

Наукові результати.

Вперше:

– констатовано, що застосування цивільно-правових норм вбачається максимально ефективним, якщо існує чітке уявлення про їх місце серед інших норм у системі цивільного права та, зрозуміло, коли і за яких обставин така норма підлягатиме застосуванню. Сукупність цивільно-правових норм та групування їх за конкретними видами формує сталість системи цивільного права загалом;

– встановлено, що у правовому регулюванні приватноправових відносин задіяні як правові норми, так і індивідуально-правові акти компетентних органів і осіб, необхідні для регулювання цивільних відносин. Правове регулювання приватноправових відносин є набором юридичних засобів державно-владного впливу, за допомогою яких конкретні суб'єкти впливають на такі правовідносини шляхом встановлення конкретних договірних умов з метою закріплення відносин між собою, їх впорядкування, охорони та захисту;

– доведено, що мета реформування зобов'язального права загалом та договірного законодавства зокрема повинна торкнутися не стільки форми, в якій виражаються певні правові ідеї, скільки зміщення акцентів із законодавчого регулювання правовідносин між їх учасниками в сторону договірного їх визначення;

– встановлено, що відносини з виконання робіт регулюються низкою цивільно-правових норм, починаючи від відправних норм-принципів, норм-дефініцій тощо, завершуючи конкретними імперативними та диспозитивними нормами, якими закріплюється

конкретна поведінка суб'єкта договірної правовідносини під час формування порядку укладання, особливостей виконання, зміни та розірвання правовідносини тощо. Вказані норми у сукупності доповнюють одна одну, що зумовлює їх функціональний зв'язок та органічне поєднання;

– обґрунтовано, що проблеми договірної регулювання приватноправових відносин як у праві ЄС, так і України відображаються у: 1) підвищенні ролі договору як основного (у порівнянні із законодавчим) регулятора приватноправових відносин та зміщення акцентів з нормативного в бік індивідуального їх регулювання; 2) прагненні до уніфікації договірної права шляхом створення уніфікованих правових інститутів, що використовуються як альтернатива національним підходам до регулювання договірних відносин; 3) постійному ускладненні економічного обороту і диференціації договірних зобов'язань на комерційні та споживчі, появі нових (непойменованих) договірних конструкцій, комплексних (змішаних) і нетипових договірних взаємозв'язків; 4) посиленні тенденцій кращого правового захисту інтересів слабкої сторони договірної зобов'язання;

– встановлено, що цивільно-правова норма в механізмі правового регулювання підрядних відносин, займаючи основне місце, є вираженим у тексті нормативно-правового акта правилом, що, будучи наділеною ознакою обов'язковості (дієвість якої формує її як припис), допускає альтернативну поведінку їх учасників та слугує засобом регулювання підрядних відносин;

– доведено, що особливість присічних строків полягає у тому, що вони, визначаючи межі суб'єктивного права в часі, входять до його змісту як внутрішньо важлива межа їх існування. Закінчення присічного строку зумовлює припинення суб'єктивного права або обов'язку, але це не можна вважати достроковим припиненням суб'єктивного права. Про дострокове припинення права або виконання обов'язку можна говорити в разі, якщо воно настало до закінчення строку. Натомість право чи обов'язок, обмежені присічним строком, припиняються із закінченням строку. Але присічний характер того чи іншого строку має прямо впливати зі змісту відповідної норми закону або укладеного договору;

– обґрунтовано, що припинення господарських товариств є складною юридичною категорією, правова природа якої розкривається крізь призму різних понять, які умовно можна поділити на такі основні підходи: (1) юридичний факт; (2) юридичний склад; (3) процедура (процес, правова робота); (4) правовідносини.

Фактичні результати:

Збірник наукових праць – 1:

1. Новітні підходи до розуміння юридичних фактів в механізмі правового регулювання приватних відносин. Збірник наукових праць / За ред. А. Б. Гриняка, О. О. Кота, М. Д. Пленюк. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 200 с.

Наукові статті – 8:

1. Гриняк А. Б. Цивільно-правова норма в механізмі правового регулювання підрядних відносин. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 125–129.

2. Луць В. В. Строки (терміни) у механізмі правового регулювання цивільних відносин. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 87–92.

3. Калаур І. Р., Зайцева-Калаур І. В. Принцип справедливості у цивільно-правових зобов'язаннях. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 25–28.

4. Заїка Ю. О. Дії в чужому інтересі як підстава виникнення зобов'язань. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 78–82.

5. Федорченко Н. В. Договірні зобов'язання з надання послуг у вітчизняному праві: розвиток та перспективи. Право України. №2, 2019. С. 44–59.

6. Федорченко Н. В. Неустойка як спосіб забезпечення виконання договірних зобов'язань з надання послуг. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 141–145.

7. Стефанчук Р. О., Янчук А. О., Стефанчук М. М., Стефанчук М. О. Здоров'я як правова категорія. Світ медицини та біології. 2019. № 1 (67). С. 93–99.

8. Nino B. Patsuriia, Valeria V. Radzyviliuk, Nataliia V. Fedorchenko, Ivan R. Kalaur, Mikhaïl I. Bazhenov. Legal Specifics of Bankruptcy

Proceedings of Insurers in Ukraine. Issues in Legal Scholarship, Volume 16, issue 1, 2019. Pp. 1–9.

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності».

Тема: «Цивільно-правовий механізм регулювання майнових та особистих немайнових відносин». Рішення Експертної ради від 05 липня 2017 р. №5. Номер державної реєстрації: 0118U003067. Термін виконання: 01.01.2018 – 31.12.2022. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Пленюк М. Д.

Мета дослідження: полягає у розробці теоретичної моделі механізму регулювання майнових та особистих немайнових відносин та їх подальше практичне впровадження шляхом поширення наукових ідей, які були запроваджені, серед науковців, юристів практиків тощо, а також створення необхідних законопроектів за тематикою дослідження.

Наукові результати:

Вперше:

– з’ясовано розуміння механізму правового регулювання особистих немайнових та майнових відносин на основі аналізу засадничих теоретичних положень приватноправової теорії крізь призму особливих умов євроінтеграційних процесів в Україні. Доводиться про новітні зміни в механізмі договірного регулювання, не лише з огляду на феномен договору, його свободу, дотримання правових принципів, а й на новітні розуміння свободи форми договору, структури способів регулювання договірних відносин, його стадій тощо;

– з’ясовано, що проблеми щодо належного регулювання договірних відносин на жаль залишаються не розв’язаними, а відтак лише їх ретельний науковий аналіз надасть можливість сформулювати нові наукові бачення підходів до удосконалення чинного законодавства та практики його застосування;

– доведено, що договірне регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграції за своїм впливом на приватноправо-

ві відносини є ширшим ніж нормативне, оскільки законодавче регулювання спрямовано на впорядкування цих відносин, а договірне – на їх динаміку, в тому числі організацію та формування. Саме цивільно-правовий договір є тією унікальною соціально-правовою конструкцією приватного права, яка зумовлює його специфіку і одночасно надає сторонам якнайширшу свободу дій, надає можливість самим виступати своєрідними «законодавцями» для себе, але у визначених правом межах;

– звернено увагу про існування потреби у впровадженні європейської методології зобов'язального права, що відображається в необхідності поєднання нових та уже відомих ефективно діючих зобов'язально-правових конструкцій, зменшення кількості та видів імперативних приписів та розширення сфери вільної ініціативи самих учасників договірних відносин, що дозволяє встановлювати критерії їх можливої поведінки.

Фактичні результати:

Монографія – 1:

1. Міловська Н. В. Договірні зобов'язання зі страхування у цивільному праві України: проблеми теорії та практики: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 488 с.

Наукові статті – 8:

1. Пленюк М. Д. Дуалізм звичаю: нормативні приписи та юридичні факти. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 55–58.

2. Кот О. О. Загальні засади здійснення суб'єктивних цивільних прав. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 33–38.

3. Міловська Н. В. Неустойка як спосіб забезпечення виконання зобов'язань за договором страхування. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 134–137.

4. Коструба А. В. Генеза вчення про юридичні факти у науці цивільного права. Право України. 2019. № 1–2. С. 167–185.

5. Майданик Н. Р. Загальні положення методології вирішення цивільного спору судом. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 38–42.

6. Первомайський О. О. Поняття юридичної особи публічного права: окремі недоліки норм чинного законодавства. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 49–55.

7. Пожоджук Р. В. Захист права на недоторканість приватного життя споживача послуг у мережі Інтернет. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 97–102.

8. Простибоженко О. С. «Community debt» у системі зобов'язань подружжя за сімейним правом європейських держав. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 102–106.

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання порядку виїзду дитини за межі України».

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Тема: «Проблеми формування сучасної доктрини кримінального права України», затверджена постановою бюро Президії НАПрН України № 79/8 від 7 грудня 2017 р. Номер державної реєстрації 0117U000285. Термін виконання: 1 кв. 2017 р. – 4 кв. 2021 р. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, академік НАН України В. Я. Тацій.

Метою наукового дослідження є розробка методологічних засад формування національної кримінально-правової доктрини, надання поняття доктрини кримінального права України та дослідження її співвідношення з кримінально-правовою політикою, забезпечення прав та свобод людини і громадянина в перспективній доктрині кримінального права України та розв'язання проблемних питань, пов'язаних із складом злочину та заходами кримінально-правового впливу.

Дослідження фундаментальної теми у звітному періоді здійснювалося за запланованими напрямками та з урахуванням соціально-політичної ситуації в Україні. Поточні процеси вплинули на пізнавальну діяльність та зумовили необхідність разом із розробкою теоретичних питань забезпечувати наукове супроводження заходів,

що проводилися центральними органами державної влади, а також була пов'язана з вирішенням завдань щодо підготовки цільових пропозицій та зауважень, науково-правових висновків для правоохоронних і судових органів з питань боротьби зі злочинністю.

У контексті поставленої мети були обрані напрями дослідження, що полягають у розробці доктринальних проблем встановлення кримінально-правової заборони; кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового характеру; боротьби зі стійкими злочинними об'єднаннями; у сфері злочинів проти життя та здоров'я; у сфері кримінально-правової охорони сім'ї та дітей. У звітному періоді творчий колектив досліджував поняття, види, наукові підходи до розуміння кримінально-правової доктрини; з'ясування джерел доктрини кримінального права та їх значення для кримінально-правового забезпечення сталого розвитку України в умовах глобалізації; встановлення місця та значення криміналізації в доктрині такого права; доктринальні підходи до кримінально-правової охорони прав людини та інших соціальних цінностей (основ національної безпеки України, громадської безпеки, тощо).

Теоретична та практична значущість результатів досліджуваної проблеми полягає у вивченні здобутків провідних фахівців у галузі кримінального права, виявленні протиріч між ними, окресленні невирішених проблем та визначенні шляхів їх подолання. Теоретичні висновки покладені в основу підготовлених ініціативних законопроектів, науково-правових висновків на проекти законів, інших нормативно-правових актів для державних органів, практичних рекомендацій для правоохоронних та судових органів, запровадження яких дозволить підвищити ефективність їх діяльності.

У рамках наукового дослідження було отримано такі результати.

Наукові результати:

- встановлені різновиди джерел сучасної доктрини кримінального права та доведено, що вплив на таку доктрину актів Конституційного Суду України може бути: обмежувально-остаточним або детермінантним для подальшого удосконалення кримінального законодавства і/або удосконалення правозастосування його норм;
- наведено додаткові аргументи щодо доцільності введення відповідальності за проступки як самостійного міжгалузевого ін-

ституту з розробкою окремого Закону (Кодексу) про проступки, які не є суспільно небезпечними діяннями;

– окреслені міжнародні стандарти прав людини (пацієнта) у медичній сфері та умови їх обмеження (обов'язковість визначення на національному рівні механізму відшкодування шкоди, заподіяної «за наявності вини» і «за відсутності вини» тощо);

– на підґрунті результатів вивчення та аналізу практики Конституційного Суду України, Європейського Суду з прав людини доведено, що принцип юридичної визначеності норми кримінального законодавства за своїм змістом охоплює її якісні властивості й належну кількісну визначеність, що в сукупності є зрозумілими не тільки для професійних правозастосувачів (слідчих, детективів, суддів, адвокатів), а й, у першу чергу, для пересічних громадян;

– встановлено, що відповідність кримінально-правових норм історичним традиціям як доктринальну обставину встановлення кримінально-правової заборони слід розуміти як наявність аналогів досліджуваної норми у раніше чинному законодавстві про кримінальну відповідальність; таке вирішення питання дозволить не плутати названу обставину з іншими;

– підтверджено, що зміни у суспільному житті можуть впливати на кримінально-правову заборону суспільно небезпечних діянь таким чином: 1) викликати необхідність появи нової кримінально-правової норми; 2) зміну чи скасування наявної норми;

– виділені основні підходи до визначення ознаки потерпілого, наявності або відсутності якого має кримінально-правове значення для кваліфікації діяння як ненасильницької статеві зносини з неповнолітнім, такими підходами є: 1) вікової підхід, згідно з яким потерпілим визнається особа, яка не досягла певного віку; 2) медико-фізіологічний підхід, який передбачає недосягнення потерпілим статевої зрілості; 3) змішаний підхід: а) кумулятивний, який передбачає досягнення особою стану статевої зрілості і певного віку; б) альтернативний, який передбачає досягнення особою стану статевої зрілості або певного віку;

– обґрунтовано запровадження нових, часто конвергованих видів покарань у кримінальному праві України, які будуть поєдну-

вати у своєму змісті правообмеження, що характерні для різних видів покарань;

– сформовано відначальне уявлення про нові обмежувальні заходи та визначені перспективи їх функціонування у системі заходів кримінально-правового впливу;

– запропоновано віднести до обов'язкових (але не вичерпних) чинників кримінально-правової характеристики обмежувальних заходів такі ознаки: поняття, місце в системі, особливості законодавчого встановлення, коло осіб, яким можна застосовувати, підстава застосування, порядок застосування та мета відповідного заходу кримінально-правового характеру;

– має місце розвиток права у питаннях доктринального тлумачення та застосування норм Особливої частини законодавства України про кримінальну відповідальність, що знайшло закріплення у висновках Верховного Суду при розгляді кримінальних проваджень;

– питання імплементації в кримінальне законодавство норм міжнародних договорів є недостатньо вирішеним, що призводить до ситуації, коли Україна не повною мірою виконує взяті на себе кримінально-правові зобов'язання; така ситуація, зокрема, має місце щодо кримінальної відповідальності за фальсифікацію медичної продукції;

– реалізація кримінальної відповідальності за злочини у сфері професійної діяльності, вчинені з необережності, має бути дієвим засобом для попередження цих злочинів; разом із тим, при визначенні видів і розмірів покарань за ці злочини перевага має віддаватися тим, які здатні досягти цілі спеціальної превенції, але при цьому, як правило, не пов'язані з позбавленням волі особи; в якості таких покарань має використовуватися позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю та штраф;

– реалізація кримінальної відповідальності за білокомірцеві злочини має специфіку, яка обумовлена внутрішньою суперечністю між рівнем суспільної небезпечністю злочину та суспільною небезпечністю особи (у типизованому виді), яка такі злочини вчиняє;

– при здійсненні криміналізації білокомірцевих злочинів слід виходити з того, що витрати на здійснення кримінального пере-

слідування білокомірцевих злочинців не повинні суттєво перевищувати шкоду, яка заподіяна такими злочинами;

– широке застосування за білокомірцеві злочини звільнення від відбування покарання з випробуванням не можна визнати обґрунтованим, але при цьому потребує подальшої розробки питання щодо оптимальної системи заходів кримінально-правового характеру щодо таких осіб.

Фактичні результати

Монографії –2:

1. Демидова Л. М., Назарчук В. В. Кримінально-правова охорона національної безпеки України: кримінальна відповідальність за ухилення від проходження служби цивільного захисту в особливий період чи у разі проведення цільової мобілізації. Харків: Право, 2019. 400 с.

2. Олійниченко В. В. Звільнення від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) за ч. 4 та ч. 5 ст. 212 КК України: монографія; наук. ред. В. І. Борисов. Харків: Право, 2019. 256 с.

Наукові статті – 15:

1. Гуторова Н. О., Пашков В. М. Проблеми правового регулювання донорства крові та її компонентів. Медичне право. 2019, № 1(23), с. 45-56.

2. Гуторова Н. О., Пашков В. М. Відповідальність за неналежне виконання професійних обов'язків лікарем під час ведення пологів, що спричинило тяжкі наслідки (аналіз судової практики) Медичне право. 2019; 2(24). С. 9–25.

3. Gutorova N., Zhytnyi O., Soloviov O. Falsification of Medical Products: Criminal Law Mechanism Combating Threats to Public Health. *Wiadomości Lekarskie*. 2019. tom LXXII. nr 5 cz I. P. 856–861 (Scopus);

4. Gutorova N., Rudnyeva O. Preventative Role of Criminal Law for Traffic Safety. *Society. Health. Welfare: 7th International Interdisciplinary Scientific Conference*. 2019. Vol. 68. URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2019/09/shsconf_shw2019_01012.pdf (Web of Science).

5. Демидова Л. Н. Уголовный кодекс Украины и его социальные функции: национальный и международный аспекты. Підприємни-

цтво, господарство і право. 2019. № 11. С. 284-289.

6. Lapkin A., Maryniv V., Yevtieieva D., Stolitsnii A., Borovyk A. Compensation for damage caused by offences as the way of protection of victims' rights (on the example of Ukraine): the economic and legal aspects. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 2. Issue 3. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Compensation-for-damage-caused-by-offences-as-the-way-of-protection-of-victims-rights-on-the-example-of-Ukraine-the-economic-and-legal-aspects-1544-0044-22-3-345.pdf> (Scopus).

7. Yevtieieva D., Lapkin A., Maryniv V. Puberty vs age: on the issue of a warning sign of a victim of non-violent intercourse with a minor. *Georgian Medical News*. 2019. No 6 (291). P. 145–150 (Scopus);

8. Євтеєва Д. П. Кримінальна відповідальність за зловживання опікунськими правами за законодавством зарубіжних держав. Судова та слідча практика. 2019. Вип. 8. С. 13–18.

9. Nevidoma N., Popova S., Zagorska D., Melnykova O. Condition and problems of formation of deposit resources of Ukrainian banks at the expense of the finances of household. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2019. Vol 1, №28. P. 46–54 (Web of Science).

10. Shepitko M. Counteraction to Miscarriage of Justice in Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. Issue №2 (3). 2019. P. 96–105.

11. Shepitko M. Automatization of Decision Making by Judge During Criminal Offence Classification and Sentencing. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2019. № 4. С. 123–132.

12. Борисов В. І., Євтеєва Д. П. До питання кваліфікації порушень правил безпеки дорожнього руху у стані алкогольного сп'яніння. *Вісник прокуратури*. 2019. № 11. С. 39–44.

13. Гуторова Н. О. Відповідальність за фальсифікацію лікарських засобів: чи створена в Україні належна правова база? *Аптека (щотижневик)*. 2019. № 2 (1173). URL: <https://www.apteka.ua/article/485029>.

14. Гуторова Н. О. Фальсифікація лікарських засобів – як в Україні суворість кримінально-правової норми поєднується з фактичною безкарністю фальсифікаторів? *Аптека (щотижневик)*. 2019. № 4 (1175). URL: <https://www.apteka.ua/article/486071>.

15. Гуторова Н. О. Кримінальна відповідальність за продаж ліків без рецептів – ефективний засіб протидії чи марнотратство коштів платників податків. Аптека (щотижневик). 2019. № 14 (1185). URL: <https://www.apteka.ua/article/497652>.

Розроблено 2 законопроекти:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо терористичного акту та погрози вчинення такого злочину», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього. Проект Закону має на меті вдосконалення статті й вирішення низки проблем притягнення винних у вчиненні терористичного акту та погрози вчинення такого злочину до кримінальної відповідальності. Пропонується передбачити іншу редакцію назви статті 258 КК України та диспозиції частини першої цієї статті з фіксацією обов’язкових ознак терористичного акту та погрози вчинення терористичного акту як сучасних явищ з впровадженням рекомендацій Ради Європи від 13 червня 2002 р.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України (в частині встановлення кримінальної відповідальності за організацію та участь у оплачуваних політичних масових заходах або примушування до участі у політичних масових заходах)» та пояснювальну записку до нього. Проектом Закону України пропонується внести зміни до Особливої частини Кримінального кодексу України, а саме: доповнити Розділ V Особливої частини «Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» новою статтею, яка б встановлювала відповідальність за організацію та участь у оплачуваних політичних масових заходах або за примушування до участі у політичних масових заходах.

У рамках дослідження теми науковцями інституту підготовлено 67 тез наукових доповідей.

Тема: «Теоретичні питання удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та практики його застосування», затверджена постановою президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 р. Номер державної реєстрації 0117U000281.

Термін виконання: 2017 р. – 2021 р. Науковий керівник теми – доктор юридичних наук, професор А. Х. Степанюк.

Метою наукового дослідження є: розробка ефективної системи кримінально-виконавчого законодавства, яка буде відповідати вимогам міжнародних актів та завданням, що постають перед системою органів та установ виконання покарань та реалізованої політиці у сфері виконання кримінальних покарань.

Теоретична та практична значущість вперше здійснюється поглиблене та комплексне дослідження міжнародного досвіду виконання покарань, позитивних вітчизняних напрацювань з питань удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та практики його застосування та приведення процесу виконання кримінальних покарань у відповідність до міжнародних стандартів. На цій підставі буде запропоновано необхідні зміни до кримінально-виконавчого законодавства.

У межах наукового дослідження проводилась робота за напрямками:

1) удосконалення структури дослідження, корегування його плану;

2) вивчення наукової літератури з питань удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України;

3) ознайомлення з нормативно-правовими актами України за темою;

4) здійснення контент-аналізу публікацій у засобах масової інформації та мережі Інтернет на зазначену проблематику;

5) написання наукових статей і тез наукових доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах».

Наукові результати:

– складено бібліографію наукових джерел та нормативно-правових актів за темою;

- удосконалено структуру дослідження;

- проведено роботу з ознайомлення з науковою літературою з питань удосконалення кримінально-виконавчого законодавства.

Результати виконаної роботи знайшли своє відображення в наукових статтях та тезах наукових доповідей на науково-практичних конференціях, семінарах та «круглих столах».

Фактичні результати:

Посібники – 2:

1. Результати дослідження громадської думки щодо рівня довіри до уповноважених органів з питань пробації / за ред. О. Янчука та К. Новохатньої. Київ: ФОП Кандиба Т. П., 2019. 25 с.

2. Оцінка ризиків і сучасна кримінальна юстиція / Автухов К. А., Човган В. О., Яковець І. С. Київ: Консультативна місія ЄС, 2019. 180 с.

Коментар до законодавства – 1:

1. Яковець І. С., Автухов К. А. Науково-практичний коментар до Закону України «Про пробацію» / за заг. ред. Копиленка О. Л., Бараша Є. Ю. Київ: ФОП Кандиба Т. П., 2019. 114 с.

Наукові статті – 9:

1. Степанюк А. Ф. Історичний досвід становлення в Україні установ виконання покарань закритого типу. Вісник пенітенціарної асоціації України. 2019. Вип. 2 (4). С. 148–159.

2. Степанюк А. Ф. Право на особистий простір у кримінально-виконавчих установах Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 73–91.

3. Степанюк А. Ф. До питання про реформи у сфері виконання покарань. Право України 2019. № 7. С. 53–65 (0,75 д.а.).

4. Автухов К. А., Яковець І. С. Шлях впровадження та подальші перспективи інституту оцінки ризиків вчинення повторного правопорушення в Україні. Право України. 2019. № 7. С. 152–162.

5. Автухов К. А., Силенок К. П. Стан дотримання прав ув'язнених в Україні (на підставі даних, закріплених у звітах ЄКПТ). Журнал східноєвропейського права. 2019. № 69. С. 46–51.

6. Кутепов М. Ю. Проблеми соціальної адаптації та ресоціалізації осіб, звільнених із місць позбавлення волі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2019. Вип. 54. С. 156–159.

7. Кутепов М. Ю. Проблемні питання діяльності установ виконання покарань та їх вплив на виправлення і ресоціалізацію засуджених до позбавлення волі. Юридичний науковий електрон-

ний журнал. 2019. № 5. С. 247–250. Режим доступу: http://www.lsej.org.ua/5_2019/60.pdf.

8. Кутєпов М. Ю., Волосовська А. В. Окремі питання правового регулювання праці засуджених до позбавлення волі. Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право». 2019. № 1. С. 299–301.

9. Гальцова О. В. Збереження контактів з родиною як дотримання права засудженого на сім'ю. Часопис Київського університету права, до Міжнародної наукометричної бази даних HainOnline (США)). 2019. № 1. С. 215–219.

Розроблено 2 законопроекти:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо надання відпусток засудженим до обмеження або позбавлення волі», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього. У законопроекті відмічено, що відповідно до ст. 45 Конституції України кожен, хто працює, має право на відпочинок. Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки. Європейські тюремні правила (далі – ЄТП) у ст. 103.6 закріплюють, що повинна існувати система відпусток з тюремного закладу як невід'ємна частина повного режиму для засуджених ув'язнених. У чинному законодавстві інших зарубіжних країн також передбачається можливість надання відпусток засудженим до позбавлення волі.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінально-виконавчого кодексу України та «Про пробацію» щодо кримінального покарання у виді обмеження волі», пояснювальну записку та порівняльні таблиці щодо нього. У пояснювальній записці відмічено, що Міжнародна спільнота на рівні Організації Об'єднаних націй та Ради Європи рекомендує широко застосовувати громадські санкції, які б дозволяли не виключати правопорушників із суспільства. Комітет Міністрів Ради Європи у Рекомендації CM/Rec (2014) пропонує державам-членам широко застосовувати електронний моніторинг, який забезпечує ефективний контроль правопорушників у суспільстві і допомагає запобігти злочинам.

У межах наукового дослідження науковцями інституту підготовлено 63 тези наукових доповідей.

Тема: «Стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів: теорія та практика», затверджена постановою президії НАПрН України №97/7 від 21 червня 2016 р. Номер державної реєстрації в УкрІНТЕІ 0117U000283. Термін виконання: 2017 р. – 2020 р. Науковий керівник теми – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України В. В. Голіна.

Метою наукового дослідження є здійснення теоретичних напрацювань у пізнанні природи, антикриміногенних можливостей, основних форм реалізації стратегії зменшення практичних можливостей учинення злочинів, а також досягнення якісно нового рівня кримінологічної профілактики, відвернення та припинення різних видів злочинів і правопорушень в Україні.

Актуальність наукового дослідження зумовлюється відсутністю на сучасному етапі розвитку юридичної науки й розбудови незалежної і правової держави комплексних кримінологічних досліджень, присвячених питанням запобігання та протидії злочинності шляхом реалізації запобіжної стратегії зменшення практичних можливостей учинення злочинів.

Завдання роботи полягає, окрім іншого, у підготовці за результатами проведеного дослідження інформаційно-аналітичних довідок, доповідних записок із конкретними рекомендаціями і пропозиціями щодо застосування окремих напрямів стратегії зменшення практичних можливостей учинення злочинів під час запобігання різним видам злочинної діяльності. Такі матеріали мають спрямовуватись до відповідних комітетів Верховної Ради України, Міністерства внутрішніх справ України, усіх управлінь Національної поліції України в областях і м. Києві, Генеральної прокуратури України, обласних державних адміністрацій, міських виконавчих комітетів та низки інших органів державної влади для здійснення системного підходу у проведенні реформування системи кримінальної юстиції в Україні.

На теперішній час бракує вітчизняних наукових досліджень щодо проблеми стратегії зменшення практичних можливостей

учинення злочинів. Сучасна теорія запобігання злочинності в Україні переважно спирається на теоретичні напрацювання, що були здійснені у радянський період. Звідси маємо низькоефективну правоохоронну діяльність, що не відповідає високим вимогам у цій сфері, які мають місце у розвинених західних країнах світу. До того ж у вітчизняній науці наразі майже відсутні спеціальні порівняльно-правові кримінологічні дослідження застосування зазначеної запобіжної стратегії. Своєрідний автономний і закритий характер наукових досліджень у сфері запобігання злочинності в Україні сприяє недостатньому вивченню й узагальненню прогресивного досвіду застосування стратегії зменшення практичних можливостей учинення різних видів злочинів у таких країнах, як США, Японія, країни-члени ЄС тощо.

Теоретична та практична значимість наукового дослідження на зазначену проблематику полягає у тому, що отримані результати стануть суттєвим доробком як у теорії кримінологічної науки взагалі, так й у теорії запобігання і протидії злочинності, зокрема. Авторські напрацювання у дослідженні стратегії зменшення практичних можливостей учинення злочинів дозволять не лише визначитись із місцем зазначеної стратегії у структурі запобігання злочинності, а також станом її упровадження у сфері запобігання і протидії злочинності в Україні на сучасному етапі. Це дасть змогу виділити окремі напрями запобіжної діяльності, що потребують термінового удосконалення, у тому числі шляхом використання окремих профілактичних напрямів стратегії зменшення практичних можливостей учинення злочинів.

Отримані наукові результати:

1. Досліджено практичні напрями реалізації стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів у діяльності органів державної влади та громадськості.

2. Вивчено ситуаційний підхід стратегії зменшення можливостей учинення злочинів у теорії та практиці зарубіжних країн.

3. Узагальнено профілактичні можливості стратегії зменшення практичних можливостей вчинення різних за характером і спрямованістю кримінальних правопорушень.

4. Проаналізовано профілактику злочинності за допомогою засобів архітектурного планування у зарубіжних країнах.

5. Зібрано, проаналізовано та узагальнено інформацію, отриману від правоохоронних органів (Національної поліції, прокуратури, СБУ та ін.) та науковців щодо можливих напрямів розширення застосування стратегії зменшення практичних можливостей учинення різних злочинів в Україні

6. Досліджено патрулювання як напрям стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів у західних країнах світу.

7. Вивчено просторове запобігання злочинності як складової стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів у західних країнах світу.

8. Здійснено аналіз криміногенної ситуації в Україні.

Фактичні результати.

Монографія – 1:

1. Калініна А. В. Злочинність іноземців та осіб без громадянства в Україні: кримінологічна характеристика і стратегія запобігання : монографія / за наук. ред. В. В. Голіни. Харків : Право, 2019. 304 с.

Наукові статті – 15:

1. Batyrgareieva V., Babenko A., Kaija S. Corruption in medical sphere of Ukraine: current situation and ways of prevention. *Wiadomości Lekarskie*. 2019. Tom LXXII, Nr 9 cz. II (september). P. 1814–1821 (Scopus).

2. Babenko A., Batyrgareieva V., Kalinina A. Human trafficking from Ukrainian cities and villages: Current trends. *Society. Health. Welfare: 7th International Interdisciplinary Scientific Conference*. 2019. Vol. 68. URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2019/09/shsconf_shw2019_01013.pdf (Web Of Science).

3. Батиргарєєва В. С. Самогубства дітей і підлітків в Україні: вплив Інтернет-мережі. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 35–46.

3. Батиргарєєва В. С. Замісна підтримувальна терапія у місцях позбавлення волі: pro et contra. *Право України*. 2019. № 7. С. 125–140.

4. Голіна В. В., Шрамко С. С. Стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів – напрям мінімізації умов злочинних проявів.

Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 9–21.

5. Голіна В. В., Шрамко С. С. Слідчо-судова профілактика як складова частина стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів (*de lege ferenda*). Питання боротьби зі злочинністю. 2019. Вип. 38. С. 23–34.

6. Колодяжний М. Г. Ситуаційне запобігання злочинності. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 47–57.

7. Колодяжний М. Г. Сусідська варта в системі профілактики злочинності за кордоном і в Україні. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2019. № 1. С. 250–258.

8. Колодяжний М. Г. Картографування злочинності. Вісник Асоціації кримінального права України. 2019. № 1. С. 147–163. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/?page_id=773.

9. Калініна А. В. Кримінологічне законодавство в Україні: стан та перспективи розвитку. Вісник Асоціації кримінального права України. 2019. № 1. С. 135–146. URL: <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/190923/190878>.

10. Маршуба М. О. Зарубіжний досвід запобігання злочинності шляхом архітектурно-просторового планування міст. Журнал східноєвропейського права. 2019. № 63. С. 133–138 URL : <http://easternlaw.com.ua/uk/kriminalne-pravota-ta-kriminologiya-kriminalno-vikonavche-pravo/marshuba-m-o-zarubizhnij-dosvid-zapobigannya-zlochinnosti-shlyahom-arxitekturno-prostorovogo-planuvannya-mist>.

11. Батиргареева В. С. Новий вид злочинності у сфері моральності, пов'язаний із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем як об'єктів критичної інформаційної інфраструктури. Право і суспільство: міжнар. журнал. 2018. Вип. 7. Івано-Франківськ : Фоліант, 2018. С. 34-41.

12. Голіна В. В., Шрамко С. С. Стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів у системі захисту критичної інфраструктури. Право і суспільство: міжнар. журнал. 2018. Вип. 7. Івано-Франківськ : Фоліант, 2018. С. 42–48 (не ввійшло до звіту за 2018 р.);

13. Holina V. V. Record of Conviction in the content of Criminal Responsibility. *Ukrainian Legal Doctrine* : vol. V: Criminal Law, Criminology and Criminal Procedure / Edited by V. Ia. Tatsyi. London : Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2019. P. 271–275.

14. Holina V. V. Criminological Policy of Ukraine. *Ukrainian Legal Doctrine* : vol. V: Criminal Law, Criminology and Criminal Procedure / Edited by V. Ia. Tatsyi. London : Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2019. P. 366–376.

Розроблено 1 законопроект:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо редакції статті 1261 «Домашнє насильство», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього. У законопроекті запропоновано: зміни до частини першої статті 1261 КК України у частині визначення домашнього насильства, доповнення статті 1261 КК України частиною другою, яка визначає кримінальну відповідальність за вчинення домашнього насильства щодо двох чи більше осіб або неповнолітньої особи, або вчинене особою, яка має судимість за цей злочин) та приміткою, в якій додатково роз'яснюються особливості домашнього насильства; виключити адміністративну відповідальність за домашнє насильство

Науковці інституту взяли участь у підготовці 103 тез наукових доповідей.

Тема: «Кримінологічні проблеми запобігання корупції у приватній сфері», затверджена постановою президії НАПрН України від 21 червня 2016 р. №97/7. Номер державної реєстрації 0117U000280. Термін виконання 2017 р. – 2020 р. Науковий керівник теми – доктор юридичних наук, професор Б. М. Головкін.

Метою дослідження є: розробка теоретичних положень явища корупції у приватній сфері, вивчення закономірностей поширення цього феномену, з'ясування причин та умов корупційних правопорушень у приватній сфері, а також розробка системи загально-соціальних та спеціально-кримінологічних заходів запобігання корупції у приватній сфері.

Актуальність наукового дослідження. В Україні дослідження корупції у приватній сфері перебуває на постановочній стадії,

жодних фундаментальних розробок з цієї проблематики не було, а ґрунтовних досліджень щодо зазначеної теми в державі не проводилось. Досвід і доробок авторів полягає у формулюванні цієї наукової проблеми та частковому описуванні феноменології корупції у приватній сфері. Домінуючою ідеєю проведення наукового дослідження є розробка проблеми корупції у приватній сфері та забезпечення її взаємодії з законотворчою та правозастосовною практикою.

Розв'язання проблеми корупції залишається одним із пріоритетів для українського суспільства на сьогоднішньому етапі розвитку держави, а запобігання корупції у приватному секторі є важливим напрямом функціонування системи протидії корупції в Україні. У той самий час у вітчизняній кримінології відсутні комплексні дослідження присвячені запобігання корупції у приватній сфері. З огляду на це, правоохоронним органам бракує сучасних науково-обґрунтованих заходів запобігання корупції у зазначеній сфері життєдіяльності українського суспільства.

Теоретична та практична значимість. Важливість дослідження цієї теми полягає в тому, що отримані результати зроблять відчутний внесок як у теорію кримінологічної науки в цілому, так й у теорію запобігання і протидії корупції в Україні, зокрема. Результати дослідження дозволять розробити ефективну, науково-обґрунтовану систему заходів протидії корупції у приватній сфері. Соціальна та економічна значимість полягатиме у забезпеченні національної безпеки України, створенні умов для надійного захисту прав та законних інтересів громадян від проявів корупції у приватній сфері, зменшенні розмірів корупції у зазначеній сфері та усунення її негативних наслідків.

Отримані наукові результати:

- 1) досліджена наукова література та останні публікації, що присвячені проблемі корупції у приватній сфері в Україні та світі;
- 2) узагальнено кримінологічне законодавство України у сфері запобігання і протидії корупційній злочинності у приватній сфері;
- 3) проаналізовано зарубіжне законодавство та міжнародні акти з питань корупції у приватній сфері;

4) проаналізовано статистичну інформацію Генеральної прокуратури України, а також Державної судової адміністрації щодо корупції у приватній сфері;

5) зведені та проаналізовані кількісні та якісні показники вимірювання корупції у приватній сфері за 2013–2018 рр.;

6) досліджена практика застосування антикорупційних програм в українських юридичних особах;

7) досліджено міжнародні стандарти розробки антикорупційних комплаєнс-програм;

8) розроблено методiku встановлення реальних обсягів корупції у приватній сфері.

Фактичні результати дослідження знайшли своє відображення в участі у науково-практичних конференціях, «круглих» столах з науковими доповідями, підготовці тез наукових статей:

Монографія – 1:

1. Dzuiba A., Symkina A. Prevention of corruption in the sphere of private economy: international standards and practice of their implementation. Social and legal aspects of the development of civil society institutions: collective monograph. Warsaw: BMT Erida Sp.z.o.o., 2019. Part 1. P. 264–277.

Підручник –1:

1. Головкін Б. М., Шостко О. Ю., Новіков О. В. та ін. Запобігання корупції: підручник / за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2019. 296 с.

Збірник матеріалів конференції –1:

1. Протидія організованим злочинності і корупції: матеріали XIX Всеукр. наук. конф. з кримінології для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Харків, 2 груд. 2019 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2019. 232 с.

Наукові статті –8:

1. Головкін Б. М. Механізм запобігання корупції. Часопис Київського університету права. 2018. №4. С. 254–260. (не увійшло до Звіту за 2018 р.);

2. Христич І. О. Проблеми встановлення корупційних ризиків у приватній сфері України. Право і суспільство. 2019. №2. Дніпро: Дніпровський гуманітарний університет. С. 209–214.

3. Дзюба А. Ю. Антикоруptionний комплаєнс як складова управління ризиками підприємства. Форум Права. 2019. № 54 (1). С. 23–31.

4. Новіков О. В. Проблеми участі громадськості у запобіганні корупції. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 58–72.

5. Новіков О. В. Сучасний стан та тенденції розвитку корупції у приватному секторі. Журнал східноєвропейського права. 2019. № 67. С. 65–71. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/novikov_67.pdf

6. Христин І. О. Проблеми дослідження корупції у приватній сфері України. Новітні кримінально-правові дослідження – 2019: альманах наукових досліджень / за ред. О. В. Козаченка, О. М. Мусиченко. Миколаїв: СПД Румянцева Г. В. 2019. С. 85–91. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11514/Almanax.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

7. Дзюба А. Ю. Международные стандарты разработки антикоррупционных комплаєнс-программ и предупреждения коррупции в частной сфере. *Legea si viata*, Chisinau, Republica Moldova. 2019. № 3/3 (327). С. 29–34.

8. Дзюба А. Ю. Про співвідношення приватного та публічного у кримінальному праві ФРН: історичний екскурс. Новітні кримінально-правові дослідження – 2019: альманах наукових досліджень / за ред. О. В. Козаченка, О. М. Мусиченко. Миколаїв: СПД Румянцева Г. В., 2019. С. 137-144 URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11514/Almanax.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Розроблено 1 законопроект:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання корупції у діяльності юридичних осіб», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього. У законопроекті пропонується закріпити обов'язок керівника, засновників (учасників) юридичної особи, а також уповноважених ними осіб проводити антикорупційну перевірку наявних або потенційних ділових партнерів юридичної особи з метою оцінки наявності корупційних ризиків.

У межах теми науковці інституту взяли участь у підготовці 68 тез наукових доповідей.

Тема: «Теоретичні основи якості кримінального процесуального законодавства України», затверджена постановою Президії НАПрН України №97/7 від 21 червня 2016. Номер державної реєстрації 0117U000284. Термін виконання: 2017 р. – 2021 р. Науковий керівник теми – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України О. Г. Шило.

Актуальність наукового дослідження полягає в тому, що демократичні перетворення в Україні, масштабність державно-правових реформ, важливість передбачення нових процесів і тенденцій, які з'являються в політико-правовій сфері держави, висувають нові вимоги, спрямовані на підготовку зважених законодавчих рішень, створення вискоєфективної, якісної правової системи в якій законодавство відповідало б інтересам соціальних інституцій та забезпечувало охорону прав та свобод людини.

Потреба комплексного дослідження проблем, шляхів та засобів удосконалення системи вітчизняного кримінального процесуального законодавства та правозастосовної практики обумовлена також потребою забезпечення як його стабільності, так і динамічними змінами в усіх сферах суспільного життя України.

Змістовно-функціональне, структурне, техніко-юридичне та стилістичне удосконалення елементів системи українського кримінального процесуального законодавства, надання йому гуманітарного виміру, тобто приведення його змісту до реальних потреб та інтересів людини, суспільства в цілому й держави у царині протидії злочинності, має забезпечуватися як під час розробки законодавчого акта, так і при внесенні змін та доповнень до чинного законодавства.

Таким чином, необхідність вдосконалення кримінального процесуального законодавства, знаходження його функціонального оптимуму, що забезпечує максимальну ефективність кримінальних процесуальних норм та практики їх застосування, не викликає сумнівів. Разом із тим, процес підвищення якості та ефективності кримінального процесуального законодавства має здійснюватись на рівні теоретичного осмислення, елементами якого є теоретичні основи якості кримінального процесуального законодавства.

Метою наукового дослідження є розробка теоретичних основ якості кримінального процесуального законодавства України. Для її досягнення перед дослідниками поставлені такі завдання:

- проаналізувати систему чинного кримінального процесуального законодавства України з точки зору оцінки якості та за отриманими результатами сформульовані теоретичні основи та засоби щодо забезпечення її якості (стандарту);
- здійснити моніторинг діяльності органів кримінального переслідування і суду з метою виявлення неякісних норм кримінального процесуального законодавства;
- визначити систему стандартів якості законодавства в державах-членах Європейського Союзу;
- сформулювати науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства України з метою поліпшення його якості;
- надати роз'яснення щодо якості кримінального процесуального законодавства за зверненнями (як усними, так і письмовими) суддів та працівників органів досудового розслідування і прокуратури.

Науковими результатами дослідження у звітному періоді стали:

- 1) здійснено аналіз системи чинного кримінального процесуального законодавства України з точки зору оцінки якості;
- 2) визначені основи забезпечення єдності застосування кримінального процесуального закону;
- 3) розкрито проблемні питання законодавчого забезпечення судово-контрольної діяльності в кримінальному провадженні;
- 4) дослідженні питання якості кримінального процесуального законодавства, які регулюють порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування та проблеми реалізації забезпечення права оскарження;
- 5) розглянуто окремі проблемні питання оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування, засади та стандарти апеляційного оскарження таких ухвал та висунені пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання порядку такого оскарження;

6) розкрито проблемні питання законодавчого забезпечення судово-контрольної діяльності в кримінальному провадженні;

7) проаналізовано сучасний стан та перспективи правового регулювання діяльності правоохоронних органів України;

8) визначено основні вектори оцінювання антикорупційності кримінального процесуального законодавства, проаналізовано якість правового регулювання діяльності спеціалізованих суб'єктів протидії корупції в Україні та повноважень детектива Національного антикорупційного бюро України під час досудового розслідування;

9) розглянуто практику роботи спеціалізованих антикорупційних органів та надано оцінку її якості;

10) проаналізовано проблемні питання єдності судової практики та інструменти забезпечення цього стандарту;

11) підготовлено науково-обґрунтовані пропозиції, проекти змін і доповнень до чинного кримінального процесуального законодавства України щодо окремих аспектів поліпшення його якості.

Фактичні результати:

Наукові статті – 9.

1. Kaplina O., Shylo O., Titko I. Using the samples of human biological materials in the criminal procedure: the practice of the European court of human rights. *Wiadomosci Lekarskie*. 2019. № 8. URL: http://wl.medlist.org/2019_08_28/ (Scopus).

2. Vapniarchuk V., Trofymenko V., Shylo O, Maryniv V. Standards of Criminal Procedure Evidence. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2018. Vol. IX, Issue 7 (37). P. 2473–2480 (Scopus).

3. Moskvich L., Vilhushynskyi M. The right of the public on publicly heard and open criminal proceedings in the context of preventing corruption and economic crime by judicial power. *Baltic Journal of Economic Studies*. V. 5 N 4. Riga: Baltija Publishing, 2019. P. 59–73 (Web of Science).

4. Шило О. Г., Грідіна К. В. До питання про використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в іншому провадженні. *Право і суспільство*. 2018. № 6. Ч. 2. С. 224–229.

5. Шило О. Г., Бабаєва О. В., Меркулов М. О. Доктрина немиттєвого виявлення в рішенні Європейського суду з прав людини

у справі «Светіна проти Словенії»: генеза та практика застосування. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 38. С. 58–74.

6. Шило О. Г., Скідан Н. В. Обшук житла чи іншого володіння особи: окремі проблеми правового регулювання та правозастосування. Вісник кримінального судочинства. 2019. № 2, С. 45–49.

7. Верхогляд-Герасименко О. В., Марочкін О. І., Циколія Л. Ц. Проблемні питання реалізації права на апеляційний перегляд судових рішень під час досудового розслідування. Право і суспільство. № 3. 2019. С. 203–212.

8. Шило О. Г., Верхогляд-Герасименко О. В., Марочкін О. І. До питання якості кримінального процесуального законодавства, що регулює порядок апеляційного оскарження ухвал слідчого судді. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол. : В. І. Борисов та ін. Х. : Право, 2019. Вип. 37. С. 103–119.

9. Глинська Н. В. Доброякісність кримінального процесуального закону як основа забезпечення єдності його застосування. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол. : В. І. Борисов та ін. Х. : Право, 2019. Вип. 38. С. 89–105.

Розроблено 1 законопроект:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у частині вдосконалення кримінальних процесуальних норм, що регулюють оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування», пояснювальну записку та порівняльні таблиці щодо нього. Метою цього законопроекту є вдосконалення КПК у частині регламентації оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування. У законопроекті пропонується п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України викласти у такій редакції: «законність та обґрунтованість письмового повідомлення про підозру, а також дотримання встановленого законом порядку здійснення повідомлення особи про підозру – підозрюваним, його захисником чи законним представником»

Тема: «Науково-технічне забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу», затверджена постановою Президії НАПРН України № 97/7 від 21 червня 2016 р.

Номер державної реєстрації 0117U000282. Термін виконання: 2017 р. – 2021 р. Науковий керівник теми – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України В. Ю. Шепітько.

Актуальність наукового дослідження обумовлена тим, що право на справедливий суд як одна з основних цінностей демократичного суспільства закріплено у ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом, змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їх переконливості, а також забезпечення обвинуваченому права на захист належать до основних засад судочинства відповідно до ч. 3 ст. 129 Конституції України. Враховуючи провідну роль інформатизації в Україні та її стрімку криміналізацію, сьогодні особливої актуальності набуває підвищення якості та ефективності науково-технічного забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу. Наукові дослідження у цій галузі сприятимуть мінімізації криміногенних процесів, своєчасному виявленню і попередженню злочинів та дотриманню принципу змагальності у кримінальному процесі. Криміногенна ситуація в Україні обумовлює потребу у запровадженні адекватних засобів реагування на злочинні прояви, у тому числі – для забезпечення принципу змагальності за рахунок використання різноманітних інформаційних систем в кримінальному провадженні.

Враховуючи викладене, в межах проекту планується вивчення та проведення аналізу можливих шляхів впровадження новітніх науково-технічних засобів і автоматизованих інформаційних систем в кримінальне провадження в умовах змагального кримінального процесу, визначення найбільш перспективних напрямів з урахуванням потреб слідчої, експертної і судової практики та сторони захисту. Реалізація проекту передбачає розробку та впровадження в кримінальне провадження новітніх науково-технічних засобів і автоматизованих інформаційних систем для їх використання в умовах змагального кримінального процесу.

Метою наукових досліджень за даною темою є:

– розроблення основних теоретичних положень щодо науково-технічного забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу;

– дослідження стану використання новітніх техніко-криміналістичних засобів в практичній діяльності співробітників правоохоронних органів, експертів та адвокатів;

– розроблення новітніх техніко-криміналістичних засобів та інформаційних систем для потреб сторін кримінального судочинства з метою реалізації їх права на справедливе правосуддя.

Наукові результати:

– досліджено питання використання в слідчій практиці новітніх техніко-криміналістичних засобів та автоматизованих інформаційних систем як засобу удосконалення розслідування злочинів;

– визначено стан і перспективи впровадження прогресивних інформаційних технологій у правоохоронній діяльності;

– розглянуто актуальні питання щодо призначення криміналістичних знань відповідно до європейських стандартів у протидії злочинності;

– визначено роль типових тактичних операцій у розробленні криміналістичних методик;

– виокремлено шляхи та напрями реформування судово-експертної діяльності;

– розроблено пропозиції щодо оптимізації процесів використання спеціальних знань в умовах змагального кримінального процесу;

– сформовано наукові криміналістичні рекомендації і пріоритетні напрями реформування національного законодавства;

– здійснено порівняльне дослідження практики забезпечення діяльності вітчизняних та зарубіжних органів досудового розслідування науково-технічними засобами, інформаційними технологіями, криміналістичними прийомами, методами, рекомендаціями, а також з'ясування позитивних досягнень, недоліків та шляхів їх усунення;

– розроблено тексти анкет з узагальнення кримінальних справ та анкетування слідчих щодо сучасного стану науково-технічного забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального процесу;

– узагальнено 85 кримінальних справ, виокремлено кореляційні залежності між окремими елементами криміналістичної характеристики злочинів;

- узагальнено матеріали слідчої практики щодо теми досліджень (75 проваджень);
- розпочато патентний пошук аналогів автоматизованої інтелектуальної системи побудови профілю вбивці у вітчизняних та закордонних інформаційних джерелах;
- розпочато роботу зі створення автоматизованої бази даних «Криміналіст» та продовжено роботу з оновлення всього масиву інформації автоматизованого робочого місця слідчого «Інсайт» з урахуванням сучасних наукових розробок у галузі криміналістики та чинного законодавства України;
- продовжено роботу зі створення електронних баз знань «Опис предметів» та «Холодна зброя»;
- продовжено роботу щодо розроблення шляхів оптимізації процесів використання спеціальних знань в умовах змагального кримінального процесу;
- продовжено роботу зі створення електронної бази знань «Опис предметів»;
- продовжено роботу зі створення автоматизованої бази даних «Криміналіст» з урахуванням сучасних наукових розробок у галузі криміналістики.

Результати дослідження у вигляді наукових статей та тез наукових доповідей оприлюднено на науково-практичних конференціях, семінарах та «круглих столах».

Фактичні результати:

Монографії – 2:

1. Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018 (В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, авт. внесок – 9 д.а.) (не увійшло до Звіту за 2018 р.);

2. Getman G. The Use of Psychological Profile in the Conditions of Adversarial Criminal Proceedings in Ukraine («Використання психологічного профілю в умовах змагального кримінального процесу в Україні»). Законодавство країн ЄС: історія, недоліки та перспективи розвитку: колективна монографія. Riga: Baltija Publishing. С. 1–16.

Наукові статті – 28, зокрема:

1. Shepitko V., Shepitko M., Shchur B., Voloschina M. Banking activity in Ukraine: negative challenges of modernity and criminal influence/ Financial and credit activity-problems of theory and practice volume: 2. 2019. P. 80–87 (0,4 д.а.) (видання внесено до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science);

2. Shevchuk V. and others. Legal regulation of procurement of narcotic drugs in Ukraine with involvement of international specialized organizations. Georgian Medical News 2018. № 11 (284). P. 143–149. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/30618408> видання внесено до міжнародної наукометричної бази даних «Scopus» (не увійшло до Звіту за 2018 р.) (0,4 д.а.);

3. Shevchuk V. Role of tactical operations in forensic system. Theory and Practice of Forensic Examinations and Criminalistics: a coll. of scientific papers. 18 th issue. Kharkiv: Pravo, 2018. P. 22–36 (видання внесено до міжнародної наукометричної бази даних «Index Copernicus International» (Польща) (не увійшло до Звіту за 2018 р.) (0,7 д.а.);

4. Шевчук В. М. Сучасний стан та тенденції розвитку криміналістики: актуальні проблеми сьогодення. Проблеми законності. 2019. Вип. 146. С. 234–246. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.146.174130>. (0,8 др. арк.) (видання внесено до міжнародних наукометричних баз даних «Index Copernicus International» (Польща), Ulrichsweb та ін.);

5. Шевчук В. М. Методологічне підґрунтя побудови та реалізації тактичних операцій у криміналістиці. Наук. вісн. Міжнар. гуманітарн. ун-ту. Серія «Юриспруденція». Одеса : Гельветика. 2019. № 40. С. 144–148. (0,6 д. арк.). (видання внесено до міжнародної наукометричної бази даних «Index Copernicus International» (Польща), Ulrichsweb та ін.);

6. Авдеева Г. К. Проблеми реалізації прав учасників кримінального провадження на використання спеціальних знань в умовах змагального судочинства. Криміналістика і судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб.; редкол.: О. Г. Рувін (голов. ред.) та ін. Київ: Київський НДІ судових експертиз. 2019. Вип 64. С. 223–232. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2019_64_23 (видання внесено

до міжнародної наукометричної бази даних «Index Copernicus International» (Польща) (0,5 д.а.)

7. Гетьман Г. М. Отримання психологічної інформації щодо особи невідомого злочинця під час проведення допиту в умовах змагального кримінального процесу. Проблеми законності. 2019. Вип. 146. С. 226–233. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2019_146_21 (0,5 д.а.) (видання внесено до міжнародних наукометричних баз даних «Index Copernicus International» (Польща), Ulrichsweb та ін.);

8. Ortynskyi V., Chornous Y., Pavliuk N. International cooperation in financial fraud investigation. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 4 №4. Riga: Baltija Publishing, 2018. P.252–257 (видання внесено до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science) (не увійшло до Звіту за 2018 р.) (0,5 д.а.).

9. Shepitko V., Shepitko M. Time and documents. *Yearbook of Ukrainian law: Coll. of scientific papers / responsible for the issue O. V. Petryshyn*. Kharkiv: Law, 2019. № 11. P. 426–428.

10. Shepitko V. Iu. Trends in Criminalistics and Peculiarities of Their Development. *Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine*. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 170–17.

11. Shepitko V. Iu. Scientific-Technical Means of Criminalistics: Contemporary State of Development, Introduction, and Use. *Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine*. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 202–206.

12. Shepitko V. Iu. Means and Role of Criminalistics Tactics in Criminal Proceeding. *Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine*. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 213–216.

13. Shepitko V. Iu., Avdeeva H. K. Information Resources in the Practice of Counteracting Crime. *Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine*. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 206–213.

14. Shepitko V. Iu., Konovalova V. O. Connection of Legal Psychology with Other Sciences. *Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2:*

Ukrainian Public Law Doctrine. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 397–400.

15. Shepitko V. Iu., Shchur B. V. Principles of Criminalistics Methods. Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 265–278.

16. Shepitko V. Iu., Shchur B. V. Role of Criminalistics Characteristics of Crimes in the System of the Criminalistics Method. / Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 278–303.

17. Shepitko V. Iu., Shchur B. V. Investigative Technologies in the Investigation of Crimes. Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 310–322.

18. Shepitko V. Iu., Sherstiuk V. M. Problem of Differentiation and Integration of Special Knowledge. Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 323–340.

19. Shepitko V. Iu., Sherstiuk V. M. Principles of Forensic Expert Activity. Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 351–356.

20. Shepitko V. Iu., Sherstiuk V. M. Problems of Forming Inner Conviction and the Adoption of Decisions by a Forensic Expert. Ukrainian Legal Doctrine: Vol. 2: Ukrainian Public Law Doctrine. Edited by: V. Ia. Tatsyi. London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2018. P. 376–383.

Науковці інституту взяли участь у підготовці 80 тез наукових доповідей.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Тема: «Ефективізація юридичних гарантій прав людини в Україні (загальнотеоретичні аспекти)». Номер державної реєстрації: №0117U002506. Строк виконання 01.2017 – 12.2019 рр.

Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Рабінович П. М.

Основні результати проведеного дослідження з теми знайшли відображення у розробці декількох напрямків:

1. «Проблема ефективізації юридичного гарантування прав людини у Європейському Союзі». Приріст наукового знання з цієї теми відображається наступними положеннями:

У рамках означеної теми було проаналізовано сучасні проблеми юридичного гарантування прав людини у Європейському Союзі, а також досліджено перспективи подолання таких проблем шляхом приєднання Європейського Союзу до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. Ради Європи. Вбачається, що врахування «праволюдінного» досвіду захисту основоположних прав та свобод людини такої міжнародної організації як Ради Європи та її центральної правозахисної інституції – Європейського суду з прав людини сприятиме формування пан європейської культури прав людини, що характеризуватиметься уніфікованими міжнародними європейськими стандартами прав та свобод.

Основним предметом дослідження у звітному періоді виступав Висновок Суду ЄС 2/13 від 18 грудня 2014 р., який заблокував процес приєднання ЄС до Євроконвенції, а саме головну увагу було приділено аналізу аргументів, які Суд ЄС поклав в основу свого негативного рішення про можливість приєднання ЄС до Євроконвенції: 1) забезпечення принципу верховенства права ЄС; 2) принципу добросовісного співробітництва держав-членів ЄС та автономії права ЄС; 3) принципу монополії Суду ЄС на вирішення конфліктів; 4) проблема залучення ЄС або держави-члена у якості співвідповідачів.

В результаті дослідження запропоновано шляхи подолання проблем, які стоять на шляху приєднання ЄС до Євроконвенції, а також спростовано певні аргументи проти приєднання ЄС до Євроконвенції, які було сформульовано Судом ЄС 18 грудня 2014 р. у Висновку 2/13.

2. «Права людини як межі дискреційних повноважень парламенту публічної влади згідно із ЗДПЛ». Змістовні результати дослідження отримали своє вираження у наступному:

Правотворчий розсуд Верховної Ради України у сфері прав людини – забезпечена Конституцією України можливість парламенту України вільно реалізовувати свої повноваження з регулювання прав, свобод та обов'язків людини.

Закон про внесення змін за своєю природою є змішаним правовим актом, який включає: 1) нормативні правові приписи (нові редакції його норм та/або норми, якими закон доповнюється; нормативні приписи стосовно дії змін, що вносяться, в часі, просторі чи за колом осіб; 2) правові приписи, адресовані конкретним органам, зокрема Апарату ВРУ («внести зміни», «доповнити», «виключити» з тексту закону відповідні положення, «викласти у редакції»), дія яких вичерпується їх одноразовим виконанням, або ж КМУ («привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим законом») тощо. Специфіка другої групи приписів полягає в тому, що, окрім свого індивідуального характеру, вони мають також загальне інформативне значення, а факти їх виконання набувають значення нормативне.

Із набранням чинності Законом про внесення змін ті приписи, які визначають зміст змінених норм, діють вже як складова нормативна частина зміненого закону, що з погляду юридичної логіки автоматично виключає дію (чинність) відповідних приписів у складі Закону про внесення змін. Це дозволяє стверджувати, що з моменту набрання чинності законом про внесення змін припиняється чинність закону про внесення змін в частині нормативних приписів, які визначають зміст змінюваних норм. У протилежному випадку доводилося б визнати паралельну часову дію тотожних норм в складі двох нормативних актів: зміненого закону й закону про внесення змін, що погано узгоджується із здоровим глуздом. Так само позбавлені практичного сенсу спроби розмежувати поняття «набрання чинності» законом і «введення в дію» закону. Адже нічим іншим, як юридичною примарою, виступає не введений в дію, але «чинний» закон.

3. «Сучасні проблеми ефективізації юридичних гарантій колективних людських прав». Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

Одним із можливих перспективних варіантів забезпечення міжкультурного діалогу, вирішення правових протиріч та досягнення взаєморозуміння в умовах подекуди вимушеного співіснування носіїв різноманітних етнокультурних ментальностей, є ідея та політико-правова концепція мультикультуралізму.

Важливим практичним моментом є загальна спрямованість комунітаризму на захист прав етнічних, конфесійних та інших меншин, що до певної міри зближує комунітаризм із мультикультуралізмом. Водночас еволюція позиції частини лібералів від неприйняття до схвалення правової політики мультикультуралізму є результатом впливу комунітарної парадигми та наочним доказом синтезу й конвергенції обох філософських напрямів і появи нового концептуально модифікованого політико-правового «гібриду» – так званого ліберального комунітаризму.

Наголошено, що за аналогією із «сімейством лібералізмів», можна вести мову про «сімейство мультикультуралізмів», маючи на увазі неможливість (а ймовірно, й недоцільність) створення єдиної для всього глобального соціуму концепції мультикультуралізму. Як діяхронно, так і географічно соціальні відмінності можуть бути дуже суттєвими. Мультикультуралізм як політико-правова концепція і як правова політика може бути ефективним лише щодо конкретної держави в конкретно-історичних умовах. У цьому зв'язку надзвичайно важливим є питання щодо вибору тієї чи іншої моделі, або ж навіть унікального локального варіанту мультикультуралізму.

Поняття мультикультуралізму не може використовуватися для опису емпіричної соціальної реальності відокремлено від нормативного підходу. Розрізнення дескриптивного/нормативного у мультикультуралізмі є вираженням класичної дихотомії *сущого/належного*, яка є однією з базових категоріальних пар для філософії права та моралі. Схематично аналізовану категорію можна означити 1) як ідею (належне, повинне) і 2) як втілення цієї ідеї (суще). Отже, є ідея «мультикультуралізму» і, відповідно, є соціальна реальність, яка до певної міри є втіленням цієї ідеї в життя. Під таким кутом зору про дескриптивний підхід варто говорити лише у контексті втілення нормативного підходу, але жодним

чином не окремо чи навіть у сукупності з останнім. Своєю чергою, необхідність уваги до нормативних аспектів мультикультуралізму, до «правового мультикультуралізму» викликає потребу спеціальних досліджень у межах правничих дисциплін, насамперед – філософії права.

4. «Природа прав людини у концепції Г. Лаутерпахта: напрямки впливу на сучасне міжнародне право». Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

У рамках індивідуальної теми було здійснено переклад II розділу «Права людини і право природи» I частини книги Герша Лаутерпахта «Міжнародне право і права людини» 1950 року. Завдяки здійсненому перекладу було зібрано матеріал для написання підсумкової річної статті про погляди Г. Лаутерпахта щодо походження прав людини і тенденцій їх еволюційного розвитку.

З огляду на перекладений матеріал зроблено такі висновки. Головною задачею у наукових дослідженнях царини прав людини Лаутерпахт обрав послідовне і невідступне обґрунтування тези, що саме окремий індивід (людина) є остаточним суб'єктом всього права – як внутрішньодержавного, так і міжнародного, які мають надавати достатні засоби для забезпечення його потреб. У цьому виявляється історична роль Лаутерпахта як провидця «праволюдних» тенденцій, які повною мірою почали розгортатися лише у 21 столітті, тобто пів століття з часу тих, умов у яких жив і працював Герш Лаутерпахт.

За друге півріччя 2019 року було складено Практикум на тему «Буттєві права людини» з використанням матеріалів судової вітчизняної та зарубіжної практики, а також практики Європейського суду з прав людини. Практикум призначений для його використання в межах курсів «Права людини», «Практика Європейського суду з прав людини», «Теорія держави і права», що викладаються у юридичних вузах на рівні бакалаврської освіти та магістратури.

5. «Захист прав інтелектуальної власності у практиці Європейського Суду Справедливості». Приріст наукового знання з цієї теми відображається такими положеннями:

Сприйняття доктрини верховенства права ЄС у державах-членах не є однаковим. Співіснування правової системи ЄС та національ-

ної правової системи на практиці зумовлює виникнення численних правових колізій. Серед іншого, це стосується співвідношення різних правових актів ЄС та національного законодавства.

В той час як Європейський Суд Справедливості послідовно розвиває доктрину верховенства права ЄС, конституційні та верховні суди багатьох держав-членів ЄС відстоюють верховенство конституції у національному правопорядку. Це зумовлює потенційний конфлікт між Європейським Судом Справедливості та конституційними судами. Відтак в процесі виконання річної індивідуальної теми здійснено аналіз позицій окремих конституційних судів держав-членів ЄС щодо сприйняття на національному рівні доктрини верховенства права ЄС. Продемонстровано, що Європейський Суд Справедливості дотримується моністичної концепції співвідношення права ЄС та права держав-членів ЄС. Позиція Європейського Суду Справедливості є однозначною: абсолютний пріоритет права ЄС над усіма без винятку національними нормами для забезпечення єдності та ефективності права ЄС. Такий підхід зумовив навіть необхідність внесення змін до деяких конституцій держав-членів ЄС.

Прагнучи забезпечити верховенство конституції у національному правопорядку, все більше конституційних судів встановлюють межі дії права ЄС. Тим самим, вони демонструють те, що у національному аспекті доктрина верховенства права ЄС має обмежений характер: право ЄС не має пріоритету щодо всіх джерел національного права. До меж дії права ЄС у національному правопорядку більшість конституційних судів відносять: права людини, компетенцію ЄС та конституційну ідентичність держави.

Групу національних судів, які послідовно дотримуються позиції про обмежений обсяг верховенства права ЄС, очолює Федеральний Конституційний Суд ФРН, який є найбільшим опонентом Європейського Суду Справедливості щодо тлумачення доктрини верховенства права ЄС.

Більшість конституційних судів, на відміну від Європейського Суду Справедливості, основу для доктрини верховенства права ЄС вбачають у положеннях національних конституцій, які дозволяють

передачу частини компетенції органів державної влади на наднаціональний рівень, а не у положеннях установчих договорів ЄС.

Фактичні результати.

Монографія– 1:

1. Рабінович П. М., Перетятко Г. В. «Вплив моралі на правове регулювання в Україні»: монографія. Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України (Вип.34) – Львів, 2019 – 106 с.

Наукові статті – 11:

1. Dovgan G. V. Ensuring National Minorities Interest While Establishing Electoral Boundaries in Ukraine: The example of the Hungarian National Minority // International Journal on Minority and Group Rights E-ISSN 1571-8115 Print ISSN: 1385 – 4879 Publisher: Brill Nijhoff (Scopus, Web of Science).

2. Добрянський С. П. Права людини у Європейському Союзі: можливості удосконалення юридичного гарантування / С. П. Добрянський // Право України. – 2019. – № 11. – С. 34–39.

3. Добрянський С. П. Юридичне забезпечення прав людини у Європейському Союзі: сучасний стан та перспективи розвитку / С. П. Добрянський // Вісник Національної академії правових наук України. – 2019. – Т. 26, № 3. – С. 42–52.

4. Довгань Г. В. Доктрина верховенства права Європейського Союзу: національний аспект (позиція конституційних судів окремих держав-членів ЄС) (Г. В. Довгань // Право України. – 2019. – № 11. – С. 78–85.

5. Панкевич О. З. Концепт мультикультуралізму крізь призму проблеми забезпечення прав національних меншин. Право України. 2019. № 11.

6. Панкевич О. З. Мультикультуралізм як політико-правовий концепт / О. З. Панкевич // Вісник Національної академії правових наук України. – 2019. – Т. 26, № 3.

7. Рабінович С. П. Правообмеження у Загальній декларації прав людини: юридичний та естетичний виміри. Вісн. Нац. акад. правових наук України. 2019. № 3. С. 46–62.

8. Рабінович С. П. Чинність і дієвість конституції: нормативізм versus соціологія права // Соціально-правові студії. 2019. Випуск 1. С. 4–10.

9. Рабінович П. М. До питання про критерії правості використання свободи: антропо-соціальний вимір // Феномен свободи у контексті цивілізаційних викликів ХХІ століття. – Львів, 2019. С. 137–145.

10. Рабінович П. М. Правовість антропо-соціальних явищ: філософські засади ідентифікації // Публічне право. – 2019. – № 1. С. 148–157.

11. Рабінович П. М. Явища права: потребова інтерпретація // Право України. – 2019. – № 6. С. 141–148.

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України в частині соціально-економічних прав людини і громадянина».

Тема: «Правове забезпечення публічного адміністрування в Україні (теоретико-правові аспекти)». Номер державної реєстрації: №0118U001379. Строк виконання 01.2018 – 12.2021 рр. Науковий керівник – доктор юридичних наук Лученко Д. В.

Мета роботи полягає в удосконаленні та модернізації теоретичних засад публічного адміністрування в Україні та формуванні законодавчих пропозицій, спрямованих на підвищення його ефективності. Відповідно до мети поставлені такі основні завдання: проаналізувати теоретично-правові основи публічного адміністрування задля виявлення найбільш актуальних проблеми у цій сфері; здійснити порівняльний аналіз вітчизняного законодавства у сфері публічного адміністрування та законодавства провідних країн світу з метою можливої імплементації окремих положень останнього у законодавство України; сформулювати пропозиції та рекомендації щодо удосконалення чинного законодавства у сфері публічного адміністрування.

1. «Проблеми публічного адміністрування в Україні». Результатом планового наукового дослідження стала теза про те, що ключовою проблемою вдосконалення законодавства про адміні-

стративне оскарження є ухвалення закону (кодексу) про адміністративну процедуру. На відміну від судового, адміністративне оскарження має ґрунтуватися на принципах швидкості, відносної простоти та безкоштовності. Існуючі сьогодні в цій сфері законопроекти не повною мірою відповідають названим принципам. Аналіз останнього проекту Закону України «Про адміністративну процедуру» 2014 р. засвідчує, що він встановлює дещо обтяжливі вимоги щодо оформлення адміністративної скарги (наприклад, необхідність обов'язково вказувати порушені адміністративним актом норми права).

Також доведено необхідність додати до законності як критерію перегляду рішень, дій або бездіяльності суб'єктів публічно-владних повноважень також обґрунтованість, пропорційність і дотримання принципу правової визначеності. Перші три вимоги (законність, обґрунтованість, пропорційність) є основними, четверта (правова визначеність) виконує роль допоміжної

2. «Освіта як інструмент демократичних перетворень: конституційно-правові аспекти». За результатом проведеного протягом року дослідження зроблено висновок про те, що європейська концепція воявничої демократії повинна стати базовим українським концептом, а за нинішніх умов – ключовою парадигмою діяльності законодавця й судової влади.

У цьому аспекті українське законодавство і судова практика далекі від ідеалу. Водночас справедливо вважати, що Європейський суд з прав людини та інші європейській інституції (Рада Європи, Венеціанська комісія) не ігноруватиме ситуацію в Україні, включаючи анексію частини її території (Крим) та окупацію частин Донецької та Луганської областей. Передусім, йдеться про реальність загрози таким цінностям як демократія, права людини, територіальна цілісність, а також вплив «мирних» закликів на небезпеку реалізації цих загроз.

3. «Вплив правових позицій Верховного Суду на систему судового контролю за сферою публічного адміністрування». В рамках проведеного дослідження було встановлено, що внесені у 2017 р. до процесуальних кодексів зміни наділили Велику Палату Верховного Суду можливістю й відповідними повноваженнями на тлу-

мачення й роз'яснення правильних підходів до застосування певних норм процесуального й матеріального права, що є позитивним явищем у сучасній правовій системі України, оскільки створюється певна прецедентна практика однакового застосування норм законодавства, але за умов, що ці правові позиції будуть стабільними і розрахованими на тривалий час застосування.

Особливу роль правові позиції Верховного Суду відіграють при вирішенні питань усунення розбіжностей «ідентифікації» справ предметної юрисдикції при відкритті провадження у справі. Реалії сьогодення свідчать про відсутність стабільності правових позицій Великої Палати Верховного Суду, який систематично відступає від власних правових тверджень, породжуючи хаос і непорозуміння у сфері правозастосування. В аспекті нестабільності судової практики варто згадати про численні спроби Верховного Суду протягом 2018 р. визначити предметну юрисдикцію справ про оскарження дій нотаріусів, які діяли як державні реєстратори.

Довготривала відмінність між постановами Великої Палати щодо розмежування цих спорів між судами цивільної та адміністративної юрисдикції врешті-решт завершилася прийняттям Великою Палатою Верховного Суду правового висновку у справі № 823/2042/16 від 04 вересня 2018 р. щодо юрисдикції спорів про так звану подвійну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень, якою визначено, що в основі оскарження дій нотаріуса при здійсненні державної реєстрації, навіть якщо самим заявником не оспорується питання про право цивільне, все одно лежить спір про суб'єктивні права та обов'язки між заявником та особами, за якими право на нерухоме майно зареєстровано, зокрема, у п. 50 Постанови зазначено, що скасування державної реєстрації права, належного одній особі, за заявою іншої особи в порядку адміністративного судочинства не дозволяє остаточно вирішити спір між цими особами; тож не виконується основне завдання судочинства.

4. «Децентралізація: результати, виклики і перспективи». Приріст наукового знання за темою відображено в наступних рекомендаціях та висновках:

Для подальшого успішного продовження реформи видається доцільним реалізувати низку практичних рекомендацій щодо дер-

жавної політики в основних сферах, що стосуються процесу децентралізації. Важливим в цьому аспекті є забезпечення узгодженості практичних процесів реалізації реформи децентралізації з її стратегічними цілями та пріоритетами. Потребує подальшого вдосконалення нормативно-правове забезпечення для збалансованого проведення реформи децентралізації та подолання неузгодженостей. Також необхідним є прискорення перерозподілу та унормування повноважень органів управління адміністративно-територіальних одиниць в процесі адміністративно-територіальної реформи; послідовне розширювання переліку інструментів зміцнення власної спроможності та сприяння економічному розвитку; зміцнення управлінської спроможності ОТГ та впровадження інклюзивних механізмів управління. Реалізація зазначених рекомендацій дозволить віднайти ефективний інструментарій успішного продовження децентралізаційної реформи з метою підвищення економічної та управлінської спроможності громад і забезпечення зростання якості життя громадян.

5. «Електронне урядування в Україні». За результатами дослідження встановлено, що електронне урядування забезпечує, перш за все, прозорість роботи державного апарату, знижує, якщо не ліквідує, залежність особи від сваволі чиновника, а отже, запобігає корупції. Електронне урядування є інструментом демократизації суспільства, невід'ємною складовою, умовою функціонування інформаційного суспільства. Однією з основних ідей впровадження електронного урядування є те, що воно виступає як інструмент розвитку демократії, розглядається як реальний шлях до розвитку демократичних процесів у суспільстві.

Рушійною силою демократії є широка участь населення, але професіоналізація управління досягає все більшого розповсюдження, а отже звужує поле для такої участі. Приймаючи та реалізуючи рішення одноосібно чи колегіально владними особами, послаблюється інтерес громадян до державних процесів, а зниження громадянської активності дозволяє їм збільшувати коло повноважень та створювати умови для зловживання владою. Отже, демократія має також іти в ногу з часом і розширювати свої межі, інакше вона стане суто символічною. Електронна демократія здатна розширити

простір участі населення в державному управлінні, реалізації своїх прав та свобод. Тобто, це те ж саме народовладдя, але в інформаційній мережі, що спричинене розвитком постіндустріального суспільства.

Для того аби була укорінена на теренах країни електронна демократія, має беззаперечно існувати розповсюджена система врядування за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Впровадження електронного урядування та електронної демократії в Україні сприятиме переходу на новий прозорий рівень управління державою, формуватиме довіру до держави та її політики, покращить взаємодію між державними органами та громадянами.

6. «Зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві як наслідок абсолютизації принципу диспозитивності».

В рамках досліджуваної тематики зроблено висновок, що поняття зловживання процесуальними правами існує в межах більш абстрактного поняття – зловживання правом, тобто вони співвідносяться між собою як частина цілого і ціле. Зловживання процесуальними правами розуміють як дії, що суперечать меті процесуального права та меті судочинства, тобто вольову та усвідомлену діяльність (дії) суб'єкта щодо недобросовісної реалізації свого суб'єктивного права не за його призначенням. Можна виділити такі ознаки зловживання процесуальними правами: 1) суб'єкт відповідних процесуальних правовідносин наділений певними юридичними правами та обов'язками відповідно до процесуального законодавства; 2) такий суб'єкт здійснює відповідні зловживання умисно; 3) такі зловживання здійснюються шляхом дій суб'єкта, але не через бездіяльність; 4) зловживання процесуальними правами шкодить здійсненню правосуддя; 5) здійснення дій, які суд визначить як зловживання процесуальними правами, призводить до застосування судом відповідних заходів із метою недопущення таких зловживань тощо.

7. «Інструменти Е-урядування в діяльності органів місцевого самоврядування». В рамках виконання науково-дослідної роботи на 2019 рік здійснено аналіз реалізації е-урядування на місцевому

рівні, зокрема у м. Харків у 2018–2019 роках було створено Портал електронних сервісів міста Харкова. Це сукупність програмних та апаратних засобів з унікальною адресою у мережі Інтернет разом з інформаційними ресурсами, що перебувають у розпорядженні Харківської міської ради (її виконавчих органів) і забезпечують доступ юридичних та фізичних осіб до цих інформаційних ресурсів та інформаційних послуг, що надаються структурними підрозділами Харківської міської ради та комунальними підприємствами міста Харкова через мережу Інтернет.

Мешканці міста можуть отримати довідки через цей веб-портал, використовуючи електронний цифровий підпис, BankId, не звертаючись до Центрів надання адміністративних послуг, інших комунальних підприємств. За допомогою цього електронного сервісу можна отримати довідки: про реєстрацію місця проживання особи; про осіб, місце проживання (перебування, проживання/перебування) яких зареєстровано за адресою нерухомого майна разом із відповідною особою; про зареєстрованих у житловому приміщенні осіб (довідка про склад сім'ї); також можна замовити технічний паспорт в КП «Харківське міське бюро технічної інвентаризації» й здійснити е-запит картотеки з питань реєстрації місця проживання фізичних осіб. Аналогічні можливості є і у мешканців міст Київ, Дніпро, Миколаїв, Івано-Франківськ тощо.

8. «Загальна характеристика елементів конституційно-правового статусу уряду в країнах ЄС та Україні». Наукова новизна отриманих результатів полягає у порівняльно-правовому аналізі окремих елементів конституційно-правового статусу уряду в країнах Європейського Союзу та Україні, дослідження конституційно-правового їх закріплення, вироблення рекомендацій по удосконаленню правової регламентації конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України.

Фактичні результати:

Монографія – 1:

1. Luchenko D. V. The role of the public in ensuring the proper functioning of the anti-corruption system in Ukraine. The institutionalization of public relations in the fight against corruption: the experience

of countries of Eastern and Western legal traditions (universal theoretical framework for relevant anti-corruption law of Ukraine): Collective monograph. Volume 2. Tallinn: Izdevniecība “Baltija Publishing”, 2019.

Збірник –1:

1. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку : зб. наук. статей за матеріалами II-ї Всеукр. наук. практ. конф. з європ. права, м. Харків, 15 травн. 2019 р. / редкол. : А. П. Гетьмана, І. В. Яковюк та ін. – Харків, 2019. – 362 с.

Наукові статті – 10:

1. Barabash Yu., Berchenko H., Freedom of Speech under Militant Democracy: The History of Struggle Against Separatism and Communism in Ukraine // *Baltic Journal of European Studies*, Tallinn University of Technology (ISSN 2228-0588), Vol. 9, No. 3 (28) (Web of Science).

2. Bytiak, Yu.P., Yakoviyk, I. V., Getman, E. A., Tragniuk, O. Ya., Shestopal, S. S., Cooperation of former soviet union countries and Ukraine with the European Union. ORBIS. Том: 14, Випуск 41, Р. 46–54. 0,8 друк. арк., 0,2 друк. арк. (Scopus).

3. Барабаш Ю. Г. Право на зміну конституційного ладу як складова правосуб’єктності Українського народу // *Право України*. 2019. № 10. С. 66–81.

4. Колісник О. В. Дискреційні повноваження суду і розмежування предметної юрисдикції. Науковий вісник публічного та приватного права: зб. наук. праць. 2019. № 2. С. 86–91.

5. Костенко І. В. “European Space Agency: an overview of the legal frame”. *International Society of Philosophy and Cosmology Research Institute of Public Law. Advanced Space Law. Volume 3*. 158 p. (p. 63–71) Kyiv, 2019. (Web of Science);

6. Лученко Д. В. Електронна петиція як форма оскарження рішень, дій або бездіяльності суб’єктів публічної влади. *Право України*. 2019. № 11.

7. Лученко Д. В. Правова природа позову в адміністративному судочинстві. *Право України*. 2019. № 4.

8. Лученко Д. В. Державний устрій давньої Польщі у наукових дискусіях початку ХХ ст. *Східноєвропейський історичний вісник*. Вип. 12. 2019. (Web of Science).

9. Лученко Д. В. Про природу адміністративно-правового спору у контексті оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 36. 2018.

10. Муртішева А. О. Конституційний контроль у механізмі конституційно-правової відповідальності урядів країн ЄС: постановка питання. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. 2019. Вип. 37. С. 257–267.

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо адміністративної процедури».

Тема: «Правові проблеми розвитку державотворчих процесів у контексті конституційної реформи в Україні». Номер державної реєстрації: №0118U001380. Строк виконання 01.2018 – 12.2022 рр. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор Яковюк І. В.

Проект спрямований на розробку нових концептуальних підходів щодо реалізації таких першочергових пріоритетів Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» як конституційна реформа, децентралізація та реформа державного управління, реформа регіональної політики та виборчого законодавства, а також зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію з ЄС.

Згідно з планом виконання фундаментальної теми дослідження «Правові проблеми розвитку державотворчих процесів у контексті конституційної реформи в Україні» були досягнуті наступні результати роботи (приріст наукового знання за темою):

1. «Європейські цінності в національній правовій системі України». Наукова новизна полягає у теоретичному аналізі ціннісного виміру прав людини в сучасному інформаційному суспільстві. Міжнародні стандарти покликані скасувати відмінності щодо реалізації прав і свобод людини, які проявляються на глобальному і національному рівнях, стверджуючи їх універсальний характер. Розвиток інформаційних технологій, повсюдна комп'ютеризація, проникнення мережі Інтернет в найвіддаленіші куточки світу, є основою дистанційних форм навчання, що сучасним викликам

глобалізації в сфері вищої освіти. Інтернет як один з найцінніших і найдоступніших суспільних ресурсів є ефективним каналом реалізації права на свободу слова та характеризується низкою особливостей, коли кожен суб'єкт отримує можливість передавати інформацію невизначеному колу осіб, зазвичай масовій аудиторії, не вступаючи у відносини з редакцією засобу масової інформації.

2. «Реформування України: проблеми конституційного регулювання та реалізації прав людини». В рамках дослідження встановлено, що розвиток України в напрямку становлення верховенства права є однією з ключових передумов встановлення в свідомості людей українського суспільства відповідних цінностей правової держави, загальним виразом якої повинна бути розвинена правова культура українських громадян. Формальне сприйняття відповідних політичних і правових інститутів, а також правових норм, розвинених політичних і правових систем світу з метою до їх адаптації до внутрішніх реалій без фундаментальної зміни стереотипів правового мислення і поведінки звужують розуміння верховенства права в Україні до декларативного.

3. «Поняття кримінального правопорушення». В рамках дослідження, проведеного у 2019 році розроблено поняття кваліфікації злочинів, гносеологічні та формально-логічні аспекти кваліфікації, розмежування суміжних злочинів, відмежування злочинних діянь від незлочинних.

Вперше, висвітлено проблему понятійного апарата кримінального права, розглянуті поняття, категорії та термінологія кримінального права як складові елементи понятійного апарата, показано їх наукове та практичне значення.

4. «Правова система: порівняльно-правові дослідження». В рамках планової наукової роботи проведено порівняльно-правове дослідження особливостей та функціонування правових систем у сучасному світі. Доведено, що правова система може мати різні прояви та особливості, які залежать від рівня правового регулювання – національного, наднаціонального або субнаціонального. Висвітлено особливості розвитку правових систем в умовах глобалізаційних процесів.

5. «Реалізація конституційного права людини на розвиток». Реалізація конституційного права людини на розвиток шляхом отримання якісної освіти є фундаментальною проблемою сьогодення. Порівняльний аналіз сучасних трендів правового регулювання освітніх практик різних країн, зокрема Франції, Британії, Німеччини, Італії із тими нормами, за якими відбувається регулювання освіти в Україні свідчить про суттєве відставання від вимог економіки та суспільного запиту.

6. «Еволюція компетенції ЄС в окремих сферах на початку XXI ст.». Результатом дослідження стали наступні тези:

1) Держави-члени делегували значну частину своїх повноважень Європейському Союзу, закріпивши це в установчих договорах (Договорі про ЄС та Договорі про функціонування ЄС). Таке делегування відбулося у багатьох сферах, починаючи з комерційних питань та закінчуючи соціальним захистом або правами споживачів. Водночас залишаються сфери, віднесені до компетенції держав-членів. Ці сфери становлять внутрішньодержавний інтерес та захищені від втручання з боку ЄС, однак не можуть реалізовуватися державами-членами на шкоду Союзові. Зокрема, це форма правління, адміністративний поділ, система органів державної влади, судустрій, громадянство, державні кордони, національна безпека та оборона тощо.

2) Розмежування повноважень ЄС та держав-членів відбувається згідно з принципами надання повноважень та принципом субсидіарності. Відповідно до принципу надання повноважень (ч. 1 та 2 ст. 5 Договору про ЄС) Союз діє лише в межах тих повноважень, які надані державами-членами та закріплені в його установчих договорах.

3) Повноваження, яких не надано Союзові, залишаються за державами-членами. Відповідно до принципу субсидіарності (ч. 2 ст. 2 Договору про функціонування ЄС) здійснювати законодавчу діяльність і ухвалювати юридично обов'язкові акти можуть або ЄС, або держави-члени залежно від того, хто більш ефективно буде її здійснювати. При цьому держави-члени здійснюють свої повноваження лише в обсязі, в якому Союз не застосовує свої повноваження.

7. «Форми діяльності сучасного парламенту: проблеми конституційної теорії та практики». Наукова новизна отриманих результатів полягає у наданні рекомендацій щодо розв'язання проблеми підготовки проектів постанов Верховної Ради України. На практиці має місце внесення проектів постанов парламенту без належної підготовки. Встановлено такі недоліки, як відсутність списку авторів у супровідних матеріалах до проекту постанови, відомостей в пояснювальній записці щодо місця проекту постанови в системі законодавства та необхідності внесення змін до інших актів чинного законодавства, проведення неповного фінансово-економічного обґрунтування тощо. Безпосереднє зазначення у тексті подання прізвищ народних депутатів, які вносять відповідний проект, не є підставою для їх віднесення до авторів проекту. За результатами аналізу нормативно-правових актів не можна дати однозначної відповіді на питання щодо можливості ВР України давати доручення уряду. Наприклад, щодо розроблення Кабінетом Міністрів України проекту закону. З'ясовано, що закони України «Про регламент Верховної Ради України», «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади» не передбачають внесення доручень ВР України КМ України про розроблення останнім проектів законів.

8. «Актуальність парламентської реформи в Україні». За результатами проведеного дослідження встановлено, що проведення комплексної парламентської реформи в Україні є не менш важливим завданням, ніж реформування правоохоронної системи, судової, чи здійснення боротьби з корупцією. Реформа Верховної Ради є навіть більш нагальною, ніж нині впроваджувані, оскільки саме від якості законотворення та політичної волі народних обранців залежить доля державних перетворень. Разом з тим, рівень народної підтримки всіх державних інституцій демонструє, що Україні потрібно здійснити оновлення всієї системи влади. Йдеться не лише про децентралізацію, яка поки що ще не отримала свого конституційного оформлення. Головним чином слід акцентувати увагу на доцільності перетворення України на справжню парламентсько-президентську республіку, або чисто парламентську із одночасним

проведення комплексного реформування найвищого представницького інституту нашої країни. Саме реформована Верховна Рада має стати центральним елементом оновленої системи влади в Україні, який буде здійснювати представництво інтересів народу, здійснювати законодавче забезпечення проведення реформ, що створить передумови для перезаснування української держави та гідне життя українців, а також здійснюватиме перманентний контроль за діяльністю виконавчої гілки влади.

9. «Досвід розбудови електронної держави в країнах Європейського Союзу як дорожня карта реформування державно-владних інституцій в Україні». Наукова новизна отриманих результатів полягає в дослідженні сучасного стану розвитку електронної держави в країнах Європейського Союзу (Естонія, Швеція, Фінляндія, Франція).

Стверджується, що побудова електронної держави в Україні полягає в реорганізації системи органів публічної влади, розвитку і поглибленні реформи цієї системи на основі елементів та принципів інформаційного суспільства, а також тих можливостей, які надаються сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями і мережевою інфраструктурою. Аналізуються сектори електронної держави (електронний уряд, електронний парламент, електронний суд, електронний муніципалітет) та організаційна форма їх діяльності – електронне урядування.

Підкреслюється, що успішність розвитку електронного урядування значною мірою залежить як від готовності органів публічної влади до змін, так і від готовності громадян до нових форм взаємодії з державою. Відмічається, що для забезпечення простого і прозорого функціонування та зв'язку органів публічної влади з громадянами, потрібно, в першу чергу, вибудувати ефективну електронну взаємодію та співпрацю між органами влади на всіх рівнях, в тому числі, шляхом створення і спільного використання електронних реєстрів, інформаційних систем та баз даних цих органів.

З урахуванням досвіду країн Європейського Союзу виокремлюються деякі напрями вдосконалення секторів електронної держави в Україні. Ключові позиції стосуються розвитку електронного

правосуддя, цифрової ідентифікації, електронних адміністративних послуг, запровадження держави у смартфоні, електронного громадянина, електронних виборів тощо.

10. «Вплив міжнародних договорів на національне законодавство України: загальнотеоретичний аспект». У рамках наукової теми було зроблено висновок, що міжнародні договори і національне законодавство України взаємодіють у двох формах. По-перше, міжнародні договори справляють вплив на створення і зміст нормативних актів України. По-друге, визнані нашою державою міжнародні договори мають здатність прямої дії, можуть безпосередньо застосовуватися у відповідних внутрішньодержавних відносинах. У цьому сенс формули Конституції України: «чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства».

Від рівня зближення законодавства України з нормами міжнародних договорів значною мірою залежить ефективність співробітництва України з зарубіжними державами та міжнародними організаціями, імідж держави, дієвість та ефективність її правової системи, можливість забезпечення захисту прав і свобод людини. Необхідною передумовою цьому має бути беззаперечне додержання і виконання Україною зобов'язань за підписаними нею міжнародними договорами.

11. «Доктрина позитивних зобов'язань держави у сфері прав людини: основні аспекти розуміння». За результатами дослідження, рекомендації переглянутого базового аналізу включено до плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин на 2020 р. Рекомендації також вже частково імplementовано у законодавстві: закладено юридичні основи механізму грошової допомоги та компенсації за житло, пошкоджене чи зруйноване внаслідок конфлікту; визначено порядок формування та розподілу фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб.

Фактичні результати.

Монографія –1:

1. Буряковська, К., Трало, Ю., Христова Г. Національна судова практика з питань внутрішнього переміщення: застосування стандартів Ради Європи. За заг. редакцією д. ю. н. Христової Г. 266 с.

Збірники –2:

1. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. – Харків : Право, 2019. – Вип. 37.

2. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. – Харків : Право, 2019. – Вип. 38.

Наукові статті – 30, зокрема:

1. Apolskii D. E., Mordovtsev A. Y., Mamychev A. Yu., Mordovtseva T. V., Danilyan O. G. Meta-Theoretical Studies in the History of Legal and Political Doctrines: Heuristic Potential. Revista Dilemas Contemporáneos: Educación, Política y Valores. 2019. Vol. 7. Issue 1. №123. P. 1–15. (Web of Science).

2. Baranov P. , Mamamychev A., Magomedov R. M., Dashkovska O. R., Serhii Boldyriev, Social and political integrity and political and legal order // Religacion -revista de ciencias sociales y humanidades Volume: 4 Issue: 19 Pages: 1121–1125 Published: SEP 2019 . (Web of Science).

3. Danilyan O. G., Dzeban A. P., Kalinovskiy Y. Y., Zhdanenko S. B., Kalnytskyi E. A. Problems of adaptation of a man to the conditions of information society. Media, Culture and Public Relations. 2019. Vol. 10. №1. P. 30–41. (Web of Science).

4. Danilyan O., Dzoban A., Kalinovskiy Y. Man in informational society: from moral identification to moral identity. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald. 2019. № 1. P. 108–113. (Web of Science).

5. Danilyan O., Dzeban A. Space Law at 21st Century: The Security Issues. Philosophy and Cosmology. 2019. Volume 22. P. 6–15.(Web of Science).

6. Danilyan O. G., Dzoban O. P. Communication in modern information society. Science and civilization – 2019: materials of the XV International scientific and practical Conference. Political science.

Law. Philosophy (Sheffield, 30 January – 07 February, 2019). Sheffield: Science and education LTD, 2019. P. 91–94.

7. Danilyan O. G., Dzoban O. P. Some aspects of the impact of Globalization on Law. *Strategiczne pytania światowej nauki – 2019: materialy XV Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji. Volume 5. Politologia. Prawo. Zarządzanie. Filozofia. Historia (Przemysł, 07–15 lutego 2019 roku)*. Przemysł: Nauka i studia, 2019. S. 3–5.

8. Hutorova N., Rudnieva O. Preventative Role of Criminal Law for Traffic Safety. *SHS Web of Conferences 68, 01012 (2019)*. (Web of Science).

9. Irina Khmelko and Oleksii Bruslyk The Rise of Powerful Executives: Comparing the Ukrainian and Russian Legislatures // *PS: Political Science & Politics*. – Volume 52, Issue 2, April 2019, pp. 269–270 (Scopus).

10. Lukianov D. V. Legal systems in the era of globalization // *Yearbook of Ukrainian law : Coll. of scientific papers*. – Kharkiv : Law, 2019. – P. 63–70.

11. Maksymov S. Law as a Normative System: Humanistic Positivism of Eugenio Bulygin. *Yearbook of Ukrainian law: Coll. of scientific papers / responsible for the issue O. V. Petryshin*. Kharkiv: Law, 2019. №11. P. 71–80.

12. Oleinykov, S., Mamychev, A., Shestopal, Plotnikov, A., Sarychev, I. The factors of impact on content and dynamics of legislation // *Humanities & Social Sciences Reviews*. 2019, 7(6), 123–130. (Scopus).

13. Oleinykov, S., Shestopal, S., Babenko, V., Rabets, A., Burova, E. Nature of legal behavior: the concepts of definition and their evolution // *Humanities & Social Sciences Reviews*. 2019, 7(6), 201–205; (0,66 друк. арк.) (Scopus).

14. Tatsiy V. Ya., Danilyan O. G. Legal culture and state-building: correlation peculiarities in modern Ukraine. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*. 2019. №2. C. 123–127 (Web of Science).

15. Tatsiy V. Ya., Danilyan O. G. The impact of globalization processes on the legal sphere. *Amazonia Investige*. 2019. Vol. 8. №22. P. 580–586. (Web of Science).

16. Tragniuk O. Y., Holik Y. O. Bringing states to justice for aviation terrorism // Проблеми законності. – 2019. – Вип. 145. – С. 244–255.

17. Yakovyuk, I., Okladnaya, M., Tragniuk, O., Shestopal, S. El concepto de «federalismo imperial» al servicio de la integración europea: historia y contemporaneidad. RELIGACIÓN. REVISTA DE CIENCIAS SOCIALES Y HUMANIDADES. Vol. 4. Nº 19.: 1126–1135. (Web of Science).

Конференція –1:

1. II Всеукраїнська науково-практична конференція з європейського права «Україна і європейський союз: шлях до сталого розвитку», (15 травня 2019 р., м. Харків).

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про нормативно-правові акти».

Тема: «Реформа децентралізації публічної влади та удосконалення місцевого самоврядування в аспекті європейської інтеграції України». Номер державної реєстрації: №0118U001381. Строк виконання 01.2018 – 12.2022 рр. Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент – Лялюк О. Ю.

Метою роботи є модернізація теоретичних засад територіальної організації влади та оптимізація системи місцевого самоврядування, а також формування законопроектних пропозицій, спрямованих на вдосконалення взаємин центральної, регіональної і локальної влади.

1. «Децентралізація і місцеве самоврядування в аспекті зміцнення народовладдя в Україні». Розглянута сутність і типи децентралізації, її переваги і недоліки, розкрито її співвідношення з народовладдям та визначені ті моделі демократії, котрі найбільш корелюють з реформою щодо децентралізації й можуть бути найбільш ефективними в умовах розширення компетенції місцевого самоврядування в Україні. Здійснено кваліфікацію реформи територіальної організації влади та місцевого самоврядування в Україні, розпочату в 2014 році, з точки зору типів децентралізації та очікуваної моделі локальної демократії, котрої планується досягти. Звертається увага на правові рамки реформи щодо децентралізації,

характер тих функцій, що підлягають розподілу, на необхідність забезпечення додаткових повноважень місцевого самоврядування достатніми матеріально-фінансовими ресурсами, на проблему місцевої автономії та систему стримувань і противаг у відносинах між центральними і місцевими органами влади, на роль неурядових організацій у розгортанні реформи та зміцненні місцевого самоврядування.

Обґрунтовується думка, що реформа щодо децентралізації не повинна обмежуватись інституційними змінами (змінами конституційного дизайну на субнаціональному рівні), а має забезпечити перехід від консультативної до партисипативної демократії, коли кожен член територіальної громади матиме право і реальну здатність безпосередньо або через виборних представників вливати на процес вироблення і зміст публічно-владних рішень, які безпосередньо визначають умови життя на відповідній території. Стверджується, що саме партисипативна демократія може слугувати ефективним інструментом протидії консолідації влади в руках захищених бізнес-груп та політичних еліт, що захищають свої корпоративні інтереси. Звертається увага на необхідність підвищення легальної громадянської активності на місцевому рівні та посилення ролі органів самоорганізації населення як «інститутів сусідського самоврядування».

2. «Конституційно-правові засади децентралізації публічної влади в зарубіжних країнах». В рамках дослідження виявлено основні умови успішності реформ децентралізації публічного управління в зарубіжних країнах. Визначено конституційно-правові засади децентралізації в державах-членах ЄС. Висвітлено доктринальні підходи до класифікації форм децентралізації.

3. «Реформа децентралізації в Україні: суспільно-політичний аспект». В якості висновку щодо проведеної роботи можна вказати, що не слід переоцінювати ймовірний зв'язок між децентралізацією і боротьбою з багаторічними проблемами України з корупцією і неправильним управлінням, і політики не повинні приймати як аксіоми твердження, що децентралізація, природно, призведе до зниження корупції та поліпшення якості надаваних населенню послуг. Більше того, топ корупція, що залишається непокараною буде за-

вжди стимулювати корупцію на місцях, оскільки суспільство, в якому десятиліттями формувалася реакція неприйняття корупції має доступ лише до обмеженого інструментарію щодо боротьби з нею та її запобіганням.

У плановій роботі підкреслюється небезпека того, що причини цих проблем, до числа яких відносяться брак фахівців і потенціалу на рівні місцевих органів влади і збереження родових відносин між бізнесом і політичними елітами, будуть зберігатися і після процесу децентралізації і в кращому випадку будуть істотно обмежувати його потенціал для позитивного впливу. Для того щоб децентралізація була дійсно успішною в Україні, вона повинна супроводжуватися більш скрупульозними комплексними взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими реформами в галузі державного управління та державної служби в містах, селищах і селах по всій країні.

4. «Проблеми правового забезпечення та реалізації реформи територіальної організації влади в Україні». Робота присвячена аналізу стану правового забезпечення формування та реалізації реформи територіальної організації влади в Україні. У державі накопичилося багато доктринальних і практичних проблем, які стосуються правових аспектів територіальної організації влади, серед яких – нереалізованість реформи адміністративно-територіального устрою, незавершеність реалізації муніципальної реформи на засадах субсидіарності, повсюдності та спроможності місцевого самоврядування, обмеженість реформи регіонального рівня організації влади в інституційних та функціональних аспектах реалізації. Охарактеризовано концептуальні основи реформи територіальної організації влади в Україні.

Визначено здобутки та проблемні питання формування та реалізації муніципально-правової політики держави, перспективи її удосконалення, серед яких – поживлення законодавчого забезпечення реформи, правове забезпечення адміністративно-територіальної реформи, ухвалення законів у сфері партисипативної демократії, закріплення державних зобов'язань щодо матеріально-фінансового забезпечення реалізації муніципальними органами делегованих повноважень, інституціоналізація механізму державного нагляду за законністю діяльності органів місцевого самоврядуван-

ня та інші. Виокремлено нагальні завдання формування і реалізації регіональної політики держави. Особлива увага приділена тим з них, які відповідають загальноєвропейським тенденціям «нового регіоналізму»: інституційним та функціонально-компетенційним перетворенням в системно-структурній організації публічної влади на регіональному рівні, модернізації районування регіонів, удосконаленню стратегічного планування та стимулювання регіонального розвитку, механізму моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики. Вирішення означених завдань сприятиме впровадженню європейських стандартів у сфері територіальної організації влади та моделі сильної, ефективної, сервісної держави.

5. «Зміни виборчого законодавства про місцеві вибори». У роботі проаналізовано стан нормативно-правового, організаційного, матеріально-фінансового забезпечення реалізації виборчого процесу в Україні по проведенню місцевих виборів. Винайдено основні недоліки процедури проведення виборчого процесу в Україні по місцевим виборам, запропоновано підходи для сприяння цьому процесові з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Проаналізовані основні етапи виборчого процесу в Україні по місцевим виборам.

6. «Децентралізація влади: реформа влади в Україні кризь прирзму стабільності та динамізму законодавства». За результатами дослідження встановлено, що новий етап реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, який відбуватиметься протягом 2019–2021 р., спиратиметься на стрімкі кардинальні зміни нормативно-правового поля щодо взаємопов'язаних трансформацій адміністративно-територіального устрою, місцевого самоврядування та державного управління. Він включатиме внесення змін до Конституції щодо посилення спроможності органів самоврядування районного та обласного рівня та кристалізацію повноважень виконавчих органів державної влади на субрегіональному та регіональному рівнях. Відповідно, під час об'єднання громад на новому етапі реформи децентралізації необхідно не лише забезпечити підвищення інституційної та фінансової спроможнос-

ті органів місцевого самоврядування виконувати власні та делеговані державою повноваження на належному рівні, але й регламентувати розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та державної влади.

7. «Децентралізація публічної влади в країнах Європи». За результатами наукової роботи встановлено, що глибина та вплив реформ децентралізації в різних країнах світу були різними. Європейська модель самоврядування ґрунтується на принципах субсидіарності. Вона передбачає надання послуг органами на максимально наближеному до споживачів рівні, а також законність роботи самоврядних органів, що має вияв у негативній (загальнодозвільній) або позитивній (спеціально-дозвільній) регламентації діяльності цих органів. Завдяки такому підходу, всі сфери суспільного життя поділені між державою та органами місцевого самоврядування та відсутні сфери суспільного життя за які державні органи та органи місцевого самоврядування не відповідають, адже органи місцевого самоврядування та органи публічної влади мають взаємодоповнюючу компетенцію. Серед переваг європейської децентралізації варто відмітити наступні переваги: 1) Об'єднання адміністративних одиниць (муніципалітетів); 2) Збільшення фінансової бази кожного муніципалітету; 3) Перерозподіл повноважень для ефективного виконання завдань; 4) Збільшення кількості адміністративних послуг для населення; 5) Правове закріплення реформи для стабільності її існування; 6) Більш ефективне самоврядування муніципалітетів; 7) Чітке та виключне розмежування повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування; 8) Контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування (повноваження та відповідальність) з боку держави; 9) Правове закріплення та втілення принципу субсидіарності, передбаченого Європейською хартією місцевого самоврядування.

8. «Демократизація і децентралізація в контексті імплементації Європейської хартії місцевого самоврядування». Україна як член Ради Європи з 1995 року взяла на себе зобов'язання поважати Європейські стандарти, зокрема, у сфері місцевої і регіональної демократії, положення Європейської хартії місцевого самоврядування,

ратифікованої у 1997 році, і її Додаткового протоколу про право участі у справах органу місцевого самоврядування, ратифікованого у 2014 році.

Наразі дуже важливим є забезпечення проведення другої стадії реформи децентралізації у відповідності до положень Європейської хартії місцевого самоврядування.

9.«Проблеми вдосконалення механізмів європейської інтеграції України».

В рамках дослідження розроблено ряд ключових тез:

1) Одне з важливих місць в системі забезпечення євроінтеграції належить Верховній Раді України. Її місце і статус в системі відповідних органів визначається обсягом конституційних повноважень парламенту, зокрема – щодо прийняття законів у відповідній сфері, здійснення парламентського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, у тому числі – в частині діяльності, пов'язаною з європейською інтеграцією, визначення основних напрямів зовнішньої політики тощо;

2) Головною проблемою системи забезпечення європейської інтеграції України залишається відсутність ефективної координації в цій сфері, недостатнє кадрове забезпечення процесу європейської інтеграції (особливо у сфері адаптації законодавства). Створена в період 1998-2004 років система виявила свою неефективність і потребує суттєвого вдосконалення, зокрема:

- слід розглянути питання про доцільність функціонування низки координаційних структур в галузі європейської інтеграції (Державна рада з питань європейської і євроатлантичної інтеграції України, Уповноважений України з питань європейської і євроатлантичної інтеграції, Національна рада з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу);

- необхідно визначитися з питанням створення єдиного координаційного органу в системі органів виконавчої влади України, який формував би стратегію відносин України з ЄС та відповідав би за ефективність її впровадження;

- слід провести аналіз та переглянути функціональні обов'язки і діяльність структурних підрозділів ЦОВВ, які відповідають за

здійснення політики в галузі європейської інтеграції, з метою визначення проблем забезпеченням на нижчому рівні.

10. «Другий етап реформи децентралізації в Україні». За результатами дослідження обґрунтовано необхідність внесення змін до законів України: 1) Про засади адміністративно-територіального устрою України. В рамках чинної Конституції визначає засади, на яких має ґрунтуватися адміністративно-територіальний устрій України, види населених пунктів, систему адміністративно-територіальних одиниць, повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань адміністративно-територіального устрою, порядок утворення, ліквідації, встановлення і зміни меж адмінтеродиниць та населених пунктів, ведення Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів України; 2) Про внесення змін до закону «Про регулювання містобудівної діяльності». Усуне існуючі недоліки регулювання містобудівної діяльності, унеможливить нецільове використання та розподіл земель; 3) Про службу в органах місцевого самоврядування (нова редакція). Забезпечить рівний доступ до служби в органах місцевого самоврядування, підвищить престижність служби в ОМС, мотивацію місцевих службовців до розвитку громад та власного розвитку.

Фактичні результати.

Монографія – 1:

1. Децентралізація державної влади: конституційно-правові аспекти : кол. монографія / за заг. ред Серьогіної С. Г., Харків, 2019 р.

Збірники – 2:

1. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства 2 Європейського Союзу: зб. тез. наук. доп. за матеріалами науково-практ. семінару, м. Харків, 17 травня 2019 р. / ред. кол.: С. Г. Серьогіна, А. П. Гетьман, І. І. Бодрова, О. О. Петришин – Х.: НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування НАПрН України, 2019 (в електронному вигляді).

2. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних країнах: тези доповідей та наукових повідомлень XI

вузівської науково-практичної конференції студентів 6 грудня 2019 р. / За заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків, 2019. 621 с.

Наукові статті – 11:

1. Petryshyn O. O., Petryshyna M. O., Didych T. O., The Features of the System of Normative-Legal Acts of Local Self-Government of Ukraine: A Rejection of the Soviet Union Postulates in Favour of the European Union Values // *Baltic Journal of European Studies*. Tallinn University of Technology (ISSN 2228-0588), Vol. 9, No. 3 (28), 2019, p. 286–310 (Web of Science).

2. Serohina S. H., Bodrova I. I., Novak A., Delegation of State Powers to Local Self-Government Bodies: Foreign Experience and Ukrainian Realities. // *Baltic Journal of European Studies*. Tallinn University of Technology (ISSN 2228-0588), Vol. 9, No. 3 (28), 2019, p. 262–285 (Web of Science).

3. Serohina S., Serohin V., Mats T., Kulyk V., Voronin V., Integration of Strategic Management and Process Modeling in the Activities of International Companies // *Academy of Strategic management Journal*, Volume 18, Special Issue 1, 2019, (Scopus).

4. Бодрова І. І. Проблеми імплементації європейських стандартів у сфері компетенції місцевого самоврядування в Україні Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків, 2019. Вип.38. – С. 62–77.

5. Бодрова І. І. Проблеми правового регулювання державного нагляду за додержанням органами місцевого самоврядування Конституції та законів в Україні Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків, 2019. Вип.37. – С. 54–70.

6. Говоруха Л. С. Демократизація і децентралізація в контексті імплементації Європейської хартії місцевого самоврядування. Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку: зб. наук. статей за матеріалами II-ї наук. практи. конф. з європ. права, м. Харків, 15 травн. 2019 р. Харків, 2019. С. 141–145.

7. Закоморна К. О. До питання про визначення терміну «регіоналізація» в сучасній вітчизняній і зарубіжній доктрині. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків: Право, 2019. Вип. 38. С. 107–119.

8. Закоморна К. О. Поняття децентралізації публічної влади у вітчизняній та зарубіжній доктрині. *The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 60. С. 57–63.

9. Лялюк О. Ю. Актуальні питання співвідношення контролю та нагляду в системі місцевого самоврядування в умовах децентралізації. *Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* Харків: Право, 2019. № 37. С. 35–47.

10. Серьогіна С. Г., Серьогін В. О. Децентралізація і місцеве самоврядування у контексті зміцнення народовладдя в Україні// *Право України*. – 2019.- № 10. – С. 158–174.

11. Стешенко Т. В., Іванова В. С. Муніципально-правова практика організації роботи депутатів місцевих рад. *Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 60–77.

Семинар – 1:

1. Науково-практичний семінар для молодих учених та аспірантів «Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» (17 травня 2019 року, м. Харків, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України).

Круглий стіл – 1:

1. «Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: проблеми та перспективи» (м. Харків, 12.11.2020 р., Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України спільно з Харківською обласною радою, Асоціацією органів місцевого самоврядування Харківської області)

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади та місцевого самоврядування)» – направлено до комісії з правової реформи, Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України).

Тема: «Комунальна власність: проблеми правового регулювання та управління (теоретичні та прикладні аспекти)». Номер

державної реєстрації: №0118U001382. Строк виконання 01.2018 – 12.2020 рр. Науковий керівник – кандидат юридичних наук Баранова Л. М.

Мета роботи полягає у розробці, узагальненні та обґрунтуванні нової концепції правового регулювання та управління комунальною власністю в Україні. Відповідно до мети поставлені такі основні завдання: проаналізувати засади правового регулювання та управління комунальною власністю в Україні, визначити її значення та соціальну роль в суспільстві; здійснити порівняльний аналіз правового регулювання та управління комунальною власністю в Україні та в інших країнах і на цій основі опрацювати пропозиції щодо можливості використання їх досвіду при розробці національного законодавства; на підставі системно-структурного аналізу запропонувати нові підходи до правового регулювання правового регулювання та управління комунальною власністю в Україні; сформулювати пропозиції і рекомендації по удосконаленню правового регулювання правового регулювання та управління комунальною власністю в Україні.

В межах цього напрямку співробітниками проведені наступні дослідження:

1. «Правове регулювання відносин у процесі управління об'єктами комунальної власності законодавчими актами». В рамках дослідження проаналізовано положення законів щодо встановлення особливостей здійснення управління об'єктами права комунальної власності та права спільної власності територіальних громад.

За результатами дослідження виявлено, що, незважаючи на наявність спеціальних законів, правове регулювання відносин у сфері управління об'єктами комунальної власності можна характеризувати як неповне, нечітке та безсистемне. Не враховані існуючі відмінності у: 1) призначенні об'єктів права державної та комунальної власності; 2) порядку прийняття рішень щодо користування та розпорядження зазначеними об'єктами; 3) повноваженнях органів, які здійснюють управління об'єктами права власності територіальних громад.

Вважаємо, що правове регулювання відносин у процесі управління об'єктами державної та комунальної власності не завжди

може бути уніфікованим. Особливості регулювання відносин у сфері управління об'єктами комунальної власності мають бути передбачені спеціальними законами.

2. «Проблеми укладання і виконання договорів оренди комунального майна». Результатом проведеної у 2019 році роботи стали наступні тези:

1) Територіальна громада може укласти щодо комунальної власності будь-які договори, у тому числі і не передбачені Цивільним кодексом України та ГК. В основному це договори, спрямовані на відчуження об'єктів комунальної власності (купівля-продаж тощо) або передачу його в оренду. Безперечно, у територіальних громадах сіл, селищ та невеликих міст коло орендодавців комунального майна не буде таким значним, але у будь-якому разі відповідна рада буде визначати коло органів, уповноважених укласти з боку територіальної громади договори оренди комунального майна.

2) У випадку, коли укладання договорів оренди комунального майна покладається на департамент, управління, відділ, виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, ці його повноваження повинні бути закріплені у положенні про зазначений виконавчий орган, яке затверджується відповідною радою.

3. «Розвиток правової основи об'єднаної територіальної громади». В науковій роботі розглянуто теоретичні і практичні питання добровільного об'єднання територіальних громад в Україні, досліджено існуючу законодавчу базу об'єднаних територіальних громад, визначено пріоритетні нормативні акти щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування.

4. «Повноваження місцевих рад в управлінні комунальною власністю в Україні». В рамках проведеного дослідження встановлено, що у більшості сучасних держав управління усіма справами на місцях здійснюється спеціальними органами місцевого самоврядування, що формуються на основі загального, рівного і прямого виборчого права.

Серед функцій місцевих рад, які у своїй сукупності утворюють складну динамічну систему, в управлінні комунальною власністю визначаються нормотворча та організаційно-розпорядча функції.

Ефективне управління комунальною власністю, використання соціально-економічного потенціалу територіальної громади в цілому є необхідною умовою успішного вирішення питань місцевого значення, реалізації функцій і задач муніципальної влади.

5. «Державний контроль за відповідністю рішень органів місцевого самоврядування Конституції та законам України: перспективи конституційного регулювання».

В рамках проведеного дослідження обґрунтовано, що законопроектна модель державного контролю у сфері місцевого самоврядування, збалансовує інтереси органів місцевого самоврядування, яким надається автономія у прийнятті рішень, розширюються повноваження і можливості муніципального управління через власні виконавчі органи, і держави, яка у вигляді префектів, отримує дієвий механізм для збереження унітарності держави, забезпечення територіальної цілісності і незалежності України, її суверенітету, захисту прав і свобод громадян.

6. «Комунальна власність: проблеми правового регулювання та управління (теоретичні та прикладні аспекти)». В рамках дослідження проведено аналіз чинного законодавства про статус депутатів місцевих рад та наслідків його впливу на інтереси територіальних громад, внесення відповідних пропозицій щодо його вдосконалення.

Висновки проведеного аналізу ґрунтуються на законодавстві, судовій практиці та зарубіжному досвіді взаємодії депутатів місцевих рад із громадами. Дослідження також враховує акти органів місцевого самоврядування в межах досліджуваної проблематики.

Фактичні результати:

Наукові статті – 12:

1. Болдирев С. В. Децентралізація публічної влади: світовий та європейський досвід // Україна та Європейський союз: шлях до сталого розвитку: зб. наук. статей за матеріалами II-ї наук.практ. конф. з європ. права, м. Харків, 15 травн. 2019 р. / редкол.: А. П. Гетьмана, І. В. Яковюк та ін. – Харків, 2019. – С. 26–32.

2. Болдирев С. В., Чубарь С. С. Об'єднання територіальних громад в механізмі децентралізації влади. // Державне будівництво

та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. – Х. : Право, 2019. – Вип. 37. – С. 43 – 56.

3. Гришко Л. М. «Проблеми правового регулювання права комунальної власності: конституційно-правовий аспект» // Порівняльно-аналітичне право, 2019.

4. Печений О. П. Визнання права власності за набувальною давністю: підстави, порядок, процесуальні особливості // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2019. – № 4 (52). – С. 19–30.

5. Печений О. П. Визначення складу спадщини за цивільним законодавством України : окремі проблемні питання // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2019. – № 6 (54). – С. 21–27.

6. Печений О. П. Деякі аспекти визнання права власності в порядку спадкування // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2019. – № 2 (104). – С. 95–103.

7. Печений О. П. До питання про організаційні відносини в спадковому праві // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2019. – № 1 (103). – С. 129–136.

8. Печений О. П. Огляд основних положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування» // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2019. – № 1 (103). – С. 78–84.

9. Печений О. П. Особливості укладання і виконання договорів оренди комунального майна // Місцеве самоврядування. січень 2019/№ 1. – С. 3–15.

10. Печений О. П. Проблемні аспекти розподілу спадщини між спадкоємцями // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2019. – № 1–2 (0). – С. 8–20.

11. Печений О. П., Спасибо-Фатєєва І. В., Про фантомний біль адміністративної юрисдикції // Юридичний вісник України. – 2019. – № 51–52 (1224–1225). – С. –7 (Кращий автор 2019 року у номінації «Наукова публікація») (IndexCopernicusInternational).

12. Печений О. П. Проблемы недействительности сделок и других актов в сфере электронной коммерции // E-commerce и взаимосвязанные области (правовое регулирование) : Сборник

статей / Рук. авт. кол. и отв. ред. д.ю.н. М. А. Рожкова. – М.: Статут, 2019. – 448 с. – (Анализ современного права). – С. 194–204.

Законопроект – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо управління об'єктами права комунальної власності.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

Тема: «Теоретико-правові основи захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України № 103/4 від 03.07.2017 р. Тема зареєстрована в УкрІНТЕІ за номером 0117U007745 від 20.12.2017 р. Строки виконання: січень 2018 р. – грудень 2022 р. Керівник теми – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України Пилипчук В. Г.

Метою роботи є розробка теоретико-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних положень щодо захисту прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері в умовах становлення інформаційного суспільства, євроінтеграції та інформаційної агресії проти України.

У ході виконання НДР у 2019 році:

1. До основних прав людини в інформаційній сфері та об'єктів інформаційно-правової охорони запропоновано віднести:

– право на інформацію (у Резолюції 59-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН зазначено, що «свобода інформації є основним правом людини та критерієм усіх інших свобод»);

– право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань (ст. 34 Конституції України);

– право на повагу до честі та гідності людини (ст. 3, 21, 28 Конституції України);

– право на захист персональних даних (ст. 31, 32 Конституції України);

– право спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та вимагати вилучення будь-якої інформації (ст. 32 Конституції України);

– право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації ідеологічний плюралізм та заборона цензури (ст. 32 Конституції України);

– право інтелектуальної власності та авторське право.

2. Підтверджено наявність низки ключових проблем інформаційної безпеки в сучасних умовах:

– в інформаційній сфері людства відбуваються цифрові трансформації, які активізують нові глобальні виклики і загрози;

– більшість країн світу зіштовхнулася з проблемами кібертероризму, кіберзлочинності та іншими проблемами інформаційної безпеки;

– протягом останніх десятиліть спостерігається тенденція до поширення інформаційної агресії і насилля;

– набувають поширення спроби маніпуляції свідомістю людини та інформаційно-психологічні операції;

– наслідки використання сучасної інформаційної зброї можуть бути співставними із застосуванням зброї масового ураження;

– новітні виклики і загрози в інформаційній сфері становлять реальну загрозу безпеці людства та міжнародному правопорядку.

Традиційний підхід до визначення загроз інформаційній безпеці дає змогу виокремити такі основні групи загроз.

Перша група пов'язана з бурхливим розвитком нового класу зброї – інформаційної, яка здатна ефективно впливати і на психіку, свідомість людей, і на інформаційно-технічну інфраструктуру суспільства й армії.

Друга група – інформаційно-технічні загрози для людини, суспільства і держави – це новий клас соціальних злочинів, що ґрунтується на використанні сучасної інформаційної технології (махінації з електронними грошима, комп'ютерне хуліганство тощо).

Третя група – електронний контроль за життям, настройми, планами громадян, політичних організацій.

Четверта група – використання нових інформаційних технологій в політичних цілях.

Запропонований підхід до аналізу системи інформаційного забезпечення та інформаційної безпеки, дає змогу виокремити такі головні групи загроз:

а) загрози, пов'язані з руйнуванням або деградацією базисної інформаційної підсистеми суспільства, що забезпечує збереження і розвиток його інформаційно-культурного ядра. Реальним носієм і зберігачем цього ядра є система освіти і виховання нових поколінь суспільства. Реальною загрозою для неї є, з одного боку, недостатня увага самого суспільства до захисту і розвитку свого інформаційно-культурного базису, а з іншого – зайвий і не завжди позитивний інформаційний вплив на цю систему з боку інших держав, зацікавлених у її трансформації у прийнятному для них напрямку;

б) загрози, пов'язані з руйнуванням або деградацією динамічної продуктивної інформаційної підсистеми суспільства. Реальними виробниками у цій сфері є всі наукові, технічні, аналітичні, ідеологічні центри, що створюють або імпортують відповідну інформаційну продукцію та інформаційні технології.

3. Досліджено актуальні проблеми формування державної політики, правові та організаційні засади захисту медіабезпеки людини. Результати їх комплексного опрацювання дали змогу дійти низки висновків і пропозицій, а саме:

1) Виокремлено низку характерних особливостей становлення і розвитку інформаційного суспільства в сучасних умовах, зокрема:

– в інформаційному суспільстві стає можливим формування умов для швидкісної локалізації та вирішення глобальних проблем людства, тобто, передбачається забезпечення подальшого сталого розвитку міжнародної спільноти;

– способом взаємодії суспільства і природи на етапі становлення інформаційного суспільства є інтенсивно-еволюційний шлях сталого розвитку, що забезпечує подальшу безпеку цивілізації;

– для інформаційного суспільства характерні процеси інформатизації (цифровізації) сфер виховання, освіти, культури і мистецтв, формування суспільної моралі та ін. У результаті реалізації зазначеного має з'явитися людина суспільства знань, орієнтована на пріоритет загальнолюдських цінностей;

– інформаційне суспільство неможливо створити в окремо взятій країні, оскільки вирішення глобальних проблем під силу лише людству загалом. Власне, цей критерій означає можливість

участі кожної людини у прийнятті глобальних рішень, що стосуються питань національного, регіонального (субрегіонального) та глобального (планетарного) рівня.

2) Підтверджено актуальність сформульованого за результатами попередніх досліджень НДІП НАПрН України визначення терміну «інформаційна безпека» як стану захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, при якому здійснюється запобігання завданню шкоди через неповноту, несвочасність та недостовірність поширюваної інформації, порушення цілісності та доступності інформації, несанкціонований обіг інформації з обмеженим доступом, а також через негативний інформаційно-психологічний вплив та умисне спричинення негативних наслідків застосування інформаційних технологій.

Надано визначення інформаційно-правової політики як системи інформаційно-правових заходів інститутів публічної влади, що реалізуються ними згідно з визначеною компетенцією в інтересах розвитку суспільних відносин в інформаційній сфері, становлення інформаційного суспільства та забезпечення інформаційної безпеки людини, суспільства і держави.

Виокремлено такі основні об'єкти захисту інформаційної безпеки у медіапросторі: а) людини – її свідомість, психологічне здоров'я та психоемоційний стан; б) суспільства – доступ до соціально значущої інформації, національні історичні, культурні та моральні цінності; в) держави – інформаційний суверенітет.

3) Доведено, що інформаційна безпека людини посідає особливе місце в системі національної безпеки, що пов'язано з такими основними обставинами:

по-перше, з розвитком цивілізації інформація стає не лише основним ресурсом виробництва, але й умовою життєдіяльності людини. Водночас, інтенсивний розвиток інформаційних і психотехнологій за умов подальшого існування суспільства споживання може призвести до непередбачуваних негативних наслідків;

по-друге, існує досить обґрунтована думка, що від традиційних війн, коли безпека людини визначалася, в основному, збереженням його тіла і біологічних функцій, людство переходить до інформаційних війн (психосферних, концептуальних, ресурсних тощо);

по-третє, інформаційні впливи найбільш ефективні в частині впливу саме на людину, оскільки спрямовані безпосередньо до його «керуючого центру» – свідомості.

Таким чином, безпеку людини у медіапросторі в системі індивідуальної безпеки необхідно розглядати як «наскрізну» сферу та функціонально співвідносити її з правами і свободами, якістю життя, відчуттям захищеності, потребами, інтересами і прагненнями людини, її розвитком і самореалізацією. Також слід врахувати, що необхідною умовою безпеки людини у медіапросторі є її стійкість до негативних впливів, її взаємозв'язок з інформаційними процесами, інформаційними потребами та загрозами.

4) Підготовлено пропозиції щодо системи заходів з виявлення, запобігання та припинення негативних інформаційних впливів, зокрема:

- здійснення постійного моніторингу загроз інформаційній безпеці, що дає можливість прогнозувати їх появу та вплив на людину, розробляти превентивні заходи щодо убезпечення суспільства від інформаційно-психологічних впливів;

- моделювання інформаційних медіавпливів та штучних інформаційних нападів з метою вивчення реакції суспільства на них та виявлення факторів, які потрібно враховувати під час розроблення безпекових заходів від негативних медіавпливів на суспільну та індивідуальну свідомість;

- виокремлення єдиного державного органу, який би вирішував завдання щодо виявлення та усунення інформаційних загроз для суспільної, групової та індивідуальної свідомості, створення умов для критичного осмислення інформації з ненадійних джерел та висвітлення в мас-медіа виявлених спроб інформаційно-психологічного тиску;

- подолання правового нігілізму керівників державних і приватних установ, організацій та окремих громадян шляхом висвітлення проблем безпеки людини у медіапросторі;

- розвиток нормативно-правового регулювання суспільних відносин у медіапросторі з метою:

- по-перше, мінімізації можливих зловживань щодо використання ЗМІ у власних інтересах (представниками державного чи приватного сектору);

по-друге, передбачення механізму захисту прав людини у разі такого зловживання;

по-третє, визначення юридичної відповідальності, насамперед матеріальної, та процедури притягнення до такої відповідальності.

4. Розроблено системні інформаційні, психологічні та правові проблеми захисту інформаційної безпеки та протидії негативним інформаційним впливам на дитину в сучасних умовах розвитку інформаційно-комунікаційних систем і мереж, інформаційної глобалізації та розбудови інформаційного суспільства. Результати їх комплексного дослідження дали змогу дійти низки висновків і пропозицій, зокрема:

1) система захисту інформаційної безпеки дитини в Україні залишається недостатньо ефективною і такою, що потребує кардинальної трансформації відповідно до сучасних викликів і загроз в інформаційній сфері. Формування ефективною моделі протидії негативним інформаційним впливам на дітей вимагає усвідомлення загроз, механізмів їх дії на свідомість дитини та наслідків, до яких може призвести така дія (ступінь шкоди для суб'єктів інформаційних відносин). Оскільки дитина є особливим суб'єктом суспільних відносин, який знаходиться в активній фазі індивідуального та суспільного становлення, то має сенс розділяти загрози її інформаційній безпеці на суб'єктні та суспільні, що дасть можливість більш ефективно розбудовувати модель протидії негативним інформаційним впливам;

2) для формування превентивної системи попередження негативної дії інформації на несформовану свідомість дитини необхідно чітко розуміти природу, зміст, сутність та механізм дії різноманітних негативних інформаційних впливів, класифікувати їх за видами і надати чіткі, теоретично обґрунтовані визначення. Проведений аналіз дає змогу запропонувати класифікацію негативних інформаційних впливів за: джерелом виникнення (еволюційні, штучні); видовою ознакою (політичні, економічні, суспільні, військові, організаційні, науково-технічні); масштабністю дії (глобальні, регіональні, національні); об'єктами впливу (індивідуальні, групові, масові); ступенем сформованості (потенційні, реальні); спрямованістю дії (цілеспрямовані, випадкові); рівнем нанесення

шкоди (девіантні, деструктивні); способом впливу (прямі, опосередковані);

3) актуальною проблемою залишається захист приватності та персональних даних людини і дитини в інформаційній сфері, зокрема:

– відсутні правові механізми з питань збору конфіденційної інформації (персональних даних) в мережі Інтернет чи соціальних мережах, а також їх використання без згоди особи для власної чи комерційної вигоди, а також належна відповідальність за порушення вимог законодавства щодо обігу персональних даних;

– потребує врегулювання питання захисту персональних даних дитини в соціальних мережах в частині законодавчо визначених норм їх захисту та статусу добровільно оприлюдненої інформації, оскільки ця інформація може бути використана третіми особами на шкоду дитині (з метою залякування, шантажу, маніпулювання свідомістю, спонукання до певних дій, доведення до самогубства тощо);

– потребують врегулювання процеси створення й обігу таргетованої (персоналізованої) реклами, у т. ч. внаслідок несанкціонованого збору інформації про людину без її відома за цифровими мітками (слідами) в мережі Інтернет;

4) Результати аналізу міжнародного досвіду з питань захисту прав і безпеки дитини в інформаційній сфері, дають змогу виокремити такі основні тенденції:

– система забезпечення дитини в інформаційному просторі у країнах світу лише формується, єдиних правових норм та механізмів їх реалізації наразі не існує, а різні держави вибудовують власні моделі забезпечення дитини в сучасному інформаційному просторі з урахуванням власних правових систем, державного устрою, національних культурних та історичних традицій;

– у країнах-членах ЄС, США та інших державах спостерігається єдине розуміння щодо важливості питань забезпечення прав і безпеки дитини в інформаційній сфері, зростання рівня небезпеки в мережі Інтернет та соціальних мережах, необхідності розроблення і впровадження правових та організаційних заходів із забезпечення інформаційної безпеки дитини, як важливої складової її

життєдіяльності, що також визнано у Стратегії Ради Європи з прав дитини (2016–2021);

– згідно з нормами Декларації прав дитини, Конвенції ООН про права дитини та інших міжнародних правових актів основоположний принцип побудови системи інформаційної безпеки дитини базується на забезпеченні права дитини на безперешкодний доступ до інформації і знань, у тому числі до інформації і матеріалів з різних національних та міжнародних джерел, необхідних для індивідуального розвитку, суспільного становлення і культурного збагачення на основі рівності можливостей та ефективного захисту від матеріалів, що можуть завдати шкоди її благополуччю, психічному і фізичному здоров'ю;

– з питань забезпечення інформаційної безпеки дитини у країнах-членах Європейського Союзу і США запроваджено людиноцентричну модель, що ґрунтується на недоторканності основних прав і свобод людини і громадянина та системі суспільного і державного контролю за поширенням негативного контенту в інформаційній сфері. В КНР та низці інших країн функціонує державоцентрична модель забезпечення інформаційної безпеки, пов'язана з певним обмеженням прав і свобод людини і громадянина та прерогативою державного контролю над інформаційними правами;

– питання захисту персональних даних у країнах-членах ЄС врегульовано Європейським Парламентом і Радою прийнятим у 2016 р. «Пакетом захисту даних» згідно з яким діти заслуговують особливого захисту щодо їх персональних даних, оскільки вони можуть бути недостатньо обізнаними про загрози, наслідки і гарантії людини, а також про їх права у зв'язку з обробкою персональних даних;

5) формування і розвиток національної системи захисту прав і безпеки дитини в інформаційній сфері, запобігання сучасним викликам і загрозам інформаційній безпеці людини (дитини), груп людей і суспільства потребують вжиття комплексу правових, організаційних, інформаційно-психологічних, соціально-економічних, технічних та інших заходів, зокрема:

– формування належної системи контролю за обігом інформації, що може нанести шкоду здоров'ю дитини, основу якої може

становити модель спільного моніторингу і регулювання контенту інформаційного простору державними органами та суспільними організаціями, що здійснюють саморегулювання в інформаційній сфері. Така модель, наприклад, ефективно діє у Федеративній Республіці Німеччина через створення та функціонування таких організацій, як Добровільна саморегуляція медіа (FSM), Саморегуляція у сфері кінематографу (FSK), Організація добровільної саморегуляції телебачення Німеччини (FSF);

– оптимізації національного законодавства з питань регулювання суспільних відносин у сфері захисту дитини в інформаційному просторі та протидії негативним впливам на її свідомість, де слід звернути увагу на норми закону Республіки Литви «Про захист неповнолітніх від негативної дії публічної інформації» (зокрема, щодо законодавчої заборони поширення інформації, яка негативно впливає на психічне здоров'я, фізичний, розумовий чи моральний розвиток неповнолітнього; питань захисту персональних даних неповнолітнього; обмеження та регламентування умов поширення негативної інформації, яка може становити загрозу нормальному розвитку дитини в телерадіопросторі, в кіноіндустрії, у сфері обігу комп'ютерних ігор та Інтернет просторі);

– розробки методичних рекомендацій щодо проведення в суспільстві й державі системної роз'яснювально-виховної роботи стосовно захисту безпеки дітей в інформаційній сфері, попередження їх участі у воєнних діях і збройних конфліктах, просвітницької роботи серед дітей, їхніх батьків та інших законних представників стосовно убезпечення власного інформаційного простору та методів забезпечення інформаційної безпеки;

– подальшого наукового і правового опрацювання проблем захисту прав і безпеки дитини в інформаційній сфері, насамперед, щодо здійснення інформаційно-комунікативної діяльності в соціальних мережах та мережі Інтернет, пов'язаної з впровадженням віртуальної і доповненої реальностей.

В цілому, захист інформаційної безпеки та протидія негативним інформаційним впливам на дитину у коротко- і довгостроковий період буде залишатися вкрай важливою складовою системи забез-

печення інформаційної безпеки та одним із ключових елементів забезпечення національної безпеки України.

Фактичні результати.

Монографії – 2:

1. Радзівська О. Г. Проблеми захисту прав і безпеки дитини в інформаційній сфері: монографія / О. Г. Радзівська, за заг. ред. В. Г. Пилипчука. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2019. – 238 с.

2. Головка О. М. Медіабезпека людини: засади інформаційно-правової політики: монографія / О. М. Головка – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2019. – 168 с.

Науковий журнал – 1:

1. Інформація і право. – № 2(29)/2019; обсяг – 21 стаття, 195 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Чотирнадцять юридичних читання: Проблеми імплементації національного законодавства до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом : матеріали міжнародної наукової конференції, 18–19 квітня 2019 року / ред. кол. : В. П. Андрущенко, Ю. С. Шемшученко та ін. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – 370 с.

2. Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності: Матеріали науково-практичної конференції. 26 квітня 2019 р., м. Київ. / Упоряд. : В. М. Фурашев, С. Ю. Петряєв, В. А. Барбаш. – Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Вид-во «Політехніка». 2019. – 194 с.

Наукові статті – 18, зокрема:

1. Pylypchuk V. G. Theoretical and Legal Basis for the Security and Defense Strategic Communications System Development//Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine / editorial board: V. Tatsiyetal. – Kharkiv : Pravo, 2019. – Vol. 26, № 3. – 250 p., P. 28–43.

2. Danilyan O. G., Dzeban A. P., Kalinovsky Y. Y., Zhdanenko S. B., Kalnytskyi E. A. Problems of adaptation of a man to the conditions of information society. Media, Culture and Public Relations. 2019. Vol. 10. № 1. P. 30–41.

3. Dzeban O., Aleksandrova O., Vinnikova N. Axiological portrait of information society/ Схід. Аналітично-інформаційний журнал. 2019. № 5 (163). С. 13–19.

4. Danilyan O. G., Dzeban A. P., Kalinovsky Y. Y., Kovalenko I. I., Melyakova J. V., Danilyan V. O. Information security of a modern democratic state: axiological context. Religacion. Journal of social sciences and humanities. 2019. Vol. 4. №21 (November special issue 2019). P. 278–285. (1,2/0,2 друк. арк.).

5. Брижко В. М. Філософія права: праксеологія в сфері інформаційного права / Брижко В. М. // Інформація і право/№ 3(39)/2019. С. 28–34.

6. Гиляка О. С. Свобода у праві та зловживання правом: загальнотеоретичний аспект. Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. – 2019. – № 2.

7. Головка О. М. Право на інформацію щодо альтернативних методів вирішення спорів /О. М. Головка/ Інформація і право. 2019. Вип. № 1 (28). С. 144–151.

8. Головка О. М. Цифрова культура та інформаційна культура: права людини в епоху цифрових трансформацій /О. М. Головка/ Інформація і право. 2019. Вип. № 4 (31). С. 37–45. (0,36 ум. друк. арк.).

9. Дзьобань О. П., Жданенко С. Б. Від «інформаційного суспільства» до «інформаційної безпеки»: до проблеми концептуалізації сутності понять /Дзьобань О. П., Жданенко С. Б.// Інформація і право. – 2019. – № 2. – с. 195. С. 60–74.

10. Дзьобань О. П. Догматичний напрям методології формування сучасної національної доктрини приватного права / О. П. Дзьобань, В. Л. Яроцький // Право України. – 2019. – № 1. – С. 42–57.

11. Apistova I. V., Vashchenko S., Riabchenko Y., Dzhafarova O., Bila V., Aristova I. Implementation of the right to the anticorruption expertise as a strategy for the protection of business. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Volume 22. Special Issue 2. (Scopus)

12. Dzoban A. Man in informational society: from moral identification to moral identity / O. Danilyan, A. Dzoban, Y. Kalinovsky // National

Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald. – 2019. – № 1. – Р. 108–113 (Web of Science).

Наукові заходи – 2:

1. Міжнародна наукова конференція «Чотирнадцять юридичні читання: проблеми імплементації національного законодавства до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом», (Київ, 17–18 квітня 2019 р.).

2. Науково-практична конференція «Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності», (Київ, 26 квітня 2019 р.).

Тема: «Науково-методичне, правове та інформаційне забезпечення формування національної інтегрованої системи нормативно-правових актів в умовах децентралізації в Україні», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України від 22 червня 2015 р. №91/5. Номер державної реєстрації: 0115U004522. Строки виконання: січень 2016 р. – грудень 2020 року. Керівник теми: доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Корж І. Ф.

Основна мета наукових досліджень за темою полягає у розробці науково-методичних, інформаційно-аналітичних та правових засад, пропозицій і рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень, а також удосконалення законодавства з метою формування інформаційно-комунікаційних та організаційних складових національної інтегрованої системи нормативно-правових актів в умовах децентралізації влади в Україні.

У ході виконання НДР у 2019 р.:

1. Здійснювалося вивчення стану, динаміки та проблем функціонування суспільних відносин пов'язаних з перерозподілом повноважень, функцій та фінансів у процесі децентралізації; здійснювався аналіз стану та подальшого розвитку механізмів доступу громадян до інформації та залучення громадян до прийняття рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування; здійснювався моніторинг прийняття та реалізації нормативно-правових

актів центрального і регіональних рівнів що регулюють суспільні відносини пов'язані із реформуванням місцевого самоврядування; вивчалися механізми напрацювання пропозицій щодо удосконалення понятійного апарату системи інформаційних відносин у відповідності до вимог європейських стандартів; здійснювався аналіз стану діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування щодо інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади, а також веб-порталу парламенту, регіональних органів місцевого самоврядування; здійснювався аналіз стану впровадження в органах державної виконавчої влади та органах місцевого самоврядування електронної системи доступу до публічної інформації у формі відкритих даних, вивчався стан законодавчого регулювання питання змісту відкритих даних, що підлягають оприлюдненню на веб-порталах органів; здійснювався аналіз та визначення оптимальності інформаційного наповнення веб-порталів органів місцевого самоврядування; здійснювалося напрацювання пропозицій, направлених на створення оптимального, інформаційного наповненого та технічного забезпеченого регіональних веб-порталів органів виконавчої влади, що дало змогу дійти певних висновків:

1) Внаслідок вивчення стану, динаміки та проблем функціонування суспільних відносин пов'язаних з перерозподілом повноважень, функцій та фінансів у процесі децентралізації, незважаючи на певні негативні чинники, констатовано, що продовження реформи децентралізації провадилося через завершення об'єднання базових територіальних громад (міст, сіл, селищ) в укрупнені територіальні одиниці – так звані об'єднані територіальні громади (ОТГ).

Попередній і нинішній уряди визначили підтримку реформи децентралізації в Україні одним з пріоритетних завдань, що сприятиме розвитку місцевого самоуправління і економічного розвитку країни в цілому. Очікується, що 2019 рік стане ключовим у питанні формування базового рівня місцевого самоврядування: до кінця року більшість існуючих малочисельних місцевих рад можуть об'єднатися, а отже стати спроможними перебрати на себе більшість повноважень, належним чином використовувати ресурси

і нести відповідальність за свої дії чи бездіяльність перед людьми та державою. Це створить стійке підґрунття для наступних кроків реформи місцевого самоврядування, а також сприятиме прискоренню реформ у сферах охорони здоров'я, освіти, культури, соціальних послуг, енергоефективності та інших секторах.

Певним стимулом для нарощування темпів формування спроможних громад стало нормативно-правове забезпечення добровільного приєднання територіальних громад до вже сформованих ОТГ. Це стало можливим завдяки Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо добровільного приєднання територіальних громад».

Разом з тим, проблемною позицією згаданого закону є те, що він юридично позбавляє міські територіальні громади, які межують з містами обласного значення, можливості такого приєднання.

Саме формат приєднання громад до міст обласного значення відносять до ключових рушіїв добровільного об'єднання громад на новому етапі реформи децентралізації. Старт нового етапу реформи децентралізації відображено у Плані заходів Уряду з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019–2021 рр., що було ухвалено Розпорядженням від 23 січня 2019 р. № 77-р.

2) Заходи децентралізації потребують подальшого розвитку законодавчої бази. Наступним кроком має бути внесення зміни до Конституції України щодо децентралізації, які необхідні для подальшого просування реформи та її завершення. Необхідно також прийняти ряд важливих законів:

– Про засади адміністративно-територіального устрою України. В рамках чинної Конституції має визначати засади, на яких має ґрунтуватися адміністративно-територіальний устрій України, види населених пунктів, систему адміністративно-територіальних одиниць, повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань адміністративно-територіального устрою, порядок утворення, ліквідації, встановлення і зміни меж адміністративних територіальних одиниць та населених пунктів, ведення Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів України.

– Про внесення змін до Закону «Про регулювання містобудівної діяльності». Має усунути існуючі недоліки регулювання містобудівної діяльності, унеможливити нецільове використання та розподіл земель.

– Про службу в органах місцевого самоврядування (нова редакція). Має забезпечити рівний доступ до служби в органах місцевого самоврядування, підвищить престижність служби в ОМС, мотивацію місцевих службовців до розвитку громад та власного розвитку.

– Щодо державного нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування. Введення посади префектів замість голів ОДА передбачене проектом закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)». Конституційні новели викликали чимало критичних зауважень в експертному середовищі, в представників громадськості та багатьох народних депутатів.

– Про місцевий референдум. Місцевий референдум є важливим інститутом безпосередньої демократії, що дозволяє громадянам України, які проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, реалізувати право на прийняття рішень з найважливіших питань місцевого значення, є місцевий референдум.

– Оновлення законів про місцеві вибори, про місцеве самоврядування, про місцеві державні адміністрації тощо.

3) Проблемною залишається реформа медицини. Інформування медиків щодо мети здійснюваних змін, їх завдань, кроків і майбутньої моделі системи охорони здоров'я стало одним з найслабших місць реформи. Однією з головних причин цього була неувага до цього питання на національному рівні. Затверджені чіткої моделі системи після реформи не було і немає. До 31 січня 2020 року має завершитися підготовка медичних закладів до другої ланки реформи. Голови обласних державних адміністрацій мають забезпечити автономізацію та комп'ютеризацію медичних закладів, комп'ютеризація яких нині складає лише 40% лікарень. Вже з лютого місяця 2020 року Національна служба здоров'я розпочне укладати договори з лікарнями, без яких вони не зможуть отримати фінансуван-

ня. Власниками лікарень є місцеве самоврядування. В контексті зазначеного 20 грудня 2019 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо невідкладних заходів у сфері охорони здоров'я» № 2428, яким пропонується встановити пільговий період для перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у казенні та комунальні некомерційні підприємства. Цей пільговий період триватиме до 31 грудня 2020 року та передбачатиме: звільнення від виконання кредиторських зобов'язань при реорганізації та необхідності отримання згоди на зміну боржника у зобов'язаннях, від необхідності проведення обов'язкової оцінки майна; спрощену процедуру передачі нерухомого майна; можливість використання власних надходжень для формування статутного капіталу утворених підприємств тощо.

2. Аналіз стану та подальшого розвитку механізмів доступу громадян до інформації та залучення громадян до прийняття рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, дозволив зробити висновок, що прозора влада повинна належним чином забезпечувати діалог з громадськістю на всіх етапах прийняття рішень та постійний доступ до повної, об'єктивної, точної, зрозумілої інформації про діяльність органів державної влади та її посадових осіб відповідно до чинного законодавства. Від прозорості влади, від якості інформування громадськості про діяльність її органів в демократичній державі також залежить ефективність діяльності публічної адміністрації.

3. Моніторинг прийняття та реалізації нормативно-правових актів центрального і регіональних рівнів що регулюють суспільні відносини пов'язані із реформуванням місцевого самоврядування свідчить, що Урядом був затверджений План заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019–2021 роки. Цей План створює законодавчі та інші організаційно-правові засади для забезпечення проведення місцевих виборів у 2020 році на новій територіальній основі, а також забезпечення підвищення ефективності формування територіальної організації виконавчої влади.

Водночас це дозволить визначити завдання і заходи, необхідні для подальшого реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади у 2019–2021 роках.

Передбачено:

1) формування нової територіальної основи для діяльності органів влади на рівні громад і районів;

2) передача (децентралізація) повноважень органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування та їх розмежування за принципом субсидіарності;

3) створення належної ресурсної бази для здійснення повноважень органів місцевого самоврядування;

4) формування ефективної системи служби в органах місцевого самоврядування;

5) упорядкування системи державного контролю та нагляду за законністю діяльності органів місцевого самоврядування;

6) розвиток форм прямого народовладдя: виборів, референдумів.

4. Аналіз стану діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування щодо інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади, включаючи веб-портал парламенту, регіональних органів місцевого самоврядування свідчить, що Єдиний веб-портал органів виконавчої влади – це є центральна частина електронної інформаційної системи «Електронний Уряд», яка призначена для інтеграції веб-сайтів, інших електронних інформаційних систем органів виконавчої влади та надання послуг громадянам та юридичним особам через мережу Інтернет. Порядок інформаційного наповнення та технічного забезпечення Єдиного веб-порталу органів виконавчої влади, а також порядок функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади встановлюється спільним наказом Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України і Державним комітетом зв'язку та інформації України від 25.11.2002 р. №327/225.

5. Аналіз стану впровадження в органах державної виконавчої влади та органах місцевого самоврядування електронної системи доступу до публічної інформації у формі відкритих даних, вивчення стану законодавчого регулювання питання змісту відкри-

тих даних, що підлягають оприлюдненню на веб-порталах органів, свідчить, що в Україні вже чотири роки розвивається сфера відкритих даних. Єдиний державний веб-портал відкритих даних створено у відповідності до положень Закону України «Про доступ до публічної інформації» та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» від 21.10. 2015 р. № 835. Портал призначений для забезпечення надання доступу до публічної інформації у формі відкритих даних та передбачає доступ до інформації органів влади з можливістю її наступного використання. Будь-яка особа може вільно копіювати, публікувати, поширювати, використовувати, у тому числі в комерційних цілях, у поєднанні з іншою інформацією або шляхом включення до складу власного продукту, публічну інформацію у формі відкритих даних з обов'язковим посиланням на джерело отримання такої інформації.

Особливих успіхів у даній сфері Україна досягла в останні два роки. Розроблена волонтерами із організації Socialboost за підтримки міжнародних організацій і компанії Microsoft, на сьогоднішній день Єдиний державний портал відкритих даних знаходиться на балансі Державного агентства з питань електронного урядування. На порталі доступно майже 6000 наборів даних від більше як 700 розпорядників цих даних, хоча якісних наборів даних у відсотковому співвідношенні ще не дуже багато.

У 2018 році Україна увійшла в топ-20 країн світу за рівнем розвитку відкритих даних. При цьому в рейтингу Open Data Barometer країна опинилася в трійці лідерів, які здійснили найбільший прогрес у відкритті даних за останні 4 роки.

За цей час Україна приєдналася до Міжнародної хартії відкритих даних, удосконалила профільне законодавство, відкрила більше 600 наборів даних, створила єдиний національний портал для зручного доступу до них. Крім того, концепція відкритих даних лягла в основу реформи публічних закупівель, що стала однією з найуспішніших у країні.

Відповідно до положень Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.11.2018 р. № 900-р, яким схвалено план дій з реалі-

зації принципів хартії, динамічний розвиток сфери відкритих даних у 2019 році продовжувався.

Основним показником якості публічної інформації у формі відкритих даних є машиночитаний формат, тобто, придатність даних до подальшого ідентифікування, розпізнання, перетворення і отримання конкретних даних інформаційними системами без участі людини. Разом з тим, доводиться констатувати, що суспільство, бізнес, громадськість та публічні інституції не в достатній мірі можуть скористатися відкритими даними. Власне відкриті дані розміщені на відповідному порталі хаотично та часто не в машиночитаному форматі.

Фактичні результати.

Монографія – 1:

1. Дубняк М. В. Інформаційна взаємодія у місцевому самоврядуванні: перспективи правового регулювання: монографія / М. В. Дубняк – Київ: Видавничий дім «АртЕк». – 2019. – 190 с.

Науковий журнал – 1:

1. Інформація і право. – № 3(30)/2019; обсяг – 15 статей, 141 стор.

Збірник наукових праць – 1:

1. Інформаційно-правове та організаційно-управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону: Матеріали круглого столу / 7 червня 2019 р., м. Вінниця – ВДПУ, НДПП НАПрН України, – Київ: Видавничий дім «АртЕк» – 2019. – 132 с.

Наукові статті – 12, зокрема:

1. Арістова І. В. Органи публічної влади України в умовах розбудови інформаційного суспільства: методологія дослідження. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Вип. № 58. Т. 1. 2019. С. 177–186.

2. Беланюк М. В., Радзієвська О. Г., Маньгора Т. В. Трансформація системи охорони здоров'я в Україні. / Беланюк М. В., Радзієвська О. Г., Маньгора Т. В. // Інформація і право. № 4 (31)/2019. 2019. С. 119–129.

3. Nyliaka O. European experience of local self-government. *Baltic Journal of European Studies*. – 2019. – № 1.

4. Гиляка О. С. Особливості законодавчого врегулювання функціонування електронних юридичних документів // International scientific and practical conference «New challenges of legal science in Ukraine and EU countries» Miskolc, Hungary, April 19–20, 2019. Miskolc: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. P. 1–4.

5. Дорогих С. О. Електронний парламент як базис побудови національної системи нормативно-правових актів. Інформація і право. – 2019. – №2. – 195 с. – С. 55–60.

6. Золотар О. О. Соціологічні дослідження у виборчому процесі як чинник інформаційної безпеки. Інформація і право. 2019. №4. С. 93–98.

7. Корж І. Ф. Національна інтегрована система нормативно-правових актів: реальність і можливості . Інформація і право. – 2019. – №2. – с. 194. – С. 9–16.

8. Корж І. Ф. Право на відкриті дані – як право приватного характеру Інформація і право. №1 (28) /2019. С. 19–28.

9. Корж І. Ф. Доступ громадян до правової інформації: механізми доступу та їх реалізація. Інформація і право. 2019. №3 (39). С. 35–44.

10. Корж І. Ф. Правова безпека сфери доступу громадян до управління державними справами. Інформація і право. 2019. №4(40). С. 56–63.

Наукові заходи – 1:

1. Круглий стіл: «Інформаційно-правове та організаційно-управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону», (Вінниця, 7 червня 2019 р.).

Тема: «Теоретичні та організаційно-правові основи забезпечення кібербезпеки в Україні», затверджена постановою президії Національної академії правових наук України від 21 червня 2016 р. №97/7. Номер державної реєстрації: № 0116U007745. Строки виконання: січень 2017 р. – грудень 2021 року. Керівник теми – доктор юридичних наук, професор Довгань О. Д.

Метою роботи є обґрунтування і розробка теоретичних та організаційно-правових основ, пропозицій та рекомендацій щодо

принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень, правових засад удосконалення законодавства щодо забезпечення кібербезпеки України.

Отримано такі основні результати:

1. У питанні унормування забезпечення кібербезпеки:

1) Встановлено, що розвиток вітчизняного законодавства у сфері забезпечення кібербезпеки відбувався поступово із врахуванням документів міжнародно-правового характеру у розрізі резолюцій Генеральної асамблеї ООН щодо культури кібербезпеки у сучасних умовах. Стан та ступінь загроз у кіберпросторі зумовили реагування держави у документах стратегічного характеру у сфері національної безпеки і оборони України. З огляду на розповсюдженість комп'ютерної злочинності, саме кримінальні загрози сприймалися як основні при плануванні заходів протидії.

2) Доведено, що агресія проти України у 2014 році, що відбувалась з активним використанням бойових дій проти нашої держави у кіберпросторі, а також посилення загальносвітових загроз кібербезпеці зумовили формування спеціального законодавства. Необхідність розробки та ухвалення законодавчих актів була зумовлена неможливістю ефективної протидії новим загрозам в умовах правових пробілів та неналежної правової регламентації.

3) Підтверджено, що спеціальний законодавчий акт – Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року створює умови для подальшої правової регламентації забезпечення кібербезпеки в Україні. Попри деякі неоднозначні формулювання у тексті законодавчого акту і можливі питання з його практичним застосуванням, слід зазначити, що період формування національного законодавства у сфері кібербезпеки розпочатий, а основний акт спеціального законодавства, що започатковує відповідну систему законодавства, ухвалений.

2. У питанні загального впливу комп'ютерних технологій на кіберзагрози дозволяє прийти до наступних загальних висновків стосовно:

– по-перше, серед інформаційно-комп'ютерних технологій можливо виділити певну їх частину під умовною назвою «емерджентні технології», які проявляються у багатьох галузях науки

і техніки. Під «емерджентною технологією» у контексті розгляду питань правового регулювання відповідних суспільних відносин пропонується розуміти таку технологію що є радикально новою, швидкозростаючою, узгодженою з існуючими технологіями, яка при цьому здійснює значний вплив на суспільне життя у різноманітних сферах, які неможливо передбачити наперед. Досить значна кількість технологій, що застосовуються в інформаційній сфері зумовлює виникнення і розвиток таких «емерджентних технологій» та їх стрибкоподібний і глобальний вплив;

– по-друге, найбільш яскраво зазначені вище фактори проявляються у таких прикладах як: технології Інтернету речей, технології розподіленої обробки (грід-технології, «хмарні технології», DL-технології), технології криптографії. Для емерджентних технологій, що застосовуються в інформаційній сфері і діють у кіберпросторі характерні тісний взаємозв'язок та взаємний вплив;

– по-третє, загрози, що існують у кіберпросторі за весь час його існування модифікуються та інтенсифікуються за умови використання емерджентних технологій, при цьому такі технології мають потенціал їх збільшення;

– по-четверте, у питанні правового регулювання як реалізації функцій держави, зокрема щодо забезпечення кібербезпеки та протидії кіберзагрозам слід виходити насамперед з загальної безпеки суспільства, особливо це стосується правових норм, що забороняють певні дії – зокрема, стосовно заздалегідь деструктивних (руйнівних) технологій. Основна проблема полягає у неочевидності деструктивності і можливих помилок в оцінці суті технологій, тому пошук можливих шляхів вирішення зазначеної низки проблем є перспективним для подальших досліджень у галузі правової науки.

3. У дослідженні питань формування культури кібербезпеки встановлено, що формування корпоративної культури кібербезпеки розглядається сьогодні в якості одного із ключових завдань національної системи кібербезпеки та національної безпеки загалом. При цьому, процес формування корпоративної культури кібербезпеки спрямований на забезпечення кібербезпеки особи як в рамках адміністративних (бізнес) процесів організації, так і в її повсякденному житті. Однак, слід зазначити, що концептуальні та організацій-

но-правові питання формування корпоративної культури кібербезпеки суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності (науково-дослідних, науково-виробничих та проектних установах, центрах, кафедрах – далі наукових установ) мають свої особливості та є актуальними в сучасних умовах розвитку кіберпростору України, потребують наукового осмислення відповідно.

4. Щодо впливу інформаційно-комунікаційних технологій, які є одним з найбільш важливих факторів, що впливають на формування суспільства XXI століття. Їх революційний вплив стосується способу життя людей, їх освіти і роботи, а також взаємодії уряду та громадянського суспільства. Інформаційні технології швидко стають життєво важливим стимулом розвитку світової економіки. Відповідно міжнародне законодавство останнім часом почало приділяти значну увагу кіберзагрозам та протидії їм.

Серед основних загроз національним кіберпросторам стратегії більшості країн визначають:

кібершпигунство та військові дії, які здійснюються за підтримки або з відома держави. Усі технологічно розвинені держави та корпорації стають об'єктом кібершпигунства, яке має на меті заволодіння державними або промисловими таємницями, персональними даними або іншою цінною інформацією. Так, однією з найрезонансніших кібератак за останній час стали дії КНДР проти компанії “Sony Pictures Entertainment”, внаслідок яких зловмисники заволоділи конфіденційними даними, в тому числі інформацією про комерційні операції компанії;

використання Інтернету у терористичних цілях. Терористичні угруповання використовують Інтернет з метою пропаганди, збору коштів і вербування прихильників;

кіберзлочинність: викрадення персональних даних та відмивання коштів, отриманих незаконним шляхом. Зловмисники продають інформацію про номери банківських карток, паролі від комп'ютерних серверів та шкідливе ПЗ.

5. Щодо трансформації кіберзагроз в умовах гібридної війни проти України встановлено, що в той же час перенесення багатьох процесів, зокрема й тих, що стосуються критичної інфраструктури, у т. з. кіберпростір, несе в собі разом з позитивними, також й не-

гитивні наслідки: уразливість цих процесів перед численними кіберзагрозами.

Аналіз робіт вітчизняних і зарубіжних дослідників дозволяє зробити висновок про те, що в зміст інформаційної безпеки включаються в тому числі аспекти забезпечення інформаційної безпеки Інтернету, що важливо як в цілому для держави (боротьба з інформаційними загрозами, кіберзлочинами, в тому числі кібертероризмом), так і для кожної людини (проблема захисту персональних даних, кредитних карт і т. д.).

Загрози, що виникають в кібернетичному просторі, традиційно класифікуються за характером спрямованості: на внутрішні (мають джерелом свого зародження – простір Укрнета, або український сегмент глобальної інформаційно-комунікаційної мережі) і зовнішні (виникнення яких, перш за все, обумовлюється транскордонною мережею Інтернет).

При цьому, маючи один і той же характер, загрози можуть одночасно бути віднесені до внутрішніх, і до зовнішніх джерел, як, наприклад, хакерські атаки і їх підвид – кібертероризм, пропаганда соціальної, расової, національної, релігійної або мовної переваги, комп'ютерні шахрайства і тощо. Інтернет, зважаючи на свою екстериторіальність, нівелює поняття джерела загрози, так як дозволяє реєструвати доменні імена сайту в одній країні, а поширювати інформацію (за рахунок дії пошукових систем, посилянь, запитів і т. д.) – в іншій, в зв'язку з чим досить складно встановити винну в поширенні шкідливої інформації особи. Розмірковуючи про зовнішні загрози (в чистому вигляді) кібернетичної безпеки, перш за все необхідно виходити з того, що в даний час інформаційна сфера є справжній театр бойових дій. Особливо це актуально, коли використання нових інформаційно-пропагандистських технологій призводить до досить швидкої зміни режимів в різних країнах.

До внутрішніх загроз, багато з яких можна вважати, одночасно і зовнішніми загрозами кібернетичній безпеці, можна віднести наступні:

– технічна залежність інформаційної інфраструктури України від іноземних технологій, включаючи безпосередньо мережу Інтернет;

– низький рівень захищеності інформаційно-телекомунікаційних систем від несанкціонованого доступу (під цим мається на увазі і вразливість програмно-апаратного обладнання, і наявність людського фактора, що виражається у витоку важливої інформації про паролі і коди доступу);

– низька якість нормативно-правових актів, що розробляються та їх невідповідність нинішній ситуації в інформаційній сфері й в цілому відсутність послідовної державної політики в галузі забезпечення кібернетичної безпеки;

– низький рівень комп'ютерної грамотності у населення та знань в області інформаційно-комунікаційних технологій;

– відсутність кваліфікованих фахівців, що володіють необхідними професійними якостями, відповідних організаційно-функціональних структур, здатних на підставі ввірених державою повноважень здійснювати ефективну протидію розміщенню в кібернетичному просторі незаконної і небажаної (шкідливої) інформації;

– відсутність механізмів контролю та відповідальності учасників медіаспівтовариства мережі Інтернет, реєстраторів доменних імен, провайдерів, що функціонують в Інтернеті засобів масової інформації.

Фактичні результати:

Монографії – 1:

1. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології : Арістова І. В., Баранов О. А., Дзьобань О. П. та ін.; за заг. ред. проф. К. І. Белякова: монографія. Київ: КВЦ, 2019. – 344 с.

Науковий журнал – 1:

1. Інформація і право. – № 1(28)/2019; обсяг – 16 статей, 153 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: зб. тез наук. доп. наук.- практ. конф. (Київ, 4 квітня 2019 р.) [Електронне видання]. – Київ: Нац. акад. СБУ, 2019. – 384 с.

2. Інформаційна безпека: сучасний стан, проблеми та перспективи: Матеріали І науково-практичної конференції 20 вересня 2019 р., м. Київ. / Упоряд. : В. М. Фурашев, С. Ю. Петряев. – Київ : Національний технічний університет України «Київський політех-

нічний інститут імені Ігоря Сікорського» Вид-во «Політехніка». 2019. – 124 с.

Наукові статті – 14, зокрема:

1. Tkachuk N. National cyber security system of Ukraine: perspectives of policy development and capacity building // International scientific journal «Internauka». Series: «Juridical Sciences» – 2019. – №7.

2. Dmytro Lande, Ellina Shnurko-Tabakova. OSINT as a part of cyber defense system // Theoretical and Applied Cybersecurity, 2019. – N. 1. – pp. 103–108.

3. Ткачук Т. Ю. Philosophical reflections on the information society in the context of a security-creating paradigm. Kyiv-Mohyla Humanities Journal. 02.05.2019 р.

4. Довгань О. Д. Сутність і зміст законодавства у секторі оборони та його реалізації: теоретичне та інформаційно-правове дослідження / О. Д. Довгань, В. А. Яценко // Інформація і право №2 (29). – 2019. – С. 17–25.

5. Довгань О. Д. Концептуальні засади законодавчого забезпечення інформаційної безпеки України. Інформація і право № 1 (28). – 2019. – С. 86–99.

6. Костенко О. В. Проблеми правового регулювання та розвиток кібернетичної безпеки України на сучасному етапі. Інформація і право. – 2019. – №3(30)/2019. – С. 96–104.

7. Петров В. В. Кібербезпека виборів у контексті завдань розвідки. Вісник воєнної розвідки. – 2018. – №53. – С. 3–7.

8. Петров В. В. Культурна дипломатія як інструмент протидії гібридним загрозам. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. Київ: ІДЕЯ-ПРИНТ, 2019. № 1. С. 186–190.

9. Тарасюк А. В. Співвідношення інформаційної та кібернетичної безпеки Інформація і право. – 2019. – №4(31)/2019. – С. 73–83.

10. Ткачук Н. А. / Стан та проблемні питання реалізації стратегії кібербезпеки України. Інформація і право. – 2019. – № 1(28)/2019. – С. 129–134.

11. Свиначук В. М. Комерційна таємниця як вид інформації з обмеженим доступом: аналіз законодавчої практики / В. М. Свиначук // Інформація і право. – 2019. – №3(30)/2019. – С. 50–54.

Тема: «Теоретико-методологічні засади правового регулювання в умовах використання технологій Інтернет речей», затверджена постановою президії НАПрН України від 21 червня 2016 р. №97/7. Номер державної реєстрації: № 0116U007744. Строки виконання: січень 2017 р. – грудень 2019 року. Керівник теми: доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Баранов О. А.

Метою роботи є визначення теоретично-методологічних засад, пропозицій та рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень, правових засад удосконалення законодавства щодо правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних з використанням технологій інтернет речей.

На рівні провідної наукової доктрини має визначатися наступне:

– теоретично-методологічні засади правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних з використанням технологій інтернет речей, що необхідно для зменшення ризиків та бар'єрів просування технологій інтернету речей у всі сфери життєдіяльності у суспільстві, а також для створення наукового підґрунтя для подальшого вдосконалення законодавства у сфері інформатизації, телекомунікацій, електронної комерції, захисту персональних даних, інфраструктурної безпеки, кібербезпеки тощо;

– напрями вдосконалення законодавства, насамперед інформаційного, що повинно забезпечити правові умови для розроблення, впровадження та використання технологій IP.

У ході виконання НДР у 2019 р.:

Значна увага була зосереджена на дослідженні та формуванні пропозицій щодо розвитку національного законодавства у сфері правового регулювання користування радіочастотним ресурсом.

В умовах широкого поширення технологій Internet of Things (IoT), на думку експертів, кількість об'єктів, підключених до мережі Інтернет, до 2025 року може досягти 100 млрд, значна частина з яких буде генерувати великий обсяг даних, що будуть передаватися за допомогою бездротових телекомунікацій. При цьому прогнозується, що трафік передачі даних зросте на три порядки (в 1000 разів), що призведе до різкого зростання актуальності вирішення проблеми ефективного користування обмеженим RFR.

Вже сьогодні завдяки впровадженню IoT відбувається кардинальна зміна користувачьких вимог та очікувань до обсягу, переліку та якості послуг електронних комунікацій, що базуються на радіотехнологіях. Це в свою чергу потребує трансформації бізнес моделей оператора електронних комунікацій (оператор operators), що власне обумовлює актуальність дослідження соціальних моделей діяльності операторів, зокрема і в частині користування радіочастотним ресурсом (radio frequencies resources, RFR).

Протягом декількох десятиліть Міжнародний союз телекомунікацій (International Telecommunication Union, ITU), Європейський Союз, Національні регуляторні органи в сфері телекомунікацій докладають значних зусиль з пошуку шляхів вирішення проблеми забезпечення гармонізованого ефективного користування окремими діапазонами RFR. Як правило, раніше ці зусилля зводилися до проведення регуляторних (правових), організаційних, інженерних та інженерно-технічних заходів. Звичайно, перш за все пошук підвищення ефективності користування RFR спрямовується в технічному напрямі. Але задіяння тільки технічного потенціалу не дозволяє в повній мірі вирішити проблему підвищення ефективності користування RFR.

Дуже важливим для формування правових моделей використання обмеженого RFR є запобігання конфлікту застосування ліцензованого спільного доступу (Licensed Shared Access, LSA) разом з ексклюзивними моделями використання спектра. Тому LSA повинен стати додатковим рішенням для доступу до спектра в певних діапазонах, а не заміною звичайного ексклюзивного доступу. Отже, потрібні надзвичайно гнучкі та адаптовані правові моделі реалізації LSA підходу до розподілу спектра, оскільки це може в кінцевому підсумку змінити правила конкуренції.

Необхідність побудови гнучких і адаптованих правових моделей розподілу і користування RFR також обумовлюється значними змінами в бізнес моделі надання ECS.

У найближчому майбутньому з масовим приходом технологій Інтернету речей в якості суб'єктів, що надають послуги електронних комунікацій (electronic communications service, ECS), будуть виступати не тільки традиційні оператори, які ексклюзивно володіють

правом користування окремими діапазонами RFR, але й абсолютно несподівані актори ринку ECS. Наприклад, це можуть бути: компанії, які володіють виробничою інфраструктурою в промисловості, сільському господарстві, медицині тощо; сервісні компанії (ритейлери, комунальні служби, логістичні компанії тощо); інфраструктурні організації, які обслуговують залізниці, трубопроводи великої протяжності, автомобільні дороги тощо; компанії, які організують навчання, тренінги, дозвілля, особливо з масштабним залученням технологій віртуальної та доповненої реальності. Все це буде причиною появи і застосування гібридних бізнес моделей, які дозволять об'єднувати сервіси з різних сегментів діяльності, що, в свою чергу, ще в більшій мірі загострить проблему підвищення ефективності використання RFR за рахунок колективного та спільного використання спектра, а також його торгівлі на вторинному ринку.

Таким чином, впровадження та використання технологій IoT як потужного чинника різкого підвищення ефективності будь-якої діяльності у всіх сферах соціальної активності потребує змін існуючої парадигми галузі телекомунікацій. Насамперед, це стосується трансформації бізнес моделі операторів електронних комунікацій з метою забезпечення задоволення будь-яких користувацьких вимог суб'єктів отримання ECS, введення правових моделей гнучкого сумісного і колективного користуванням RFR. Саме проведення відповідної трансформації бізнес моделі операторів дозволить ефективно використовувати інвестиції в процесі динамічного створення локальних екосистем електронних комунікацій (ЛЕЕК), які потенційно мають сприятливі умови для реалізації концепції індустріального Інтернету, вкрай необхідного для забезпечення безперервного та якісного функціонування технологій Інтернету речей.

Крім того, досліджувалось формування пропозицій щодо розвитку національного законодавства у сфері правового регулювання визначення роботів з штучним інтелектом в якості суб'єкта правовідносин.

У світі широко визнається, що роботи з штучним інтелектом (ШІ) матимуть великий вплив на суспільство і повсякденне життя людей. Це дозволить вирішувати безліч важливих соціальних про-

блем з мінімальним використанням необхідних ресурсів при максимальній ефективності та неминуче стане при цьому необхідним атрибутом суспільних відносин або як їх об'єкта, або як їх суб'єкта.

У Спільній декларації про законодавчі пріоритети ЄС на 2018–2019 роки акцентується увага на тому, що необхідно забезпечити прогрес з одного з найважливіших питань: забезпечення високого рівня захисту даних, цифрових прав і етичних стандартів при одночасному використанні переваг і запобігання ризиків розвитку штучного інтелекту (ШІ) і робототехніки. В Європейській комісії вважають, що використання ШІ створює умови для реалізації масштабних бізнес-можливостей європейської промисловості, малого, середнього бізнесу, стартапів і сприяє зростанню продуктивності в багатьох секторах, включаючи охорону здоров'я, сільське господарство, державні адміністрації та транспорт, а також може сприяти вирішенню різноманітних проблем, і, навіть, такої масштабної, як зміна клімату.

У березні 2018 року Європейська комісія оголосила про створення експертної групи високого рівня з питань штучного інтелекту для збору експертних матеріалів і створення широкого союзу різних зацікавлених сторін. До основних завдань групи віднесено консультування Європейської комісії з вирішення середньострокових і довгострокових завдань і можливостей, пов'язаних з ШІ, шляхом надання рекомендацій, які будуть використовуватися в процесі розробки політики, процесу законодавчої оцінки та розробки цифрової стратегії наступного покоління. Передбачається, що законодавча частина охоплюватиме такі питання як: справедливість, безпека, прозорість, майбутнє роботи, демократія і, в більш широкому сенсі, впливу на застосування Хартії основних прав, включаючи захист приватного життя і особистих даних, гідність, захист споживачів і відсутність дискримінації.

Можливе виконання роботами з ШІ ролі суб'єкта суспільних відносин призведе до виникнення великої кількості правових проблем, частина з яких в даний час навіть важко піддається ідентифікації. Зміст дискусій на цю тему свідчить про невизначеність юридичної наукової думки про можливі шляхи вирішення цих проблем в рамках традиційної системи права.

Проведення широких наукових досліджень проблеми формування теоретико-методологічних основ і напрацювання практичних рекомендацій щодо створення системи правового забезпечення використання роботів з ШІ, як найважливішого елемента технологій Інтернету речей, є вельми актуальним. При цьому особливе місце займає проблема юридичної ідентифікації правосуб'єктності роботів з ШІ в процесі самостійного надання послуг і проведення робіт в інтересах юридичних і фізичних осіб, або, іншими словами, проблема можливості роботів з ШІ бути суб'єктом правовідносин в рамках традиційної системи права.

Спираючись на фундаментальну мету створення ШІ як метод, спосіб і технічну реалізацію імітації (моделювання) роботи людського мозку (інтелекту, розумової діяльності тощо) висувається і обґрунтовується твердження про еквівалентність критеріїв, характеристик і показників когнітивних функцій фізичної особи та відповідних когнітивних функцій робота з ШІ. Твердження про еквівалентність когнітивних функцій фізичної особи та ШІ дозволяє висунути і обґрунтувати положення про можливість визнання робота з ШІ в якості правового еквівалента фізичної особи.

На відміну від визнаної в традиційній системі права презумпції наявності правосуб'єктності у фізичної особи, правоздатність та дієздатність робота з ШІ як правового еквівалента фізичної особи необхідно доводити шляхом проведення спеціальних досліджень аналогічним дослідженням при проведенні судово-психіатричної експертизи в процесі обмеження дієздатності фізичної особи.

Реалізація запропонованого підходу до оцінки можливості розгляду робота з ШІ в якості правового еквівалента фізичної особи або, іншими словами, можливості і умов визнання робота з ШІ в якості суб'єкта правовідносин, вочевидь зажадає значних комплексних досліджень, як мінімум, в психології і психіатрії, у сфері робототехніки і штучного інтелекту, в юриспруденції. Доведено справедливості гіпотези про можливість перегляду базового постулату системи права, оновлений варіант якого пропонується сформулювати наступним чином: правові норми призначені для регулювання суспільних відносин між суб'єктами, які включають

фізичні особи і роботів з ШІ як правового еквівалента фізичної особи.

Визнання обґрунтованості справедливості викладеної гіпотези дозволить в рамках традиційної системи права, з використанням всього багатовікового позитивного досвіду її функціонування, вирішити правові проблеми, пов'язані з роботами з ШІ, обсяг яких зростає великими темпами, шляхом формування теоретико-методологічних основ розроблення та запропонувати відповідні зміни до законодавства.

Фактичні результати:

Підручник –1:

1. Інформаційне право та інформаційне законодавство / В. М. Брижко, В. М. Фурашев // підручник. – Київ: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»: Вид-во «Політехніка». – 2019. – 290 с.

Науковий журнал –1:

1. Інформація і право. – №4 (31) /2019; обсяг – 15 статей, 137 с. Збірник наукових праць – 1:

1. «Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження»: Матеріали науково-практичної конференції 21 листопада 2019 р., м. Київ. / Упоряд. : В. М. Фурашев, С. Ю. Петряєв, В. А. Барбаш. – Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» Вид-во «Політехніка». 2019. – 180 с.

Наукові статті –10:

1. Baranov A. –(2019) Internet of Things: Future Telecommunication. In: Ilchenko M., Uryvsky L., Globa L. (eds) Advances in Information and Communication Technologies. UKRMICO 2018. Lecture Notes in Electrical Engineering, vol. 560, P. 3–13.

2. Брайчевський С. М. Резонансні явища в системах Інтернету речей /Брайчевський С. М. // Інформація і право. – 2019. – №1(28). – С. 68–73.

3. Брайчевський С. М. Зворотні зв'язки в системах Інтернету речей з елементами штучного інтелекту. Інформація і право. – 2019. – №2. – с. 194. – С. 32–40.

4. Баранов О. А. Правові аспекти національних стратегій розвитку штучного інтелекту // Юридична Україна. – № 7. – 2019. – С. 21–38.

5. Дубняк М. В. Проблеми визначення правового режиму об'єктів, створених за допомогою технологій нейромереж. Інформація і право. 2019. № 4(31), с. 45–54.

6. Ланде Д. В., Дмитренко О. О., Снарський А. О. Дослідження показника мережевої релаксації як характеристики вузлів мережі // Реєстрація, зберігання і обробка даних, 2019. – Т. 21. – № 1. – С. 83–94.

7. Соболев А., Ланде Д. Метод виявлення критичних інформаційних джерел в глобальній мережі Інтернет // Information Technology and Security. January-June 2019. Vol. 7. Iss. 1 (12).

8. Фурашев В. М. Ретроспективний аналіз правового забезпечення української ІКТ-політики./Жиляєв І. Б., Семенченко А. І., Фурашев В. М.// Законодавче забезпечення розвитку реального сектору економіки / Заг. ред. В. І. Сергієнка; Інститут законодавства Верховної Ради України. Випуск 4. К.: Вид-во «Людмила», 2019. С. 217–224.

9. Брайчевський С. М. Проблема персональних даних в системах ІР з елементами штучного інтелекту // Інформація і право. № 4 (31)/2019. 2019.

10. Dzeban A. Space Law at 21st Century: The Security Issues / O. Danilyan, A. Dzeban // Philosophy and Cosmology. – 2019. – Volume 22. – P. 6–15 (Web of Science).

Науковий захід – 1:

1. Третя науково-практична конференція «Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження» (Київ, 21 листопада 2019 р.).

Тема: «Теоретичні та інформаційно-правові засади забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції України», затверджений постановою президії Національної академії правових наук України № 103/4 від 03.07.2017 р. Номер державної реєстрації: 0117U007744. Строки виконання: I кв. 2018 р. – IV кв.

2022 р. Керівник теми – кандидат юридичних наук, доцент Доронін І. М.

Метою науково-дослідної роботи є розробка теоретичних та інформаційно-правових засад, принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень щодо забезпечення національної безпеки, розвитку суб'єктів сектору безпеки і стратегічних комунікацій в умовах трансформації систем європейської та міжнародної безпеки і євроінтеграції України.

У ході виконання НДР у 2019 р.:

1. На підставі узагальнення матеріалів (наукової літератури, законодавчих актів, документів стратегічного планування та їх проєктів, інформаційних, аналітичних матеріалів) щодо розвитку законодавства у сфері національної безпеки та оборони за останній рік, зокрема законодавчих новел (законів та підзаконних актів), пов'язаних із імплементацією положень Закону України «Про національну безпеку України» встановлено, що зазначений законодавчий акт значно змінив систему забезпечення національної безпеки. Зміни у законодавстві зумовлювались веденням проти нашої держави так званої «гібридної війни». Крім загальних змін у системі національної безпеки та організаційній побудові сектору безпеки і сектору оборони, закон змінив і загальні уявлення щодо сприйняття національної безпеки в сучасних умовах. Окрім фактору агресії проти нашої держави окремим фактором впливу слід вважати такі явища сучасного світу як: інформатизацію, цифровізацію, побудову інформаційного суспільства та глобалізацію. За таких умов підходи до правового регулювання, характерні для мирного часу та до виникнення інформаційного суспільства, не були адекватними рівню загроз, що зумовлює недосягнення мети правового регулювання.

2. Проаналізовано матеріали щодо трансформації законодавства у сфері національної безпеки і оборони в умовах інформаційного суспільства, напрацювання висновків щодо ефективності зазначеного законодавства під впливом факторів сучасного світу.

Визначено існування факторів формування, розвитку та трансформації загальних загроз національній безпеці в умовах інформа-

ційного суспільства. Трансформаційні зміни у характері війни в інформаційну епоху розглядаються досить давно. У цьому контексті можливо виділити доктринальне розуміння зміни характеру протиборства у військовій науці, а також дослідження, присвячені впливам на масову свідомість і відповідним заходам протидії, що доволі часто об'єднуються під узагальненим терміном «інформаційна війна». Особливість останнього феномену полягає у надзвичайній термінологічній розмитості. У контексті забезпечення безпеки важливим є перша точка зору стосовно зміни традиційної війни (як протиборства) в інформаційну епоху, в т. ч. мова йде про «кібервійну». У загальному вигляді кібервійною є застосування сили в іншому (поряд із сушею, морем та повітрям) вимірі – кіберпросторі. Кіберпростір (cyberspace) розуміється як новий (четвертий) театр військових дій. Таке уявлення активно розроблялось у першу чергу американськими дослідниками. З точки зору військового управління провести чітку різницю і виокремити саме кібервійну було доволі складно. Тому використання спеціальної техніки використання електромагнітного спектру з метою впливу на зв'язок, управління та застосування зброї супротивником завжди характеризувало військові операції. Тактика використання зазначених засобів охоплювалось поняттям «електронної боротьби». У подальшому внаслідок технологічного розвитку ускладнювались і засоби електронної боротьби, виникнення і розвиток мереж спочатку також не викликало серйозних змін у військовому сприйнятті оскільки мова йшла про завдання шкоди або ж захист власних мереж зв'язку. Але з виникненням «кіберпростору» змінило уявлення військових стосовно його сприйняття як арени для застосування сили (звичайно, за допомогою відповідних технічних засобів). Різниця між традиційними театрами військових дій та кіберпростором полягає лише у застосуванні інших видів зброї та інших тактичних дій. Основна відмінність «кібервійни» полягає у тому, що її сили та засоби можливо застосовувати окремо від інших традиційних, приховано і водночас ефективно.

В основі сприйняття «мережевої війни» є визначення мереж як протидії ієрархіям, що традиційно панували в минулому. Мережа, на відміну від ієрархії, достатньо незалежна від ресурсів та вмінь,

сама мережа стає джерелом сили для тих учасників, які раніше діяли незалежно. Саме по собі становлення мереж відбувається завдяки інформаційній революції, яка призвела до виникнення мережевого суспільства. Головна проблема, що характеризує мережеві війни з точки зору протидії полягає у відсутності характерного для ієрархій єдиного центру управління, тобто сукупність дій окремих учасників мережі наділяє її силою. Саме мережева організація, на думку авторів концепції, є майбутнім людства у найрізноманітніших сферах.

«Гібридна війна» перебуває в полі зору широкого кола науковців різних спеціальностей з початком агресії проти України у 2014 році. Саме цей фактор зумовив вихід дослідження «гібридної війни» зі сфери військових наук та політології до широкого кола дослідників, що зосереджуються як на загальному розумінні цього феномену так і на окремих його проявах. Попри численні наукові праці з цього приводу слід зазначити, що по-перше «гібридна війна» вживається у вітчизняній науковій дискусії практично як синонім російсько-українського протистояння, що почалося з агресії в Криму. По-друге, ситуація, що склалась у нашій державі практично виключає відсторонений науковий погляд до зазначеної проблематики.

Зазвичай «гібридну війну» розуміють як певний спосіб ведення війни. Аналізуючи термінологію, що склалась у цій сфері слід, на нашу думку, чітко виокремити суто військове розуміння «гібридної війни» (як напрям або вид військової стратегії, вид військових операцій або характеристику бойових дій). Як правило, у військовій науці увага дослідників зосереджена на певному аспекті зазначеного виду військових дій. Загалом «гібридну війну» можливо вважати таким аспектом протистояння (власне війни), що включає в себе постійне поєднання застосування бойових дій (як державними військовими формуваннями так і недержавними учасниками) з небойовими діями в інших сферах (пропаганда, саботаж, диверсії, втручання у внутрішню політику, економічна війна (торгівельні та фінансові обмеження). При цьому ведення бойових дій здійснюється одночасно з вказаними допоміжними факторами з можливим частковим їх припиненням на певний час.

Отже, основними рисами трансформації війни в інформаційну епоху, поряд із технологічною та організаційною модернізацією, є:

- ускладнення інформаційного простору;
- трансформація пропаганди та контрпропаганди у складний інформаційний вплив, з доволі частим відхиленням процесів, що відбуваються, від волі їх організаторів;
- перенесення бойових дій у кіберпростір для досягнення військових цілей (диверсія, саботаж, пропаганда) з одночасними асиметричними діями у сферах, що раніше не були характерними для суто військових операцій (підлив працездатності платіжних систем, втручання у вибори в органи влади та вплив на суспільну свідомість і політичні процеси тощо);
- аномальне піднесення ролі та впливу недержавних учасників конфліктів та зміна у зв'язку із цим балансу сил;
- посилення складності взаємодії учасників конфліктів за рахунок ускладнення мережових зв'язків та взаємних впливів.

По суті подібний вплив в інформаційну епоху відбувається і щодо інших загроз. У цьому контексті можливо проаналізувати характер змін у характері злочинності, тероризму, політичному екстремізмі, економічних загроз, екологічних та науково-технологічних загроз.

Стосовно правової регламентації у сфері протидії загрозам, які трансформуються можливо стверджувати про певну його інертність, а притаманна сучасній сфері національної безпеки ситуація постійної екстремальності зумовлює зниження ефективності та недосягнення цілей правової регламентації.

3. Проведеним науковим аналізом щодо діяльності органів військової юстиції та військового судочинства в Україні після здобуття незалежності встановлено наступне.

Серед проблем, що впливають на ефективне здійснення правосуддя цивільними судами щодо розгляду справ, що стосуються правовідносин у військовій сфері:

- поширення в інститутах судової влади корупційних проявів;
- затягування термінів розгляду справ учасниками процесу;
- недостатність серед суддів загальної ланки фахівців у сфері військової юстиції;

- наявність проблем в організації роботи щодо запобігання, виявлення та припинення злочинів у військовій сфері;
- недосконалість нормативно-правових актів з питань соціального забезпечення військовослужбовців та прирівняних до них осіб та членів їх сімей;
- неврахування забезпечення інтересів звільнених зі служби військовослужбовців та співробітників правоохоронних органів;
- неузгодженість положень нормативно-правових актів, що суперечать один одному та застосування їх після прийняття судом рішення про визнання таких актів недійсними;
- належна організація розгляду матеріалів справ, що містять державну таємницю у воєнній сфері;
- відсутність ефективної системи підготовки фахівців у сфері військового права тощо.

Зазначене переконує у необхідності відновлення військових судів, які і в мирний час і під час війни зможуть ефективно здійснювати правосуддя. Особливою актуальності набула ця проблема в умовах «гібридної війни» проти України, оскільки проблема відновлення системи військових судів залишається невирішеною. У 2014 р. створено органи військової прокуратури, які з листопада 2017 р. позбавлені слідчих функцій відповідно до Закону України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)». Водночас, юрисдикцію органів прокуратури щодо розслідування злочинів передано Державному бюро розслідувань України, яке лише з 27 листопада 2018 р. офіційно розпочало роботу.

Військові суди мають здійснювати контроль за тим, щоб діяльність збройних сил не порушувала основних прав і свобод військовослужбовців та інших осіб; здійснювати попередній і наступний контроль, у т. ч. з правом надання дозволу на проведення окремих заходів, що можуть призвести до порушення прав людини; контроль за дотриманням законності при розгляді органами державної влади, військовими посадовими особами звернень і скарг військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей; контроль за дотриманням законності в діяльності всіх складових

частин воєнної організації та правоохоронних органів держави; розгляд матеріалів, у т. ч. які містять державну таємницю тощо.

Можливими організаційними моделями побудови зазначеної категорії судів убачаються наступні: спеціалізовані військові суди; спеціалізована прокуратура у воєнній сфері; державний правоохоронний орган зі спеціальним статусом у воєнній сфері (Державна служба військової юстиції, Військова поліція); юридичні підрозділи військових формувань; військово-юридичні навчальні підрозділи у складі Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. За таких умов перспективним вбачається формування правоохоронного органу зі спеціальним статусом у воєнній сфері шляхом реорганізації Військової служби правопорядку Збройних Сил України та за рахунок скорочених підрозділів і військовослужбовців органів військової прокуратури з метою збереження кадрового потенціалу і зменшення бюджетних витрат. Діяльність вказаного органу, з урахуванням досвіду реформування МВС України, може спрямовуватися і координуватися через Міністра оборони України. До завдань такого органу рекомендується віднести: захист прав, свобод і законних інтересів військовослужбовців, резервістів та військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, а також членів їхніх сімей; забезпечення правопорядку у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, створених відповідно до законодавства України; попередження, виявлення і припинення правопорушень, протидія кримінальним правопорушенням та корупції у Збройних Силах та інших військових формуваннях, створених відповідно до законодавства України, а також в оборонно-промисловому комплексі держави; здійснення досудових розслідувань у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення відповідно до визначеної підслідності; участь у забезпеченні правопорядку в районах бойових дій, зонах проведення операцій об'єднаних сил, миротворчих і антитерористичних операцій та у протидії диверсіям і терористичним актам на військових об'єктах; забезпечення виконання кримінальних і адміністративних покарань (у дисциплінарному батальйоні та на гаупт-

вахті) відповідно до законодавства та участь в охороні військових об'єктів, визначених Кабінетом Міністрів України.

Фактичні результати:

Монографія – 1:

1. Доронін І. М. Національна безпека України в інформаційну епоху: правові аспекти/ І. М. Доронін -Київ, Видавничий дім «АртЕк». – 2019. – 390 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Право національної безпеки та військово право: історія, сучасність і перспективи: збірник матеріалів круглого столу (Київ, 28 березня 2019 р.,) /Мін-во оборони України, Національний університет оборони імені Івана Черняховського; Національна академія правових наук України, Наукового-дослідний інститут інформатики і права / Упоряд.: М. М. Прохоренко, П. П. Богуцький, за заг. ред. Прохоренка – К.: ФОП Ямчинський О. В., 2019. – 168 с.

2. Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку : збірник матеріалів III міжнародної науково-практичної конференції / 14 червня 2019 р., м. Острог / Упорядн.: Дорогих С. О., Доронін І. М., Довгань О. Д., Лебединська О. В., Пилипчук В. Г., Радзівська О. Г., Романов М. С. – НУОА, НДІПН НАПрН України. – К.: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2019. – 308 с. (10,82 ум. др. арк.).

Наукові статті – 9:

1. Доронін І. М. Правові проблеми координації у секторі національної безпеки і оборони. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції 2019. № 1. С. 117–121.

2. Доронін І. М. Правові проблеми суверенізації Інтернету. Інформація і право. 2019. № 2. с.194. – С. 74–82.

3. Доронін І. М. Цифровий розвиток та національна безпека у контексті правових проблем. Інформація і право 2019. № 1. С. 29–36.

4. Доронін І. М. Контрольні повноваження Президента України у сфері національної безпеки і оборони: проблеми та перспективи. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 2. С. 95–100.

5. Доронін І. М. «Демілітаризація» спецслужб України та правові проблеми організації влади. Право і суспільство. 2019. № 2 (1). С. 119–125.

6. Беланюк М. В. Перші кроки відновлення роботи органів юстиції на визволеній від нацистів території України (1943–1944 рр.). *Інформація і право*, 2019. – № 2 (29). – С. 129–141.

7. Белевцева В. В. Міграційний режим перебування іноземних громадян і осіб без громадянства на території України: стан і перспективи / Белевцева В. В. // *Інформація і право*. – 2019. – № 2. – с. 195. – С. 167–172.

8. Богуцький П. П. Методологічні засади пізнання права національної безпеки України / Богуцький П. П. // *Вісник Національної академії правових наук України*. – 2019 – Т. 26, № 3 – С. 106–120.

9. Корж І. Ф. Безпека: методологічні підходи до поняття. *Національний юридический журнал : теория и практика – Juridic national : Theorie si Practica*. Молдова. 2019. № 4 (38). С. 68–73.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Тема: «Нормативно-інституційне забезпечення сприяння господарській діяльності в інноваційному суспільстві», затверджена постановою президії НАПрН України від № 103/4 від 03.07.2017 року. Номер державної реєстрації :0118U003443. Строки виконання – 2018–2020 рр. Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор О. О. Дмитрик.

Мета теми – аналіз правового регулювання суспільних відносин, що виникають у процесі провадження господарської діяльності в інноваційному суспільстві. Проведено дослідження комплексу питань та заходів, спрямованих на удосконалення правового регулювання інституційного забезпечення сприяння господарській діяльності в інноваційному суспільстві.

Наукові результати:

1. Одержав подальший розвиток підхід до розвитку підприємництва в інноваційному суспільстві через застосування програм на національному та місцевому рівнях, в яких розширено способи розширення засобів фінансування, зокрема, через сполучення їх видів, в т. ч. через венчурні фонди та інші форми запуску стартапів.

2. Проблема належного професійного розвитку персоналу в Україні останніми роками швидко набуває все більшої актуальності в умовах підвищення світових вимог до якості підготовки працівників на тлі прискореної інформатизації суспільства, глобальних інноваційних процесів, посилення інноваційного змісту праці. Нестача затребуваних професійних компетентностей, порівняно з працівниками провідних фірм та корпорацій розвинених держав, перешкоджає підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, української держави загалом. Накопичені недоліки в організації і якості професійного розвитку, зумовлені деформаціями у трудовому вихованні, освіті, оцінці та оплаті праці, перекосами у взаємодії ринків праці та освітніх послуг, слабкістю співробітництва соціальних партнерів (органів влади, закладів освіти, підприємств) в питаннях розвитку працівників, призводять до низької мобільності та слабкої соціалізації працівників, неготовності мотивувати себе до постійного професійного зростання, брати відповідальність за власну конкурентоспроможність, стан розвитку підприємства, регіону, країни. Саме тому, сучасною інноваційною домінантою в економічному розвитку як окремого підприємства, так і держави в цілому, стає високопрофесійне кадрове забезпечення будь-якої діяльності.

3. Всебічний об'єктивний аналіз документів міжнародного рівня свідчить про розвиток світової тенденції неперервної професійної освіти. У цих документах наголошується на важливості неперервного професійного розвитку фахівців, що має здійснюватися комплексно в рамках освіти впродовж життя, відповідно до визначених цілей та масштабів, й охоплювати весь спектр – від початкової грамотності до професійної підготовки і неперервного професійного навчання та постпрофесійного супроводу. Міжнародна спільнота покладає на держави обов'язок всесторонньо розвивати й координувати політику і програми професійної орієнтації й підготовки працюючих, що враховують: (а) потреби, можливості і проблеми зайнятості як на регіональному, так і на національному рівні; (б) стадію й рівень економічного, соціального й культурного розвитку; (в) взаємозв'язок між розвитком людських ресурсів та іншими економічними, соціальними й культурними цілями.

4. Переконані, що поступове впровадження європейських стандартів та вимог, адаптація міжнародного правового регулювання до вітчизняних реалій та особливостей правової системи надасть змогу підвищити економічний потенціал, інноваційну складову та конкурентоспроможність України на світовому ринку, а також наблизити перспективи поступового входження нашої держави до складу Європейського Союзу. При цьому професійний розвиток працівників підприємств має ґрунтуватися на реалізації програм підготовки та підвищення його кваліфікації з метою розширення меж професійної компетентності й мобільності, зростання продуктивності праці й заробітної плати, а також збільшення економічних показників підприємств, повноцінного саморозвитку і самореалізації в обраному виді трудової діяльності.

5. Доведено, що: 1) малі інноваційні підприємства щодо комерціалізації результатів наукової та науково-технічної діяльності досягають скоріших результатів. Це пояснюється, зокрема вузькою предметною спеціалізацією цих організаційних форм, їх готовністю йти на більший ризик, входженням в бізнес на ранніх стадіях життєвого циклу інновацій, невисокою капіталоємністю виробництва. До видів малих інноваційних форм можна віднести: профіт-центри, інжинірингові та венчурні фірми, спін-компанії («spin-off») та «spin-out»); 2) У контексті забезпечення ефективності інноваційної діяльності малі підприємства мають як переваги (гнучкість, мобільність, прямий контакт з клієнтами, готовність до ризику, висока мотивація тощо), так і недоліки (фінансові проблеми, обмеженість диверсифікації та масштабного виробництва, низький професійний рівень керівництва та інші) порівняно з великими чи середніми підприємствами.

6. Досліджувався спеціальний правовий механізм системи управління одного із видів інституту спільного інвестування – пайового інвестиційного фонду, який спрямований на забезпечення залучення та ефективного розміщення фінансових ресурсів інвесторів, визначає правові та організаційні основи його створення, діяльності, припинення, особливості управління активами, вимоги до складу, структури та зберігання таких активів, а також порядок розкриття інформації про їх діяльність.

7. Зазначено, що наразі чинне законодавство передбачає випадки надання певних преференцій суб'єктам господарювання. Наприклад, у Законі України «Про Державний бюджет на 2019 рік» закріплено, що приватне акціонерне товариство «Укргідроенерго» за рішенням Кабінету Міністрів України може звільнитися від зобов'язання надавати майнове або інше забезпечення виконання зобов'язань за державними гарантіями та сплачувати до державного бюджету плату за їх надання. Як вбачається, такий підхід законодавця є проявом порушення принципу рівності й недискримінації учасників, оскільки зазначеному суб'єкту господарювання може надаватися перевага за рішенням Кабінету Міністрів України порівняно з іншими суб'єктами господарювання.

8. Встановлено, що для саморегульованих організацій, що об'єднують суб'єктів професійної діяльності (переважно фізичних осіб), найбільш прийнятною організаційно-правовою формою є громадська організація, оскільки саме вона передбачає участь виключно фізичних осіб. А для саморегульованих організацій, що об'єднують переважно суб'єктів підприємницької діяльності, доцільним є обрання організаційно-правової форми у вигляді асоціації.

Фактичні результати:

Монографія – 1:

1. Розвиток бізнес середовища в Україні: окремі аспекти правового забезпечення: монографія / [О. О. Дмитрик, К. О. Токарева, Н. М. Внукова та ін.]; за ред. О. О. Дмитрик, К. О. Токаревої . Харків: Право, 2019. 185 с.

Збірники наукових праць – 2:

1. Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах: зб. наук. пр. за матеріалами II Круглого столу (м. Харків, 17 травня 2019 року) / редкол. С. В. Глібко, А. М. Любчич, О. О. Дмитрик: Харків, НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. 258 с.

2. Теоретичні та практичні проблеми земельної реформи в Україні : зб. наук. пр. за матеріалами круглого столу (м. Харків, 15 листопада 2019 року) / редкол. О. В. Петришин, А. П. Гетьман, С. В. Глібко. Харків, НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019.

Наукові статті –20, зокрема:

1. Дмитрик О. О., Токарева К. О. Державні та місцеві гарантії як форми державної підтримки суб'єктів господарювання. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. № 1 (12). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Dmytryk_Tokareva12.pdf.

2. Дмитрик О. О., Токарева К. О. Податкові пільги як форма державної допомоги суб'єктам підприємництва. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. №2 (13). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Dmytryk_Tokareva13.pdf.

3. Знаменський Г. Л. Напрями вдосконалення інноваційного законодавства: системний підхід. Право та інновації. 2019. №4 (28). С. 7–14.

4. Getman, A. P., Getman, Y. A., Lozo, V. I. Climate protection laws: European reality and Ukrainian prospects. 2019. Environmental Policy and Law, 49(2-3), pp. 190–195.

5. Getman A., Shekhovtsov V. Ecologization of the Ownership Right on the Objects of Fauna in the Aquaculture Area. Yearbook of Ukrainian law: Coll. of scientific papers / responsible for the issue O. V. Petryshyn. Kh. : law, 2019. № 11. P. 305–314.

6. Hlibko, Serhii V. Vnukova, Nataliya N., Hontar, Daria D., Anisimova, Hanna V., Liubchych, Anna N. Hlibko S. V. Risk-Oriented Approach to Determining Bank's Capital Size according to Requirements of Basel Committee on Banking Supervision. Economic Studies. 2019. Vol. 28. Is. 1. P. 56–71.

7. Внукова Н. М. Спрощення доступу до систем фінансування інноваційного підприємництва. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. № 2 (13). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Vnukova13.pdf>.

8. Семенова М. В., Гунаре М. Правове визначення туристичної дестинації з урахуванням міжнародного законодавства та національного законодавства країн ЄС. Право та інновації. 4 (28). 2019. С. 34–39.

9. Yaroshenko O. M. Labor Protection in Branches: European Experience of Normative Support of Risk-Oriented Approaches. Published

in Financial and Credit Activity-Problems of Theory and Practice in 2019. URL:<https://publons.com/publon/20135786/>.

10. Вапнярчук Н. М. Інноваційна – одна із основних функцій професійного розвитку працівників. *Право та інновації*. 2019. № 1 (25). С. 57–61.

11. Пашков В. М. Права пацієнтів та симулякри в охороні здоров'я, або Про опонентів медичної реформи. *Український медичний часопис*. 2019. 24 липня. URL: <https://www.umj.com.ua/wp/wp-content/uploads/2019/07/Reform.pdf?upload=>.

12. Savchuk, O., Liubchych, A. Legislative Framework for the Deveopment of Innovative Infrastructure of Efficient Use and Protection of Land under Forest Shelter Belt Plantations. *Sci. innov.*, 2019. 15 (3). 5–13.

13. Anna Liubchych, Olena Savchuk, Tetyana Berkutova Problems of legal competency of innovative infrastructure subject within the format of assistance to entrepreneurship in forestry legal relations: expediency of European union experience implementation. *European Journal of Sustainable Development Vol 8, №2 P. 57–68*.

14. Борисов І. В. Організаційно-правові форми господарюючих суб'єктів як інструмент забезпечення підприємницької діяльності. *Право та інновації*. 2019. № 4 (28). С. 27–33.

15. Шовкопляс Г. М. Проект «Білої книги» як концептуальне бачення НБУ щодо основних принципів нового регулювання небанківського ринку фінансових послуг. *Право і суспільство*. 2019. № 5. С. 138–143.

Законопроекти – 2:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до законодавства щодо забезпечення господарської діяльності (щодо розвитку туристичної галузі)».

2. Проект Закону України «Про внесення змін до законодавства щодо забезпечення господарської діяльності (щодо сприяння підприємництву в Україні)».

Тема: «Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України», затверджена постановою президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2016 року. Номер дер-

жавної реєстрації: № 0117U002508. Строки виконання – 2017–2019 рр. Науковий керівник – кандидат юридичних наук А. В. Стріжкова.

Мета теми – здійснення комплексного міжгалузевого дослідження особливостей та стану правового регулювання суспільних відносин, що виникають при віртуалізації інфраструктури національної економіки України, з'ясувати співвідношення приватних і публічних інтересів у ній з метою визначення оптимальних правових механізмів забезпечення процесу віртуалізації інфраструктури національної економіки України та захисту прав суб'єктів господарювання і фізичних осіб – учасників таких відносин.

Наукові результати

1. Обґрунтовано, що наразі новостворене 2019 р. Міністерство цифрової трансформації України має дуже високий кредит довіри від народу, об'єктивно вдалий час для реалізації профільних змін, оскільки світові тенденції науково-технічного прогресу уже сприяють таким змінам, але не можна витратити такі можливості за дарма і перетворювати на власні політичні бонуси трансформації, які настали б і за іншого уряду. Віртуалізація розширює умови, надає нові можливості для ефективних реформ, але сама по собі не спричиняє кардинального покращення економічної системи держави. Важливіше визначитися, які саме пріоритетні напрями державної політики можуть бути практично відроджені уже зараз завдяки повсюдній цифровізації та принести Україні максимальний економічний та соціальний ефект.

2. Вважати концепцію «Держава у смартфоні» новелою у 2019 році вже не можна, враховуючи прийняті раніше нормативно-правові акти та вжиті заходи для фактичної реалізації заходів, які передбачаються цією концепцією, останніми роками. Звичайно, концепція потребує подальшого удосконалення як на рівні нормативного урегулювання із врахуванням успішного іноземного досвіду, так і нових ефективних, узгоджених між собою практичних заходів реалізації цієї концепції. Гучно розповсюджена ідея концепції не повинна залишатися єдиним флагманом, провідним напрямом нової державної політики, тому що вона самостійно не спричиняє кардинального покращення економічної системи держа-

ви, а лише є одним із засобів модернізації економічного та суспільного розвитку України, здатна покращити умови для реалізації галузевих пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, інноваційної діяльності тощо. І головне, прикривати непопулярні заходи державного регулювання на зразок розширення кола суб'єктів, зобов'язаних використовувати РРО так швидко, популярною ідеєю цифровізації тим паче не можна.

3. Обґрунтовано та запропоновано запровадження господарсько-правової відповідальності суб'єктів господарювання, які порушують обов'язок щодо публічного інформування про кінцевого бенефіціарного власника (зараз передбачена та/або запропонована лише його бенефіціарного власника або уповноважених здійснювати управлінсько-контрольні функції фізичних осіб).

4. Проаналізовано зміст четвертої промислової революції, концепції промислового розвитку Індустрія 4.0.

5. Розкрито процес формування сучасної системи стратегічного інноваційного менеджменту в корпораціях і на інноваційних підприємствах.

6. Досліджено зміну стратегій і моделей розвитку фірми в умовах цифрової трансформації бізнесу.

7. Визначено сутність цифрових стратегій. Сформульовано висновки, що розроблення цифрових бізнес-моделей і стратегій організації стає новим консалтинговим продуктом. При цьому консалтинговий супровід включає: 1) вибір способу цифрової трансформації; 2) перехід від типових до інноваційних цифрових бізнес-моделей; 3) розроблення цифрових і онлайн-стратегій організацій; 4) формування цифрової фірми; 5) перебудову системи управління цифровою організацією: утворення нових організаційних структур; використання принципів проектування; створення у фірмі спеціального підрозділу та посади директора з цифрових технологій / головного цифрового директора (CDO) для управління цифровою програмою.

8. На кінець 2018 року серед громадян та бізнесу користуються попитом способи отримання адміністративних та інших послуг через: 1) центри надання адміністративних послуг; 2) через Єдиний державний портал адміністративних послуг, Урядовий портал або

офіційні сайти суб'єктів надання адміністративних послуг – в он-лайн-форматі.

9. Попит на електронні послуги та послуги ЦНАПів зростає завдяки зусиллям держави та органів місцевої влади, спрямованим на розширення мережі ЦНАПів та кількості послуг, що ними надаються, а також завдяки впровадженню нових і підтримки діючих електронних сервісів для громадян та бізнесу.

10. Визначені умови розвитку електронних послуг в Україні, до яких віднесені: орієнтація на «життєві епізоди», використання і вдосконалення видів електронної ідентифікації громадян та юридичних осіб, розвиток принципу «цифровий за замовчуванням», створення національної електронної ідентифікації громадян, захист персональних даних користувачів електронних послуг.

11. Узагальнено стан правового регулювання надання електронних послуг в Україні. Узагальнено світовий досвід надання електронних послуг, заснований на дослідженнях Організації Об'єднаних Націй.

12. Проаналізувавши діяльність усіх вітчизняних мереж трансферу технологій, встановлено, що в Україні відсутня єдина загальнонаціональна мережа трансферу технологій. Діяльність кожної з мереж часто здійснюється без статусу юридичної особи шляхом укладення окремих договорів про реалізацію проектів між його суб'єктами. При цьому кожна з українських мереж має свою окрему базу даних, певне коло учасників, що створює перешкоди на шляху до вільного та швидкого доступу до всіх наявних технологічних профілів для потенційного покупця та продавця.

13. Опрацьовано сучасні практики і законодавчі ініціативи щодо здобутків і напрацювань free science та digital science в умовах інтеграційних процесів; доведено актуальність забезпечення відкритості науки та просування здобутків національних наукових шкіл у європейський простір. Саме free science як набір практик, покликаних зробити наукові процеси і результати досліджень більш прозорими і доступними для людей поза дослідницької групи, відіграє провідну роль у: забезпеченні повного доступу до дослідницьких матеріалів, статей, даних через он-лайн комунікації; приско-

ренні наукових відкриттів; обміні даними досліджень; можливості використовувати їх у будь-якій сфері, аналізувати, інтерпретувати по-новому та ін.

14. Цифрова ера управління (Digital era governance) є чинником інноваційного розвитку суспільства, складовою соціально-правового, економічного комплексу регіону.

15. Невід'ємною складовою економіко-правового прогресу, модернізації економіки й суспільства є сучасні ІТ-технології, досягнення open science, open innovation та digital era governance. Глобальні процеси, поява нових технологій, інтеграція каналів відкритих ресурсів – це передумова розвитку інноваційних регіональних екосистем, гармонізації цифрових ринків з ЄС, економічного бізнес-партнерства у межах євроінтеграційних напрямів діяльності. Створення технологічних або інноваційних хабів та інкубаторів; вдосконалення послуг електронного управління, підтримка венчурних фондів та інших інноваційних схем фінансування є трендовими питаннями інноваційного розвитку суспільства.

16. Встановлено, що інформаційно-комунікаційні технології є одними з найважливіших факторів впливу на формування суспільства та поживлення економічної діяльності двадцять першого століття. Інформація дає можливість усім приватним особам, фірмам і співтовариствам, що займаються підприємницькою діяльністю, більш ефективно і творчо вирішувати економічні та соціальні проблеми і задовольняти потреби своїх клієнтів.

17. Обґрунтовано, що авторські права у цифровому середовищі порушуються за допомогою здійснення таких видів інтернет-піратства: відеопіратства; аудіопіратства; нелегального використання програмного забезпечення; нелегального використання літературних, наукових творів, текстів, графіків, малюнків та ін. Цифровізація музейних культурних цінностей є визначальним фактором розвитку у сфері музейної справи, оскільки спрямована на збереження таких цінностей та може забезпечувати кожному громадянину можливість доступу до послуг стосовно отримання культурної інформації та знань, які надаються за допомогою цифрових технологій.

Монографія – 1:

1. Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України: монографія / кол. авторів О. В. Шаповалова, Л. С. Шевченко, А. В. Стріжкова та ін.; за ред. С. В. Глібка, А. В. Стріжкової. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. 184 с.

Збірник наукових праць – 1:

1. Регіональні інноваційні ініціативи: завдання та шляхи вирішення: зб. наук. пр. за матеріалами круглого столу (м. Харків, 5 квітня 2019 року) / редкол. С. В. Глібко, А. М. Любчич, О. Ю. Палант. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. 160 с.

Наукові статті – 7:

1. Стріжкова А. В. Концепція «Держава у смартфоні»: напрям державної політики чи засіб модернізації економічного та суспільного розвитку України. Право та інновації. 2019. № 3 (27). С. 14–19.

2. Шаповалова О. В. Принципи інституціоналізації цифрової інфраструктури контролю у сфері господарювання. Право України. 2019. № 8. С. 94–106.

3. Шаповалова О. В. Знання про цифру економіку – у сучасну освіту: спосіб має значення. Актуальні проблеми права: теорія і практика: збірник наукових праць. 2019. № 37. С. 48–57.

4. Шевченко Л. С. Корпоративна правова стратегія: сутність, типи, особливості реалізації. Економічна теорія та право. 2019. № 1. С. 104–120.

5. Кохан В. П., Єгорова-Луценко Т. П. Умови розвитку електронних послуг в Україні. Право та інновації. 2019. № 2 (26). С. 49–54.

6. Розгон О. В. Віртуальна версія музею як засіб впровадження цифрових технологій. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. № 2 (13). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Rozghon13.pdf>.

7. Пасмор Ю. В. Завдання щодо забезпечення відкритого інноваційного простору в Україні. Право та інновації. 2019. № 4 (28). С. 74–81.

Законопроект – 1:

1. Проект Закону України «Про внесення змін у деякі законодавчі акти з питань удосконалення цифрової інфраструктури і трансферу технологій».

Тема: «Правове забезпечення функціонування Національної інноваційної системи в сучасних умовах», затверджена постановою президії НАПрН України № 97/7 від 21 червня 2017 року. Номер державної реєстрації: № 0117U002507. Строки виконання – 2017–2020 рр. Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент С. В. Глібоко.

Мета теми – дослідження особливостей та стану правового регулювання Національної інноваційної системи за законодавством України, ЄС та інших країн світу та вироблення ефективного механізму її функціонування в Україні.

У рамках зазначеної проблематики досліджувалися такі аспекти теми:

- аналіз чинного законодавства України у сфері правового регулювання елементів структури національної інноваційної системи. Дослідження особливостей правового регулювання НІС за законодавством ЄС та інших країн світу (порівняльно-правова характеристика);
- дослідження проблематики сучасного стану Національної інноваційної системи в Україні;
- аналіз основних напрямів розвитку та функціонування НІС;
- розробка правових засобів та механізмів, концептуальних пропозицій щодо правового регулювання Національної інноваційної системи України;
- дослідження основоположних принципів реалізації ефективного механізму функціонування національної інноваційно системи;
- визначення правових засад та основних напрямків функціонування НІС на сучасному етапі розвитку держави;
- вирішення проблем системного правового забезпечення основних складових інноваційної інфраструктури.

Наукові результати:

1. Перевагою нормативного закріплення у законодавстві України є структурований перелік складових НІС за функціональною ознакою. Серед основних функцій таких складників можливим є виділити нормативну та контрольну функції, функцію підвищення кваліфікації, інформаційно-комунікативну, матеріально-технічну та виробничу тощо. Таким чином, кожен з елементів НІС є задіяним

на конкретній стадії інноваційного процесу від етапу виникнення ідеї до виробництва та реалізації інноваційної продукції, створюючи необхідні умови для інноваційного розвитку в Україні.

2. Виявлено, що переважна більшість обласних державних адміністрацій та обласних рад в Україні не дотримується вимог Закону України «Про інноваційну діяльність» щодо розробки і ухвалення регіональних програм інноваційного розвитку. Це, у свою чергу, позбавляє розвиток інноваційного потенціалу на регіональному рівні інституційного характеру, унеможлиблює системне фінансування інновацій і розбудову інноваційної інфраструктури, загальмовує розвиток суміжних сфер економічного розвитку, інвестиційної політики, науки, технологій і підприємництва у регіонах.

3. Запропоновано систему і класифікацію заходів захисту та поновлення порушених прав учасників відносин пов'язаних із обігом технологій в Україні. Визначено їх розподіл на основні та похідні.

4. Сформовано напрямки модернізації системи засобів захисту і поновлення порушених прав учасників відносин у сфері трансферу технологій та визначено основоположні засади її реформування.

5. Доведено, що за основу розвитку інвестиційної моделі інноваційної діяльності МСП в Україні варто взяти досвід країн ЄС. Однак, сучасні реалії свідчать що прагнення українських урядовців є абстрактними. Так, за Стратегією розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року пропонується здійснити низку заходів щодо стимулювання фінансування (інвестування) інноваційної діяльності МСП. Проте, аналіз запропонованих Кабінетом Міністрів України шляхів вирішення вказаних питань мають декларативний характер.

6. Виявлено відсутність у ст. 3 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» визначення центру трансферу технологій, у зв'язку з цим, існує потреба внесення змін до цього закону шляхом додавання окремої статті (наприклад, ст. 3¹), яка б містила тлумачення та основні ознаки Центру підтримки технологій та інновацій (TISC) та Центру трансферу

технологій (ЦТТ), який діє не на основі співробітництва між МРЕТ та ВОІВ, та окремого розділу, який би регулював діяльність TISC, де були б наведені особливості щодо: форми власності організації, функцій, завдань, повноважень, послуг, організаційної структури, умов створення та ліквідації.

7. На основі проведених досліджень пропонуються такі зміни до законодавства: 1) змінити підходи до встановлення гарантій у трудових відносинах жінкам, що поєднують роботу з материнством, знизивши необґрунтовано завищені гарантії при розірванні трудового договору з ними з ініціативи роботодавця (наприклад: заборона звільняти таких жінок навіть у разі винної поведінки тощо); 2) з метою залучення в національну економіку іноземних фахівців та інвестицій пропонується спростити механізм отримання іноземцями дозволу на працевлаштування в Україні (наприклад, передбачити, що іноземні наукові працівники, які запрошуються на роботу в наукові установи України, можуть здійснювати свою діяльність без отримання такого дозволу).

8. Проаналізовано один із креативних компонентів національної інноваційної системи – дослідницькі університети, які покликані готувати висококваліфікованих кадрів для інноваційної сфери, активно займаються науковою діяльністю, генерацією нового знання і технологій.

9. Визначено необхідність зміцнення підприємницького потенціалу великих груп шляхом створення механізмів звернення до приватних банків. Можливою альтернативою для активізації цього підходу було б використання активів державних банків і фінансових установ в якості сек'юритизації операцій між приватними банками і національними підприємствами, прагнучи до їх продуктивного збільшення.

10. Встановлено, що в країні немає систематичної роботи з розвитку публічно-приватного партнерства, яка охоплювала б правові, економічні та соціальні аспекти, а також конкретні питання механізму створення і регулювання публічно-приватного партнерства. Це складна інституційна проблема, і її необхідно вирішувати за допомогою системного підходу.

11. Проаналізований механізм оцінки вартості майнових прав інтелектуальної власності, виявленні особливості цього механізму. Обґрунтовується, що оцінка майнових прав інтелектуальної власності є складовою оціночної діяльності в цілому і оцінці піддаються не об'єкти права інтелектуальної власності (оскільки вони є за своєю природою нематеріальними (ідеальними) об'єктами), а майнові права на них. Розглядаються випадки оцінки майнових прав інтелектуальної власності і їх регламентація в законодавстві.

12. Визначено, що для забезпечення ефективності нормативно-правового регулювання інноваційної діяльності необхідна реалізація наступних першочергових завдань: здійснення з боку держави засобів щодо підтримки функціонування (стимулювання) і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури; втілення державних, галузевих, регіональних та місцевих програм розвитку та підтримки інноваційного потенціалу регіонів; заповнення прогалин законодавчого регулювання діяльності окремих суб'єктів інноваційної інфраструктури.

13. Визначено, що на сьогоднішній час одним з найбільш ефективних видів взаємодії між елементами НІС є відносини з підтримки органами державної влади, місцевого самоврядування інноваційної діяльності окремих інноваційних суб'єктів. При цьому така ефективність кожного видів державної підтримки залежить від стадії інноваційного процесу від формування ідеї до налагодження випуску інноваційної продукції.

14. Встановлена необхідність вдосконалення законодавчої бази України у галузі господарських правовідносин, для якої характерним є деяка непослідовність і неузгодженість, наявність прогалин, внаслідок чого забезпечення реалізації конституційного права на підприємницьку діяльність на сучасному етапі є незадовільним. Нововведень також потребує проблема відсутності належних гарантій правової охорони прав інтелектуальної власності, що є визначальним для інноваційного розвитку України. На це також вказує те, що на розгляді Верховної Ради України знаходились декілька законопроектів про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня охорони і захисту прав інте-

лектуальної власності, але жоден з них не отримав підтримки парламентарів.

Фактичні результати:

Науково-практичний посібник – 1:

1. Інноваційне право: науково-практичний посібник /за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Гергієвського, О. В. Розгон. Харків: Право. 2019. 246 с.

Збірник наукових праць – 1:

1. Регіональні інноваційні ініціативи: завдання та шляхи вирішення: зб. наук. пр. за матеріалами Круглого столу (м. Харків, 5 квітня 2019 року) / редкол. С. В. Глібко, А. М. Любчич, О. Ю. Палант. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. 186 с.

Наукові статті – 11:

1. Hlibko S. V. Legal issues of the formation and functioning of the national innovation system in Ukraine. Acta Innovations. 2019. no. 32. Access mode : <http://www.proakademia.eu/en/acta-innovations/publications/no-2019/>.

2. Глібко С. В. Гречко О. А. Конституційні гарантії права на підприємницьку діяльність. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. №2 (13). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Hlibko_Hrechko13.pdf.

3. Любчич А. М. Фінансування суб'єктів інноваційної інфраструктури в національному та зарубіжному законодавстві: порівняльна характеристика. Право та інновації. 2019. №3(27). С. 7–13.

4. Георгієвський Ю. В. Органи управління національною інноваційною системою України: структурно-функціональний аналіз. Публічне право. 2019. №2. URL: <http://dsr.univ.kiev.ua/pub/public/4425/>.

5. Давидюк О. М. Система засобів захисту та поновлення порушених прав на технологію: господарсько-правовий аспект. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. №1 (12). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Davydiuk12.pdf>.

6. Клімова Г. П. Умови формування інноваційного клімату у вищій школі. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Соціологія. 2019. №43 (2019). С. 44–52.

7. Подрез-Ряполова І. В. Сучасний стан реалізації регіональної інноваційної політики в Україні. Право та інновації. 2019. № 4 (28). С. 15–20.

8. Іванова К. Ю. Технологія як категорія права інтелектуальної власності та договірні форми її застосування. Збірник наукових праць, присвячений 20-річному ювілею кафедри цивільного права № 2. Право. 2019. – С. 96–107.

9. Розгон О. В. Предмет договору про передачу ноу-хау як виду договору у сфері трансферу технологій. Право та інновації. 2019. № 2 (26). С. 29–34.

10. Розгон О. В. «Мовчазні твори», або інший погляд на зміст творів як об'єктів авторського права. Форум права. 2019. № 56(3). С. 69–76.

11. Завадська А. Т. Щодо специфіки функціонування та підтримки на регіональному рівні інноваційних структур національної інноваційної системи в Україні. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. № 2 (13). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Zavadska13.pdf>.

Законопроект – 1:

1. Проект Закон України «Про внесення змін до законодавства щодо функціонування національної інноваційної системи» стосовно вдосконалення категоріального апарату».

II. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ ТА НЕДЕРЖАВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЗА ГОСПОДАРСЬКИМИ ДОГОВОРАМИ

Національна академія правових наук України значну увагу приділяє диверсифікації джерел фінансування, зокрема пошуку позабюджетних джерел, участі у конкурсах наукових проєктів (грантах). Наукові установи академії шляхом укладення господарських договорів на здійснення науково-експертних досліджень, підготовку наукових кадрів тощо, надають послуги наукового й юридичного характеру зацікавленим державним і недержавним організаціям, установам та фізичним особам.

Так, у звітному періоді власні надходження структурних підрозділів академії склали **7 млн. 900 тис. 243 грн.**, зокрема:

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності – 1 млн на суму. 930 тис. 259 грн.;

Науково-дослідний інститут інформатики і права – на суму 1 млн. 834 тис. 69 грн.;

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса – на суму 1 млн. 36 тис. 498 грн.;

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – на суму 1 млн. 4 тис. 445 грн.;

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку – на суму 318 тис. 263 грн.;

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування – на суму 285 тис. 512 грн.;

Київський регіональний центр – на суму 1 млн. 191 тис. 875 грн.;

Президія НАПрН України – на суму 299 тис. 322 грн.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному році НДІ інтелектуальної власності провів 50 досліджень об'єктів інтелектуальної власності (надалі – ОІВ), зокрема:

1. Експертиза ОІВ щодо того чи відповідає винахід за патентом України № 103699 «Терапія глатирамеру ацетатом з низькою частотою» умові патентоздатності «винахідницький рівень» (дог. 11/01-2018 від 17.08.18 р., замовник – Адвокатське об'єднання «Юридична фірма «Екво»).

2. Експертиза ОІВ щодо дослідження ТМ «NOBU НОБУ» за свідоцтвом України № 21884 (дог. № 04/01-2019 від 08.02.19, замовник – Товариство з обмеженою відповідальністю «Городисський та Партнери», в особі директора Мошинської Н. М.).

3. Експертиза ОІВ щодо схожості позначень «O»ДЕЙЛІ», «O'DAILY» з добре відомими ТМ «Бейліс», «Baileys» (дог. № 28/01-2019 від 13.12.19, замовник – ТОВ «Дубинський і Ошарова»).

4. Експертиза ОІВ щодо дослідження винаходу «Інсектофунгіцидний біопрепарат для боротьби із шкідниками і хворобами сільськогосподарських культур» за патентом України № 73682 (дог. № 26/01-2018 від 27.11.18, замовник – Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного Національної академії наук України).

5. Експертиза ОІВ щодо того, чи є ТМ «Ісупене» за свідоцтвом України 138350 та ТМ «Айсінін» за свідоцтвом України 138349 такими, що можуть ввести споживачів в оману щодо особи, яка виробляє товар, а саме відносно компанії Ісупене Інс (дог. № 25/01-2018 від 20.11.18, замовник – директор ТОВ «Джі Пі Ей Сервісес» Гасюк А. В.).

6. Експертиза ОІВ щодо використання кожної ознаки, включеної до незалежного пункту 1 формули винаходу за патентом України на винахід № 80128 «Профільований роздільник із тонкої листової сталі для підтримки стінового облицювального покриття» (дог. № 18/01-2018 від 17.10.18, замовник – адвоката АО «АРЦІН-ГЕР» Медвідь М. С.).

7. Експертиза ОІВ щодо схожості настільки, що їх можна сплутати ТМ «БЕЛЮСАЛІК», «БЕЛЮСАЛИК» за свідоцтвами України № 205527, 205528 та ТМ «БЕТАСАЛІК» за свідоцтвом № 22765 (дог. 06/01-2019 від 13.03.19р., замовник – директор Юридичної фірми «Рідлекс» Морозов С. Є.).

8. Експертиза ОІВ щодо схожості оформлення етикетки товару «Різдвяний смак» з ТМ за свідоцтвом України № 189828 настільки, що це може призвести до змішування з діяльністю власника свідоцтва, а саме ПАТ «Карлсберг Україна» (дог. 08/01-2019 від 20.03.19 р., замовник – директор ТОВ «Крилова і Партнери» Крилов Є. В.).

9. Експертиза ОІВ щодо схожості настільки, що їх можна сплутати ТМ за м/н реєстрацією № 1080955 та ТМ за свідоцтвом України № 63578 (дог. 12/01-2019 від 16.04.19р., замовник – представник ЕКСЕЛТІС ХЕЛКСЕ С. Л. адвокат Боков І. О. Адвокатське об'єднання «Арцінгер»).

10. Експертиза ОІВ щодо того чи може використання Асоціацією «Всеукраїнська асоціація сільськогосподарських підприємців», схожих на комерційне (фірмове) найменування Асоціації «Всеукраїнська асоціація сільськогосподарських підприємств», аббревіатури «ВАСП» та гербової емблеми вводити в оману щодо діяльності, яку провадить Асоціація «ВАСП» (дог. 20/01-2019 від 14.08.19 р., замовник – Всеукраїнська асоціація сільськогосподарських підприємств).

11. Експертиза ОІВ щодо новизни промислового зразка «Диван «Бруклін» за патентом України № 35662 (рахунок № 52 від 04.07.18 р., замовник – директор Адвокатського об'єднання «Ай-пістайл» М. Ортинська).

12. Експертиза ОІВ щодо винаходу «Контейнер-хопер» за патентом України № 109388 (дог. 15/01-2019 від 05.06.19 р., замовник – директор ТОВ «Завод Елеваторного Обладнання» Гапонюк Л. М.).

13. Експертиза ОІВ щодо неправомірного використання ТМ «Jabra» за свідоцтвом України № 78546 (дог. 17/01-2019 від 24.07.19 р., замовник – представник компанії Елаєнс Електронікс Лімітед Дерлюк О. В.).

14. Експертиза ОІВ щодо неправомірного використання ТМ «Jabra GN» за свідоцтвом України № 255636 (дог. 18/01-2019 від 24.07.19 р., замовник – представник компанії Елаєнс Електронікс Лімітед Дерлюк О. В.).

15. Експертиза ОІВ щодо припинення порушення майнових прав на промислові зразки за патентами № 15220 «Комплект профілів для вентиляваних фасадів «СКАНРОК», № 9783 «Фасадний камінь СКАНРОК» (за ухвалою Господарського суду м. Києва від 11.12.2017 р. у г/с № 910/18705/17).

16. Експертиза ОІВ щодо стягнення збитків заподіяних порушенням прав на винахід за патентом № 92468 та корисну модель за патентом № 12019, якими охороняються спосіб виробництва квасу (за ухвалою Запорізького апеляційного суду від 13.05.2019 р. у ц/с № 2-3659/11).

17. Експертиза ОІВ щодо визнання недійсним свідоцтва № 208964 на комбінований знак для товарів і послуг «Веногапенол Здоровье Ультра» (за ухвалою Господарського суду м. Києва від 14.05.2019 р. г/с № 910/1694/19).

18. Експертиза ОІВ щодо дослідження знаку для товарів і послуг «ПРОМЕДОЛ-ЗН» за свідоцтвом України № 129188 (дог. 29/01-2019 від 20.11.19 р., замовник – директор АО «Юридична фірма «Ілляшев та партнери» Майорова І. А.).

19. Експертиза ОІВ щодо використання знаку для товарів і послуг «Jabga» за свідоцтвом України № 78546 (дог. 28/01-2019 від 16.10.19 р., замовник – представник компанії Елаєнс Електронікс лімітед П'ятковський А. П.).

20. Експертиза ОІВ щодо використання у виробі (морозиві) Big Star сукупності суттєвих ознак ПЗ «Стаканчик вафельний для морозива» за патентом № 31245 (дог. 24/01-2019 від 11.09.19 р., замовник – директор ТОВ «Ласунка» Коваленко І. А.).

21. Експертиза ОІВ щодо використання у виробі (морозиві) «Пломбір у плоскому стакані КАТАЛІОНСЬКИЙ КРЕМ» сукупності суттєвих ознак ПЗ «Стаканчик вафельний для морозива» за патентом № 31245 та № 39145 (дог. 25/01-2019 від 11.09.19 р., замовник – директор ТОВ «Ласунка» Коваленко І. А.).

22. Експертиза ОІВ щодо схожості настільки, що їх можна сплутати позначення «Gelimo» за заявкою на знак №m201802056, позначення «Gelimo Premium» за заявкою на знак №m201802053 та ТМ за свідоцтвом № 167643 (дог. 26/01-2019 від 11.09.19 р., замовник – директор ТОВ «Ласунка» Коваленко І. А.).

23. Експертиза щодо визнання недійсним свідоцтва № 208968 на знак для товарів і послуг «Нормолакт» (за ухвалою Господарського суду м. Києва від 15.04.2019. у г/с № 910/2285/19).

24. Експертиза ОІВ щодо визнання недійсним свідоцтва України № 188497 на знак для товарів і послуг (за ухвалою Господарського суду м. Києва від 09.08.2019 р. г/с № 910/11159/17).

25. Експертиза ОІВ щодо припинення дії свідоцтва № 19356 на знак для товарів і послуг «Каштан» (за ухвалою Господарського суду м. Києва від 26.09.19 р. г/с № 910/6518/19).

26. Експертне дослідження ОІВ щодо використання в ізоляторах типу ОСК 2-24/150 та у технічній документації, яка передана до ВП «Рівненська АЕС» ДП «НАЕК «Енергоатом», корисної моделі за патентом України № 103922 від 12.01.2016 року (взаєморозрахунок за дог. № 17/01-2015 від 21.07.15, замовник – директор ТОВ «НПО «ІЗОЛЯТОР» Аністратов В. В.).

27. Експертно-оціночна робота щодо оцінки вартості майнових прав на науково-технічні твори у вигляді книжкових видань (договір № 04/03-2019 від 05.09.19, замовник – Товариство з обмеженою відповідальністю «Юридична агенція «Союз адвокатів»).

28. Експертно-оціночна робота щодо оцінки вартості виключних прав на виконанні ТОВ «ВІРТУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ І СИСТЕМИ» роботи з модернізації і розширення наявного комплексу «Автоматизованої системи керування пасажирськими перевезеннями» (договір № 02/03-2019 від 19.03.19, замовник – ТОВ «ВІРТУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ І СИСТЕМИ»).

29. Науково-правова експертиза ОІВ щодо договору про передачу прав на торгівельну марку (дог. № 05/02-2019 від 24.06.19, замовник – ф.о. Тищенко Олена).

30. Науково-правова експертиза ОІВ щодо майнових авторських прав на ОІВ – твір, використання його третьою особою для виробництва товару (дог. № 03/02-2019 від 13.03.19, замовник – генеральний директор ТОВ «Діскавері – бурове обладнання (Україна)» Войтановська Л. С.).

31. Науково-правова експертиза ОІВ щодо відтворення аудіовізуального твору та фонограми (дог. № 04/02-2019 від 07.05.19, замовник – ТОВ «НОВИЙ КАНАЛ»).

32. Науково-правова експертиза ОІВ щодо можливості використання об'єктів дизайну монет (дог. №06/02-2019 від 18.07.2019, замовник – заступник Голови Національного банку України Сергій Холод).

33. Науково-правова експертиза ОІВ щодо дослідження об'єктів, які пропонуються для використання під час розроблення ескізу (дизайну) банкноти номіналом 50 гривень (рах. №45 від 14.08.2019, замовник – Генеральний директор Банкнотно – монетний двір НБУ Баглай В. А.).

34. Науково-правова експертиза ОІВ щодо дослідження об'єктів, які пропонуються для використання під час розроблення ескізу (дизайну) банкноти номіналом 200 гривень (рах. №55 від 08.10.2019, замовник – Генеральний директор Банкнотно – монетний двір НБУ Баглай В. А. Загальна вартість – 15 000,00 грн.).

Науково-дослідний інститут інформатики і права

НДІ інформатики і права надавалися послуги з питань використання та обслуговування ІПС «Законодавство», яке включає бази даних «Законодавство України», «Законопроект», «Крим», «Київ» – оформлено 62 договори.

Послуги з обслуговування ІПС «Законодавство» надавалися через веб-сервер інституту, засобами E-mail.

Крім цього працівниками НДІІП НАПрН України було проведено 7 науково-правових експертиз для державних і недержавних організацій, а саме:

1. На замовлення Товариства з обмеженою відповідальністю «Авіаремонтне підприємство «УРАРП» проведено додаткову науково-правову експертизу щодо правовідносин у сфері державного експортного контролю та особливостей застосування законодавства в частині порядку звільнення від експортного контролю товарів військового призначення та подвійного використання.

2. На замовлення ТОВ «АМАДЕУС МАРИН» проведено науково-правову експертизу з питань, що стосуються перевезень вантажів Укрзалізницею відповідно до Правил перевезення наливних вантажів.

3. На замовлення ТОВ «СТРАТЕГІЯ БМ» проведено науково-правову експертизу щодо відповідності вимогам законодавства змісту Договору про компенсацію вартості спожитих комунальних послуг та енергоносіїв, пов'язаних з утриманням та експлуатацією орендованого нерухомого майна та обладнання.

4. На замовлення Державного підприємства «Український державний центр радіочастот» проведено науково-правову експертизу з питань процедури оформлення права власності на нерухоме майно.

5. На замовлення Товариства Червоного Хреста проведено науково-правову експертизу, що стосується аналізу правової ситуації, пов'язаної з діяльністю місцевих осередків Товариства.

6. На замовлення адвоката Солімчука І. М. проведено науково-правову експертизу щодо законності здійснення функцій слідчого.

7. На замовлення Фірми «Т. М. М.» проведено науково-правову експертизу щодо правомірності виділення земельної ділянки для будівництва житлових будинків у м. Києві.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період Інститут провів ознайомлення з матеріалами кримінальних проваджень для подальшого надання 18 науково-правових висновків за господарськими договорами, зокрема:

1. За зверненням адвоката Волохай І. Ю., щодо визначення поняття істотної шкоди при службовій недбалості (договір № 3/2-2019 від 25 березня 2019 р.).

2. За зверненням громадянина Леонова А. А., щодо визначення посадової особи, яка може бути керівником досудового розслідування в Національному антикорупційному бюро України (договір № 4/2-2019 від 1 квітня 2019 р.).

3. За зверненням адвоката Матвіїва В. М., щодо розтлумачення змісту заборони ч. 3 ст. 309 КПК України (договір № 5/2-2019 від 8 квітня 2019 р.).

4. За зверненням адвоката Чепенка О. І., щодо тлумачення кримінального процесуального законодавства щодо відновлення досудового розслідування (договір № 8/2-2019 від 15 квітня 2019 р.).

5. За зверненням громадянина Тхоровського А. В., щодо можливості відкликати заяву за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 382 КПК (договір №9/2-2019 від 24 квітня 2019 р.).

6. За зверненням громадянина Пожарського Д. С., щодо наявності в діях особи ознак повторності злочинів за ч. 5 ст. 301 КК України (договір №12/2-2019 від 21 травня 2019 р.).

7. За зверненням адвоката Бондарця Д. І., щодо тлумачення кримінального процесуального законодавства стосовно повідомлення особи про підозру (договір №13/2-2019 від 8 липня 2019 р.).

8. За зверненням АО «КЕЙТС ЛО ГРУП», щодо наявності в діях особи складів злочинів, передбачених статтями 190, 191, 192, 209, 364, 364¹, 366, 367 КК України (договір №14/2-2019 від 20 серпня 2019 р.).

9. За зверненням адвоката Мишкова Д. Є., щодо питань застосування норм кримінального та кримінального процесуального законодавства у справі (зокрема, щодо наявності в діях особи складів злочинів, передбачених статтями 191 та 366 КК України; щодо допустимості доказів, отриманих внаслідок використання документів, що були вилучені під час обшуків, та ін.) (договір №15/2-2019 від 16 липня 2019 р.).

10. За зверненням адвоката Бурима Ю. А., щодо тлумачення кримінального процесуального законодавства щодо повідомлення особи про підозру та об'єднання кримінальних проваджень (договір №17/2-2019 від 28 серпня 2019 р.).

11. За зверненням ТОВ ВБ «Інтелект України», щодо встановлення відповідності положень проекту Закону України «Про повну загальну середню освіту» чинному законодавству України (договір №18/2-2019 від 23 вересня 2019 р.).

12. За зверненням адвоката Мишкова Д. Є., щодо тлумачення кримінального процесуального законодавства щодо процедури проведення НСРД (договір №21/2-2019 від 7 жовтня 2019 р.).

13. За зверненням громадянина Павлова О. О. щодо наявності в діях особи складів злочинів, передбачених ст. 365² КК України та відповідності обвинувального акта вимогам кримінального про-

цесуального законодавства (договір № 24/2-2019 від 2 грудня 2019 р.).

14. За зверненням громадянина Циганкова І. С., щодо визнання видаткової накладної офіційним документом в розумінні ст. 358 КК України; щодо наявності в діях особи ознак повторності злочинів, передбаченої у ч. 3 ст. 358 КК України, а також малозначності (договір № 25/2-2019 від 10 грудня 2019 р.).

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період Інститутом підготовлено 24 науково-правових висновки за господарськими договорами, зокрема:

1. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «ЛЕКС» в особі директора Соломонюка О. П. щодо визначення правового характеру (трудовий чи цивільно-правовий) укладених договорів підряду між ТОВ «ЛЕКС» та ф. о. Калашник І. А., Гук І. В., Процький О. М., Парубець О. В., Авраменком О. М., Свербієм Д. О., Криволапом О. В., Невмержицьким О. М., Даниловим О. М., Нікітним В. М., Москаленком О. В.

2. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Завертайла О. В. щодо визначення чи відповідає вимогам законодавства обраний в плані санації ПрАТ «Білий завод «Теплозвукоізоляція» захід відновлення платоспроможності боржника за участю інвестора і спосіб переходу права власності на майно боржника, шляхом укладення договору купівлі-продажу майна боржника між інвестором та боржником ПрАТ «Білий завод «Теплозвукоізоляція» без проведення аукціону.

3. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «КР-КОНТИНЕНТ» в особі директора Строгова В. М. щодо визначення наявності порушень прав заявника ТОВ «КР-Континент» як власника нерухомості при ухваленні рішення XXXII сесії VII скликання Криворізької міської ради від 28.02.2018 року № 2501 у контексті дотримання ст. 13, 14 Конституції України, ст. 1, 3, 377 Цивільного кодексу України та ст. 1, 5, 120, 134 Земельного кодексу України.

4. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Крайняк І. М. щодо визначення майнових прав, які виникають у другого з подружжя (який не є учасником) у разі заснування/створення (або вступу до) товариства з обмеженою відповідальністю одним з подружжя за рахунок спільного майна такого подружжя.

5. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Сиськової О. Л. щодо регулювання правовідносин, які виникли за Договорами про пайову участь у будівництві, укладених між Приватною фірмою «Скорпіон-сервіс» та, зокрема, ПП Пакуловою Л. В., Панчук І. Й., Вишневською О. С.

6. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «КІБЕРСОФТ» в особі директора Гайдей Віктора Олександровича щодо визначення доцільності укладання договору оренди, або, сервітуту приміщень загального користування між ТОВ «КІБЕРСОФТ» та Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, або, визначення іншого правового засобу врегулювання відносин з Університетом задля задоволення потреб Товариства у користуванні власними приміщеннями.

7. Висновок науково-правової експертизи за зверненням АТ «ДАК «Автомобільні дороги України» в особі т. в.о. голови правління Косинського Р. В. щодо визначення яким є (приватним чи державним) майно АТ «ДАК «Автомобільні дороги України», внесене державою в особі Укравтодору до його статутного фонду при його утворенні згідно наказу Укравтодору від 05.03.2002 року №93.

8. Висновок науково-правової експертизи за зверненням АТ «Асвіо Банк» в особі голови правління Воїнової Людмили Анатоліївни щодо державної реєстрації прав та їх обтяжень, змін до установчих документів, внесення реєстраційних записів, правомірності дій державних реєстраторів при здійсненні державних реєстрацій.

9. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «ВІЙСЬКСЕРВІС-ВОЛОНТЕР» в особі директора Вітра Сергія Євгеновича щодо визначення істотних умов договорів №286/2/18/178, №286/2/18/179 та №286/2/18/180 від 29.12.2018 р. про постачання продуктів харчування за каталогом.

10. Висновок науково-правової експертизи за зверненням АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ-БАНК «АРКАДА» в особі Голови Правління Паливоди К. В. щодо права на відшкодування витрат.

11. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Мартиненка І. О. який діє на підставі Свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю серія КС № 5793/10 від 30.08.2016 року, для здійснення представництва т.в.о. голови правління «АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «АВТОМОБІЛЬНІ ДОРОГИ УКРАЇНИ» Косинського Р. В. на підставі договору від 23.11.2017 щодо питання чи є АТ «ДЕРЖАВНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «АВТОМОБІЛЬНІ ДОРОГИ УКРАЇНИ» згідно із законодавством юридичною особою публічного права?

12. Висновок науково-правової експертизи за зверненням директора ТОВ «Юридична фірма «АНТІКА» Кузнецова А. В. щодо питання чи не перешкоджає укладенню договору оренди земельної ділянки наявність списаного державного майна на земельній ділянці

13. Висновок науково-правової експертизи за зверненням директора КП «Комплекс з вивозу побутових відходів» Аббасова Ф. С. щодо нарахування пені за новими правилами Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

14. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ФОП Богдан А. К. щодо питання чи має ознаки регуляторного акта наказ Міністерства оборони України від 04.03.2019 №90 «Про перехід військових частин (установ, закладів) Збройних Сил України на систему продовольчого забезпечення із застосуванням каталогу продуктів харчування у 2019 році»?

15. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Акціонерного товариства «Харківобленерго» в особі директора з правових питань Марцинюка Є. О. щодо правомірності застосування тарифу для 1 (першого) класу споживачів до споживача електричної енергії Комунальне підприємство «Харківводоканал» відповідно до пп. 4 п. 3.1 Порядку визначення класів споживачів електричної енергії, диференційованих за ступенями напруги, затверджено-

го постановою НКРЕ № 1052 від 13.08.1998 за період з грудня 2017 по грудень 2018 року при виконанні АТ «Харківобленерго» зобов'язань постачальника за договорами постачання електричної енергії від 03.01.2008 № 1.01 та від 07.05.2004 № 4?

16. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ф. о. Крайчинського С. С. щодо визначення підстав для стягнення виконавчого збору, які були передбачені в ЗУ «Про виконавче провадження» № 606-XIV від 21.06.2016 року.

17. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ АТОМСЕРВІС в особі директора Лесечко І. В. щодо питання чи суперечить законодавству України п. 3.7 Договору № 3 від 15.02.2019 р. щодо зміни ціни одного діто-дня в бік збільшення індексу інфляції, встановленого згідно з законодавством органів державної статистики.

18. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Романюк М. В. щодо питання чи відповідає вимогам законодавства оформлення боргових зобов'язань розпискою від 10 грудня 2013 р., складеною від імені Лущик О. М., як підстава стягнення грошових коштів.

19. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвокатського об'єднання «ЮРІНКОН» в особі керівника, адвоката Пакіна А. В. щодо питання чи відноситься заробітна плата одного з подружжя до об'єктів права спільної сумісної власності.

20. Висновок науково-правової експертизи за зверненням ТОВ «ТЕХНОВА» в особі Генерального директора Щербини О. Ю. щодо тлумачення норми статті 120¹ ПКУ в частині визначення видів податкових накладних, на які не поширюється відповідальність у вигляді штрафів за несвоєчасну реєстрацію / відсутність реєстрації у ЄРПН.

21. Висновок науково-правової експертизи за зверненням адвоката Савенка Р. В. щодо дотримання норм п. 4-5 Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року № 555 в частині оприлюднення Виконавчим

комітетом Ірпінської міської ради проекту містобудівної документації та повідомлення про початок процедури розгляду та врахування пропозицій громадськості у проекті містобудівної документації в засобах масової інформації, що поширюються на відповідній території та на офіційному веб-сайті замовника містобудівної документації

22. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Адвокатського об'єднання «Гвоздів та Оберкович» в особі Керуючого партнера Гвоздів В. А. щодо необхідності мотивації прийняття рішення державними органами (суб'єктом владних повноважень) в нормах іноземного права (в Європейському Союзі, країнах-членах Ради Європи, Співдружності незалежних країн), а також в рішеннях Європейського суду з прав людини (офіційне та загальноприйняте тлумаченням, практика застосування) та визначення критеріїв визнання рішення суб'єкта владних повноважень мотивованим/не мотивованим.

23. Висновок науково-правової експертизи за зверненням виконуючого обов'язки Голови Правління Публічного акціонерного товариства «БАНК «УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ» Чечіля Є. М. щодо застосування положення статті 36 закону України «Про іпотеку» відносно дійсності вимог іпотекодержателя щодо виконання основного зобов'язання після завершення позасудового врегулювання, до договорів іпотеки, укладених до ведення в дію Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування», з урахуванням частини 2 розділу II його Перехідних положень.

24. Висновок науково-правової експертизи за зверненням Товариство з обмеженою відповідальністю «КавасакіЛД», (далі – Замовник) в особі директора Каваса Віктора Степановича щодо визначення наявності правомочностей права голосу на загальних зборах, учасника, який протягом року не вніс до статного капіталу частки, розмір якої становить 50% та чи буде вважатися прийняття рішень більшістю голосів відповідно до вимог закону без урахування такого учасника.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У звітному році науковцями Інституту за господарськими договорами (науково-технічні послуги) здійснено 13 досліджень, зокрема:

1. Науково-правовий висновок за запитом Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» щодо вирішення окремих питань, які виникли у справі №918\47\18, яка знаходилась у провадженні Господарського суду Рівненської області.

2. Правовий висновок за запитом ДП «Гутянське лісове господарство» щодо встановлення змісту підп. 21 п. 2 ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу та довкілля».

3. Науково-правовий висновок за запитом Лазаренко Ірини Миколаївни щодо відповідності діючому законодавству документів: Приказ № 1-к от 25.02.2014, г. Минск «О вступлении в должность» по представительству ПАТ «Фармак» (Украина) в Республике Беларусь; приказ без номера от 24.02.2017 г. Минск по представительству ПАТ «Фармак» (Украина) в Республике Беларусь; наказ № 10 по ВК з особового складу від 31.01.2018, м. Київ, ПАТ «Факмак» (Україна).

4. Науково-правовий висновок за запитом ТОВ «Підприємництво «Тавріда Електрик Україна» стосовно того чи скасовує вступ в дію Закону України «Про валюту і валютні операції» санкції, які були застосовані до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до 07 лютого 2019 року відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»; чи може бути застосована санкція (індивідуальний режим ліцензування) до суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, якщо попередня санкція до нього (тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності) втратила свою дію вже після 07 лютого 2019 року.

5. Науково-правовий висновок за запитом фізичної особи-підприємця Демченка Данііла Борисовича щодо порядку реєстрації авторських прав на комп'ютерну програму.

6. Науково-правовий висновок за запитом Завгороднього Сергія Миколайовича щодо відповідності принципу правової визначеності ч. 4 ст. 130 КЗпП.

7. Науково-правовий висновок за запитом Адвокатського об'єднання «Декструм» стосовно низки питань, які стосуються аварійно-рятувального обслуговування об'єктів ПРАТ «ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ», ТДВ «Шахта Білозерська», ПРАТ «ШУ «Покровське» та ТОВ «ДТЕК ДОБРОПОПІЛЛЯВУГІЛЛЯ».

8. Науково-правовий висновок за запитом ДП «Гутянське лісове господарство» стосовно юридичного змісту слова «рубка» викладеного у підпункті 21 пункту 2 ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

9. Науково-правовий висновок за запитом ТОВ «Кюлоджік» щодо стану договірної забезпечення господарської діяльності ТОВ «Кюлоджік».

10. Науково-правовий висновок за запитом ФОП Демченко Д. Б. про зміст ліцензійної угоди та особливостей її застосування згідно норм чинного законодавства України.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Впродовж 2019 року Інститут проводив дослідження за наступними господарськими договорами:

1. Згідно із договором №31-19 від 20 лютого 2019 р., укладеним з Харківською міською радою, Інститут взяв зобов'язання з надання консультативних послуг по забезпеченню прав та інтересів територіальної громади, органу місцевого самоврядування на державному рівні при підготовці, прийнятті та внесенні змін до нормативно-правових актів центральними органами виконавчої влади шляхом: моніторингу, аналізу проектів нормативно-правових актів та підготовки пропозицій до них; аналізу чинного законодавства та наслідків його впливу на інтереси територіальної громади, внесення відповідних пропозицій щодо його вдосконалення; науково-методичному забезпеченню діяльності Харківської міської ради.

2. Згідно із договором №40 від 11 жовтня 2019 р., укладеним з Черкаською обласною радою, Інститут прийняв зобов'язання надати науково-консультативні послуги щодо аналізу чинного законодавства України та наслідків його впливу на інтереси фізичних і юридичних осіб шляхом підготовки науково-правового висновку з питання сумісності статусу депутата обласної ради із зайняттям посади заступника міського голови (члена виконавчого комітету міської ради).

3. Згідно із договором № 34/11-19 від 26 листопада 2019 р., укладеним із Асоціацією органів місцевого самоврядування Харківської області, Інститут взяв на себе зобов'язання підготувати експертно-аналітичні матеріали щодо правового регулювання статусу депутатів місцевих рад.

III. НАУКОВІ ВИСНОВКИ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Одним із статутних завдань академії є виконання замовлення центральних органів державної влади стосовно розроблення засад наукової та правової політики, вивчення й узагальнення механізмів реалізації законодавчих актів, підготовка практичних рекомендацій щодо вдосконалення їх діяльності. Установи академії плідно співпрацюють з Офісом Президента України, Верховною Радою України та її комітетами, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством юстиції України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі, Радою національної безпеки і оборони, Національним агентством з питань запобігання корупції, Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини, іншими міністерствами та центральними органами державної влади.

Структурні підрозділи академії значну увагу приділяли співпраці з вищими судовими органами – Конституційним Судом України, Верховним Судом а також із правоохоронними органами – Службою безпеки України, Генеральною прокуратурою України, Національним антикорупційним бюро України, Державним бюро розслідувань тощо.

Так, упродовж 2019 року науково-дослідними інститутами академії для центральних органів державної влади було **підготовлено 147 наукових висновків, пропозицій, рекомендацій та експертиз до нормативно-правових актів, з яких 96 висновків надано на виконання бюджетної програми 6581040.**

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У 2019 році Інститутом підготовлено **20 (двадцять) документів з пропозиціями і зауваженнями до нормативно-правових актів на**

замовлення вищих та центральних органів державної влади,
8 з яких на виконання бюджетної програми 6581040:

1. На запит Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України надано науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і (або) суміжних прав» (реєстр. № 7539), доопрацьований до повторного першого читання. Зроблено висновок що прийняття законопроекту в запропонованій редакції може негативно вплинути на охорону та захист прав суб'єктів авторського права і суміжних прав, спричинити колізії при застосуванні положень на практиці. Законопроект потребує суттєвого доопрацювання, з урахуванням висловлених пропозицій та зауважень. Більшість зауважень Інституту враховано робочою групою і до Верховної Ради України подано новий законопроект про авторське право і суміжні права (реєстр. № 10143 від 12.03.2019). Направлено до Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України (лист від 19.02.2019 року № 35).

2. За запитом Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України науково-експертний висновок на проект Закону України «Про авторське право і суміжні права», реєстр. № 10143-1 від 29.03.2019 р. У висновку, зокрема, зазначено, що Проект передбачає приведення положень Закону України «Про авторське право і суміжні права», інших законодавчих актів у відповідність до норм законодавства Європейського Союзу щодо авторського права і суміжних прав, усуває недоліки положень законодавства в сфері авторського права і суміжних прав, сприяє узгодженню відповідних положень чинного законодавства між собою. Водночас, проведена експертиза засвідчила про наявність неточностей та неузгодженостей в запропонованій редакції Проекту, що потребують доопрацювання, з урахуванням висловлених пропозицій та зауважень

3. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України про захист економічної конкуренції в діяльності, що пов'язана з використанням об'єктів права інтелектуальної власності» (реєстр № 9502 від 23.01.2019 р.).

4. Науково-експертний висновок до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій та особам, які здійснюють їх трансфер», розробленого Міністерством освіти і науки України.

5. На запит Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій надано Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про податковий суверенітет України та офшорні компанії» (реєстр. № 4380 від 12.04.2016 р. (доопрацьований)).

6. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації окремих положень законодавства Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності» (реєстр. № 9385 від 10.12.2018), поданий Кабінетом Міністрів України.

7. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації окремих положень законодавства Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності» (реєстр. № 1199 (допрацьований) від 06.09.2019), поданий народними депутатами України.

8. На запит Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти надано науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про географічні назви» щодо удосконалення діяльності, пов'язаної із встановленням, унормуванням, обліком, реєстрацією, використанням та зберіганням географічних назв» (реєстр. № 10239 від 23.04.2019 р.).

9. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності» (реєстр. № 2255 від 10.10.2019 р.), поданий народними депутатами України. Направлено до Комітету ВРУ з питань економічного розвитку.

10. Науково-експертний висновок до проекту Закону України «Зробимо ліки дешевими!» (про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо комплексного здешевлення ліків громадян та забезпечення розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі) (реєстр. № 9372). Направлено до Комітету ВРУ з питань охорони здоров'я.

11. Пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і (або) суміжних прав» (реєстр. № 7539). Направлені робочій групі Комітету ВРУ з питань науки і освіти електронною поштою.

12. Зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукові парки». Направлено до Міністерства освіти і науки України .

13. Проект Методичних рекомендацій щодо політики у сфері інтелектуальної власності для закладів вищої освіти та наукових установ України. Методичні рекомендації розроблено з урахуванням Типового положення про політику у сфері інтелектуальної власності для університетів та науково-дослідних установ, підготовленого Департаментом країн з перехідною та розвинутою економікою Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

Методичні рекомендації визначають загальні засади щодо набуття, здійснення та захисту прав інтелектуальної власності закладів вищої освіти та науково-дослідних, науково-технологічних, науково-технічних, науково-практичних установ України. Направлено до Міністерства економічного розвитку та торгівлі України.

14. Пропозиції щодо необхідності врегулювання питання щодо джерел виплати авторської винагороди за використання службових об'єктів права інтелектуальної власності та сплати щорічних зборів за підтримку охоронних документів, що засвідчують право власності на об'єкти інтелектуальної власності. На запит комітету ВРУ з питань освіти, науки та інновацій питання «Про стан реалізації ЗУ «Про наукову і науково-технічну діяльність».

15. Зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій», розроблений Міністерством освіти і науки України. Направлені до МОН України.

16. Роз'яснення стосовно реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону. Направлені до Державної митної служби України.

17. Пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України». Направлено до Комітету Верховної ради України з питань фінансів, податкової та митної політики.

18. Пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності». Направлено Голові комітету з питань економічної політики Верховної Ради України.

19. Роз'яснення стосовно визначення розміру збитків, завданих порушенням прав на торговельні марки у відповідь на лист Слідчого управління Головного управління національної поліції у Львівській області.

20. Науковий висновок у справі № 14-3цс19, підготований за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Ситнік Олени Миколаївни.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

Протягом 2019 року працівниками НДПП НАПрН України було надано 8 експертних висновків для вищих та центральних органів влади, а саме:

1. Підготовлено пропозиції про запровадження в межах спеціальності 081 – «Право» змін до спеціалізацій для включення їх (п. 5) п. 1 ст. 18 Закону «Про вищу освіту» до єдиної бази даних, запроваджених закладами вищої освіти спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, формування (уточнення) єдиного переліку спеціальностей (п. 6 Перехідних та прикінцевих положень Закону «Про вищу освіту») та організації подальшої підготовки здобувачів вищої освіти та навчально-науковому і науковому рівнях. Направлені до президії НАПрН України для подання в МОН України і Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

2. Співробітниками НДПП НАПрН України за участі представників Секції права національної безпеки та військового права НАПрН України розглянуто Концепцію боротьби з тероризмом

в Україні, затверджену Указом Президента України від 05.03.2019 р. №53/2019, а також лист першого заступника Голови СБ України щодо надання пропозицій для підготовки плану реалізації Концепції. Підготовлені відповідні пропозиції.

3. Підготовлено і направлено до НАН України та НАПрН України зауваження і рекомендації щодо пропозицій до проекту Державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності.

4. Підготовлено науковий висновок на запит судді Конституційного суду України С. Шевчука щодо відповідності Конституції України окремих положень статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12.1993 №3759-ХІІ зі змінами, статей 15, 151, 26 Закону України «Про кінематографію» від 13.01.1998 №9/98-ВР зі змінами.

5. Підготовлено і направлено до Ради національної безпеки і оборони України пропозиції до проекту рішення РНБО України «Про заходи щодо розвитку національної системи кібернетичної безпеки України», довідку щодо проблем правового регулювання та першочергових заходів у сфері забезпечення кібернетичної безпеки України.

6. Підготовлено і направлено до Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» (№1032 від 29.08.2019 р.) в частині внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» (щодо визначення статусу та організації діяльності військових структур).

7. Підготовлено і направлено до Комітету Верховної Ради України пропозиції щодо проекту Закону України «Про оренду державного та комунального майна» (реєстр. №1055 від 29.08.2019 р.) та альтернативного законопроекту (реєстр. №1055-1 від 06.09.2019 р.) в частині майна НАН України і національних галузевих академій наук.

8. Підготовлено проект Закону «Про військову поліцію України». Обговорено (презентовано) під час проведення 29 жовтня 2019 р. Міжнародної науково-практичної конференції «Система

військової юстиції у забезпеченні національної безпеки України» за участі представників Верховної Ради України, суб'єктів сектору безпеки і оборони, інших державних органів, навчальних закладів і наукових установ України, а також представників посольств країн-членів ЄС і НАТО в Україні.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період для вищих та центральних органів державної влади підготовлено 43 документа наукових висновків, пропозицій та зауважень, зокрема:

1. На запит Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності А. А. Кожем'якіна підготовлений науково-правовий висновок щодо застосування положень законодавства України з питань надання за запитом чи зверненням народного депутата України певних відомостей досудового розслідування

2. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу щодо вдосконалення окремих положень у зв'язку із здійсненням спеціального досудового розслідування» (реєстр. № 9353 від 22.12.2018 р.)

3. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про парламентський контроль за дотриманням положень законів в діяльності спеціальних служб та правоохоронних органів держави» (реєстр. № 9462 від 09.01.2019 р.).

4. Науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо особливостей застосування тимчасових положень здійснення спеціального досудового розслідування та судового провадження» (реєстр. № 10077 від 25.02.2019 р.).

5. Пропозиції та зауваження щодо проектів Законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо систем моніторингу стану безпеки» (реєстр. № 10120 від 01.03.2019 р.) та «Про внесення змін до деяких законів України

щодо протидії організованим злочинності» (реєстр. № 10121 від 01.03.2019 р.)».

6. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне збагачення».

7. Пропозиції щодо стану боротьби з організованою злочинністю, підготовлені на звернення Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України (кримінально-правові питання).

8. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за незаконне збагачення» (реєстр. № 10110 від 28 лютого 2019 р.).

9. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів» (реєстр. № 10358 від 03.06.2019 р.).

10. Зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення процедури внесення змін» (реєстр. № 2256 від 11.10.2019).

11. Пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України з метою приведення його положень у відповідність до Висновку Генерального директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи DGI(2018)07 від 12 жовтня 2018 року» № 2411 від 11.11.2019 р.

12. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про обіг зброї» (реєстр. № 12221).

13. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про зброю» (реєстр. № 1222).

14. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за діяння, наслідком яких є введення надзвичайного стану, спричинення техногенної катастрофи, зупинення теплопос-

тачання, водопостачання, електропостачання вивезення відходів» (реєстр. № 2263).

15. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо незастосування строків давності до злочинів, вчинених з метою особистої наживи та незаконного збагачення під час Операції Об'єднаних Сил (ООС), а також посилення кримінальної відповідальності за злочини, скоєні при виконанні державного оборонного замовлення або при продажу військового майна» (реєстр № 1176).

16. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор» (реєстр № 2285).

17. Пропозиції та зауваження щодо проектів Законів України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» (№ 1228 від 02.09.2019 р.) та «Про детективні послуги» (№ 1228-1 від 20.09.2019 р.).

18. На звернення судді Касаційного кримінального суду в складі Верховного Суду Н. В. Білик (із супровідним листом за підписом вченого секретаря Науково-консультативної ради при Верховному Суді Л. М. Лобойка) був підготовлений науково-правовий висновок щодо окремих питань застосування ч. 2 ст. 194 КК України.

19. На звернення судді Верховного Суду М. В. Мазура (із супровідним листом за підписом вченого секретаря Науково-консультативної ради при Верховному Суді Л. М. Лобойка) був підготовлений науковий висновок стосовно застосування 389-1 КК України.

20. На звернення судді Великої Палати Верховного Суду О. Б. Прокопенка був підготовлений науковий висновок щодо питань судоустрою.

21. На звернення судді Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду С. С. Голубицького був підготовлений науковий висновок щодо вимкнення трудових відносин між фізичними особами в контексті п. 3 ч. 1 ст. 77 КПК України.

22. На звернення судді Великої Палати Верховного Суду Ж. М. Єленіної був підготовлений науковий висновок щодо тлумачення ст. 286 КК України.

23. На звернення судді Великої Палати Верховного Суду Н. О. Марчук був підготовлений науковий висновок стосовно щодо тлумачення статей 152 та 153 КК України.

24. На виконання доручення Вченого секретаря науково-консультативної ради при Верховному Суді Л. М. Лобойка для Касаційного кримінального суду Верховного Суду України підготовлено науковий висновок щодо окремих питань застосування статей 50, 51, 65 КК України.

25. На звернення голови Касаційного кримінального суду С. І. Кравченка підготовлено науковий висновок щодо окремих питань застосування статті 240 КК України.

26. На звернення судді Касаційного кримінального суду Верховного суду І. І. Григор'євої підготовлено науковий висновок щодо окремих питань застосування ч.ч. 3, 4 статті 68 КК України.

27. На звернення судді Касаційного кримінального суду Верховного суду В. В. Короля підготовлено науковий висновок щодо тлумачення та застосування ст. 78 КК України.

28. На звернення Голови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду М. І. Смоковича був підготовлений науковий висновок щодо розрахункової величини, яка підлягає застосуванню при розрахунку розміру посадового окладу судді місцевого суду з 1 січня 2017 року.

29. На звернення судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Желтобрюх І. Л. підготовлено науковий висновок щодо проблемного питання про розмір ставки судового збору, що виникло в процесі розгляду адміністративних справ.

30. На звернення судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Н. М. Мартинюк підготовлено науковий висновок щодо проблемних питань визначення розміру винагороди судді.

31. На звернення Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду О. П. Стародуба підготовлено науковий висновок щодо проблемних питань здійснення дисциплінарного провадження щодо судді, порушених у зверненні судді.

32. На звернення судді Касаційного адміністративного суду в складі Верховного Суду В. С. Шевцова підготовлено науковий

висновок щодо проблемних питань порядку та підстав притягнення до дисциплінарної відповідальності адвоката, порушених у зверненні судді.

33. На запит судді Конституційного Суду України Г. В. Юровської підготовлено науково-правовий висновок щодо відповідності Конституції України положень статті 375 Кримінального кодексу України.

34. На виконання листа заступника Міністра – Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини І. Ю. Ліщини підготовлено науково-правовий висновок щодо розгляду Європейським судом з прав людини справи «Дубовик проти України».

35. Науково-правовий висновок на проект Закону України «Про амністію у 2019 році».

36. Науково-правовий висновок щодо застосування Закону України «Про охорону дитинства».

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період для вищих та центральних органів державної влади підготовлено 28 наукових висновків, пропозицій та зауважень, зокрема:

1. Експертний висновок (коментар), вих. №01-9/1-13 від 28 січня 2019 р., адресат – в.о. Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини Міністерства юстиції України. Експертний висновок підготовлено у відповідь на запит Міністерства юстиції України щодо наявності судового імунітету Представництва Європейського Союзу в Україні у контексті питання Європейського суду з прав людини щодо того, чи мало місце порушення права заявниці (Паленчук Т. Д.) на доступ до суду відповідно до пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у зв'язку з відмовою українських судів розглядати справу заявниці проти Представництва Європейського Союзу в Україні.

2. Науково-правовий висновок на запит судді-доповідача Великої Палати Верховного Суду О. М. Ситнік. У відповідній частині висновку визначено співвідношення понять «терористичний акт»

і «надзвичайна ситуація», підстави відшкодування шкоди, заподіяної терористичним актом тощо.

3. Науково-правовий висновок на запит Великої палати Верховного суду України від 20.05.2019 р. у справі № 14-3цс19 про визнання недійсною Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2016–2017 рр. від 23 серпня 2016 року.

4. Науково-правовий висновок на запит Конституційного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 р. № 2704-VIII.

5. Науково-правовий висновок на запит Конституційного Суду України щодо відповідності законопроекту про внесення змін до ст. 81 Конституції України (реєстр. № 1027) вимогам ст. ст. 157 і 158 Конституції України.

6. Науково-правовий висновок на запит Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення положень Конституції України про місцеве самоврядування в Україні.

7. Науково-правовий висновок щодо застосування норм Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

8. Науково-правовий висновок щодо застосування норм Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

9. Науково-правовий висновок щодо застосування норм Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

10. Науково-правовий висновок щодо правового режиму майна Публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» та сфери дії постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2017 р. № 95 «Про забезпечення ефективного використання газорозподільних систем або їх складових».

11. Науково-правовий висновок щодо договору про організацію перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування, підготовлений на підставі частини 7 статті 303 Господарського процесуального кодексу України, ст. 47 Закону України «Про

судоустрій та статус суддів», пунктів 1.2, 2.8, 3.2, 3.3 Положення про Науково-консультативну раду при Верховному Суді.

12. Науково-правовий висновок щодо застосування положень статті 88 Закону України «Про нотаріат», підготовлений на підставі частини 7 статті 303 Господарського процесуального кодексу України, ст. 47 Закону України «Про судоустрій та статус суддів», пунктів 1.2, 2.8, 3.2, 3.3 Положення про Науково-консультативну раду при Верховному Суді.

13. Науково-правовий висновок щодо необхідності розмежування порядків, яким скасовано рішення суду, зокрема у справі про відшкодування моральної шкоди, завданої каліцтвом. За зверненням секретаря Пленуму, судді Верховного Суду Луспеника Д. Д.

14. Науково-правовий висновок щодо застосування норм Цивільного процесуального кодексу України, які врегульовують розгляд та перегляд малозначних справ. За зверненням судді Верховного суду Луспеника Д. Д.

15. Науково-правовий висновок на звернення Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Б. І. Гулько щодо застосування у судовій практиці частини другої та третьої ст. 1254 ЦК (конкуренція заповітів).

16. Науково-правовий висновок на звернення Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Б. І. Гулько про застосування частини 6 ст. 32, ч. 6 ст. 36 КЗпП України.

17. Науково-правовий висновок на звернення Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Б. І. Гулько стосовно прийняття спадщини та початку перебігу позовної давності.

18. Науково-правовий висновок на звернення Голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду Б. І. Гулько за запитом судді В. В. Пророка про стягнення грошових коштів, процентів за користування, трьох відсотків річних та звернення стягнення на предмет іпотеки.

19. Науково-правовий висновок на звернення Голови Касаційного адміністративного суду М. І. Стеценка про застосування ч. 4 ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни».

20. Науково-правовий висновок на звернення вченого секретаря Науково-консультативної Ради при Верховному Суді про засто-

сування ст. 35, ст. 36 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» щодо відшкодування шкоди при обов'язковому страхуванні цивільної відповідальності.

21. Наукова позиція для Конституційного суду України на конституційне подання 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень першого речення частини першої статті 13, частини першої статті 14 Конституції України.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

За звітний період для вищих та центральних органів державної влади підготовлено 20 документів, а саме:

1. Науково-правовий висновок на звернення народних депутатів України О. О. Скрипника, О. В. Співаковського до проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо стимулювання інноваційної діяльності бюджетних установ».

2. Науково-правовий висновок на звернення народних депутатів України О. В. Мовчан, Р. А. Підласи, О. О. Шуляка, Д. С. Костюка, В. Ю. Безгіна, О. І. Шипайло, А. В. Жупанина щодо доцільності прийняття та обґрунтованості проектів Закону України «Про оренду державного та комунального майна».

3. Науково-правовий висновок на звернення народних депутатів України Ю. В. Тимошенко, С. В. Соболева, С. В. Власенка, І. І. Крулька, В. О. Наливайченка до проекту Закону України «Про податковий суверенітет та офшорні компанії».

4. Науково-правовий висновок на звернення народного депутата України В. В. Бондаря щодо забезпечення правильного застосування норм Закону України від 16.09.2014 р. № 1682-VII «Про очищення влади».

5. Науково-правовий висновок на звернення народного депутата України І. В. Луценка щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення функціонування банківських установ щодо яких у судовому

порядку скасовано постанови Національного банку України та рішення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про віднесення банку до категорії неплатоспроможних та введення тимчасової адміністрації та/або відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку» та проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення функціонування банківських установ щодо яких у судовому порядку скасовано постанови Національного банку України та рішення фонду гарантування вкладів фізичних осіб про віднесення банку до категорії неплатоспроможних та введення тимчасової адміністрації та/або відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку».

6. Науково-правовий висновок на звернення народного депутата України В. В. Новинського до проекту Закону України «Про встановлення державної допомоги постраждалим учасникам подій, що відбулися 2 травня 2014 року в місті Одесі та спричинили тяжкі наслідки, а також членам їх сімей».

7. Науково-правовий висновок на звернення Міністерства освіти і науки до проекту Закону України «Про Національну систему кваліфікацій».

8. Науково-правовий висновок за запитом Комітету Верховної ради України з питань, освіти, науки та інновацій про підготовку відповіді щодо відповідності чинному законодавству України рішення Черкаської обласної ради від 25.10.2019 р. № 32-64\VII «Про звернення депутатів Черкаської обласної ради про внесення змін до законодавства України щодо працевлаштування випускників вищих та середніх медичних закладів, підготовка яких здійснювалася за державним замовленням».

9. Науково-правовий висновок на звернення судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду України Н. М. Коваленка, щодо проблемних питань, пов'язаних із застосуванням норм права в процесі розгляду адміністративних справ.

10. Науково-правовий висновок на звернення судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду України М. І. Смоковича щодо зразкової справи за позовом особи до військової частини про визнання бездіяльності протиправною та

зобов'язання військової частини нарахувати і виплатити грошову компенсацію за невикористані календарні дні додаткової відпустки як учаснику бойових дій за період 2015 по 2018 рік.

11. Науково-правовий висновок на звернення судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду України М. І. Смоковича щодо проблемних питань, пов'язаних з застосуванням ст. 118 Земельного кодексу України.

12. Науково-правовий висновок на звернення судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду України М. І. Смоковича щодо проблемних питань зарахування заробітної плати для обчислення пенсії певних сум, виплат, зокрема, північної надбавки (процентної надбавки до заробітної плати за стаж роботи в районах Крайньої Півночі та прирівняних до них районах), фактично отримуваної працівником у період роботи у цих районах після 1991 року.

13. Науково-правовий висновок на звернення судді Великої Палати Верховного Суду Л. І. Рогач щодо проблемних питань, пов'язаних з застосуванням п. 16 ч. 1 ст. 4 КАС України.

14. Науково-правовий висновок на звернення судді Великої Палати Верховного Суду Ситніка О. М. щодо визначення правової природи Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2016–2017 роки; оскарження Генеральної угоди з підстави невключення Федерації профспілок до спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок; в якому суді підлягає розгляду спір між Федераціями профспілок з приводу формування спільного представницького органу, який виступає стороною Генеральної угоди.

15. Науково-правовий висновок на звернення Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України, щодо проблемних питань, пов'язаних із реалізацією звільненням працівником порядку пред'явлення вимоги про проведення розрахунку у випадку, якщо працівник у день звільнення не працював.

16. Науково-правовий висновок на звернення Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України, щодо необхіднос-

ті отримання попередньої згоди виборного органу профспілки у разі звільнення працівника на підставі п. 6.ч. 1.ст. 36 КЗпП України.

17. Науково-правовий висновок щодо проблемних питань, пов'язаних з застосуванням норм права, які зазначені у ст. 245 ЦК України.

18. Пропозиції та зауваження на звернення Державного експерта експертної групи з питань фінансових механізмів та інвестицій Директорату інновацій та трансферу технологій Міністерства освіти і науки України Лихачової Ю. О., щодо державного сприяння забезпечення участі українського бізнесу у фінансуванні пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, інноваційної діяльності, новітніх технологій та залучення місцевих органів влади до партнерства з експертної і наукової спільноти.

19. Пропозиції та зауваження за зверненням Міністерства освіти і науки України від 07.08.2019 р. № 1/11-7277 щодо проекту плану заходів на 2019–2021 роки з реалізації Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності до 2030 року.

20. Пропозиції та зауваження за зверненням Державного експерта експертної групи з питань фінансових механізмів та інвестицій Директорату інновацій та трансферу технологій Міністерства освіти і науки України Вольвача М. М., щодо проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій».

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

За звітний період для вищих та центральних органів державної влади підготовлено 28 наукових висновків, пропозицій та зауважень, зокрема:

1. Науково-консультативний висновок щодо проекту Постанови Верховної Ради України «Про встановлення порядку обчислення часу на території України».

2. Науково-консультативний висновок щодо проекту Постанови Верховної Ради України «Про скасування переведення годин-

ника на літній і зимовий час та встановлення порядку обчислення часу на території України».

3. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до ст. 4 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо забезпечення доступності необхідними публічними послугами».

4. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про адміністративну процедуру».

5. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про географічні назви» щодо удосконалення діяльності, пов'язаної із встановленням, унормуванням, обліком, реєстрацією, використанням та збереженням географічних назв».

6. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про мови в Україні».

7. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про порядок застосування мов в Україні».

8. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про всеукраїнський референдум».

9. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ».

10. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про місто Київ – столицю України».

11. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми за народною ініціативою».

12. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про місцевий референдум».

13. Науково-консультативний висновок щодо проекту Закону України «Про всеукраїнський референдум».

14. Науково-консультативний висновок за зверненням Єдиного Я. Б. про законодавче врегулювання районних у місті адміністрацій.

15. Науково-консультативний висновок за зверненням судді-доповідача Конституційного Суду України Тупицького О. М. з пи-

тання відповідності законопроекту про внесення змін до статей 76 та 77 Конституції України (щодо зменшення конституційного складу Верховної Ради України та закріплення пропорційної виборчої системи) вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

16. Науково-консультативний висновок за зверненням судді Конституційного Суду України О. Первомайського щодо питань правового статусу столиці України – міста Києва.

17. Науково-консультативний висновок за зверненням Представника Президента України у Конституційному Суді України Веніславського Ф. В. щодо питань, порушених в конституційному поданні 62 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України від 21 травня 2019 року № 303 «Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України та призначення позачергових виборів».

18. Науково-консультативний висновок за зверненням Міністерства освіти і науки України, щодо використання в процесі передвиборної агітації приміщень, що належать закладам освіти, у тому числі їх оренди, для проведення зборів громадян, інших зустрічей з виборцями та відповідності цих дій положенням виборчого законодавства та законодавства в сфері освіти.

19. Науково-консультативний висновок за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду України Гімона М. М. щодо застосування норм, які були визнані неконституційними, та правових наслідків такого визнання.

20. Науково-консультативний висновок за зверненням судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Шипуліної Т. М. щодо проблемних питань, пов'язаних із застосуванням норм права в процесі розгляду адміністративних справ.

21. Науково-консультативний висновок за зверненням Голови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Смоковича М. І. щодо окремих положень законодавства про проходження та припинення військової служби за контрактом.

22. Науково-консультативний висновок за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Прокопенка О. Б. стосовно застосування норм права, зокрема положень частин першої та третьої

статті 55, пункту 1 частини першої, частин третьої, п'ятої, шостої та восьмої статті 59 КАС України, під час вирішення питання про порядок засвідчення копій документів, якими підтверджується право на представництво юридичних осіб у суді.

23. Науково-консультативний висновок за зверненням судді Великої Палати Верховного Суду Прокопенка О. Б. стосовно застосування норм права під час вирішення питання щодо строку дії визначеного статтею 1 Закону України № 3542-ХІІ особливого періоду та поширення на громадян України, призваних на строкову військову службу, зокрема, зі служби цивільного захисту, встановлених частиною другою статті 39 Закону України № 2232-ХІІ та частинами третьою, четвертою статті 119 КЗпП України гарантій збереження місця роботи, посади і середнього заробітку, а також виплати грошового забезпечення.

24. Науково-консультативний висновок за зверненням Голови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Смоковича М. І. щодо проблемних питань, які виникли в процесі розгляду адміністративної справи та стосуються охоронного договору на пам'ятку культурної спадщини.

IV. НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ЗАМОВЛЕННЯ РЕГІОНІВ

Академія тісно співпрацює не лише з центральними органами державної влади, а й місцевими органами державної влади та органами місцевого самоврядування. З метою підвищення ролі правової науки в розробці та реалізації ефективної регіональної політики та координації наукових досліджень у галузі держави та права всіх установ академією було створено регіональні наукові центри: у червні 1994 р. – Київський регіональний центр, у червні 2009 р. – Донецький та Західний регіональні наукові центри, у березні 2011 р. – Південний регіональний науковий центр.

Основними завданнями регіональних наукових центрів є сприяння місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування у здійсненні ефективної правової політики у відповідних регіонах України; планування та координація науково-дослідної діяльності в галузі держави та права дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів академії, а також усіх структурних підрозділів академії (лабораторій, відділів, секторів тощо), що знаходяться у відповідних регіонах; координація діяльності по формуванню та реалізації науково-технічних програм у галузі держави і права з МОН України, НАН України та галузевими академіями у регіонах України; проведення на замовлення місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних та судових органів, громадських організацій, інших юридичних чи фізичних осіб наукових досліджень, підготовка експертних висновків, юридичних довідок тощо; проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень; організацію та проведення наукових конференцій, круглих столів, семінарів та інших наукових заходів; здійснення просвітницької діяльності, сприяння підвищенню інтелектуального потенціалу у відповідних регіонах України; інтеграцію юридичної науки та освіти тощо.

Так, членами Київського регіонального центру у 2019 р. підготовлено 32 науково-правових висновки щодо правозастосовної

діяльності. Науковці Київського регіонального центру взяли участь у підготовці 14 проектів нормативно-правових актів. Київський регіональний центр виступив організатором та співорганізатором 13 наукових заходів (конференцій, семінарів, «круглих столів» тощо).

Донецьким регіональним науковим центром у 2019 році розроблено 2 законопроекти, підготовлено 3 експертні висновки до законопроектів та проектів інших нормативно-правових актів, надано 27 науково-правових висновків щодо правозастосовної діяльності. Членами Донецького регіонального наукового центру підготовлено 54 науково-правових висновків на замовлення місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Західним регіональним науковим центром у 2019 р. підготовлено 9 науково-правових висновків щодо правозастосовної діяльності для судових та правоохоронних органів. Члени Західного регіонального наукового центру взяли участь у 28 наукових заходах (конференціях, семінарах, «круглих столах» тощо).

Члени Південного регіонального наукового центру у 2019 р. розробили 7 проектів законів за зверненням центральних органів державної влади, надали 2 науково-правових висновки на законопроекти, підготували 30 наукових висновків щодо правозастосовної діяльності для Конституційного Суду України та Верховного суду. Південний регіональний науковий центр виступив організатором та співорганізатором 22 наукових заходів.

У звітному періоді установами академії підготовлено науково-правові висновки для Харківської обласної державної адміністрації, Харківської обласної ради, Харківської міської ради, а також для обласних, міських та районних правоохоронних і судових органів Київської, Вінницької, Дніпропетровської, Одеської, Запорізької, Сумської, Черкаської, Львівської, Закарпатської та інших областях.

Так, для органів державного управління на місцях, органів місцевого самоврядування, правоохоронних і судових органів, державних підприємств, установ та організацій, навчальних закладів здійснено: розробку проектів нормативно-правових актів,

їх наукову експертизу, аналіз чинного законодавства з окремих питань; надано пропозиції щодо його вдосконалення; проведено відповідні консультації тощо.

У цілому науково-дослідними інститутами академії за звітний період на замовлення регіонів було підготовлено 10 науково-правових висновків, пропозицій, зауважень та роз'яснень до відповідних нормативно-правових актів. Зокрема, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування надав 3 науково-консультативних висновки та 3 науково-методичних роз'яснення щодо окремих положень законодавства про місцеве самоврядування; Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності – 3, Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса – 1.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

За зверненнями секретаря Харківської міської ради надані науково-методичні роз'яснення окремих положень законодавства про місцеве самоврядування в Україні:

1. Щодо підстав і порядку здійснення секретарем сільської, селищної, міської ради повноважень сільського, селищного, міського голови у разі неможливості виконання ним своїх повноважень.

2. Щодо порядку реалізації частини четвертої статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

3. Щодо мови звернень громадян до органів місцевого самоврядування та комунальних підприємств.

Надані науково-консультативні висновки:

1. За зверненням уповноваженої особи ініціативної групи Івано-Шийчинської сільської громади О. Ф. Трофіменко щодо відповідності Конституції України та вимогам чинного законодавства дій депутатів Івано-Шийчинської сільської ради Богодухівського району Харківської області.

2. За зверненням секретаря Харківської міської ради щодо пропозицій голови Молодіжної ради при Харківському міському голо-

ві Лазарева М. В. про внесення змін до Статуту територіальної громади міста Харкова.

3. За зверненням секретаря Харківської міської ради щодо позицій депутата Харківської міської ради Колоса А. Л. про внесення змін до Статуту територіальної громади міста Харкова.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді Інститутом на замовлення регіональних суб'єктів було виконано 3 наукових дослідження об'єктів інтелектуальної власності (надалі – ОІВ), а саме:

1. За запитом в.о. заступника начальника Одеської митниці Державної Фіскальної Служби О. Виноградова щодо дослідження корисної моделі за патентом України №92464. За результатами дослідження підготовлено Висновок експерта №1253 (0,93 друк. арк.). Висновок передано до Одеської митниці ДФС.

2. За ухвалою Орджонікідзевського районного суду міста Запоріжжя від 21.01.2019 р. у ц/с №335/3644/16-ц щодо використання кожної ознаки винаходу, що включена до незалежного пункту формули за патентом №92466 для виготовлення квасу ТМ «Ярило». За результатами дослідження експертом підготовлено Висновок експерта №1256 (1,06 друк. арк.). Висновок передано до суду.

3. За ухвалою Запорізького апеляційного суду від 13.05.2019 р. у ц/с №2-3659/11 щодо стягнення збитків заподіяних порушенням прав на винахід за патентом №92468 та корисну модель за патентом №12019, якими охороняються спосіб виробництва квасу. За результатами дослідження підготовлено Висновок експерта №1267 (0,87 друк. арк.). Висновок передано до суду.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Протягом звітного періоду науковцями Інституту на замовлення регіонів було підготовлено:

1. Стратегічні напрями забезпечення публічного порядку і безпеки на території Харківської області на 2020 рік. Серед стратегічних напрямів зазначені: профілактика вандалських проявів, запобігання фальсифікації підакцизних товарів та харчових продуктів, протидія злочинам, що вчиняються на ґрунті расової, національної, релігійної та іншої нетерпимості, запобігання суїцидам у підлітковому середовищі, захист тварин від жорстокого поводження з ними та формування культури гуманного ставлення до них, запобігання вчиненню злочинів у паливно-енергетичній сфері. Окреслені завдання для реалізації кожного стратегічного напрямку.

V. УЧАСТЬ АКАДЕМІЇ У ЗАКОНОПРОЕКТНІЙ РОБОТІ

Важливим напрямком науково-дослідницької діяльності інститутів академії є розробка і правова експертиза законопроектів та інших нормативно-правових актів, внесення відповідних змін, розробка рекомендацій та пропозицій, що є однією з форм упровадження результатів наукової діяльності. Так, на виконання бюджетної програми 6581040 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури» науково-дослідні інститути академії взяли участь у розробці 48 проектів законів та інших нормативно-правових актів.

На виконання бюджетної програми 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України» члени академії взяли участь у підготовці 22 законопроектів.

Академіки та члени-кореспонденти Національної академії правових наук України взяли участь у розробці близько 190 проектів законів та інших нормативно-правових актів, серед яких: Проекти кодексів «Про кримінальні проступки», «Про екологічну безпеку України», проекти Законів України «Про нормативно-правові акти», «Про всеукраїнський та місцеві референдуми за народною ініціативою», «Про податковий суверенітет та офшорні компанії», «Про сервісні послуги та сервісні центри Міністерства внутрішніх справ України», «Про муніципальну варту», «Про порядок застосування мов в Україні» «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про приватну детективну (розшукову) діяльність», «Про зброю», «Про обіг земель сільськогосподарського призначення», «Про адміністративну процедуру», «Про вищу юридичну (правничу) освіту та допуск до юридичної професії», та багато інших.

Члени академії на постійній основі беруть участь у діяльності близько 30 робочих груп із розроблення законів та інших нормативно-правових актів, серед яких слід виділити Комісію з питань

правової реформи, утворену Указом Президента України від 7 серпня 2019 року (співголовою комісії є член-кореспондент НАПрН України – Буроменський М. В., членами комісії є: Барабаш Ю. Г., Баулін Ю. В., Гришук В. К., Гуторова Н. О., Заець А. П., Капліна О. В., Козюбра М. І., Копиленко О. Л., Кузнєцова Н. С., Навроцький В. О., Петришин О. В., Стрельцов Є. Л., Шило О. Г.). Основним завданням Комісії є сприяння подальшому розвитку правової системи України на основі конституційних принципів верховенства права, пріоритетності прав і свобод людини і громадянина з урахуванням міжнародних зобов'язань України.

Члени відділення цивільно-правових наук академії входять до складу Робочої групи щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України, утвореної постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 року № 650 (членами групи є: Довгерт А. С., Кохановська О. В., Кузнєцова Н. С., Майданик Р. А., Стефанчук Р. О.). Основними завданнями робочої групи є проведення комплексного аналізу існуючого цивільного законодавства України та визначення сфер приватноправових відносин, які потребують приведення у відповідність із світовими тенденціями розвитку приватного права; вивчення досвіду європейських країн щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України; підготовка пропозицій щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України.

Наказом Міністра юстиції України від 25 листопада 2019 року за № 3630/5 була створена робоча група з розробки проекту Закону України «Про нормативно-правові акти», до складу якої увійшли члени Національної академії правових наук України, зокрема: Лук'янов Д. В., Петришин О. В., Святоцький О. Д., Стефанчук Р. О.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У 2019 році співробітниками Інституту було підготовлено 8 (вісім) законопроектів відповідно до показників паспорту бюджетної програми, проектів інших актів на замовлення органів державної влади, в тому числі на виконання бюджетної програми:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо відшкодування майнової шкоди за порушення авторського права і суміжних прав». Законопроект розроблено з метою удосконалення захисту авторського права і суміжних прав у частині відшкодування майнової шкоди за порушення авторського права і суміжних прав. Законопроект направлений в комітет Верховної Ради України з питань правової політики.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо правової охорони окремих об'єктів авторського права». Законопроект розроблено з метою удосконалення положень законодавства в частині правової охорони фотографічних творів, на виконання вимог щодо приведення законодавства України у відповідність до законодавства Європейського Союзу, зокрема в частині узгодження норм права інтелектуальної власності з положеннями Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони та відповідно до вимог Указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». Законопроект направлений в комітет Верховної Ради України з питань правової політики.

3. Пропозиції до підзаконного акту «Про внесення змін та доповнень до «Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів» та до «Інструкції про організацію та проведення судових експертиз та експертних досліджень». Надано пропозиції щодо вдосконалення законодавчих та підзаконних актів, що регулюють правовідносини у сфері судової експертизи та пропонується внести зміни щодо строку дії Свідоцтва експерта в «Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів». Зміни запропоновані для внесення до «Інструкції про організацію та проведення судових експертиз та експертних досліджень» стосуються недоцільності зазначення у висновку експерта відомостей про попередження (обізнаність) експерта про кримінальну відповідальність за відмову від надання висновку. Направлено до Міністерства юстиції України.

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення». Законопроект розроблено з метою удосконалення окремих норм, які посилюють відповідальності за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, а також з метою реалізації завдань, пов'язаних з адаптацією українського законодавства до стандартів ЄС, відповідно до Глави 9 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, та Указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року». Законопроект направлено до комітету Верховної Ради України з питань правової політики.

5. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про інноваційну діяльність» (щодо формування інтелектуально-інноваційного середовища, інноваційного підприємництва, інтенсифікації та управління інтелектуальними активами). Законопроект розроблено з метою удосконалення розширення та поглиблення інноваційної діяльності в Україні під впливом формування інтелектуально-інноваційного середовища, інноваційного підприємництва, інтенсифікації та управління інтелектуальними активами з урахуванням сфери інтелектуальної власності. Законопроект направлений Голові комітету з питань економічного розвитку Верховної Ради України Наталусі Д. А. та Голові комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України Бабаку С. В.

6. Проект Закон України про внесення змін до Закону України «Про національну безпеку України». Законопроект встановлює правову основу захисту інтелектуального потенціалу як складової національної безпеки України та необхідність забезпечення інтелектуальної безпеки держави. Законопроект направлений Голові комітету з питань економічного розвитку Верховної Ради Наталусі Д. А. та Голові комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки Верховної Ради України Завітневичу О. М.

7. Проект Закону України про внесення змін до законодавства України у сфері патентного права (у частині статей з питань патентування у складі проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення доступності лікарських засобів для громадян») (реєстр. №2089 від 06.09.2019 р.).

Законопроект відповідає рекомендаціям, які Інститут надавав ВООЗ та ПРООН, та озвучувалися на Політичному діалозі високого рівня 25.10.2017 р. щодо ефективності гнучких положень Угоди ТРІПС та паралельного імпорту лікарських засобів для зменшення їх ціни та забезпечення доступу до якісних та дешевших препаратів. Разом з тим, Інститут вважає, що ст. 6 законопроекту має бути сформульована у відповідності до норм, запропонованих законопроектом №9385 від 10.12.2018 р. таке формулювання зазначеної статті дозволить уникнути негативних наслідків так званого «патентного тролінгу» та підвищити якість правової охорони винаходів і корисних моделей в Україні. Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування.

8. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо правового регулювання об'єктів авторського права і суміжних прав у цифровому середовищі». Законопроект розроблено з метою визначення умов правової охорони об'єктів, форма вираження яких відповідає формі вираження творів і які утворені в результаті діяльності комп'ютерної програми (програм) без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні таких об'єктів. Законопроект направлений в комітет Верховної Ради України з питань правової політики.

У 2019 році науковці Інституту прийняли участь у 4 робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів, а саме:

1. Робоча група Міністерства освіти і науки України щодо внесення змін до Закону України «Про наукові парки».

2. Робоча група Комітету Верховної ради України з питань науки, освіти та інновацій по доопрацюванню проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав».

3. Робоча група на базі Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України щодо розробки законопроекту про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав

(стосовно імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом, а також інших міжнародних договорів у сфері з авторського права і суміжних прав).

4. Координаційна рада, організована Національним офісом інтелектуальної власності за дорученням Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, щодо розробки проекту Національної стратегії інтелектуальної власності України на виконання Меморандуму співробітництва МЕРТ з ВОІВ.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

У 2019 році науковці інституту взяли участь у підготовці 16 нормативно-правових актів, а саме:

1. Підготовлено пропозиції про запровадження в межах спеціальності 081 – «Право» змін до спеціалізацій для включення їх (п.5) п.1 ст.18 Закону «Про вищу освіту» до єдиної бази даних, запроваджених закладами вищої освіти спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, формування (уточнення) єдиного переліку спеціальностей (п.6 Перехідних та прикінцевих положень Закону «Про вищу освіту») та організації подальшої підготовки здобувачів вищої освіти та навчально-науковому і науковому рівнях. Направлені в Міністерство освіти і науки України та до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

2. Підготовлено відповідь на запит судді Конституційного суду України С. Шевчука щодо відповідності Конституції України окремих положень статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12.1993 № 3759-ХІІ зі змінами, статей 15, 151, 26 Закону України «Про кінематографію» від 13.01.1998 № 9/98-ВР зі змінами.

3. Підготовлено і направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти пропозиції до проекту рішення Комітету Верховної Ради України з питань науки та освіти про стан і законодавче забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти на освітньо-науковому і науковому рівнях.

4. Підготовлено і направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти пропозиції щодо захисту прав і свобод

людини в інформаційній сфері відповідно до законодавства ЄС, країн-членів ЄС, США, КНР, Японії в контексті підготовки до парламентських слухань на тему «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки».

5. Підготовлено і направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти пропозиції щодо змін і доповнень до проекту рекомендацій парламентських слухань на тему «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки».

6. Підготовлено і направлено до президії НАПрН України пропозиції до проекту Положення щодо планування обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних робіт в Національній академії правових наук України.

7. Підготовлено і направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти пропозиції до проекту рекомендацій Парламентських слухань на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки».

8. Підготовлено і направлено до Національної академії правових наук України пропозиції щодо змін до Положення «Про порядок обрання дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів та іноземних членів (вих. № 70 від 28.05.2019 р.).

9. Підготовлено і направлено до Комітету Верховної Ради України пропозиції щодо проекту Закону України «Про оренду державного та комунального майна» (реєстр. № 1055 від 29.08.2019 р.) та альтернативного законопроекту (реєстр. № 1055-1 від 06.09.2019 р.) в частині майна НАН України і національних галузевих академій наук.

10. Підготовлено і направлено до РНБО України пропозиції до проекту рішення РНБО України «Про заходи щодо розвитку національної системи кібернетичної безпеки України», довідку щодо проблем правового регулювання та першочергових заходів у сфері забезпечення кібернетичної безпеки України.

11. Підготовлено і направлено до НАН України та НАПрН України зауваження і рекомендації до проекту Державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності.

12. Підготовлено пропозиції для підготовки плану реалізації Концепції боротьби з тероризмом в Україні, затвердженої Указом Президента України від 05.03.2019 р. № 53/2019.

13. Підготовлено і направлено до головного юридичного управління Апарату ВР України пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» (№ 1032 від 29.08.2019 р.).

14. Підготовлено проект Закону «Про військову поліцію України».

15. Підготовлено і направлено до Ради національної безпеки і оборони України пропозиції до проекту Стратегії національної безпеки України.

16. Підготовлено і направлено до Національного інституту стратегічних досліджень пропозиції щодо робочого варіанту проекту «Стратегії національної безпеки України-2019» .

У звітний період науковці НДПП НАПрН України взяли участь у роботі 6 робочих груп по розробці законопроектів та інших нормативно-правових актів:

1. Робоча група з розробки проектів законів України про Парламентський контроль за дотриманням положень законів в діяльності спеціальних служб та правоохоронних органів держави.

2. Робоча група з розробки проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про державну охорону органів державної влади та посадових осіб».

3. Робоча група з розробки проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України».

4. Робоча група НАН України з підготовки пропозицій до проекту Державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності, а також реформування НАН України і галузевих академій наук України.

5. Робоча група РНБО України з розробки Стратегії національної безпеки України.

6. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності щодо опрацювання змін і доповнень до Закону України «Про прокуратуру».

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

У звітному році інститут, на виконання паспорту бюджетної програми, взяв участь у розробці 7 законопроектів, а саме:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо надання відпусток засудженим до обмеження або позбавлення волі», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього. У законопроекті відмічено, що відповідно до ст. 45 Конституції України кожен, хто працює, має право на відпочинок. Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки. Європейські тюремні правила (далі – ЄТП) у ст. 103.6 закріплюють, що повинна існувати система відпусток з тюремного закладу як невід’ємна частина повного режиму для засуджених ув’язнених. У чинному законодавстві інших зарубіжних країн також передбачається можливість надання відпусток засудженим до позбавлення волі.

Всупереч рекомендаціям ЄТП та за умови ігнорування зарубіжного досвіду щодо надання відпусток засудженим, у Кримінально-виконавчому кодексі України, який набув чинності з 01.01.2004 р. відсутня норма, яка надає право засудженим, що відбувають покарання у виді обмеження чи позбавлення волі, щорічної відпустки. Отже, в цій частині національне кримінально-виконавче законодавство не відповідає Конституції України, ЄТП та міжнародній практиці щодо надання щорічних відпусток засудженим особам до обмеження або позбавлення волі. У законопроекті запропоновано внести зміни до КВК, що передбачатимуть закріплення право засуджених, що відбувають покарання у виді обмеження чи позбавлення волі, на щорічну відпустку. Проект закону направлено до Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України. На підготовлений документ отримано лист-впровадження.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінально-виконавчого кодексу України та «Про пробацию» щодо кримінального покарання у виді обмеження

волі», пояснювальну записку та порівняльні таблиці щодо нього. У пояснювальній записці відмічено, що Міжнародна спільнота на рівні Організації Об'єднаних націй та Ради Європи рекомендує широко застосовувати громадські санкції, які б дозволяли не виключати правопорушників із суспільства. Комітет Міністрів Ради Європи у Рекомендації CM/Rec (2014) пропонує державам-членам широко застосовувати електронний моніторинг, який забезпечує ефективний контроль правопорушників у суспільстві і допомагає запобігти злочинам.

Обмеження волі як вид покарання, що передбачений у ст. 61 Кримінального кодексу України (далі – КК), з урахуванням необхідності вдосконалення кримінально-виконавчої системи та законодавства не є абсолютно ефективним видом покарання. Станом на 1 листопада 2019 р. 1426 засуджених до обмеження волі, відбувають покарання у 14-ти виправних центрах, які облаштовані парканами, КПП, і ці атрибути, характерні для виправних колоній, майже нівелюють різницю між обмеженням волі і позбавленням волі на певний строк. Отже в тих реаліях, що склалися, обмеження волі характеризується не тільки наглядом без ізоляції, як це передбачено ст. 61 КК України, але й фізичною ізоляцією особи у виправному центрі. Міністерство юстиції не вбачає різниці між виправними колоніями і виправними центрами. Підтвердження цього є Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, оскільки ці Правила є єдиними для позбавлення волі на певний строк, довічного позбавлення волі, обмеження волі і арешту.

Згідно із Законом України «Про пробацію» органи пробації в межах наглядової пробації виконують функцію направлення засуджених до обмеження волі для відбування покарання до виправних центрів, що не зовсім відповідає визначенню наглядової пробації, як здійснення наглядових та соціально-виховних заходів щодо засуджених.

За законодавством більшості зарубіжних країн (Республіка Білорусь, Азербайджан, Литва, Велика Британія, США, Італія, Франція, ФРН) аналогом обмеження волі як виду покарання є: домашній арешт як вид покарання альтернативний позбавленню волі; чи

електронний нагляд або заборона проживання в певних місцях; встановлення нагляду та ін.

Проект закону направлено до Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у частині вдосконалення кримінальних процесуальних норм, що регулюють оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування», пояснювальну записку та порівняльні таблиці щодо нього.

Метою цього законопроекту є вдосконалення КПК у частині регламентації оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування. У законопроекті пропонується п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України викласти у такій редакції: «законність та обґрунтованість письмового повідомлення про підозру, а також дотримання встановленого законом порядку здійснення повідомлення особи про підозру – підозрюваним, його захисником чи законним представником». Проект закону направлено до Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України.

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо терористичного акту та погрози вчинення такого злочину», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього.

Проект Закону має на меті вдосконалення статті й вирішення низки проблем притягнення винних у вчиненні терористичного акту та погрози вчинення такого злочину до кримінальної відповідальності. Пропонується передбачити іншу редакцію назви статті 258 КК України та диспозиції частини першої цієї статті з фіксацією обов'язкових ознак терористичного акту та погрози вчинення терористичного акту як сучасних явищ з впровадженням рекомендацій Ради Європи від 13 червня 2002 р. На підготовлений документ отримано лист-впровадження від Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності.

5. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо редакції статті 126¹ «Домашнє насильство», пояснювальну записку та порівняльну таблицю щодо нього.

У законопроекті запропоновано: зміни до частини першої статті 126¹ КК України у частині визначення домашнього насильства, доповнення статті 126¹ КК України частиною другою, яка визначає кримінальну відповідальність за вчинення домашнього насильства щодо двох чи більше осіб або неповнолітньої особи, або вчинене особою, яка має судимість за цей злочин) та приміткою, в якій додатково роз'яснюються особливості домашнього насильства; виключити адміністративну відповідальність за домашнє насильство. Проект закону направлено до Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України.

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України (в частині встановлення кримінальної відповідальності за організацію та участь у оплачуваних політичних масових заходах або примушування до участі у політичних масових заходах)» та пояснювальну записку до нього.

Проектом Закону України пропонується внести зміни до Особливої частини Кримінального кодексу України, а саме: доповнити Розділ V Особливої частини «Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» новою статтею, яка б встановлювала відповідальність за організацію та участь у оплачуваних політичних масових заходах або за примушування до участі у політичних масових заходах. Проект закону направлено до Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України.

7. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізму запобігання корупції у діяльності юридичних осіб», пояснювальну записку та порівняльну таблицю до нього.

У законопроекті пропонується закріпити обов'язок керівника, засновників (учасників) юридичної особи, а також уповноважених ними осіб проводити антикорупційну перевірку наявних або потенційних ділових партнерів юридичної особи з метою оцінки наявності корупційних ризиків. Так само у Законі України «Про запобігання корупції» пропонується закріпити такі додаткові гарантії виконання антикорупційної програми юридичної особи: антико-

рупційна програма є обов'язковою для виконання усіма працівниками юридичної особи, включаючи посадових осіб усіх рівнів, керівника, засновників (учасників), а також для усіх суб'єктів господарської діяльності (філій, підрозділів, дочірніх підприємств), над якими вона здійснює контроль; антикорупційна програма застосовується юридичною особою у її правовідносинах із діловими партнерами, у тому числі органами державної влади та органами місцевого самоврядування; Національне агентство затверджує Типову антикорупційну програму юридичної особи, положення якої повинні враховуватися при розробці антикорупційних програм. Водночас пропонується розширити перелік юридичних осіб, які є учасниками процедури закупівлі відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі».

Також передбачається встановити адміністративну відповідальність за порушення посадовою чи службовою особою юридичної особи вимог антикорупційної програми, що призвели до вчинення корупційного правопорушення, а також порушення порядку та строків проведення періодичної оцінки корупційних ризиків у діяльності юридичної особи. Проект закону направлено до Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

На виконання показників паспорта бюджетної програми 6581040 Інститутом було розроблено 8 законопроектів:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України (щодо удосконалення процедури застосування заходів забезпечення позову вжитих у справі, яка передана на розгляд міжнародного комерційного арбітражу, третейського суду). Направлений до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Господарського кодексу України щодо здійснення господарсько-торговельної діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних/цифро-

вих технологій». Направлено Народному депутату України І. Р. Калауру.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до чинного законодавства щодо вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин в Україні», яким запропоновано зміни, що спрямовані на вдосконалення окремих положень Цивільного кодексу України, Закону України «Про акціонерні товариства», Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», що мають на меті забезпечити належну реалізацію корпоративних прав учасників, окреслити інститут цивільно-правової відповідальності в корпоративних відносинах, деталізувати деякі питання управління в товариствах з обмеженою та додатковою відповідальністю. Направлено Народному депутату України І. Р. Калауру.

4. Проект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення системи державної допомоги суб'єктам господарювання». Направлено Народному депутату України І. Р. Калауру.

5. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства» щодо удосконалення правового регулювання обов'язкового продажу акцій». Направлено Народному депутату України І. Р. Калауру.

6. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення верховенства права у захисті основних прав і свобод людини і громадянина». Лист Народного депутата України Помазанова А. В. від 18.02.2019 №063/1-01про реєстрацію законопроекту №10061 від 15.02.2019.

7. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності». Лист відповідь, про те що вказаний законопроект подано І. В. Венедіктовою як суб'єктом законодавчої ініціативи до Верховної Ради України, опрацьовано у комітетах Верховної Ради України з питань правової політики та з питань економічного розвитку.

8. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання порядку виїзду дитини за межі Украї-

ни». Лист відповідь Уповноваженого Президента України з прав дитини М. Кулеби про подання його до Верховної Ради України, №0954 від 29.08.2019, прийнято в першому читанні.

Крім того, науковці інституту взяли участь у розробці 2 законопроектів за власною ініціативою, а саме:

1. Проект Закону України №2255 від 10.10.2019 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності».

2. Проект Закону України №2659 від 20.12.2019 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту права власності».

Науковці Інституту взяли участь у 1 робочій групі по розробці проектів нормативно правових актів, а саме:

1. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму щодо законопроекту №6647 від 23.06.2017 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку виїзду дитини за межі України».

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У звітному році Інститутом розроблено 4 законопроекти на виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040, а саме:

1. Проект Закон України «Про внесення змін до законодавства щодо функціонування національної інноваційної системи» стосовно вдосконалення категоріального апарату.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до законодавства щодо забезпечення господарської діяльності (щодо розвитку туристичної галузі)».

3. Проект Закону України «Про внесення змін до законодавства щодо забезпечення господарської діяльності (щодо сприяння підприємству в Україні)».

4. Проект Закону України «Про внесення змін у деякі законодавчі акти з питань удосконалення цифрової інфраструктури і трансферу технологій».

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

На виконання показників паспорта бюджетної програми 6581040 Інститутом було розроблено 5 законопроектів:

1. Проект Закону України «Про нормативно-правові акти».
2. Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України в частині соціально-економічних прав людини і громадянина».
3. Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади та місцевого самоврядування)».

4. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо адміністративної процедури».

5. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо управління об'єктами права комунальної власності».

Науковці інституту також взяли участь у розробці 2 законопроектів за власною ініціативою, а саме:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження адміністративної процедури державної реєстрації фактів народження та смерті, які відбулися на тимчасово окупованих територіях України».

Проект закону опрацьований Міністерством у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України та спрямований ним на погодження профільним ЦОВВ.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо реалізації права на пенсію» http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67473 (Номер, дата реєстрації: 2083-д від 26.11.2019).

Проект закону спрямований на забезпечення реалізації гарантованого статтею 46 Конституції України права на соціальний захист громадян, зокрема, права на пенсійне забезпечення внутрішньо переміщених осіб, та осіб, які залишилися проживати на тимчасово окупованих територіях України.

Проект внесено народними депутатами України, у тому числі Г. М. Третяковою, головою Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, та Д. В. Лубінцем, Головою Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин.

Науковці Інституту взяли участь у 10 робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів, а саме:

1. Робоча група з визначення шляхів реформування законодавства України у сфері локальної демократії Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування Верховної Ради України

2. Робоча група з підготовки законодавства про референдуми Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної Ради України.

3. Робоча група Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин щодо розробки законопроекту «Про статус і соціальний захист цивільних осіб, які постраждали внаслідок збройних конфліктів на території України».

4. Робоча група Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин щодо розробки законопроекту про реституцію та компенсацію майнової шкоди, завданої внаслідок збройного конфлікту. Робоча група опрацьовує законопроекти «Про реституцію майна та виплату компенсацій внутрішньо переміщеним особам, біженцям та іншим потерпілим особам»; «Про захист житлових прав внутрішньо переміщених осіб

та інших потерпілих осіб»; «Про додаткові заходи щодо захисту житлових прав осіб в умовах настання особливих обставин» за технічної підтримки Проекту Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб в Україні».

5. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з опрацювання проектів Законів України «Про місто Київ – столицю України».

6. Робоча група Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з опрацювання проекту Закону України «Про адміністративну» процедуру (реєстр. №9456).

7. Робоча група Верховної Ради України з питань перспективного планування законопроектної роботи.

8. Робоча група Кабінету Міністрів України з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. В результаті цієї роботи було здійснено: 1) напрацювання концепції національної моделі перехідного правосуддя; 2) розробка законопроектів щодо тимчасово окупованих територій задля усунення дискримінаційних положень та поліпшення життя громадян, постраждалих від збройного конфлікту; 3) розробка пропозицій до стратегії деокупації ТОТ Криму та Сходу, їх повернення під контроль України та реінтеграція населення.

9. Робоча група Міністерства соціальної політики України щодо опрацювання проектів нормативно-правових актів з питань забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення, постраждалих від збройного конфлікту. Робочою групою підготовлено та направлено до профільних міністерств проекти: Законів України «Про внесення змін до деяких законів України щодо уточнення поняття внутрішньо переміщена особа стосовно дітей, які народились після переміщення, та забезпечення права внутрішньо переміщених осіб на свободу пересування»; «Про внесення зміни до статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо дітей, які отримали поранення в зоні бойових дій»; «Про внесення змін до

деяких законів України щодо обліку та реєстрації місця проживання громадян України на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської областей та Автономної республіки Крим».

10. Робоча група Міністерства юстиції України та Міністерства соціальної політики України «Я МАЮ ПРАВО!» щодо вдосконалення правового регулювання захисту прав дітей та жінок: протидія домашньому насильству, в рамках якої було розроблено проекти Постанов КМУ, які успішно пройшли погодження з відповідними ЦОВВ та були схвалені Урядом, зокрема: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2019 р. № 234 «Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі»; Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2019 р. № 553 «Деякі питання надання послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми, домашнього насильства, насильства за ознакою статі та насильства стосовно дітей»; Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 824 «Про затвердження типових положень про денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, та спеціалізовану службу первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі».

VI. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

На сьогоднішній день основні цілі та напрямки державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності визначає Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» в редакції від 16 січня 2016 р.

3 березня 2016 р. на загальних зборах академії затверджено Стратегію розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, складовою частиною якої є Пріоритетні напрями розвитку правової науки на 2016–2020 роки, що мають стати орієнтиром для наукових установ у визначенні тематики наукових досліджень.

У 2020 році розпочнеться розробка нової Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, яка має враховувати сучасні виклики і визначити пріоритетні напрями розвитку правничої науки на наступний період.

Відповідно до вимог Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Національна академія правових наук України здійснює планування власної наукової діяльності в середньостроковій перспективі на три найближчих роки. Тому кожен інститут постійно розробляє перспективні плани наукових досліджень на кожні наступні 3 роки.

VII. УЧАСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ НАУКОВИХ ЗАХОДІВ: КОНФЕРЕНЦІЙ, СЕМІНАРІВ, «КРУГЛИХ СТОЛІВ» ТОЩО

З метою обговорення актуальних питань правознавства, що розробляються в рамках тем наукового дослідження за участю як співробітників інститутів, так і науковців провідних наукових, науково-дослідницьких та освітніх центрів України, правознавців, регулярно проводилися наукові конференції, семінари, «круглі столи» тощо.

Загалом у 2019 р. науково-дослідні інститути виступили організаторами та співорганізаторами 18 наукових заходів – конференцій, семінарів, «круглих столів», читань. Члени Національної академії правових наук України та науковці її структурних підрозділів у 2019 р. взяли участь у понад 400 наукових заходах.

Важливою подією у науковому житті академії стало проведення 24-28 вересня 2019 р. III Харківського міжнародного юридичного форуму. Співорганізаторами виступили Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Національна академія правових наук України, Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Фонд Конрада Аденауера, Рада Європи. Своєю підтримку у проведенні форуму також надали Міністерство юстиції, Міністерство освіти і науки, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, Харківська обласна державна адміністрація та Управління інноваційного розвитку та іміджевих проєктів Харківської міської ради. В роботі п'яти панельних дискусій взяли участь відомі дослідники та практики з 28 країн світу, судді Конституційного Суду України та Верховного Суду, урядовці, співробітники міжнародних організацій та фондів. Були проведені тренінги з актуальних питань корпоративного права, агробізнесу, презентації навчальних програм з нагальних проблем захисту прав людини, відкриті лекції провідних міжнародних експертів тощо.

1 листопада 2019 року Центром дослідження проблем адміністративної юстиції Київського регіонального центру Національної

академії правових наук України спільно з Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду було організовано і проведено круглий стіл «Використання практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві», в якому взяли участь судді Верховного Суду, Шостого апеляційного адміністративного суду, окружного адміністративного суду м. Києва, Конституційного Суду, члени Вищої ради правосуддя, представники Міністерства юстиції України, адвокати Національної асоціації адвокатів України, науковці Київського інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У 2019 році Інститутом організовано і проведено 31 науковий та науково-практичний захід, у тому числі 2 на виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040:

Наукові заходи організовані та проведені на виконання показників паспорту бюджетної програми 6581040:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція «Інтелектуальна власність в Україні: проблеми та перспективи розвитку в інформаційному суспільстві». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Міністерство освіти і науки України, ДВНЗ Придніпровська академія будівництва та архітектури, КНУ ім. Т. Шевченка, НТУ України «КПІ імені І. Сікорського», Національна металургійна академія України, НТУ «Дніпровська політехніка» (28–29.11.2019 р., м. Київ – м. Дніпро).

2. Всеукраїнська науково-практична конференція «Порушення прав у сфері інтелектуальної власності як підстава адміністративної, кримінальної та цивільної відповідальності». Організатори: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України та Міністерство освіти і науки України (10 грудня 2019 року, м. Київ).

Крім того, у 2019 році інститутом було організовано та проведено 29 наукових заходів за власною ініціативою, зокрема:

1. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Управління проектами. Ефективне використання результатів наукових

досліджень та об'єктів інтелектуальної власності». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Міністерство освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти МОН України, Національна металургійна академія України (НМетАУ), Українська асоціація управління проектами «УКРНЕТ», Честоховський політехнічний університет (Польща), Вища школа управління охороною праці в місті Катовіце (Польща), за підтримки: Інститут чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України, Університет в Мішкольце (Угорщина), Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України, Підприємство з виробництва металургійного обладнання «СТИЛ ВОРК» (м. Кривий Ріг), Науково-виробнича фірма «КОШ» (м. Дніпро), Юридична компанія «ЮРСЕРВІС» (м. Дніпро) (21 березня 2019 року, м. Київ).

2. Всеукраїнський семінар з проблем економіки інтелектуальної власності II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток інтелектуального капіталу та його складових в аспекті процесів інтелектуалізації, капіталізації та трансформації. Проблеми підготовки фахівців з інтелектуальної власності». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, кафедра інтелектуальної власності Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Освітній центр КНУ імені Тараса Шевченка (24 травня 2019 року, м. Київ).

3. Всеукраїнська науково-практична конференція «Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення» в рамках Дискус-платформи «IP Law». Організатори заходу: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України та Тернопільський національний економічний університет, Центр підтримки технологій та інновацій на базі ТНЕУ, Тернопільське відділення української секції міжнародної поліцейської асоціації, Ліга студентів асоціації правників України за підтримки Міністерства освіти і науки України (3–4 жовтня 2019 року, м. Тернопіль).

4. Науково-практична конференція «Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності». Організатори – Міністерство економічного розвитку та торгівлі України,

Міністерство освіти і науки України, НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, НДІ інформатики і права НАПрН України (26 квітня 2019, м. Київ).

5. Круглий стіл на тему: «Актуальні проблеми реформування національної системи правової охорони інтелектуальної власності в контексті європейської інтеграції України»; організатори: КНУ ім. Т. Г. Шевченка, Науково-освітній центр з інтелектуальної власності Кафедра інтелектуальної власності юридичного факультету, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (14 травня 2019 року, м. Київ).

6. Круглий стіл на тему «Плагіат в науці та вищій освіті» проведеного в межах щорічного Всеукраїнського фестивалю інновацій; організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (15 травня 2019 року, м. Київ).

7. Тренінг «Тенденції розвитку права Інтелектуальної власності» організатори: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, кафедра інтелектуальної власності КНУ імені Тараса Шевченка (20 травня 2019 року, м. Київ).

8. Тренінг «Запобігання академічного плагіату та методи його виявлення у наукових роботах». Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (24 травня 2019 року, м. Київ).

9. Конгрес з інтелектуальної власності та доступу до лікування; організатори: International Treatment Preparedness Coalition (ІТРС), Програма розвитку ООН в Україні (ПРООН (UNDP Ukraine), South Centre (міжурядова організація країн, що розвиваються), НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, БО «100% життя» («100%LIVE»), УКРПАТЕНТ (3–5 червня 2019 року, м. Київ).

10. XVIII Міжнародна науково-практична конференція «Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології». Організатори: Міністерство освіти і науки України; Український інститут науково-технічної експертизи та інформації; Інститут економіки та прогнозування НАН України; НДІ інтелектуальної власності НАПрН України; НДІ інформатики і права НАПрН України; Інсти-

тут наукових досліджень економічних реформ при Міністерстві економіки Республіки Азербайджан (19–20 вересня 2019 року, м. Київ).

11. Методичний семінар «Облікова політика об'єктів права інтелектуальної власності (нематеріальних об'єктів) в академічних наукових установах». Організатори – Національна академія правових наук України, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України за підтримки КРЦ НАПрН України (19 вересня 2019 року, м. Київ).

12. Науково-практичний семінар «Трансфер технологій: економіко-правове забезпечення інтелектуальної власності» в рамках IV Міжнародного форуму Innovation Market. Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Товариство з обмеженою відповідальністю «Міжнародний виставковий центр», Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерство освіти і науки, ДО «Національний офіс інтелектуальної власності» (6 листопада 2019 року, м. Київ).

13. Тренінг «Право інтелектуальної власності. Секрети успіху». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України спільно з Національним офісом інтелектуальної власності (10 грудня 2019 року, м. Київ).

14. Тренінг «Права дитини та межі їх здійснення». Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (12 грудня 2019 року, м. Київ).

У 2019 році науковці Інституту взяли участь у 99 наукових заходах.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

У 2019 р. НДШП НАПрН України було організовано і проведено 5 міжнародних науково-практичних конференцій, 4 науково-практичні конференції, 2 круглих столи, 4 науково-методичних семінари, всього 15 заходів, на яких співробітниками Інституту підготовлено 46 доповідей.

На виконання показників паспорта бюджетної програми організовано і проведено 5 планових наукових заходів, а саме:

1. III науково-практична конференція «Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності». Організатори: Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького спільно з Адміністрацією Державної Прикордонної служби України, Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України та Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені Академіка В. В. Сташиса НАПрН України (1 березня 2019 року, м. Київ).

2. Круглий стіл на тему: «Право національної безпеки та військового права: історія, сучасність, перспективи». Організатори: Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України спільно з Секцією права національної безпеки та військового права Національної академії правових наук України та Національним університетом оборони України імені Івана Черняхівського (28 березня 2019 року, м. Київ).

3. X Всеукраїнська науково-практична конференція: «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави». Організатори: Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України спільно з Національною академією Служби безпеки України, Інститутом модернізації змісту освіти МОН України та Міністерством інформаційної політики України (4 квітня 2019 року, м. Київ). У роботі конференції взяли участь представники Апарату Ради національної безпеки і оборони України, Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Служби зовнішньої розвідки України, Національного інституту стратегічних досліджень, провідних наукових установ та вищих навчальних закладів України.

4. Міжнародна наукова конференція «Чотирнадцяті юридичні читання: проблеми імплементації національного законодавства до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом». Організатори: Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України спільно з Національним педагогічним університетом імені М. П. Драгоманова, Інститутом держави і права ім.

В. М. Корецького НАН України, Центром правової освіти і науки та Громадською організацією «Феміда» (17–18 квітня 2019 року, м. Київ).

5. Науково-практична конференція «Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності». Організатори: Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України спільно з Національним технічним університетом України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Науково-дослідним інститутом інтелектуальної власності НАПрН України, Київським національним економічним університетом імені Вадима Гетьмана за участі Міністерства освіти і науки України та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (26 квітня 2019 року, м. Київ).

Крім того, інститутом було організовано та проведено 10 наукових заходів за власною ініціативою, зокрема:

1. Круглий стіл «Інформаційно-правове та організаційно-управлінське забезпечення інноваційного розвитку регіону». Організатори: Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України спільно з Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського за участі Вінницької державної обласної адміністрації (07 червня 2019 року, м. Київ).

2. III Міжнародна науково-практична конференція «Освіта і наука у сфері національної безпеки: проблеми та пріоритети розвитку». Організатори: Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України спільно з Національним університетом «Острозька академія», Секцією права національної безпеки та військового права НАПрН України, Національною академією СБ України, Інститутом Управління державної охорони Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національною академією Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького за підтримки Міністерства закордонних справ Республіки Болгарія та Посольства Республіки Болгарія в Україні проекту з метою розвитку: «Підтримка демократичного контролю над сектором безпеки в контексті євроатлантичної інтеграції України» (14 червня 2019 року, м. Київ).

3. I Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційна безпека: сучасний стан, проблеми та перспективи». Організатори: Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України спільно з Секцією права національної безпеки та військового права Національної академії правових наук України, Міністерством інформаційної політики України та Факультетом соціології і права НГУУ «КПШ ім. Ігоря Сікорського відбулася проведено I Міжнародну науково-практичну конференцію «Інформаційна безпека: сучасний стан, проблеми та перспективи» (20 вересня 2019 року, м. Київ).

4. Міжнародна науково-практична конференція «Система військової юстиції у забезпеченні національної безпеки України». Організатори: Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України, Міністерством оборони України, Секцією права національної безпеки та військового права Національної академії правових наук України спільно з Військовим інститутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Військово-юридичним інститутом Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (за підтримки Міністерства закордонних справ Республіки Болгарія та Посольства Республіки Болгарія в Україні проекту з метою розвитку: «Підтримка демократичного контролю над сектором безпеки в контексті євроатлантичної інтеграції України») (29 жовтня 2019 року, м. Київ).

5. Третя науково-практична конференція «Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження». Організатори: Науково-дослідний інститут інформатики і права НАПрН України спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань цифрової трансформації та Національним технічним університетом України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» було проведено III науково-практичну конференцію «Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження» (21 листопада 2019 року, м. Київ).

У 2019 р. співробітники НДПП НАПрН України взяли участь у 79 конференціях та інших наукових заходах, у межах яких було підготовлено 137 наукових доповідей, у т. ч. 81 доповідей підготовлено у рамках 42 міжнародних наукових заходах.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

У 2019 р. Інститутом було організовано і проведено 15 наукових заходів (конференцій, «круглих столів», дискусійних клубів тощо), 2 з яких на виконання паспорту бюджетної програми 6581040, зокрема:

1. Наукова конференція «Концептуальні засади реформування законодавства про кримінальну відповідальність». Організатори: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України спільно з Прикарпатським національним університетом імені В. Стефаника (8 лютого 2019 року, м. Івано-Франківськ).

2. Міжнародний «круглий стіл» «Ефективність кримінального законодавства: доктринальні, законотворчі та правозастосовні проблеми її забезпечення». Організатори: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України спільно з Харківською обласною організацією (Відокремленим підрозділом у Харківській області) Громадською організацією «Всеукраїнська асоціація кримінального права», Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого, Харківським національним університетом внутрішніх справ, Харківським національним університетом ім. В. Н. Каразіна» (17 травня 2019 року, м. Харків).

3. «Дискусійний клуб» «Запобігання катувань в практиці органів кримінальної юстиції». Організатори: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України спільно з Громадською організацією «Україна без тортур» (29 травня 2019 року, м. Харків).

4. Міжнародна науково-практична конференція з кримінального права «Концептуальні засади нової редакції Кримінального кодексу України». Організатори: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України спільно з Консультативною місією Європейського союзу в Україні, Національним юридичним університетом імені Ярослава

Мудрого, Громадською організацією «Всеукраїнська асоціація кримінального права» (17–19 жовтня 2019 року, с. Березівське, Харківська обл.).

5. IX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, присвячена пам'яті О. М. Литвака «Протидія злочинності: теорія та практика». Організатори: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України спільно з Генеральною прокуратурою України, Національною академією прокуратури України, Національною академією внутрішніх справ, Проектом Європейського Союзу «Дія-ЄС: Заходи ЄС з питань протидії наркотикам та організованій злочинності», громадською організацією «Ла Страда –Україна» (25 листопада 2019 року, м. Київ).

6. «Круглий стіл» «Реформування системи охорони здоров'я: корупційні ризики та способи їх усунення». Організатори: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України спільно з ОБСЄ (5 грудня 2019 року, м. Харків).

7. Медико-правовий форум «Конституційні засади медичної реформи в Україні». Організатори: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України спільно з Науковим журналом «Wiadomosci Lekarskie», ОБСЄ, Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого, Українською національною групою Міжнародної асоціації кримінального права (6 грудня 2019 року, м. Харків).

8. «Круглий стіл» «Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці». Організатор – Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (12 грудня 2019 року, м. Харків).

9. Наукова конференція «Актуальні проблеми протидії злочинності». Організатор – Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (23 грудня 2019 р., м. Харків).

10. «Круглий стіл» «Теоретичні основи якості кримінального процесуального законодавства України». Організатор – Науково-

дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (24 грудня 2019 р., м. Харків).

У 2019 р. співробітники Інституту взяли активну участь у роботі 104 міжнародних, республіканських, регіональних та місцевих науково-практичних конференцій, семінарів, «круглих столів».

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

У 2019 р. Інститутом було організовано і проведено 7 наукових заходів, 1 з яких на виконання паспорту бюджетної програми 6581040, а саме:

1. XVII Міжнародна науково-практична конференція «Правовий захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу». Організатори: Лабораторія проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України спільно з навчально-науковим юридичним інститутом ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», м. Івано-Франківськ (27–28 вересня 2019 року, м. Київ).

2. Науковий семінар на тему «Правове регулювання наукової діяльності в Україні: стан, недоліки, перспективи». Організатор – Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (м. Київ, 16 травня 2019 року, м. Київ).

3. Публічна лекція проф. Ю. В. Білоусова «Виконання рішень Європейського Суду з прав людини як виклик для української правової системи» (17 травня 2019 року, м. Хмельницький).

4. II науково-практичний круглий стіл «Імплементация міжнародних стандартів у цивільне та господарське судочинство України» Організатор – Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (17 травня 2019 року, м. Київ).

5. Науковий семінар «Бази даних на платформі Web of Science. Публікаційна стратегія науковця». Організатор – Науково-дослід-

ний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (8 листопада 2019 року, м. Київ).

6. Круглий стіл «Проблеми реформування законодавства про захист економічної конкуренції в контексті рекодифікації господарського законодавства». Організатор – Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (11 грудня 2019 року, м. Київ).

7. Публічна лекція Попович Т. Г. «Про Світову конституцію прав дитини» (13 грудня 2019 року, м. Київ).

У 2019 р. співробітники Інституту взяли активну участь у роботі 50 міжнародних, республіканських, регіональних та місцевих науково-практичних конференцій, семінарів, «круглих столів».

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

На виконання показників бюджетних програм Інститутом було проведено три «круглих стола»:

1. II круглий стіл «Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах», (17 травня 2019 року м. Харків).

2. Круглий стіл «Теоретичні та практичні проблеми земельної реформи в Україні» (15 листопада 2019 року, м. Харків).

3. Круглий стіл «Регіональні інноваційні ініціативи: завдання та шляхи вирішення» (5 квітня 2019 року, м. Харків).

Також, колективом Інституту були організовані та проведені наступні наукові заходи:

1. Інтернет конференція «Сучасні проблеми права та економіки і інноваційному суспільстві» (26 лютого 2019 р., м. Харків).

2. Міжнародна конференцію «Стратегії підприємницької діяльності в інтересах сталого розвитку малого і середнього інноваційного підприємництва». Організатори: Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України спільно із Балтійською Міжнародною Академією, Київським національним економічним університетом імені Вадима Гетьмана (09–14 жовтня 2019 р., м. Рига).

3. Міжнародна міжгалузева конференція «Підтримка підприємництва та інноваційної економіки в праві ЄС, Латвії та України». Організатори: Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України спільно із Балтійською Міжнародною Академією, Харківським національним університетом імені Семена Кузнеця, Юридичною фірмою «Семенова і Партнери» (24 травня 2019 р., м. Рига).

4. Круглий стіл «Теоретичні та практичні проблеми земельної реформи в Україні» (15 листопада 2019 р., м. Харків).

5. II Інтернет-конференція «Сучасні проблеми права та економіки і інноваційному суспільстві» (29 листопада 2019 р., м. Харків).

У 2019 році колективом Інституту за підтримкою Центру розвитку інновацій, міжнародного науково-технічного співробітництва Національного аерокосмічного університету ім. М. С. Жуковського «ХАІ» був організований та проведений міні-цикл 3 науково-практичних семінарів:

1. Семінар на тему: «Як створити свою бізнес-структуру та уникнути рейдерства, конфлікту з партнерами?» (27 лютого 2019 р., м. Харків).

2. Семінар на тему: «Стартап в інноваційному процесі: започаткування, діяльність та припинення» (6 березня 2019 р., м. Харків).

3. Семінар на тему: «Комерціалізація результатів науково-технічної діяльності: чи варто остерігатися та як здійснювати?» (13 березня 2019 р., м. Харків).

Науковці Інституту брали активну участь у 60-різноманітних наукових заходах.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

З метою обговорення актуальних правових питань державознавства, які розробляються в рамках тем наукового дослідження, за участю як співробітників Інституту, так і науковців провідних наукових та науково-педагогічних центрів України, іноземних правознавців, Інститутом протягом року проводилися різноманітні наукові заходи, зокрема:

На виконання показників паспорту бюджетних програм – 2 заходи, а саме:

1. II Всеукраїнська науково-практична конференція з європейського права «Україна і європейський союз: шлях до сталого розвитку», (15 травня 2019 року, м. Харків).

2. Науково-практичний семінар для молодих учених та аспірантів «Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» (17 травня 2019 року, м. Харків).

Інститутом взято участь в організації та проведенні 19 наукових заходів, зокрема:

1. V Харківські міжнародно-правові читання, присвячені пам'яті професорів М. В. Яновського і В. С. Семенова: 70 років женеvським конвенціям про захист жертв війни (29 листопада 2019 року, м. Харків).

2. Відкриті лекції з гендерної проблематики «Gender Fest Dnipro» (23 лютого 2019 року, м. Дніпро).

3. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (2–8 травня 2019 року, м. Хмельницький).

4. Всеукраїнський форум «Рівні права – великі можливості» (17 травня 2019 року, м. Новомосковськ).

5. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних країнах (6 грудня 2019 року, м. Харків).

6. III Всеукраїнська науково-практична конференція «Україна і Європейський Союз: шлях до сталого розвитку», (15 листопада 2019 року, м. Харків).

7. Круглий стіл «Внутрішньо переміщені особи: проблеми повернення та інтеграції на місцях попереднього проживання» (15 травня 2019 року, м. Дніпро).

8. Круглий стіл «Інноваційні засоби організації судових органів. Електронне правосуддя» (6 листопада 2019 року, м. Хмельницький).

9. Круглий стіл «Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: проблеми та перспективи» (12 листопада 2019 року, м. Харків).

10. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми адміністративно-правової науки (до 95-річчя з дня народження Р. С. Павловського)» (26 вересня 2019 року, м. Харків).

11. Міжнародна науково-практична конференція «Права людини та юридична практика їх захисту: основні напрями взаємовпливу та підвищення ефективності в умовах глобалізованого суспільства» (9 грудня 2019 року, м. Дніпро).

12. Міжнародний круглий стіл «Права людини: філософські, теоретико-юридичні та соціологічні виміри» (14 листопада 2019 року, м. Львів).

13. Науково-практичний круглий стіл «Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення» (10 грудня 2019 р., м. Хмельницький).

VIII. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Національна академія правових наук України у 2019 р. повністю виконала план результативних показників з випуску друкованої продукції за бюджетною програмою 6581020 – наукова і організаційна діяльність президії Національної академії правових наук України, а за бюджетною програмою 6581040 – фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері удосконалення законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури навіть перевиконала.

Зокрема, за бюджетною програмою 6581020 було видано 7 збірників наукових праць, підготовлено 25 публікацій у наукових виданнях; за бюджетною програмою 6581040 – 28 монографій, підручників, науково-практичних посібників; 41 збірник наукових праць та коментарів законодавства, а також опубліковано 408 наукових статей. Провідні науковці науково-дослідних інститутів та члени НАПрН України за 2019 рік опублікували близько 100 статей у наукових виданнях, які індексуються у міжнародних базах даних Scopus та Web of Science.

У багатогранній видавничій діяльності провідне місце посідає видавництво «Право», яке входить до складу НАПрН України.

У 2019 році видавництво «Право» видало 243 видання, загальною кількістю 60350 примірників, серед них: 62 збірника законодавства, 56 монографії, 45 навчальних посібника, 16 періодичних видань, 35 підручників, 12 довідкових видань, 2 конспекти лекцій та 15 наукових видань.

Видавництво забезпечило підготовку та видання «Великої української юридичної енциклопедії». Так, упродовж 2019 року вийшли друком три томи енциклопедії – «Господарське право» (загальний обсяг 784 сторінки), «Земельне та аграрне право» (загальний обсяг 696 сторінок) та «Кримінологія. Кримінально-виконавче право» (загальний обсяг 544 сторінок).

Академічне видання «Вісник Національної академії правових наук України» отримав нове свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, виданого Міністерством юстиції України 11.07.2019 року за № 23993-13833ПР. Журнал успішно пройшов перереєстрацію та відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 року № 1643 внесений до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі юридичних наук. Вісник Національної академії правових наук України є паралельним виданням, україномовна версія журналу виходить у друкованому вигляді, англomовна версія – в електронному.

Починаючи з 2009 року Національною академією правових наук України видається Щорічник українського права (Yearbook of Ukrainian law), в якому публікуються найкращі статті членів академії та науковців її установ. З 2014 року Щорічник українського права друкується англійською мовою. Кожен випуск англomовної версії надсилається більше ніж у 70 юридичних бібліотек світу, зокрема США, Канади, Австралії, Великої Британії, Німеччини, Португалії, Швейцарії, Норвегії, Данії, Латвії, Литви. У Щорічнику за 2019 рік опубліковано 47 наукових статей з актуальних питань розвитку держави і права.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

На виконання планових показників, що характеризують виконання бюджетної програми 6581040 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка наукової інфраструктури», затверджених паспортом бюджетної програми, у 2019 році співробітниками Інституту підготовлено 1 монографію, 1 науково-практичне видання, 1 брошуру, 6 збірників наукових праць, опубліковано 51 наукову статтю та тез наукових доповідей, зокрема:

1. Улітіна О. В. Фотографічний твір як об'єкт авторського права : монографія. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. ТОВ «НВП Інтерсервіс». 2019. 184 с.

2. Дорошенко О. Ф., Мінченко Н. В. Методичні рекомендації судово-експертного дослідження знаків для товарів і послуг (торговельних марок) : науково-практичне видання / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ, Інтерсервіс. 2019.

3. Андросук Г. О. Інформаційно-комунікаційні технології в цифровій економіці: стан та перспективи розвитку : брошура / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Інтерсервіс, 2019.

4. Питання інтелектуальної власності : збірник наукових праць / за ред. д.ю.н. О. П. Орлюк, к.ю.н. А. С. Штефан; Київ : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Випуск 17. Київ : Інтерсервіс, 2019.

5. Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності: теорія і практика : науково-практичний збірник / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Випуск 6. Київ : Інтерсервіс, 2019.

6. Порушення прав у сфері інтелектуальної власності як підстава адміністративної, кримінальної та цивільної відповідальності : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (10.12.2019 р., м. Київ) / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. Київ, Інтерсервіс. 2019.

7. Всеукраїнський семінар з проблем економіки інтелектуальної власності : збірник наукових праць II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 24 травня 2019 р.). НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. К. : ФОП Кравченко Я. О., 2019. 146 с.

8. Інтелектуальна власність як складова системи забезпечення національної безпеки : збірник наукових праць секції 1 Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інтелектуальна власність в Україні: проблеми та перспективи розвитку в інформаційному суспільстві» (Дніпро-Київ, 28–29 листопада 2019 року) : ел. вид-ня / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2019.

9. Охорона та захист інтелектуальної власності в інноваційній діяльності в умовах євроінтеграційних процесів. Секція №2 міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління

проектами. Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності»: збірник матеріалів (м. Київ, 21.03.2019 р.) / К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. 2019. 166 с.

10. Шабалін А. В. Судовий захист прав авторів (творців). Приватне право і підприємництво. 2019. № 19. С. 119–124.

11. Андрощук Г. О., Работягова. Л. І. Проблеми патентування винаходів у фармацевтичній галузі: економіко-правовий аспект (Частина II) / Наука, технології, інновації : науковий журнал. 2019. № 1(9). С. 36-47.

12. Михайлюк Г. О. Способи захисту прав на комерційні позначення, досвід Франції та України // Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки. 2019. Том 4. С. 52–58. URL:<http://nrplaw.ukma.edu.ua/article/view/185631/185206>.

13. Петренко І. Особливості реєстрації авторського права в Україні та інших країнах світу // Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 25–33.

14. Зеров К. О. Судова заборона як спосіб захисту авторського права // Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 40–49.

15. Шабалін А. В. Деякі питання захисту права інтелектуальної власності в ЄС. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 6. С. 46–54.

16. Штефан А. С. Деякі проблеми застосування Угоди про асоціацію як джерела авторського права України. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 5–16.

17. Улітіна О. Особливості розподілу авторського права на фотографічний твір, що створений за участю моделі. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 1. С. 17–23.

18. Троцька В. Публічні інтереси суспільства = приватні інтереси авторів. Чи можливе досягнення рівноваги в цифрову епоху? Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 2. С. 5–16.

19. Федорова Н. Майнові інтереси виробників телевізійного формату. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 2. С. 17–23.

20. Петренко І. Правова охорона нетипових творів в Україні та інших країнах світу. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №4. С. 5–14.

21. Дроб'язко В. Реформування авторського права і суміжних прав у Німеччині. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №6. С. 15–23.

22. Зеров К. Синхронізація музичного твору в системі майнових авторських прав. *Visegrad Journal of Human Rights*. 2019. Вип. 4. Ч. 3. С. 78–82.

23. Сопова К. А. Висновки експертів, патентних повірених та інших фахівців у справах щодо прав на ТМ (частина 2). Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №1. С. 50–58.

24. Мінченко Н. В., Самоловова Н. В. Медіація: міжнародний та національний досвід. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №5. С. 78–84.

25. Коваленко Т. В. Комерційне (фірмове) найменування як засіб індивідуалізації. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №5. С. 39–43.

26. Жихарев О. С. Дослідження технічного результату винаходу (корисної моделі) при вирішенні питань судової експертизи ОІВ. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №5. С. 69–77.

27. Дорошенко О. Ф., Работягова Л. І. Визначення поняття «фахівець в галузі техніки»: міжнародний досвід. Теорія і практика інтелектуальної власності». 2019. №6. С. 139–147.

28. Недогібченко Є. Г. Франчайзинг: закордонний досвід / Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал. 2019. №2. С. 39–45.

29. Зайківський О. Б., Оністрат О. А. Щодо впливу порушень прав інтелектуальної власності на обороноздатність держави. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал. 2019. №3. С. 47-54.

30. Кашинцева О. Ю. Пошук правового компромісу при впровадженні сертифікатів додаткової охорони винаходів. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №3. С. 28–31.

31. Волинець І. Кіберзлочинність у сфері охорони здоров'я: реальність, що потребує захисту. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал. 2019. №3. С. 113–122.

32. Дідук А. Г. Порухення «права на» комерційну таємницю та ноу-хау. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №3. С. 39–48.

33. Бахарева О. Проблеми кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності (промислової власності) / Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №4. С. 48–52.

34. Бутнік-Сіверський О. Б. Теоретичні аспекти капіталізації майнових прав інтелектуальної власності з позиції домінанти неоекономіки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №1. С. 59–72.

35. Бутнік-Сіверський О. Б. Економіко-правовий погляд щодо розвитку обліку нематеріальних активів на шляху до неоекономіки. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №6. С. 109–124.

36. Штефан А. С. Компенсація за порушення авторського права і суміжних прав. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. №3. С. 5–18.

37. Музика-Стефанчук О. Цифрова економіка та нові фінансові технології. Теорія і практика інтелектуальної власності : науково-практичний журнал. 2019. №2. С. 65–70.

38. Getmantsev D. Taxation of cryptocurrency transactions under the legislation of Ukraine. Journal Analyses and Studies. Analizy i Studia. №1 (7) 28MAY 2019. s. 49-55 (0.5 д.а.) URL: http://kolegia.sgh.waw.pl/en/KES/casp/Documents/CASP_007_EN_c.pdf.

39. N. M. Myronenko, O. O. Stephan and L. O. Kozhura. Ways to Resolve Global Problem of Collection, Conveyance and Disposal of Hazardous Medical Wastes in Ukraine / International Journal of Recent Technology and Engineering, Volume-8 Issue-4S, November 2019. P. 34–40.

40. O. O. Bakalinska, Yu. Y. Atamanova and O. P. Orliuk. International Experience of Using Parallel Imports to Ensure the Accessibility of Drugs / International Journal of Recent Technology and Engineering, Volume-8 Issue-4S, November 2019. P. 52–56. (1,0 д.а.).

41. Shtefan Anna. Freedom of Panorama: The EU Experience. *European Journal of Legal Studies*. 2019. Vol. II No. 2. P. 13–27.

42. Burov O. Human Factors/Ergonomics in eWorld: Methodology, Techniques and Applications. In: Karwowski W., Trzcielinski S., Mrugalska B. (eds) *Advances in Manufacturing, Production Management and Process Control*. AHFE 2019. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. 2019. Vol 971. Springer, Cham. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-20494-5_43.

43. Pinchuk O., Burov O., Lytvynova S. Learning as a Systemic Activity. In: Karwowski W., Ahram T., Nazir S. (eds) *Advances in Human Factors in Training, Education, and Learning Sciences*. AHFE 2019. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. 2019. Vol 963. Pp. 335–342. Springer, Cham. URL: https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-030-20135-7_33.pdf.

44. Orliyk O. P., Savchenko L. A., Muzyka L. A., Maluga L. Yu., Andruschenko G. S. Social Standards and Decentralization of Power: Financial-Legal and Administrative-Legal Aspects / Financial and credit activity: problems of theory and practice. Vol 3, No 30 (2019).

45. A. Kodynetz., L. Maidanyk Commercialization of Intellectual Property Rights as Foundation for Innovation // *Science and Innovation*, 2019, 15 (4), p. 91–102.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

За звітний період на виконання показників паспорта бюджетної програми 6581040 в НДІП НАПрН України видано: 5 монографій, 1 підручник, 9 збірників наукових праць, 65 наукові статті, у т. ч. 4 статті в наукових журналах, що індексуються в Scopus та Web of Science, всього – 80 робіт, зокрема:

1. Радзівєвська О. Г. Проблеми захисту прав і безпеки дитини в інформаційній сфері: монографія / О. Г. Радзівєвська, за заг. ред. В. Г. Пилипчука. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2019. – 238 с.

2. Головка О. М. Медіабезпека людини: засади інформаційно-правової політики: монографія / О. М. Головка – Київ: Видавничий дім «АртЕк». – 2019. – 168 с.

3. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології : Арістова І. В., Баранов О. А., Дзьобань О. П. та ін.; за заг. ред. проф. К. І. Беякова: монографія. Київ: КВЦ, 2019. 344 с.

4. Дубняк М. В. Інформаційна взаємодія у місцевому самоврядуванні: перспективи правового регулювання: монографія / М. В. Дубняк – Київ: Видавничий дім «АртЕк». – 2019. – 190 с.

5. Доронін І. М. Національна безпека України в інформаційну епоху: правові аспекти: монографія //І. М. Доронін – Київ, Видавничий дім «АртЕк». – 2019. – 390 с.

6. Брижко В. М., Фурашев В. М. Інформаційне право та інформаційне законодавство: підручник. – Київ: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»: Вид-во «Політехніка». – 2019. – 290 с.

7. Арістова І. В. Vashchenko S., Riabchenko Y., Dzhafarova O., Bila V., Aristova I. Implementation of the right to the anticorruption expertise as a strategy for the protection of business. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Volume 22. Special Issue 2.

8. Baranov A. Internet of Things: Future Telecommunication. In: Pchenko M., Uryvsky L., Globa L. (eds) Advances in Information and Communication Technologies. UKRMICO 2018. Lecture Notes in Electrical Engineering, vol 560, P. 3–13. Springer, Cham.

9. Hyliaka O. European experience of local self-government / O. Hyliaka // Baltic Journal of European Studies. – 2019. – № 1. P. 17–24.

10. Danilyan O. G., Dzeban A. P., Kalinovsky Y. Y., Zhdanenko S. B., Kalnytskyi E. A. Problems of adaptation of a man to the conditions of information society. Media, Culture and Public Relations. 2019. Vol. 10. № 1. P. 30–41.

11. Dzeban O., Aleksandrova O., Vinnikova N. Axiological portrait of information society/ Схід. Аналітично-інформаційний журнал. 2019. № 5 (163). С. 13–19.

12. Danilyan O. G., Dzeban A. P., Kalinovsky Y. Y., Kovalenko I. I., Melyakova J. V., Danilyan V. O. Information security of a modern democratic state: axiological context. Religacion. Journal of social sciences and humanities. 2019. Vol. 4. № 21 (November special issue 2019). P. 278–285.

13. Dzeban A. Space Law at 21st Century: The Security Issues / O. Danilyan, A. Dzeban // Philosophy and Cosmology. – 2019. – Volume 22. – P. 6–15.

14. Dzeban A. Man in informational society: from moral identification to moral identity / O. Danilyan, A. Dzoban, Y. Kalinovskyy // National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald. – 2019. – № 1. – P. 108–113.

15. Dmytro Lande, Ellina Shnurko-Tabakova. OSINT as a part of cyber defense system // Theoretical and Applied Cybersecurity, 2019. – N. 1. – pp. 103–108.

16. Соболев А., Ланде Д. Метод виявлення критичних інформаційних джерел в глобальній мережі Інтернет // Information Technology and Security. January-June 2019. Vol. 7. Iss. 1 (12).

17. Tkachuk N. National cyber security system of Ukraine: perspectives of policy development and capacity building // International scientific journal «Internauka». Series: «Juridical Sciences» – 2019. – № 7.

18. Pylypchuk V. G. Theoretical and Legal Basis for the Security and Defense Strategic Communications System Development // Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine / editorial board: V. Tatsiyetal. – Kharkiv : Pravo, 2019. – Vol. 26, № 3. – 250 p., P. 28–43.

19. Арістова І. В. Органи публічної влади України в умовах розбудови інформаційного суспільства: методологія дослідження. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Вип. № 58. Т. 1. 2019. С. 177–186.

20. Баранов О. А. Правові аспекти національних стратегій розвитку штучного інтелекту // Юридична Україна. – № 7. – 2019. – С. 21–38.

21. Беланюк М. В. Перші кроки відновлення роботи органів юстиції на визволеній від нацистів території України (1943–1944 рр.) / М. В. Беланюк, Т. В. Вронська, // Інформація і право, 2019. – № 2 (29). – С. 129–141.

22. Беланюк М. В., Радзієвська О. Г., Маньгора Т. В. Трансформація системи охорони здоров'я в Україні. / Беланюк М. В., Радзієвська О. Г., Маньгора Т. В. // Інформація і право. № 4 (31)/2019. 2019. С. 119–129.

23. Белевцева В. В. Міграційний режим перебування іноземних громадян і осіб без громадянства на території України: стан і перспективи / Белевцева В. В. // Інформація і право. – 2019. – №2. – с. 195. – С. 167–172.

24. Богуцький П. П. Методологічні засади пізнання права національної безпеки України / Богуцький П. П. // Вісник Національної академії правових наук України. – 2019 – Т. 26, №3. – С. 106–120.

25. Брайчевський С. М. Резонансні явища в системах Інтернету речей / Брайчевський С. М. // Інформація і право. – 2019. – №1(28). – С. 68–73.

26. Брайчевський С. М. Зворотні зв'язки в системах Інтернету речей з елементами штучного інтелекту / Брайчевський С. М. // Інформація і право. – 2019. – №2. – с.194. – С. 32–40.

27. Брайчевський С. М. Проблема персональних даних в системах IP з елементами штучного інтелекту // Інформація і право. №4 (31)/2019. 2019. С. 61–68.

28. Брижко В. М. Філософія права: праксеологія в сфері інформаційного права / Брижко В. М. // Інформація і право №3(39)/2019. С. 28–34.

29. Головка О. М. Право на інформацію щодо альтернативних методів вирішення спорів / О. М. Головка/ Інформація і право. 2019. Вип. №1 (28). С. 144–151.

30. Головка О. М. Цифрова культура та інформаційна культура: права людини в епоху цифрових трансформацій / О. М. Головка/ Інформація і право. 2019. Вип. №4 (31). С. 37–45.

31. Гиляка О. С. Свобода у праві та зловживання правом: загальнотеоретичний аспект / О. С. Гиляка // Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. – 2019. – №2.

32. Гиляка О. С. Особливості законодавчого врегулювання функціонування електронних юридичних документів // International scientific and practical conference «New challenges of legal science in Ukraine and EU countries» Miskolc, Hungary, April 19–20, 2019. Miskolc: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. P. 1–4.

33. Дзьобань О. П., Жданенко С. Б. Від «інформаційного суспільства» до «інформаційної безпеки»: до проблеми концептуалі-

зації сутності понять / Дзьобань О. П., Жданенко С. Б. // Інформація і право. – 2019. – № 2. – с.195. С. 60–74.

34. Дзьобань О. П. Догматичний напрям методології формування сучасної національної доктрини приватного права / О. П. Дзьобань, В. Л. Яроцький // Право України. – 2019. – № 1. – С. 42–57.

35. Дзьобань О. П. Людина в інформаційному суспільстві: проблема моральної ідентифікації / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань // Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. – Харків: Право, 2019. – № 1 (40). – С. 8–20.

36. Доронін І. М. Правові проблеми координації у секторі національної безпеки і оборони. /Доронін І. М. // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції 2019. № 1. С. 117–121.

37. Доронін І. М. Цифровий розвиток та національна безпека у контексті правових проблем. /Доронін І. М. // Інформація і право 2019. № 1. С. 29–36.

38. Дубняк М. В. Проблеми визначення правового режиму об'єктів/. Створених за допомогою технологій нейромереж. /Доронін І. М. // Інформація і право. 2019. № 4. с. 45–54.

39. Золотар О. О. Соціологічні дослідження у виборчому процесі як чинник інформаційної безпеки /Золотар О. О. // Інформація і право. 2019. № 4. с. 93–98.

40. Корж І. Ф. Національна інтегрована система нормативно-правових актів: реальність і можливості /Корж І. Ф.//Інформація і право. – 2019. – № 2. – с.194. – с. 9–16.

41. Корж І. Ф. Право на відкриті дані – як право приватного характеру /Корж І. Ф.// Інформація і право. № 1 (28) /2019. С. 19–28.

42. Костенко О. В. Проблеми правового регулювання та розвиток кібернетичної безпеки України на сучасному етапі / О. В. Костенко // Інформація і право. – 2019. – № 3(30)/2019. – С. 96–104.

43. Ланде Д. В., Дмитренко О. О., Радзівєвська О. Г. Побудова онтологій в галузі права за даними сервісу Google Scholar / Ланде Д. В., Дмитренко О. О., Радзівєвська О. Г. // Інформація і право. 2019. – № 1 (28). – С. 74–85.

44. Петров В. В. Кібербезпека виборів у контексті завдань розвідки / В. В. Петров // Вісник воєнної розвідки. – 2018. – № 53. – с. 3–7.

45. Свиначук В. М. Комерційна таємниця як вид інформації з обмеженим доступом: аналіз законодавчої практики / В. М. Свиначук // Інформація і право. – 2019. – № 3(30)/2019. – С. 50–54.

46. Стрельбицький М. П. Модель протидії СБ України інформаційним впливам спецслужб іноземних держав / Стрельбицький М. П., Прозоровий А. Ю. // Науковий вісник (НА СБ України), 2019. – № 70 – С.176–186.

47. Ткачук Н. А. / Стан та проблемні питання реалізації стратегії кібербезпеки України / Ткачук Н. А. // Інформація і право. – 2019. – № 1(28)/2019. – С. 129–134.

48. Тарасюк А. В. / Співвідношення інформаційної та кібернетичної безпеки / Тарасюк А. В. // Інформація і право. – 2019. – № 4(31)/2019. – С. 73–83.

49. Трубін І. О., Трубіна М. В. Правові засади захисту персональних даних в умовах формування цифрової економіки. // Соціологія права, № 3, 2019. – С. 64–70.

50. Уханова Н. С. Правова культура молоді в Україні/ Уханова Н. С.// Інформація і право. –2019. – № 2. – с.195. С. 156–167.

51. Фурашев В. М. Інформаційні правовідносини в судочинстві України / Фурашев В. М., Солончук І. В. // Інформація і право. – 2019. – № 3(30). – С. 55–64.

52. Фурашев В. М. Маніпуляція свідомістю людини як основний спосіб ведення передвиборчих кампаній / Фурашев В. М., Самчинська О. А. // Інформація і право. – 2019. – № 3(30). – С. 119–125.

53. Фурашев В. М. Ретроспективний аналіз правового забезпечення української ІКТ-політики. / Жилияєв І. Б., Семенченко А. І., Фурашев В. М.// Законодавче забезпечення розвитку реального сектору економіки / Заг. ред. В. І. Сергієнка; Інститут законодавства Верховної Ради України. Випуск 4. К. : Вид-во «Людмила», 2019. С. 217–224.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період на виконання показників паспорта бюджетної програми 6581040 Інститутом видано: 7 монографій, 12 збірників наукових праць, 103 наукові статті, зокрема:

1. Демидова Л. М., Назарчук В. В. Кримінально-правова охорона національної безпеки України: кримінальна відповідальність за ухилення від проходження служби цивільного захисту в особливий період чи у разі проведення цільової мобілізації. Харків: Право, 2019. 400 с.

2. Калініна А. В. Злочинність іноземців та осіб без громадянства в Україні: кримінологічна характеристика і стратегія запобігання : монографія / за наук. ред. В. В. Голіни. Харків : Право, 2019. 304 с.

3. Олійниченко В. В. Звільнення від кримінальної відповідальності за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) за ч. 4 та ч. 5 ст. 212 КК України: монографія; наук. ред. В. І. Борисов. Харків: Право, 2019. 256 с.

4. Артеменко О. М. Злочини проти порядку проходження військової служби: кримінологічне дослідження : монографія / за наук. ред. В. В. Голіни. Харків : Право, 2019. 224 с.

5. Заїчко О. В. Запобігання незаконній порубці або незаконному перевезенню, зберіганню, збуту лісу: монографія; за наук. ред. Б. М. Головкін. Харків: Право, 2019. 192 с.

6. Колодяжний М. Г., Михалік О. І. Фальшивомонетництво: кримінологічна характеристика, детермінація, запобігання: монографія. Харків: Право, 2019. 232 с.

7. Павлишин К. О. Крадіжки, вчинені неповнолітніми: кримінологічний аналіз: монографія: за наук. ред. В. В. Голіни. Харків : Право, 2019. 272 с.

8. Матеріали наукової конференції за результатами роботи фахівців Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України за фундаментальними темами у 2018 р. (м. Харків, 26 берез. 2019 р.) / редкол.: В. С. Батиргареєва, В. І. Борисов, Д. П. Євтеєва та ін. Харків: Право, 2019. 212 с.

9. Ефективність кримінального законодавства: доктринальні, законотворчі та правозастосовні проблеми її забезпечення: матер. міжнар. наук.-практ. кругл. столу (м. Харків, 17 трав. 2019 р.) / укладачі: Л. М. Демидова, К. А. Новікова, Н. В. Шульженко. Харків: Константа, 2019. 324 с.

10. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. 184 с.

11. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 38. 294 с.

12. Коли та ким виправдовуються катування : матеріали дискус. клубу (м. Харків, 16 трав. 2019 р.). Харків: Право, 2019. 60 с.

13. Реформування системи охорони здоров'я: корупційні ризики та способи їх усунення: матеріали «круглого столу» (м. Харків, 5 груд. 2019 р.); редкол.: Н. О. Гуторова, В. М. Пашков, В. С. Батиргарєєва. Харків: Право, 2019. 124 с.

14. Дотримання прав ув'язнених та роль у цьому національного превентивного механізму : матеріали «круглого столу» (м. Харків, 13 груд. 2019 р.); редкол.: К. А. Автухов, І. С. Яковець ; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. Харків : Право, 2019. 32 с.

15. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці: матеріали «круглого столу» (м. Харків, 12 груд. 2019 р.). Харків: Право, 2019 164 с.

16. Конституційні засади медичної реформи в Україні: матеріали Медико-правового форуму (м. Харків, 6 груд. 2019 р.). Харків: Право, 2019. 104 с.

17. Протидія організованим злочинності і корупції: матеріали XIX Всеукр. наук. конф. з кримінології для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Харків, 2 груд. 2019 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкина. Харків: Право, 2019. 232 с.

18. Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали наук. конф. за результатами роботи фахівців НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України за фундаментал. темами у 2019 р. (м. Харків, 23 груд. 2019 р.) / редкол.: В. С. Батиргарєєва, В. І. Борисов, Д. П. Євтеєва та ін. Харків : Право, 2019. 422 с.

19. Теоретичні основи якості кримінального процесуального законодавства України : зб. матеріалів круглого столу за результатами роботи фахівців НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України за фундаментал. темою у 2019 р. (м. Харків, 24 груд. 2019 р.) / редкол.: В. С. Батиргарєєва, В. І. Борисов, Д. П. Євтеєва та ін. Харків : Право, 2019. 92 с.

20. Батиргареева В. С. Самогубства дітей і підлітків в Україні: вплив Інтернет-мережі. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 35–46.

21. Глинська Н. В. Доброякісність кримінального процесуального закону як основа забезпечення єдності його застосування. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол. : В. І. Борисов та ін. Х. : Право, 2019. Вип. 38. С. 89–105.

22. Голіна В. В., Шрамко С. С. Стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів – напрям мінімізації умов злочинних проявів. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 9–21.

23. Голіна В. В., Шрамко С. С. Слідчо-судова профілактика як складова частина стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів (*de lege ferenda*). Питання боротьби зі злочинністю. 2019. Вип. 38. С. 23–34.

24. Колодяжний М. Г. Ситуаційне запобігання злочинності. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 47–57.

25. Новіков О. В. Проблеми участі громадськості у запобіганні корупції. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 58–72.

26. Степанюк А. Ф. Право на особистий простір у кримінально-виконавчих установах. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 73–91.

27. Шило О. Г., Бабасєва О. В., Меркулов М. О. Доктрина неминучого виявлення в рішенні Європейського суду з прав людини у справі «Светіна проти Словенії»: генеза та практика застосування. Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 38. С. 58–74.

28. Шило О. Г., Верхогляд-Герасименко О. В., Марочкін О. І. До питання якості кримінального процесуального законодавства, що регулює порядок апеляційного оскарження ухвал слідчого судді. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол. : В. І. Борисов та ін. Х. : Право, 2019. Вип. 37. С. 103–119.

29. Holina V. V. Criminological Policy of Ukraine. *Ukrainian Legal Doctrine* : vol. V: Criminal Law, Criminology and Criminal Procedure / Edited by V. Ia. Tatsyi. London : Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2019. P. 366–376.

30. Holina V. V. Record of Conviction in the content of Criminal Responsibility. *Ukrainian Legal Doctrine* : vol. V: Criminal Law, Criminology and Criminal Procedure / Edited by V. Ia. Tatsyi. London : Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2019. P. 271–275.

31. Shepitko M. Automatization of Decision Making by Judge During Criminal Offence Classification and Sentencing. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2019. N 4. С. 123–132.

32. Shepitko M. Counteraction to Miscarriage of Justice in Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. Issue №2 (3). 2019. P. 96–105.

33. Shepitko V., Shepitko M. Time and documents. *Yearbook of Ukrainian law: Coll. of scientific papers / responsible for the issue O. V. Petryshyn*. Kharkiv: Law, 2019. № 11. P. 426–428.

34. Авдєєва Г. К. Проблеми реалізації прав учасників кримінального провадження на використання спеціальних знань в умовах змагального судочинства. *Криміналістика і судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб.; редкол.: О. Г. Рувін (голов. ред.) та ін.* Київ: Київський НДІ судових експертиз. 2019. Вип 64. (0,5 д.а.). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2019_64_23 .

35. Автухов К. А., Яковець І. С. Шлях впровадження та подальші перспективи інституту оцінки ризиків вчинення повторного правопорушення в Україні. *Право України*. 2019. №7. С. 152–162.

36. Автухов К. А., Силенок К. П. Стан дотримання прав ув'язнених в Україні (на підставі даних, закріплених у звітах ЄКПТ). *Журнал східноєвропейського права*. 2019. №69. С. 46–51.

37. Батиргарєєва В. С. Замісна підтримувальна терапія у місцях позбавлення волі: pro et contra. *Право України*. 2019. №7. С. 125–140.

38. Борисов В. І., Євтєєва Д. П. До питання кваліфікації порушень правил безпеки дорожнього руху у стані алкогольного сп'яніння. *Вісник прокуратури*. 2019. № 11. С. 39–44.

39. Верховгляд-Герасименко О. В., Марочкін О. І., Циколія Л. Ц. Проблемні питання реалізації права на апеляційний пере-

гляд судових рішень під час досудового розслідування» Право і суспільство. №3. 2019. С. 203–212.

40. Гальцова О. В. Збереження контактів з родиною як дотримання права засудженого на сім'ю. Часопис Київського університету права, до Міжнародної наукометричної бази даних HainOnline (США)). 2019. № 1. С. 215–219.

41. Гетьман Г. М. Отримання психологічної інформації щодо особи невідомого злочинця під час проведення допиту в умовах змагального кримінального процесу. Проблеми законності. 2019. Вип. 146. С. 226–233. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2019_146_21.

42. Гуророва Н. О. Кримінальна відповідальність за продаж ліків без рецептів – ефективний засіб протидії чи марнотратство коштів платників податків. Аптека (щотижневик). 2019. № 14 (1185). URL: <https://www.apteka.ua/article/497652> (0,4 д.а);

43. Гуророва Н. О. Відповідальність за фальсифікацію лікарських засобів: чи створена в Україні належна правова база? Аптека (щотижневик). 2019. № 2 (1173). URL: <https://www.apteka.ua/article/485029> (0,4 д.а);

44. Гуророва Н. О. Фальсифікація лікарських засобів – як в Україні суворість кримінально-правової норми поєднується з фактичною безкарністю фальсифікаторів? Аптека (щотижневик). 2019. № 4 (1175). URL: <https://www.apteka.ua/article/486071> (0,8 д.а);

45. Гуророва Н. О., Пашков В. М. Відповідальність за неналежне виконання професійних обов'язків лікарем під час ведення пологів, що спричинило тяжкі наслідки (аналіз судової практики) Медичне право. 2019; 2(24). С. 9–25.

46. Гуророва Н. О., Пашков В. М. Проблеми правового регулювання донорства крові та її компонентів. Медичне право. 2019, № 1(23), с. 45–56.

47. Демидова Л. Н. Уголовный кодекс Украины и его социальные функции: национальный и международный аспекты. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 11. С. 284–289.

48. Дзюба А. Ю. Антикорупційний комплаєнс як складова управління ризиками підприємства. Форум Права. 2019. № 54 (1). С. 23–31.

49. Дзюба А. Ю. Международные стандарты разработки антикоррупционных комплаенс-программ и предупреждения коррупции в частной сфере. *Legea si viata*, Chisinau, Republica Moldova. 2019. N 3/3 (327). С. 29–34. (0,5 д.а.).

50. Дзюба А. Ю. Про співвідношення приватного та публічно-кримінальному праві ФРН: історичний екскурс. Новітні кримінально-правові дослідження – 2019: альманах наукових досліджень / за ред. О. В. Козаченка, О. М. Мусиченко. Миколаїв: СПД Румянцева Г. В., 2019. С. 137-144 (0,5 д.а.) URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11514/Almanax.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

51. Євтєєва Д. П. Кримінальна відповідальність за зловживання опікунськими правами за законодавством зарубіжних держав. Судова та слідча практика. 2019. Вип. 8. С. 13–18.

52. Калініна А. В. Кримінологічне законодавство в Україні: стан та перспективи розвитку. Вісник Асоціації кримінального права України. 2019. № 1. С. 135–146. URL: <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/190923/190878>.

53. Колодяжний М. Г. Картографування злочинності. Вісник Асоціації кримінального права України. 2019. № 1. С. 147–163.

54. Колодяжний М. Г. Сусідська варта в системі профілактики злочинності за кордоном і в Україні. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2019. № 1. С. 250–258.

55. Batorygareieva V., Babenko A., Kaija S. Corruption in medical sphere of Ukraine: current situation and ways of prevention. *Wiadomości Lekarskie*. 2019. Tom LXXII, Nr 9 cz. II (september). P. 1814–1821 (Scopus).

56. Batorygareieva V., Babenko A., Kalinina A. Human trafficking from Ukrainian cities and villages: Current trends. *Society. Health. Welfare: 7th International Interdisciplinary Scientific Conference*. 2019. Vol. 68. URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2019/09/shsconf_shw2019_01013.pdf (Web Of Science).

57. Shepitko V., Shepitko M., Shchur B., Voloschina M. Banking activity in Ukraine: negative challenges of modernity and criminal

influence. Financial and credit activity-problems of theory and practice. Vol. 2. 2019. P. 80–87 (Web of Science).

58. Shepitko V., Tishchenko V., Shepitko M., Marysiuk K., Sychova V. Some aspects of Foreign Experience in Combating Human Trafficking. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. No 22 (5). 2019. P. 1–12 (Scopus).

59. Gutorova N., Zhytnyi O., Soloviov O. Falsification of Medical Products: Criminal Law Mechanism Combating Threats to Public Health. Wiadomości Lekarskie. 2019. tom LXXII. nr 5 cz I. P. 856–861 (Scopus).

60. Gutorova N., Rudnyeva O. Preventative Role of Criminal Law for Traffic Safety. Society. Health. Welfare: 7th International Interdisciplinary Scientific Conference. 2019. Vol. 68 (0,8 д.а). URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2019/09/shsconf_shw2019_01012.pdf (Web of Science).

61. Lapkin A., Maryniv V., Yevtieieva D., Stolitnii A., Boryvyk A. Compensation for damage caused by offences as the way of protection of victims' rights (on the example of Ukraine): the economic and legal aspects. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. Vol. 2. Issue 3. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Compensation-for-damage-caused-by-offences-as-the-way-of-protection-of-victims-rights-on-the-example-of-Ukraine-the-economic-and-legal-aspects-1544-0044-22-3-345.pdf> (Scopus).

62. Yevtieieva D., Lapkin A., Maryniv V. Puberty vs age: on the issue of a warning sign of a victim of non-violent intercourse with a minor. Georgian Medical News. 2019. No 6 (291). P. 145–150 (Scopus).

63. Nevidoma N., Popova S., Zagorska D., Melnykova O. Condition and problems of formation of deposit resources of Ukrainian banks at the expense of the finances of household. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2019. Vol 1, №28. P. 46–54 (Web of Science).

64. Golovkin B. N., Cherniavskiy S. S., Chornous Y. M., Bodnar V. Y., Zhuk, I. V. International cooperation in the field of fighting crime: directions, levels and forms of realization. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2019. №22 (3). P. 1–14. URL: <https://>

www.abacademies.org/articles/international-cooperation-in-the-field-of-fighting-crime-directions-levels-and-forms-of-realization-8346.html (Scopus).

65. Holovkin B. N., Skrypniuk O. V., Vasylynychuk V. I., Oliynyk O. S., Rubashchenko M. A. Criteria and basic signs of the lawful protection of the person's interests from socially dangerous encroachment as a factor, which excludes criminality of an act: international experience. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. № 22 (4). P. 1–12. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Criteria-and-basic-signs-of-the-lawful-protection-of-the-person%3C3%A2%2C2%80%2%99s-interests-1544-0044-22-4-398.pdf> (Scopus).

66. Golovkin B., Marysyuk K. Foreign experience in countering (preventing) organized crime in the financial system: special law enforcement bodies and strategic priorities. *Baltic journal of economic studies*. Vol. 5 № 3. Riga: Baltija Publishing, 2018. P. 25–36 (Web of Science).

67. Kaplina O., Shylo O., Titko I. Using the samples of human biological materials in the criminal procedure: the practice of the European court of human rights. *Wiadomosci Lekarskie*. 2019. № 8. URL: http://wl.medlist.org/2019_08_28/ (Scopus).

68. Vapniarchuk V., Trofymenko V., Shylo O., Maryniv V. Standards of Criminal Procedure Evidence. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2018. Vol. IX, Issue 7 (37). P. 2473–2480 (Scopus).

69. Moskvich L., Vilhushynskyi M. The right of the public on publicly heard and open criminal proceedings in the context of preventing corruption and economic crime by judicial power. *Baltic Journal of Economic Studies*. V. 5 N 4. Riga: Baltija Publishing, 2019. P. 59–73 (Web of Science).

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період на виконання показників паспорта бюджетної програми 6581040 Інститутом видано: 4 монографії, 1 науково-практичний посібник, 4 збірника наукових праць, 2 коментарі законодавства, 77 наукових статей, зокрема:

1. Махінчук В. М. Державне підприємництво в системі ринкових відносин: монографія. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 260 с.

2. Кочин В. В. Правове регулювання цивільних відносин у не-підприємницьких товариствах та установах в умовах адаптації до правової системи Європейського Союзу: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 400 с.

3. Берестова І. Е. Інцидентний і прямий доступ до конституційного суду України (в аспекті взаємозв'язку цивільного судочинства та конституційного провадження): монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 264 с.

4. Міловська Н. В. Договірні зобов'язання зі страхування у цивільному праві України: проблеми теорії та практики: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 488 с.

5. Corporate Law of Ukraine: scientific and practical manual. Vasylyeva V. A., Vasylyeva V. V., Zelisko A. V., Kalaur I. R., Kovalyshyn O. R., Sarakun I. B., Syschuk L. V.; ed. prof. V. Vasylyeva. Ivano-Frankivsk, 2019. 258 p.

6. Особливості правового забезпечення інтересів держави та суб'єктів приватного права в умовах системних суспільних криз: зб. наук. праць. Білоусов Ю. В., Гарієвська М. Б., Зайчук О. В., Король В. І., Круковес В. В., Миронова Г. А., Нагнибіда В. І., Попович Т. Г., Пільков К. М., Примак В. Д. За заг. ред. док. юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. Д. Крупчана. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України. Київ, 2019. 224 с.

7. Цифрова економіка та електронний бізнес: окремі проблеми правового регулювання: зб. наук. праць. Вінник О. М., Беляневич О. А., Гончаренко О. М., Єфремова К. В., Ковалишин О. Р., Кочин В. В., Пацурія Н. Б., Черненко О. А. За заг. ред. О. М. Вінник. К.: НДІ

приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Бурчака НАПрН України, 2019. 152 с.

8. Правовий захист корпоративних прав за законодавством України та країн Європейського Союзу: зб. наук. Праць за матеріалами XVII Міжнародної науково-практичної конференції (27–28 вересня 2019 року, м. Івано-Франківськ). За ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2019. 293 с.

9. Новітні підходи до розуміння юридичних фактів в механізмі правового регулювання приватних відносин: зб. наук.праць. Пленюк М. Д., Луць В. В., Галянтич М. К., Гриняк А. Б., Заїка Ю. О., Кот О. О., Сулейменов М. К., Карагусов Ф. С., Дуйсенова А. Е., Скрябін С. В., Лукасевич-Крутник І. С., Міловська Н. В., Хоменко В. О. За ред. А. Б. Гриняка, О. О. Кота, М. Д. Пленюк. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 200 с.

10. Безух О. В. Науково-практичний коментар Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності». К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 102 с.

11. Гетманцев М. О. Науково-практичний коментар Цивільного-процесуального кодексу України Глави 5 Розділу I «Докази та доказування», частина 2. Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Електронні докази. Висновок експерта. Висновок експерта у галузі права. Забезпечення доказів. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 88 с.

12. Nino B. Patsuriia, Valeria V. Radzyviliuk, Nataliia V. Fedorchenko, Ivan R. Kalaur, Mikhail I. Bazhenov. Legal Specifics of Bankruptcy Proceedings of Insurers in Ukraine. Issues in Legal Scholarship, Volume 16, issue 1, 2019. Pp. 1–9 (Scopus).

13. Zelisko, Alla V.; Zozuliak, Olga I.; Sishchuk, Liliana V.. Legal Regulation of the Non-Entrepreneurial Legal Entities' Status: Foreign Experience. Journal of Advanced Research in Law and Economics, [S.l.], v. 9, n. 5, p. 1806-1818 (Scopus).

14. Popovych, T. G., Derevyanko, B. V., Rieznik, O. M. & Shlapko, T. V. Fundamentals of a National Standardization System as a Means

Confirming the Quality and Innovation of Products: Experience of International Organizations in Ukraine and Canada. Marketing and Management of Innovations. 2019. № 1. P. 314-324. (Web of Science).

15. Kochyn Volodymyr, Non-Entrepreneurial Legal Entities in Ukraine: Application of the European Experience. Ukrainian Private Law and the European Area of Justice. Edited by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law. Hamburg. Mohr Siebeck. Tübingen 2019. P. 221–252.

16. Korol V. Modernisation of Ukrainian Cross-border Litigation and Conflict Law Relating to Contractual Disputes in Commercial Matters: On the Path Towards the European Area of Justice. Ukrainian Private Law and the European Area of Justice, Ed. by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms, Mohr Siebeck, 2019. XI., P. 181–220, 321 p.

17. Korolenko Vitalii. The Reform of the Ukrainian Judicial System and Civil Proceedings in the Context of the Association Agreement. Ukrainian Private Law and the European Area of Justice. Edited by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law. Hamburg. Mohr Siebeck. Tübingen. 2019. P. 71–125.

18. Majdanyk Roman, Development of Ukrainian Private Law in the Context of its Europeanization. Ukrainian Private Law and European Area of Justice. Edited by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max Planck Institute for Comparative and International Private Law. Hamburg. Mohr Siebeck Tübingen. 2019. P. 143–180.

19. Zaichuk O. V. An opportunity for engagement? A case for Smart Referenda. European Review of Public Law. Vol.31_1/2019. Pp. 337–347.

20. Zaichuk O. V. Freedom of Expression, Electronic Media and Cybercrime – A Rapidly Evolving Legal Landscape. European Review of Public Law. Vol.30_1/2019. Pp. 185–197.

21. Kochyn V. V. Civil relations in non-entrepreneurial societies and foundations: current status of regulation and prospects of adaptation to acquis EU. Ius Privatum. 2019. № 1. P. 45–54.

22. Бакалінська О. О. Правове забезпечення захисту кіберпростору. Ius Privatum. 2019, № 1. С. 15–24. 1,0 д.а.

23. Бакалінська Ольга, Бакалинський Олександр Правове забезпечення кібербезпеки в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2019. №9. С. 100–107.

24. Безух О. В. Державна допомога і економічна конкуренція: проблеми взаємодії. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 151–156.

25. Безух О. В. Приватне право і приватні відносини в умовах ринкової економіки. Підприємництво, господарство і право. 2019. №7. С. 27–33.

26. Беяневич О. А. Про відповідальність органів місцевого самоврядування за зобов'язаннями некомерційних комунальних підприємств. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 9–14.

27. Берестова І. Е. Конкуренція фундаментальних прав осіб в цивільному процесі: роль рішень Конституційного Суду України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 14–21.

28. Бернацький М. В. Перспективи правового регулювання правовідносин обігу криптовалют в Україні. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 64–68.

29. Бесарабчик В. О. Приватноправові засади реформування дошкільної освіти України в умовах європейської інтеграції. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 69–72.

30. Бітюк П. О. Про конкуренцію в умовах цифрової економіки та електронного бізнесу. *Jus Privatum* . 2019. №2. С. 17–26.

31. Бобрик В. І. Спеціалізація судової діяльності за законодавством України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 73–77.

32. Васильєва В. А. Проблеми регулювання цивільно-правового договору: теоретичні та практичні аспекти. *Право України*. 2019. №2. С. 14–24.

33. Вінник О. М. Правове забезпечення соціального спрямування електронного бізнесу. Підприємництво, господарство і право. 2019. №11. С. 75–82.

34. Вінник О. М. Особливості врегулювання конфліктів/ спорів у сфері цифрової економіки та електронного бізнесу. Підприємництво, господарство і право. 2019. №6. С. 73–82.

35. Вінник О. М. Правовий режим Інтернет-магазину. *Jus Privatum*. 2019, № 1. С. 5–14.

36. Галянтич М. К., Пижова О. В. Проблеми кодифікації житлового законодавства України. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 146–150.

37. Гетманцев М. О. Електронні докази в цивільному процесі: практика застосування новел законодавства. *Підприємництво господарство і право*. 2019. № 2. С. 19–23.

38. Гетманцев М. О. Запровадження засобів електронної комунікації в цивільному судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 3. С. 10–14.

39. Гетманцев М. О., Волошук О. Т. Арбітраж ad hoc: поняття та специфічні риси. *Юридична Україна*. 2019. № 1. С. 60–68.

40. Гончаренко О. М. Корпоративний акт як засіб саморегулювання господарської діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 34–39.

41. Гончаренко О. М. СРО: проблематика делегування повноважень, нагляду та контролю. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 156–163.

42. Гриняк А. Б. Цивільно-правова норма в механізмі правового регулювання підрядних відносин. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 125–129.

43. Єфремова К. В. Динаміка інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС. *Jus Privatum*. 2019. № 1. С. 25–31.

44. Заїка Ю. О. Дії в чужому інтересі як підстава виникнення зобов'язань. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 78–82.

45. Калаур І. Р., Зайцева-Калаур І. В. Принцип справедливості у цивільно-правових зобов'язаннях. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 25–28.

46. Короленко В. М. Імплементация міжнародних стандартів регулювання процедур оскарження у цивільному та господарському процесуальних кодексах України. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 172–176.

47. Король В. І. Модернізація податкового законодавства України щодо «контрольованих іноземних компаній» в контексті забез-

печення публічних суспільних інтересів. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 176–180.

48. Кот О. О. Загальні засади здійснення суб'єктивних цивільних прав. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 33–38.

49. Кочин В. В. Вплив Тринадцятої Директиви права компанії ЄС (2004/25/ЄС) на розуміння непорушності права власності в Україні. *Ius Privatum*. 2019. №2. С. 7–16.

50. Крупчан О. Д., Кочин В. В. Методологічні засади свободи у цивілістичних дослідженнях. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 5–8.

51. Луць В. В. Строки (терміни) у механізмі правового регулювання цивільних відносин. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 87–92.

52. Майданик Н. Р. Загальні положення методології вирішення цивільного спору судом. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 38–42.

53. Махінчук В. М. Засади притягнення до відповідальності кінцевого бенефіціара (контролера) корпорації через доктрину підняття корпоративної вуалі: іноземний досвід та перспективи в Україні. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 42–49.

54. Миронова Г. А. Приватноправові норми у правових актах та медико-технологічних документах зі стандартизації медичної допомоги. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 93–97.

55. Міловська Н. В. Неустойка як спосіб забезпечення виконання зобов'язань за договором страхування. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 134–137.

56. Первомайський О. О. Поняття юридичної особи публічного права: окремі недоліки норм чинного законодавства. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 49–55.

57. Пільков К. М. Умови обов'язковості для господарського суду фактів, встановлених в іншій справі. Підприємництво, господарство, право, 2019. №11. С. 106–117.

58. Пленюк М. Д. Дуалізм звичаю: нормативні приписи та юридичні факти. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 55–58.

59. Черненко О. А. Правовий режим майна державних акціонерних товариств. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 12. С. 101–108.

60. Штефан О. О. Підстави апеляційного оскарження рішення суду особами, які не брали участі у справі. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 119–124.

61. Янчук І. А. Переклад на українську мову *acquis communautaire* в процесі реалізації інтеграційних зобов'язань України. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 59–63.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

За звітний період на виконання показників паспорта бюджетної програми 6581040 Інститутом видано: 2 монографії, 1 науково-практичний посібник, 3 збірника наукових праць, 38 наукових статей, зокрема:

1. Розвиток бізнес середовища в Україні: окремі аспекти правового забезпечення: монографія / за ред. О. О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків: Право, 2019. 185 с.

2. Інноваційне право: науково-практичний посібник / за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Гергієвського, О. В. Розгон. Харків: Право. 2019. 246 с.

3. Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України: монографія / кол. авторів О. В. Шаповалова, Л. С. Шевченко, А. В. Стріжкова та ін.; за ред. С. В. Глібка, А. В. Стріжкової. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. 184 с.

4. Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах: зб. наук. пр. за матеріалами II Круглого столу (м. Харків, 17 травня 2019 року) / редкол. С. В. Глібка, А. М. Любич, О. О. Дмитрик: Харків, НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. 258 с.

5. Теоретичні та практичні проблеми земельної реформи в Україні: зб. наук. пр. за матеріалами круглого столу (м. Харків, 15 лис-

топада 2019 року) / редкол. О. В. Петришин, А. П. Гетьман, С. В. Глібко. Харків, НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. 196 с.

6. Регіональні інноваційні ініціативи : завдання та шляхи вирішення: зб. наук. пр. за матеріалами Круглого столу (м. Харків, 5 квітня 2019 року) / редкол. С. В. Глібко, А. М. Любичч, О. Ю. Палант. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. 186 с.

7. Дмитрик О. О., Токарева К. О. Державні та місцеві гарантії як форми державної підтримки суб'єктів господарювання. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. № 1 (12). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Dmytryk_Tokareva12.pdf (0,5 д.а).

8. Дмитрик О. О., Токарева К. О. Податкові пільги як форма державної допомоги суб'єктам підприємництва. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. № 2 (13). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Dmytryk_Tokareva13.pdf (0,5 д.а).

9. Знаменський Г. Л. Напрями вдосконалення інноваційного законодавства: системний підхід. Право та інновації. 2019. № 4 (28). С. 7–14 (0,5 д.а).

10. Внукова Н. М. Спрощення доступу до систем фінансування інноваційного підприємництва. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. № 2 (13). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Vnukova13.pdf> (0,5 д.а).

11. Семенова М. В., Гунаре М. Правове визначення туристичної дестинації з урахуванням міжнародного законодавства та національного законодавства країн ЄС. Право та інновації. № 4 (26). 2019. С. 34–39.

12. Вапнярчук Н. М. Інноваційна – одна із основних функцій професійного розвитку працівників. Право та інновації. 2019. № 1. С. 57–61.

13. Пашков В. М. Права пацієнтів та симулякри в охороні здоров'я, або Про опонентів медичної реформи. Український медичний часопис. 2019. 24 липня. URL: <https://www.umj.com.ua/wp/wp-content/uploads/2019/07/Reform.pdf?upload=> (0,5 д.а).

14. Борисов І. В. Організаційно-правові форми господарюючих суб'єктів як інструмент забезпечення підприємницької діяльності.

Право та інновації. 2019. №4 (28). С. 27–33.

15. Шовкоплас Г. М. Проект «Білої книги» як концептуальне бачення НБУ щодо основних принципів нового регулювання небанківського ринку фінансових послуг. Право і суспільство. 2019. №5. С. 138–143.

16. Коритін Д. С. Узгодження засобів підтримки малого підприємництва: правовий аспект. Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. 2019. № 1 (12). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Korytin12.pdf> (0,5 д.а).

17. Білоусов Є. М. Пріоритетні напрямки зовнішньоекономічної політики України у сфері забезпечення національної економічної безпеки. Право та інновації. 2019. №1(25). С. 84–89.

18. Білоусов Є. М. Роль України в системі забезпечення міжнародної економічної безпеки. Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. 2019. № 1 (12). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Bilousov12.pdf>.

19. Бойчук Р. П. Правові засади державного регулювання підприємницької діяльності: проблеми формування. Право та інновації. 2019. №4 (28). С. 21–26.

20. Черкасов О. В. Фінансові санкції як захід примусу в трудовому праві. Право та інновації. 2019. №2 (26). С. 54–59.

21. Стріжкова А. В. Концепція «Держава у смартфоні»: напрям державної політики чи засіб модернізації економічного та суспільного розвитку України. Право та інновації. 2019. №3 (27). С. 14–19.

22. Шаповалова О. В. Принципи інституціоналізації цифрової інфраструктури контролю у сфері господарювання. Право України. 2019. №8. С. 94–106.

23. Шаповалова О. В. Знання про цифру економіку – у сучасну освіту: спосіб має значення. Актуальні проблеми права: теорія і практика: збірник наукових праць. 2019. №37. С. 48–57.

24. Шевченко Л. С. Корпоративна правова стратегія: сутність, типи, особливості реалізації. Економічна теорія та право. 2019. №1. С. 104–120.

25. Кохан В. П., Єгорова-Луценко Т. П. Умови розвитку електронних послуг в Україні. Право та інновації. 2019. №2 (26). С. 49 – 54.

26. Розгон О. В. Віртуальна версія музею як засіб впровадження цифрових технологій. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. №2 (13). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Rozghon13.pdf>.

27. Пасмор Ю. В. Завдання щодо забезпечення відкритого інноваційного простору в Україні. Право та інновації. 2019. №4 (28). С. 74–81.

28. Глібоко С. В., Гречко О. А. Конституційні гарантії права на підприємницьку діяльність. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. №2 (13). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Hlibko_Hrechko13.pdf.

29. Любчич А. М. Фінансування суб'єктів інноваційної інфраструктури в національному та зарубіжному законодавстві: порівняльна характеристика. Право та інновації. 2019. №3(27). С. 7–13.

30. Георгієвський Ю. В. Органи управління національною інноваційною системою України: структурно-функціональний аналіз. Публічне право. 2019. №2. URL: [http://dsr.univ.kiev.ua/pub/publish/4425/\(0,5 д.а\)](http://dsr.univ.kiev.ua/pub/publish/4425/(0,5 д.а))

31. Давидюк О. М. Система засобів захисту та поновлення порушених прав на технологію: господарсько-правовий аспект. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. №1 (12). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Davydiuk12.pdf> (0,5 д.а.)

32. Клімова Г. П. Умови формування інноваційного клімату у вищій школі. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Соціологія. 2019. №43 (2019). С. 44–52.

33. Подрез-Ряполова І. В. Сучасний стан реалізації регіональної інноваційної політики в Україні. Право та інновації. 2019. №4 (28). С. 15–20.

34. Іванова К. Ю. Технологія як категорія права інтелектуальної власності та договірні форми її застосування. Збірник наукових праць, присвячений 20-річному ювілею кафедри цивільного права №2. Право. 2019. С. 96–107 (0,5 д.а.)

35. Розгон О. В. Предмет договору про передачу ноу-хау як виду договору у сфері трансферу технологій. Право та інновації. 2019. №2 (26). С. 29–34.

36. Розгон О. В. «Мовчазні твори», або інший погляд на зміст творів як об'єктів авторського права. Форум права. 2019. № 56(3). С. 69–76.

37. Завадська А. Т. Щодо специфіки функціонування та підтримки на регіональному рівні інноваційних структур національної інноваційної системи в Україні. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. № 2 (13). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Zavadska13.pdf>.

38. Hlibko S. V. Legal issues of the formation and functioning of the national innovation system in Ukraine. Acta Innovations. 2019. no. 32. Access mode : <http://www.proakademia.eu/en/acta-innovations/publications/no-2019/> (0,5 д.а.).

39. Getman, A. P., Getman, Y. A., Lozo, V. I. Climate protection laws: European reality and Ukrainian prospects. 2019. Environmental Policy and Law, 49(2-3), pp. 190-195. (SCOPUS).

40. Hlibko, Serhii V. Vnukova, Nataliya N., Hontar, Daria D., Anisimova, Hanna V., Liubchych, Anna N. Risk-Oriented Approach to Determining Bank's Capital Size according to Requirements of Basel Committee on Banking Supervision. Economic Studies. 2019. Vol. 28. Is. 1. P. 56–71.

41. Yaroshenko O. M. Labor Protection in Branches: European Experience of Normative Support of Risk-Oriented Approaches. Published in Financial and Credit Activity-Problems of Theory and Practice in 2019. URL:<https://publons.com/publon/20135786/>.

42. Savchuk, O., Liubchych, A. Legislative Framework for the Deveopment of Innovative Infrastructure of Efficient Use and Protection of Land under Forest Shelter Belt Plantations. Sci. innov., 2019. 15 (3). 5–13 (0,5 д.а.).

43. Anna Liubchych, Olena Savchuk, Tetyana Berkutova Problems of legal competency of innovative infrastructure subject within the format of assistance to entrepreneurship in forestry legal relations: expediency of European union experience implementation. European Journal of Sustainable Development Vol 8, № 2. P. 57–68.

44. Getman A., Shekhovtsov V. Ecologization of the Ownership Right on the Objects of Fauna in the Aquaculture Area. Yearbook of Ukrainian law: Coll. of scientific papers / responsible for the issue O. V. Petryshyn. Kh.: Law, 2019. № 11. P. 305–314.

ІХ. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Академія активно співпрацює з міжнародною науковою спільнотою шляхом проведення спільних наукових досліджень, запрошення для участі у наукових заходах іноземних учених, взяття участі вітчизняними науковцями у закордонних наукових конференціях, тощо, співпраці та обміну інформацією з міжнародними й іноземними структурами.

Зокрема, академія та її науково-дослідні інститути підтримують творчі зв'язки з Гродненським державним університетом імені Янки Купали (Республіка Білорусь), Вільнюським державним університетом (Литва), Університетом Миколаса Ромеріса (Литва), Вроцлавським університетом (Польща), Люблінським університетом імені Марії Кюрі-Складовської, Університетом Варшави, Центром європейської співпраці (Польща), Університетом ім. Яна Кохановського (Польща), Інститутом права, управління та економіки Педагогічного Університету (Польща), Інститутом Айхонский університет (КНР), Коледж Сенека (Канада), Ліверпульська школа права (Велика Британія), Центром комерційного права Університету Квін Мері (Велика Британія), Університет Казимира Семеновича (Литва), Університет імені Георга Августа (Німеччина), Інститутом інтелектуальної власності, конкуренції та податкового права Товариства Макса Планка (Німеччина), Науково-дослідним центром (Міжвузівської кафедри права і генома людини, Університету Країни Басків (Університету Деусто) (Іспанія), Regent University (США).

Провідні вчені академії входять до складу редакційних колегій/наукових рад 24 іноземних наукових видань Молдови, Вірменії, Казахстану, Сербії, Польщі, Угорщини, Латвії, Греції, Великої Британії та США. Дійсний член (академік) Гуторова Н. О. є членом редакційної колегії іноземного наукового видання *Wiadomości Lekarskie*, яке індексується міжнародною наукометричною базою Scopus.

У 2019 році Національною академією правових наук України, Університетом імені Миколаса Ромеріса та Науково-дослідним

інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України був підписаний меморандум про взаєморозуміння в галузі академічної співпраці. Меморандум передбачає співпрацю у сфері обміну науковими матеріалами, публікаціями та інформацією, проведення спільних досліджень та наукових заходів (семінарів, конференцій) з пріоритетних напрямів, організацію та реалізацію обміну науковим персоналом тощо.

Постійним партнером Національної академії правових наук України в проведенні багатьох наукових проектів виступає Координатор проектів ОБСЄ в Україні. За його допомоги було організовано низку різноманітних наукових заходів, конференцій, літніх шкіл тощо.

Х. КООРДИНАЦІЙНА ТА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АКАДЕМІЇ, МІЖГАЛУЗЕВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Важливим напрямом співпраці Національної академії правових наук України є співробітництво з Національною академією наук України. Так, починаючи з 2006 р. при НАН України функціонує Експертна рада, головним завданням якої є оцінка всіх тем досліджень, запланованих до фінансування із Державного бюджету України незалежно від відомчого підпорядкування. НАПрН України у 2019 р. отримала від Експертної ради висновки щодо доцільності дослідження всіх запланованих фундаментальних тем.

Окремі члени Національної академії правових наук України є також членами Національної академії наук України та працюють у її відділеннях, у рамках яких забезпечують взаємодію НАПрН України та НАН України. Так, дійсні члени (академіки) НАПрН України В. Я. Тацій, В. М. Литвин, Ю. С. Шемшученко, О. Л. Копиленко є дійсними членами (академіками) НАН України, а дійсний член (академік) НАПрН України В. Ф. Сіренко та члени-кореспонденти НАПрН України В. М. Шаповал і В. А. Устименко є членами-кореспондентами НАН України.

Президент НАПрН України Петришин О. В. є членом Адміністративного комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. Академік-секретар відділення державно-правових наук і міжнародного права Битяк Ю. П. є членом Ради прокурорів України. Член-кореспондент НАПрН України Барабаш Ю. Г. входить до складу колегії Міністерства освіти і науки України, дійсний член (академік) Кузнєцова Н. С. – до складу Атестаційної колегії МОН України.

Постановою Конституційного Суду України від 9 квітня 2019 року за № 12-п/2019 було створено Науково-консультативну раду Конституційного Суду України, до складу якої увійшли дійсні члени (академіки) НАПрН України Битяк Ю. П., Гетьман А. П.,

Гуторова Н. О., Журавель В. А., Комаров В. В., Костицький М. В., Кузнєцова Н. С., Кучерявенко М. П., Оніщенко Н. М., Петришин О. В., Святоцький О. Д., Скрипнюк О. В., Тацій В. Я., Тихий В. П., Шакун В. І., Шемшученко Ю. С.; члени-кореспонденти НАПрН України Довгерт А. С., Козюбра М. І., Колодій А. М., Кулинич П. Ф., Лук'янов Д. В., Серьогіна С. Г., Спасибо-Фатєєва І. В., Яроцький В. Л. Головою Ради є член-кореспондент НАПрН України Барабаш Ю. Г.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду від 7 лютого 2020 року за №3 до складу Науково-консультативної ради при Верховному Суді входять дійсні члени (академіки) НАПрН України Бобкова А. Г., Борисов В. І., Гетьман А. П., Гуторова Н. О., Комаров В. В., Кузнєцова Н. С., Кучерявенко М. П., Майданик Р. А., Оніщенко Н. М., Орлюк О. П., Петришин О. В., Прилипко С. М., Святоцький О. Д., Селіванов А. О., Скрипнюк О. В., Тацій В. Я., Шакун В. І., Щербина В. С.; члени-кореспонденти НАПрН України Боднар Т. В., Дзера О. В., Довгерт А. С., Капліна О. В., Козюбра М. І., Кохановська О. В., Кулинич П. Ф., Навроцький В. О., Настюк В. Я., Носік В. В., Подцерковний О. П., Спасибо-Фатєєва І. В., Устименко В. А., Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Чанишева Г. І., Шило О. Г., Шульга М. В., Яроцький В. Л.

Члени Академії також входять до інших науково-консультативних рад та робочих груп з реформування законодавства, які діють при Президентові України, Комітетах Верховної Ради України, Кабінетові Міністрів України, вищих судових та правоохоронних інстанціях.

Національною академією правових наук України здійснюється значна робота з питань координації наукових досліджень у галузі держави і права. Одним із таких напрямів є координація дисертаційних досліджень, теми яких затверджені вченими радами закладів вищої освіти, юридичних факультетів університетів, науково-дослідних установ юридичного профілю. Результати цієї роботи знаходять своє відбиття у виданні «Переліку тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права», який виходить друком з 1995 року. Цим виданням академія ставить за мету по-

ширення інформації серед наукової громадськості стосовно основних напрямів дисертаційних досліджень, які виконуються в Україні, що дає змогу вченим радам закладів вищої освіти, юридичних факультетів та науково-дослідницьких установ юридичного профілю, науковим керівникам (консультантам), здобувачам (аспірантам, ад'юнктам та докторантам) здійснювати планування науково-дослідної роботи, провадити дисертаційні дослідження з найбільш актуальних проблем держави і права, уникати повторення та дублювання тематики, забезпечуючи ефективність наукових досліджень.

До переліку за 2019 рік увійшли 993 теми дисертаційних досліджень, опрацьованих членами координаційних бюро відділень Національної академії правових наук України, до окремих з яких надані зауваження.

Науковці науково-дослідного інституту інформатики і права НАПрН України забезпечують підтримку Інтернет-ресурсу «Правова наука», який містить не тільки базу даних затверджених тем кандидатських і докторських дисертацій, а й уже захищених робіт.

XI. ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ

У науково-дослідних інститутах Національної академії правових наук України успішно функціонує аспірантура, головною метою якої є підготовка наукових кадрів. У 2019 р. підготовка наукових кадрів у аспірантурі за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб здійснювалася в усіх науково-дослідних інститутах Національної академії правових наук України. Середньорічна кількість аспірантів з відривом від виробництва становила 10 осіб, без відриву від виробництва – 165 осіб, докторантів – 5 осіб.

У зв'язку із скороченням фінансування підготовка наукових кадрів в аспірантурі науково-дослідних інститутів НАПрН України за бюджетні кошти не здійснювалася.

Відповідно до Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», «Про ліцензування видів господарської діяльності» а також постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» діяльність науково-дослідних інститутів з цього питання підлягає ліцензуванню. На сьогодні відповідні ліцензії отримали НДІ приватного права та підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака, НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса, НДІ інтелектуальної власності, НДІ інформатики і права, НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування.

ХІІ. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Відповідно до Указу Президента України від 19 червня 2013 року № 337/2013 загальна чисельність членів Академії становить 146 чоловік, з яких 53 дійсних членів (академіків) і 93 членів-кореспондентів. Фактично станом на 01.01.2020 р. до складу Національної академії правових наук України входять 125 членів Академії та 4 іноземних членів, з них: 50 дійсних членів (академіків), 75 членів-кореспондентів.

Науково – організаційний апарат Президії Академії складає 52 особи (м. Харків – 38, м. Київ – 14), серед яких: 15 докторів юридичних наук, 12 кандидатів юридичних наук.

В науково-дослідних інститутах Академії працюють 323 наукових працівників, з них науковців, які мають науковий ступінь доктора наук – 105 осіб, та які мають науковий ступінь кандидата наук – 142, зокрема:

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 63; середній вік – 45 років. Докторів наук – 19; кандидатів наук – 28; мають почесні звання – 7.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 41; середній вік – 44 роки. Докторів наук – 17; кандидатів наук – 21; мають почесні звання – 5.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 41; середній вік – 42 роки. Докторів наук – 11; кандидатів наук – 24; мають почесні звання – 4.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 69; середній вік – 45 років. Докторів наук – 16; кандидатів наук – 20; мають почесні звання – 2.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 51; середній вік – 51 рік. Докторів наук – 19; кандидатів наук – 21; мають почесні звання – 8.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 58; середній вік – 45 років. Докторів наук – 23; кандидатів наук – 28; мають почесні звання – 6.

За значний особистий внесок у реалізацію державної правової політики, реформування правової системи та законодавства України, підготовку висококваліфікованих фахівців, розвиток вітчизняної науки, формуванні правової культури населення, підвищення правосвідомості науковці Національної академії правових наук України були нагороджені такими державними та урядовими нагородами:

Орденем «За заслуги» III ступеня була нагороджена дійсний член (академік) Малишева Н. Р.

Орденем князя Ярослава Мудрого V ступеня був нагороджений дійсний член (академік) Сіренко В. Ф.

Звання заслужений діяч науки і техніки України присвоєно члену-кореспонденту Кулиничу П. Ф.

Подякою Голови Верховної Ради України був нагороджений дійсний член (академік) Селіванов А. О.

Грамотою Генеральної прокуратури України був нагороджений дійсний член (академік) Битяк Ю. П.

Подякою Міністерства юстиції України була нагороджена дійсний член (академік) Оніщенко Н. М.

Подякою Верховного Суду був нагороджений член-кореспондент Устименко В. А.

Почесною грамотою Союзу юристів України був нагороджений член-кореспондент Нагребельний В. П.

Лауреатами Державної премії України в галузі науки і техніки за роботу «Правова доктрина України» стали дійсні члени (акаде-

міки) Кучерявенко М. П., Шепітько В. Ю., Прилипко С. М., Щербина В. С., Селіванов А. О. та члени-кореспонденти Барабаш Ю. Г., Шило О. Г., Колодій А. М.

Молоді вчені досягли вагомих результатів у наукових дослідженнях, 2 науковцям Академії здійснювалися виплати стипендії Кабінету Міністрів України, а саме: Улітіній О. В., Петришину О. О.

Премію Президента України для молодих вчених за 2019 рік присуджено Пленюк М. Д.

№ п/п	Назва структурної одиниці	Кількість працюючих академіків	Кількість працюючих членів-кореспондентів	Кількість наукових співробітників (чол.)								
				Доктори наук		Кандидати наук		Всього наукових співробітників				
				Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Разом
1	президія м. Харків	7	2	3	8	5	3	8	11	19		
2	КРЦ	1	-	2	2	2	2	5	4	9		
3	НДІВПЗ	4	2	6	11	15	6	24	17	41		
4	НДІПП і П	4	2	12	11	14	14	31	27	58		
5	НДІПВ	2	1	3	13	12	8	43	26	69		
6	НДІП	1	2	9	10	8	13	27	24	51		
7	НДІ ДБ і МС	5	4	4	15	13	15	29	34	63		
8	НДІПЗІР	1	2	2	9	14	10	19	22	41		

ХІІІ. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Національна академія правових наук України згідно з чинним законодавством є вищою державною науковою організацією України, що організовує і здійснює фундаментальні дослідження в галузі держави і права. Відповідно до ст. 22 Бюджетного кодексу України академію визначено головним розпорядником бюджетних коштів.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» затверджені видатки для НАПрН України загальним обсягом 44725,3 тис. грн.

За підсумками 2019 року академія профінансована з Державного бюджету в обсязі 44725,3 тис. грн., що складає 100% від планових річних показників.

Крім того наукові установи академії самостійно отримали у 2019 році по спеціальному фонду бюджету 7900,2 тис. грн., що склало 17,7% від загального обсягу надходжень.

Середньорічна чисельність працюючих у бюджетних установах НАПрН України у звітному році становила 374 осіб.

Кошти, що були визначені Державним бюджетом України у 2019 році за загальним та спеціальним фондом, спрямовувалися на виконання 2-х бюджетних програм.

Державним бюджетом України на 2019 рік видатки на виконання програми КПКВ 6581040 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури» були затверджені у сумі 38290,2 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 30759,1 тис. грн., спеціального фонду – 7531,1 тис. грн.

Касові видатки за КПКВК 6581040 у 2019 році склали 37509,0 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 30759,1 тис. грн., спеціального фонду – 6749,9 тис. грн.

Державним бюджетом України на 2019 рік видатки на виконання програми КПКВ 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Академії правових наук України» були затверджені у сумі 15862,2 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 13966,2 тис. грн., спеціального фонду – 1896,0 тис. грн.

Касові видатки за КПКВК 6581020 у 2019 році склали 15071,0 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 13877,1 тис. грн., спеціального фонду – 1193,9 тис. грн.

В цілому видатки по Академії за 2019 рік склали 52580,0 тис. грн., у тому числі із загального фонду бюджету – 44636,2 тис. грн. і спеціального фонду 7943,8 тис. грн.

Кошти було витрачено на:

– виплату заробітної плати з нарахуваннями – 42541,5 тис. грн., або 81% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 38235,0 тис. грн. і по спеціальному фонду – 4306,5 тис. грн.;

– придбання предметів постачання і матеріалів, оплату послуг – 2899,9 тис. грн. або 5,5% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 625,3 тис. грн і по спеціальному фонду – 2274,6 тис. грн.;

– відрядження – 159 тис. грн або 0,3% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 62,5 тис. грн і по спеціальному фонду – 96,5 тис. грн ;

– оплату комунальних послуг – 1410,8 тис. грн. або 2,7% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 576,9 тис. грн. і по спеціальному фонду – 833,9 тис. грн.;

– виплату стипендії та довічної плати дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам – 5207,7 тис. грн. або 9,9% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 5136,1 тис. грн. і по спеціальному фонду – 71,6 тис. грн.;

– сплата податків до бюджету – 182,1 тис. грн. або 0,3%, у тому числі по загальному фонду – 0,4 тис. грн., по спеціальному фонду – 181,7 тис. грн.;

– придбання обладнання – 179,0 тис. грн. або 0,3% по спеціальному фонду.

**Звіт про витрачання коштів Державного бюджету України
Національною академією правових наук України за 2019 рік**

Таблиця № 1
(тис.грн.)

6580000	Національна академія правових наук України					
	Код економічної класифікації видатків	Показники	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
			Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові / видатки
	Видатки – всього	44725,3	44636,2	9427,1	7943,8	
	В тому числі:					
2000	Поточні видатки	44725,3	44636,2	9080,3	7764,8	
2110,2120	Оплата праці працівників з нарахуваннями на оплату праці	38247,9	38235,0	4629,6	4306,5	
2210,2240	Використання товарів і послуг	626,4	625,3	2850,2	2274,6	
2250	Видатки на відрядження	66,2	62,5	143,6	96,5	
2270	Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	647,6	576,9	1168,8	833,9	
2800	Інші поточні видатки	1,1	0,4	216,5	181,7	
2700	Соціальне забезпечення	5136,1	5136,1	71,6	71,6	
3000	Капітальні видатки	–	–	346,8	179	

Таблиця №2
(тис. грн.)

Код економічної класифікації видатків	Найменування бюджетної програми	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
		Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки
6581020	Наукова і організаційна діяльність Президії Національної академії правових наук України	13966,2	13877,1	1896,0	1193,9
6581040	Фундаментальні дослідження, прикладні науки і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури	30759,1	30759,1	7531,1	6749,9
ВСЬОГО		44725,3	44636,2	9427,1	7943,8

Наукове видання

**ЗВІТ
ПРО НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЗА 2019 РІК**

Упорядники:

В. А. Журавель, Є. А. Гетьман, О. С. Гиляка